

ทัศนคติและความคาดหวังที่มีต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์
ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา

โดย

นางสาวพัฒนิตา แก้วเลื่อนมา

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
วารสารศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการการสื่อสารองค์กร
คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ปีการศึกษา 2563
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ทัศนคติและความคาดหวังที่มีต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์
ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา

โดย

นางสาวพนัสนิศา แก้วเลื่อนมา

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
วารสารศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการการสื่อสารองค์กร
คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ปีการศึกษา 2563
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ATTITUDES AND EXPECTATIONS TOWARDS ONLINE LEARNING OF
TEACHERS IN UNIVERSITIES

BY

MISS PANNITA KAEWLUANMA

A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS
FOR THE DEGREE OF MASTER OF ARTS
PROGRAM IN CORPORATE COMMUNICATION MANAGEMENT
FACULTY OF JOURNALISM AND MASS COMMUNICATION
THAMMASAT UNIVERSITY
ACADEMIC YEAR 2020
COPYRIGHT OF THAMMASAT UNIVERSITY

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน

วิทยานิพนธ์

ของ

นางสาวพนิดา แก้วเลือนมา

เรื่อง

ทัศนคติและความคาดหวังที่มีต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา

ได้รับการตรวจสอบและอนุมัติ ให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
วารสารศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการการสื่อสารองค์กร)

เมื่อวันที่ 6 กรกฎาคม พ.ศ. 2564

ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

(รองศาสตราจารย์ พรทิพย์ สัมปตะวนิช)

กรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

(รองศาสตราจารย์ แอนนา จุมพลเสถียร)

กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

(รองศาสตราจารย์ ประไพพิศ มุฑิตาเจริญ)

กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

(รองศาสตราจารย์ ดร.เอกนถน บางท่าไม้)

คณบดี

(รองศาสตราจารย์ กัลยกร วรกุลลัญฐานีย์)

หัวข้อวิทยานิพนธ์	ทัศนคติและความคาดหวังที่มีต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา
ชื่อผู้เขียน	นางสาวพนิดา แก้วเลื่อนมา
ชื่อปริญญา	วารสารศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชา/คณะ/มหาวิทยาลัย	สาขาวิชาการจัดการการสื่อสารองค์กร คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	รองศาสตราจารย์ แอนนา จุมพลเสถียร
ปีการศึกษา	2563

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาทัศนคติ พฤติกรรม แนวโน้มพฤติกรรมและความคาดหวังที่มีต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา 2) เพื่อศึกษาความแตกต่างระหว่างลักษณะทางประชากรกับทัศนคติที่มีต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติกับพฤติกรรมการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ 4) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติกับแนวโน้มพฤติกรรมการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ 5) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกับความคาดหวังที่มีต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ โดยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ใช้รูปแบบเชิงสำรวจ (Survey Research) ซึ่งการศึกษาวิจัยในครั้งนี้กำหนดกลุ่มตัวอย่างเป็นอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาของภาครัฐ รวมถึงสถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐ จำนวน 220 คน และอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน จำนวน 180 คน และจะต้องเคยใช้สื่อออนไลน์เพื่อการเรียนการสอน โดยผลการวิจัยพบว่า อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษามีทัศนคติระดับปานกลางต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ โดยมีค่าเฉลี่ยทัศนคติต่อด้านระบบบริหารจัดการรายวิชามากที่สุด ในประเด็นการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา (ค่าเฉลี่ย 4.20) หมายถึงมีทัศนคติเชิงบวก และมีค่าเฉลี่ยทัศนคติต่อด้านหลักสูตร/เนื้อหาวิชาน้อยที่สุด ในประเด็นการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ทำให้ผู้เรียนมีความตั้งใจและสนใจเรียนเพิ่มขึ้น (ค่าเฉลี่ย 2.27) หมายถึงมีทัศนคติเชิงลบ ขณะที่พฤติกรรมการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ พบว่า อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาใช้รูปแบบการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์แบบสอนสด (Live Streaming) ซึ่งเรียนรู้การใช้การเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์จากการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองมากที่สุด โดยให้ความสำคัญมากกับวัตถุประสงค์ในการใช้การเรียนการสอนผ่านสื่อ

ออนไลน์ (ค่าเฉลี่ย 3.76) ทั้งนี้ยังพบว่ามีการใช้โปรแกรม Zoom สำหรับสื่อสารและสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนมากที่สุด และพบว่าอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษามีความตั้งใจมากที่จะใช้การเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์หากเกิดภาวะวิกฤตต่างๆ ขึ้นอีก (ค่าเฉลี่ย 4.34) นอกจากนี้ยังพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคาดหวังมากที่สุดในด้านสนับสนุนการสอน โดยคาดหวังให้สถาบันมีการสนับสนุนอุปกรณ์ สถานที่ รวมไปถึงมีหน่วยงานที่คอยสนับสนุน ผลิต ให้คำปรึกษา และช่วยเหลืออาจารย์เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ อีกทั้งยังพบว่า อาจารย์ที่มีอายุ ระดับการศึกษา สถาบันการศึกษาที่สังกัด กลุ่มสาขาวิชาที่สอน ลักษณะรายวิชาที่สอน และประสบการณ์การสอนผ่านสื่อออนไลน์แตกต่างกัน มีทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์แตกต่างกัน ทั้งนี้ ทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมและแนวโน้มพฤติกรรมการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ และพฤติกรรมการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์มีความสัมพันธ์กับความคาดหวังต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์

คำสำคัญ: การเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์, อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา, ทัศนคติ, ความคาดหวัง, พฤติกรรมการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์, แนวโน้มพฤติกรรมการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์

Thesis Title	ATTITUDES AND EXPECTATIONS TOWARDS ONLINE LEARNING OF TEACHERS IN UNIVERSITIES
Author	Miss Pannita Kaewluanma
Degree	Master of Arts
Program in/Faculty/University	Corporate Communication Management Journalism and Mass Communication Thammasat University
Thesis Advisor	Associate Professor Anna Choompolsathien
Academic Year	2020

ABSTRACT

The objectives of this research were 1) to study attitudes, behaviors, behavioral trends and expectations towards online learning of teachers in universities, 2) to study differences between demographic characteristics and attitudes towards online learning, 3) to study the relationship between attitudes and behaviors of online learning, 4) to study the relationship between attitudes and behavioral trends in online learning, and 5) to study the relationship between behavior and expectations towards online learning. This study was a quantitative research through a survey research. The samples consisted of 220 lecturers in public universities and public autonomous universities as well as 180 lecturers in private universities. The samples must have used online media for teaching. The results of this study indicated that overall attitude of the samples towards online learning was at a moderate level. When individual aspects were considered, an aspect with the highest mean was course management system in terms of online learning providing learning anytime, anywhere (mean= 4.20), implying a positive attitude. An aspect with the lowest mean was curriculum/subject content in terms of learners' increased willingness and interest in learning due to online learning (mean = 2.27), implying a negative attitude. Furthermore, in terms of online learning behavior, the samples relied on live streaming as online teaching

method. They learned to use online media for online learning by self-research. They prioritized the objectives of using online learning (mean = 3.76). In addition, Zoom program was the most commonly used program for communication and teaching and learning support. It was found that the samples had high willingness to use online media in teaching in the event of further crises (mean = 4.34). In addition, the samples had the highest expectations in terms of teaching support. They expected that the institutions would support equipment, facilities, as well as an organization to support, produce, consult and assist lecturers in organizing online learning. Moreover, the samples with different age, educational level, affiliated educational institutions, a group of courses taught, nature of the course taught and teaching experiences through online media had different attitudes towards online learning. Attitudes towards online learning were related to behaviors and behavioral trends in online learning through and online learning behaviors were related to the expectation towards online learning.

Keywords: Online learning, University lecturers, Attitude, Expectation, Behavioral online learning, behavioral trends in online learning

กิตติกรรมประกาศ

พื้นที่อิสระในการถ่ายทอดความรู้สึกที่อยากกล่าวถึงบุคคลต่างๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทำให้วิทยานิพนธ์เรื่อง “ทัศนคติและความคาดหวังที่มีต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา” สำเร็จลุล่วงไปได้อย่างสมบูรณ์ เนื่องด้วยได้รับความกรุณาจากอาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ แอนนา จุมพลเสถียร ที่รับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และได้สละเวลาให้คำปรึกษา ข้อคิดเห็น และคำแนะนำที่เป็นประโยชน์ ตลอดจนการแก้ไขในส่วนบกพร่องต่างๆ อีกทั้งกำลังใจในการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้เสมอมา จนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ผ่านลุล่วงไปได้เป็นอย่างดี ผู้ศึกษาขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ ที่นี้

นอกจากนี้ยังได้รับความกรุณาจากท่านประธานและกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ทุกท่าน ผู้ศึกษาขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ พรทิพย์ สัมมัตตะวนิช ประธานการสอบวิทยานิพนธ์และกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ประไพพิศ มุทิตาเจริญ และกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ภายนอก รองศาสตราจารย์ ดร.เอกนถน บางท่าไม้ ที่ได้มีการให้ข้อเสนอแนะ ตลอดจนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น และสละเวลาช่วยตรวจสอบเนื้อหาในแบบสอบถามเพื่อให้ได้ความได้ถูกต้องก่อนนำไปใช้ในการเก็บข้อมูล

เหนือสิ่งอื่นใด ผู้ศึกษาขอขอบพระคุณครอบครัว ที่คอยสนับสนุนส่งเสริมให้ผู้ศึกษาได้รับการศึกษาที่ดี ช่วยเหลือในทุกๆ ด้านทั้ง ทุนทรัพย์ กำลังใจ รวมไปถึงเชื่อมั่นในตัวลูกสาวคนนี้มาโดยตลอด ตลอดจนขอบคุณพี่โซ่ ผู้ที่อยู่ข้างๆ เป็นพลังบวก รับฟังและคอยเป็นกำลังใจ ให้สู้กับทั้งการเรียนและการทำงานควบคู่กันไป ที่สำคัญขอบคุณพี่แก๊ป ที่เรียกได้ว่าเป็นผู้ช่วยที่ปรึกษาในการทำวิทยานิพนธ์ตั้งแต่เริ่มต้นจนเสร็จสิ้น พร้อมทั้งขอบคุณเพื่อนๆ กลุ่มนะโม ตัดสระ ใจเราเย็นเป็นพื่อที่อดทนต่อสู้ ช่วยเหลือ ให้กำลังใจ และอยู่เคียงข้างกันตั้งแต่วันแรกจนถึงวันนี้ ขอขอบคุณเพื่อนๆ MCM 20 ทุกคนที่คอยช่วยเหลือและเป็นกำลังใจซึ่งกันและกันเสมอมา และขอบคุณเรื่องราวตลอดระยะเวลา 2 ปี ที่ทำให้ได้เจอสังคมใหม่ เพื่อนใหม่ ที่ทำให้ได้เรียนรู้และเป็นประสบการณ์ที่น่าจดจำ

สุดท้ายนี้ขอบคุณในความพยายามและความอดทนของตนเองที่ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ซึ่งอาจจะมีท้อบ้าง หดกำลังใจบ้าง แต่ทุกครั้งที่ยอมย้อนไปถึงความพยายามที่ผ่านมาทั้งหมดว่าเราพยายามไปเพื่ออะไร ก็ทำให้รู้ว่าเราต้องพยายามต่อไป และบอกตนเองเสมอว่า “หากเหนื่อยก็แค่หยุดพัก ไหวแล้วค่อยลุกขึ้นสู้ต่อ” เพื่อให้ได้มาซึ่งความสำเร็จในอนาคตอันใกล้

นางสาวพนิดา แก้วเลื่อนมา

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	(1)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	(3)
กิตติกรรมประกาศ	(5)
สารบัญตาราง	(9)
สารบัญภาพ	(13)
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 ปัญหานำวิจัย	8
1.3 วัตถุประสงค์การศึกษา	8
1.4 สมมติฐานการวิจัย	9
1.5 ขอบเขตการวิจัย	9
1.6 นิยามศัพท์	9
1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	10
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	11
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับลักษณะทางประชากร (Demographic Characteristics)	11
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับทัศนคติ (Attitudes)	13
2.3 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรม (Behavior)	20
2.4 แนวคิดเกี่ยวกับสื่อสังคมออนไลน์	24
2.5 แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนการสอนออนไลน์	30

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	44
2.7 กรอบแนวคิดในการวิจัย	51
บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย	52
3.1 ประชากรเป้าหมายและกลุ่มตัวอย่าง	52
3.2 วิธีการสุ่มเลือกตัวอย่าง	53
3.3 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย	54
3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	55
3.5 การวัดค่าตัวแปรและเกณฑ์การให้คะแนน	56
3.6 การทดสอบความเที่ยงตรงและค่าความน่าเชื่อถือเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	61
3.7 การเก็บรวบรวมข้อมูล	63
3.8 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	63
3.9 การวิเคราะห์ข้อมูล	71
บทที่ 4 ผลการวิจัย	72
4.1 ข้อมูลพื้นฐานปัจจัยส่วนบุคคล	72
4.2 ทักษะคิดที่มีต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์	77
4.3 พฤติกรรมการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์	83
4.4 แนวโน้มพฤติกรรมการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์	91
4.5 ความคาดหวังที่มีต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์	93
4.6 การทดสอบสมมติฐาน	96
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	120
5.1 สรุปผลการวิจัย	121
5.2 ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย	126
5.3 อภิปรายผลการวิจัย	129

5.3.1 อภิปรายลักษณะของกลุ่มตัวอย่างและตัวแปร	129
5.3.2 อภิปรายการทดสอบสมมติฐานการวิจัย	138
5.4 ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย	145
5.5 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป	147
 รายการอ้างอิง	 148
 ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก	156
ภาคผนวก ข	167
 ประวัติผู้เขียน	 172

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2.1 ประเภทของสื่อสังคมออนไลน์	26
3.1 เกณฑ์การให้คะแนนและแปลความหมายทัศนคติด้านความรู้สึกที่มีต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์	57
3.2 เกณฑ์การให้คะแนนและแปลความหมายพฤติกรรมการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์	58
3.3 เกณฑ์การให้คะแนนและแปลความหมายแนวโน้มพฤติกรรมการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์	59
3.4 เกณฑ์การให้คะแนนและแปลความหมายความคาดหวังที่มีต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์	60
3.5 แสดงสมมติฐานการวิจัย สมมติฐานทางสถิติ และสถิติที่ใช้	65
4.1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ	72
4.2 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอายุ	73
4.3 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับการศึกษา	73
4.4 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสถาบันที่สังกัด	74
4.5 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามจำนวนปีที่สอน	74
4.6 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามกลุ่มสาขาวิชาที่สอน	75
4.7 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามลักษณะรายวิชาที่สอน	75
4.8 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามประสบการณ์ในการสอนผ่านสื่อออนไลน์	76
4.9 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของทัศนคติที่มีต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์	77
4.10 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ (วัน/สัปดาห์)	83
4.11 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระยะเวลาที่ใช้ในการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์เฉลี่ยกี่ชั่วโมง/วัน	84

4.12 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามช่วงเวลาในการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์	84
4.13 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์	85
4.14 จำนวนและร้อยละของวิธีเรียนรู้การใช้การเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์	85
4.15 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามรูปแบบการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์	86
4.16 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของวัตถุประสงค์ในการใช้การเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์	86
4.17 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการใช้โปรแกรมสำหรับสื่อสารและสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน	88
4.18 จำนวนและร้อยละของการใช้โปรแกรมสำหรับสื่อสารและสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนนอกเหนือจากข้างต้น	90
4.19 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของแนวโน้มพฤติกรรมการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์	91
4.20 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานความคาดหวังที่มีต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์	93
4.21 การเปรียบเทียบทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ จำแนกตามเพศ	96
4.22 การวิเคราะห์ความแปรปรวนทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ จำแนกตามอายุ	97
4.23 การเปรียบเทียบทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ด้านหลักสูตร/เนื้อหาวิชา และในภาพรวม จำแนกตามอายุ	99
4.24 การเปรียบเทียบทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ จำแนกตามระดับการศึกษา	101
4.25 การเปรียบเทียบทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ จำแนกตามสถาบันการศึกษาที่สังกัด	102
4.26 การวิเคราะห์ความแปรปรวนทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ จำแนกตามจำนวนปีที่สอน	104

4.27 การวิเคราะห์ความแปรปรวนทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ จำแนกตามกลุ่มสาขาวิชาที่สอน	105
4.28 การเปรียบเทียบทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ด้านระบบ บริหารจัดการรายวิชา ด้านการวัดและประเมินผล และในภาพรวม จำแนก ตามกลุ่มสาขาวิชาที่สอน	107
4.29 การวิเคราะห์ความแปรปรวนทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ จำแนกตามลักษณะรายวิชาที่สอน	108
4.30 การเปรียบเทียบทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ด้านหลักสูตร/ เนื้อหาวิชา ด้านระบบบริหารจัดการรายวิชา และในภาพรวม จำแนกตาม ลักษณะรายวิชาที่สอน	110
4.31 การวิเคราะห์ความแปรปรวนทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ จำแนกตามประสบการณ์การสอนผ่านสื่อออนไลน์	111
4.32 การเปรียบเทียบทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ด้านหลักสูตร/ เนื้อหาวิชา ด้านระบบบริหารจัดการรายวิชา ด้านการติดต่อสื่อสาร และด้าน การวัดและประเมินผล และในภาพรวม จำแนกตามประสบการณ์การสอน ผ่านสื่อออนไลน์	112
4.33 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อ ออนไลน์กับความถี่ (วัน/สัปดาห์) ในการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ของ อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา	113
4.34 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อ ออนไลน์กับวัตถุประสงค์ในการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ของอาจารย์ใน สถาบันอุดมศึกษา	114
4.35 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อ ออนไลน์กับแนวโน้มพฤติกรรมการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ของอาจารย์ ในสถาบันอุดมศึกษา	116
4.36 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความถี่ (วัน/สัปดาห์) ในการเรียนการสอน ผ่านสื่อออนไลน์กับความคาดหวังต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ของ อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา	117

4.37	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างวัตถุประสงค์ในการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์กับความคาดหวังต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา	118
5.1	แสดงผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย	126

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1.1 กิจกรรมออนไลน์ที่มีการเติบโตมากที่สุด 5 อันดับแรก เปรียบเทียบระหว่างปี 2562 - 2563	2
1.2 ผลการสำรวจการเรียนรู้การสอนออนไลน์ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ประเด็นโปรแกรมในการเรียนการสอนออนไลน์	6
1.3 แพลตฟอร์มประชุมออนไลน์ที่นิยมใช้กันสูงสุดในช่วงครึ่งปีแรก (มกราคม- กรกฎาคม 2563)	7
2.1 จำนวนชั่วโมงการใช้อินเทอร์เน็ตโดยเฉลี่ยเปรียบเทียบระหว่างปี 2556 - 2563	28
2.2 จำนวนผู้ใช้ Social Media ปี 2563	29
2.3 กรอบความคิดเกี่ยวกับทักษะแห่งศตวรรษที่ 21	32
2.4 กรอบแนวคิดในการวิจัย	51

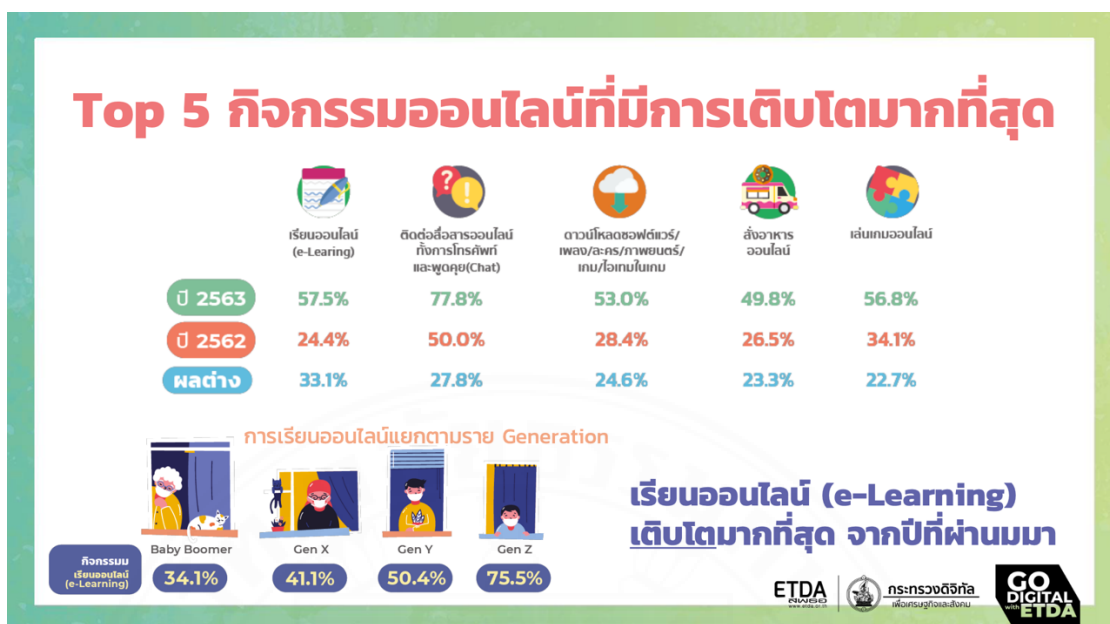
บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในปัจจุบัน มีความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว มีบทบาทที่สำคัญในฐานะการเป็นเครื่องมือในการพัฒนาประเทศ และมีบทบาทในวิถีชีวิต สังคมของมนุษย์เป็นอย่างมาก เนื่องจากการนำเทคโนโลยีเข้ามาประยุกต์ใช้ สามารถช่วยอำนวยความสะดวกในด้านต่างๆ ได้มากขึ้น เช่น ด้านสังคม เศรษฐกิจ และการศึกษา เป็นต้น การนำคอมพิวเตอร์มาเป็นเครื่องมือที่ใช้ในระบบงานไม่ว่าจะเป็นองค์กร หรือสถาบันต่างๆ ก็ใช้คอมพิวเตอร์เป็นเครื่องมือเพื่อการทำงาน ซึ่งในศตวรรษที่ 21 เป็นยุคของข้อมูลข่าวสารและการเปลี่ยนแปลง ด้วยความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศทำให้การสื่อสารไร้พรมแดน การเข้าถึงแหล่งข้อมูลสามารถทำได้ทุกที่ทุกเวลา นอกจากนี้ความเจริญก้าวหน้าทางระบบอินเทอร์เน็ตทำให้สามารถเข้าถึงข้อมูลและข่าวสารต่างๆ ได้โดยง่าย สะดวกและรวดเร็ว ประกอบกับสื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) ที่เปิดโอกาสให้ทุกคนสามารถใช้เป็นช่องทางในการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้ง่าย ซึ่งทำให้เกิดประโยชน์อย่างมากโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย ด้วยเหตุนี้จึงทำให้การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทสำคัญในด้านการศึกษา เกิดเป็นการเรียนการสอนรูปแบบออนไลน์ (Online Learning) สอดคล้องกับการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 อีกทั้งยังทำให้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนมีการปรับเปลี่ยนตามพัฒนาการของเทคโนโลยีสารสนเทศ บทบาทของอาจารย์และนักศึกษาเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม

การเรียนรู้บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเป็นรูปแบบการเรียนรู้อีกรูปแบบหนึ่งที่มีความสอดคล้องกับวิวัฒนาการทางเทคโนโลยีในปัจจุบัน จะเห็นได้ว่าบริการทางอินเทอร์เน็ตอย่างสังคมออนไลน์ (Social Network) ได้รับความนิยมอย่างมาก จากสถิติการใช้สังคมออนไลน์ในประเทศไทยจากสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน) หรือ ETDA (2563) ได้สำรวจพฤติกรรมผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทยปี 2563 คนไทยใช้อินเทอร์เน็ตนานขึ้นเฉลี่ยวันละ 11 ชั่วโมง 25 นาที ซึ่งเพิ่มขึ้นมากกว่าปี 2562 ถึง 1 ชั่วโมง 3 นาที จากข้อมูลดังกล่าวการใช้สังคมออนไลน์ (Social Network) ส่วนใหญ่พบในกลุ่ม Gen Y (19-38 ปี) มากที่สุด ซึ่งเป็นกลุ่มของนักเรียน นักศึกษา รวมไปถึงอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา อีกทั้งกิจกรรมออนไลน์ที่มีการเติบโตมากที่สุด คือ การเรียนการสอนออนไลน์ ซึ่งเติบโตมากที่สุดจากปีที่ผ่านมาถึง 33.1%

ภาพที่ 1.1 กิจกรรมออนไลน์ที่มีการเติบโตมากที่สุด 5 อันดับแรก เปรียบเทียบระหว่างปี 2562-2563

ประกอบกับผลสำรวจจากสำนักงานสถิติแห่งชาติ (2563, น.16) ได้เผยแพร่ผลสำรวจการมีเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในครัวเรือน พ.ศ. 2562 พบว่า ผู้มีการศึกษาในระดับอุดมศึกษาเป็นกลุ่มที่ใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตสูงที่สุด คือร้อยละ 66.7 และร้อยละ 96.7 โดยกิจกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตแต่ละกลุ่มอายุพบว่า กลุ่มอายุ 15-24 ปี ซึ่งนิสิตนักศึกษาจัดอยู่ในช่วงกลุ่มอายุดังกล่าว ใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อศึกษาเรียนรู้หรือเรียนหลักสูตรออนไลน์ สูงสุดถึงร้อยละ 37.0 จากข้อมูลข้างต้นแสดงให้เห็นว่าสื่อสังคมออนไลน์สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการศึกษาให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนการสอน เพื่อเป็นการปลูกฝังให้นักศึกษาได้ใช้ประโยชน์จากเครือข่ายสังคมออนไลน์และสามารถเข้าถึงการเรียนรู้ได้มากยิ่งขึ้น

สุรสิทธิ์ วรรณไกรโรจน์ (2550) ได้ให้คำจำกัดความของ การเรียนการสอนรูปแบบออนไลน์เป็นการศึกษาเรียนรู้ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (Internet) ผู้เรียนจะได้เรียนตามความสามารถและความสนใจของตน โดยเนื้อหาของบทเรียน ประกอบด้วย ข้อความ รูปภาพ เสียง วิดีโอ และมัลติมีเดียอื่นๆ จะถูกส่งไปยังผู้เรียนผ่าน Web Browser โดยผู้เรียน ผู้สอน สามารถติดต่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกันได้เช่นเดียวกับการเรียนในชั้นเรียนปกติ โดยอาศัยเครื่องมือการติดต่อสื่อสารที่ทันสมัย เช่น (e-mail, web-board, chat, Social Network) การเรียนการสอนแบบออนไลน์จึงเป็นการเรียนสำหรับทุกคน เรียนได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ (Learn for all : anyone, anywhere and anytime) ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนออนไลน์จึงเป็นการเรียนการสอนที่อาศัย

เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และเครือข่ายคอมพิวเตอร์เข้ามาช่วยสนับสนุนการเรียนการสอน ซึ่งในการเรียนการสอนออนไลน์อาจจะใช้เป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอนแบบปกติ ที่มีการกำหนดเวลาเรียนและห้องเรียนแบบปกติ แต่ใช้เครื่องมือออนไลน์มาเสริม เช่น การสร้างห้องเรียนออนไลน์สำหรับเผยแพร่เอกสารประกอบการเรียนการสอน สำหรับการส่งงานและตรวจงานผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ นอกจากนั้นแล้วยังสามารถสื่อสารระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน หรือผู้เรียนกับผู้สอน (Campos, 2001) การเรียนการสอนออนไลน์มีความมุ่งหวังให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาจากชั้นเรียนเพิ่มมากขึ้น สามารถประยุกต์ใช้ความรู้และทำให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง รวมทั้งยังสนับสนุนการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ผู้เรียนและผู้สอนสามารถสื่อสารกันผ่านอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ เช่น คอมพิวเตอร์ โน้ตบุ๊ก โทรศัพท์เคลื่อนที่ เป็นต้น ถือเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาที่เปลี่ยนแปลงวิธีการเรียนแบบเดิมที่นั่งเรียนในชั้นเรียน แต่เป็นการเรียนรู้บนฐานเทคโนโลยี (Technology-based Learning) ซึ่งจะครอบคลุมวิธีการเรียนรู้ที่หลากหลายรูปแบบ

โดยรูปแบบการเรียนการสอนออนไลน์หลักๆ มีอยู่ 2 รูปแบบ คือ 1) การสอนออนไลน์แบบสด (Online live session) โดยผ่านโปรแกรม Google Meet , Zoom , MS Teams ซึ่งอาจารย์จะสอนตามตารางเรียนเดิมโดยใช้วิธีการถ่ายทอดสดผ่านโปรแกรมที่ใช้และให้นักศึกษาเข้าชั้นเรียนเรียนออนไลน์มาเรียน ซึ่งมีข้อดีคือมีความเหมือนกับการเรียนในชั้นเรียน นักศึกษาสามารถถามคำถามระหว่างเรียนได้ รูปแบบการเรียนออนไลน์แบบที่ 2) การเรียนออนไลน์แบบคลิปสอน (Online recorded session) วิธีการนี้อาจารย์จะสอนโดยการอัดคลิปสอนแล้วเผยแพร่คลิปสอนในกลุ่มสังคมออนไลน์ หรือห้องเรียนออนไลน์ของนักศึกษา เช่น Google classroom , MS Teams , Facebook Group วิธีการนี้มีข้อดีคือนักศึกษาสะดวกในการเข้าเรียน สามารถปรับตารางเรียนได้ด้วยตนเองและสามารถทบทวนบทเรียนได้ตลอดเวลา (เสถียร พูลผล และ ปฏิพล อรรถนพบริบูรณ์, 2563)

การนำสังคมออนไลน์มาสู่การจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนย่อม ก่อให้เกิดผลสำคัญในหลากหลายลักษณะเช่นกัน เช่น การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสังคมในชั้นห้องเรียน เนื่องจากบรรยากาศของสังคมออนไลน์เป็นการแลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสาร ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ของคนในเครือข่าย ด้วยเหตุนี้เมื่อทั้งผู้สอนและผู้เรียนเข้าสู่การสร้างความสัมพันธ์ภายในระบบสังคมออนไลน์ก็จะนำไปสู่ การพัฒนาความสัมพันธ์ในสังคมจริงในทิศทางที่ใกล้ชิดกันยิ่งขึ้น ซึ่งเป็นผลให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่มี ประสิทธิภาพจริง นอกจากนี้ลักษณะการนำเสนอข้อมูล สถานภาพที่เป็นปัจจุบัน ทำให้ทั้งผู้สอนสามารถติดตามพฤติกรรมและประสานข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว ช่วยในการกระตุ้นให้เกิดการศึกษาค้นคว้า การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ที่กว้างขวาง การตั้งประเด็นแลกเปลี่ยน ข้อสงสัยต่าง ๆ ผ่านสังคมออนไลน์ได้อย่างทันทั่วทั้งที่ และเป็นเครื่องมือ สำหรับผู้สอนในการกระตุ้นผู้เรียนได้เป็นอย่างดี ในขณะเดียวกันผู้สอนสามารถนำเสนอเนื้อหาใหม่ๆ ได้อย่างต่อเนื่องและผู้เรียน

สามารถติดตามได้อย่างต่อเนื่อง (จารุวัจน์ สองเมือง, 2554) แต่ถึงอย่างไรก็ตาม แม้ว่าในปัจจุบัน เทคโนโลยีจะเข้ามามีบทบาทสำคัญในการจัดการเรียนการสอน แต่ก็มีข้อจำกัดหลายประการ เช่น ทักษะของผู้สอนและผู้เรียน ความพร้อมของผู้สอนและผู้เรียน ความชำนาญในการใช้เทคโนโลยี เป็นต้น

ในการจัดการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น อาจารย์ผู้สอนจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับธรรมชาติของการจัดการศึกษา หรือการจัดการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษา ซึ่งมีลักษณะเฉพาะและแตกต่างจากการจัดการเรียนการสอนในระดับอื่น โดยประเด็นสำคัญที่อาจารย์ผู้สอนต้องเข้าใจเบื้องต้น ได้แก่ ธรรมชาติของผู้เรียนในระดับอุดมศึกษา และหลักสูตรระดับอุดมศึกษา เพื่อให้สามารถเชื่อมโยงไปสู่การจัดการเรียนการสอนในระดับนี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งพันธกิจหลักของอาจารย์ระดับอุดมศึกษานั้น มีหน้าที่จัดการเรียนการสอน การทำวิจัย การบริการวิชาการ และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ทั้งนี้อาจารย์ส่วนใหญ่ที่สอนในระดับอุดมศึกษาสำเร็จการศึกษาจากหลากหลายสาขาวิชาและอาจไม่ได้สำเร็จการศึกษาโดยตรงจากสาขาครุศาสตร์หรือศึกษาศาสตร์ซึ่งมีความเชี่ยวชาญด้านการสอน ทำให้อาจมีปัญหาเกี่ยวกับเรื่องทักษะในการจัดการเรียนการสอน หรือเทคนิควิธีการสอนแบบต่างๆ (พัชรพร รัตนโรภาส, 2553: 10) การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการเรียนการสอนสามารถนำมาใช้ได้หลากหลายรูปแบบ จะประสบความสำเร็จในการเรียนการสอนหรือไม่ขึ้นอยู่กับอาจารย์ผู้สอน โดยอาจารย์ผู้สอนจะต้องมีการเปลี่ยนบทบาทตนเองให้เหมาะสมกับเทคโนโลยีสมัยใหม่ ต้องเข้าถึงแหล่งความรู้ใหม่ๆ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเครื่องมือในการจัดการเรียนการสอน และเลือกเครื่องมือมาใช้ในการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสม

จากกรณีการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 หรือ โรคโควิด 19 (Coronavirus Disease 2019, COVID-19) ซึ่งเป็นเชื้อที่แพร่อย่างรวดเร็วและกว้างขวางไปหลายประเทศทั่วโลก มีผู้ติดเชื้อและเสียชีวิตเป็นจำนวนมาก (กรมควบคุมโรคติดต่อ, 2020) ส่งผลกระทบกับทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็น ด้านเศรษฐกิจ ด้านการท่องเที่ยว ด้านพาณิชย์ การทำงาน และด้านการศึกษา เป็นต้น เมื่อการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 เป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินชีวิต มนุษย์เริ่มมีการปรับตัวในการใช้ชีวิต ซึ่งเป็นคุณสมบัติอย่างหนึ่งของคนเราที่อยู่รอดปลอดภัยจากอดีตมาจนปัจจุบัน ส่งผลให้จำเป็นต้องมีมาตรการในการป้องกันเพื่อลดการแพร่ระบาดของเชื้อและอัตราการเพิ่มผู้ป่วย ทั่วโลกจึงรณรงค์ใช้มาตรการเพิ่มระยะห่างทางสังคม (Social Distancing) ตลอดจนเกิดแนวทางการทำงานที่บ้าน (Work from home) จากมาตรการดังกล่าวส่งผลให้ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ได้ออกประกาศมาตรการและการเฝ้าระวังการระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ฉบับที่ 3 : การปฏิบัติการของสถาบันอุดมศึกษาเพื่อป้องกันการแพร่

ระบาดของโรคโควิด-19 ณ วันที่ 17 มีนาคม 2563 (กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม, 2563) มีใจความสำคัญตอนหนึ่งระบุว่า “ให้หยุดการดำเนินงานด้านการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยทั้งรัฐบาลและเอกชนทุกรูปแบบ ยกเว้นการเรียนการสอนแบบออนไลน์ (Online)” สถาบันอุดมศึกษาทุกแห่งจึงต้องมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการเรียนการสอน โดยมีสิ่งที่คนเคยได้ยินแต่ไม่ค่อยรู้จัก นั่นคือ รูปแบบการเรียนการสอนออนไลน์ (Online Learning) ได้เป็นที่รู้จักมากขึ้น จากเดิมหลายสถาบันนิยมใช้ช่องทางการเรียนออนไลน์เป็นช่องทางเสริมจากการเรียนปกติ แต่ด้วยสถานการณ์ดังกล่าวทำให้ต้องหันมาใช้ในการเรียนการสอนออนไลน์เป็นหลักสถาบันทางการศึกษาต่างๆ จึงได้เริ่มปรึกษาถึงแนวทางในการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ โดยการพัฒนาจาก Application การประชุมออนไลน์ในแพลตฟอร์มต่างๆ คือ Zoom, Google Meet, และ Microsoft Teams เป็นต้น นอกจากนั้นสื่อสังคมออนไลน์ที่เป็นที่นิยมและเป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลายยังสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการเรียนการสอนได้อีกเช่นกัน ได้แก่ Facebook และ Line เห็นได้จากการสำรวจความคิดเห็นต่อสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 “การเรียนการสอนออนไลน์ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19” โดยเครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏ 38 แห่ง เก็บข้อมูลจากนักเรียน/นักศึกษา 77 จังหวัดทั่วประเทศในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นถึงระดับปริญญาตรีระหว่างวันที่ 24-29 มกราคม 2564 (เครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏ 38 แห่ง, 2564) ในประเด็นโปรแกรมในการเรียนการสอนออนไลน์ มีการใช้งาน Google Classroom ซึ่งมี Google Meet เป็นส่วนหนึ่งของโปรแกรม มีการใช้งานสูงสุดถึงร้อยละ 53.19 รองลงมาเป็น Zoom ร้อยละ 43.47 Line ร้อยละ 36.96 Facebook ร้อยละ 18.05 Microsoft Teams ร้อยละ 8.61 ตามลำดับ หากจำแนกตามระดับการศึกษา ในระดับอุดมศึกษา ร้อยละ 68.38 ใช้งาน Zoom สูงที่สุด รองลงมาเป็น Google Classroom ร้อยละ 65.57 Line ร้อยละ 33.84 Microsoft Teams ร้อยละ 17.10 และ Facebook ร้อยละ 14.54 ตามลำดับ

ภาพที่ 1.2 ผลการสำรวจการเรียนการสอนออนไลน์ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19
 ประเด็นโปรแกรมในการเรียนการสอนออนไลน์

จากการสำรวจถึงแนวโน้มหลังสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 คลี่คลายลง ร้อยละ 41.03 ต้องการกลับมาเรียนในห้องเรียนเป็นหลัก โดยร้อยละ 59.83 ให้เหตุผลว่าเป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่ดีกว่าการเรียนการสอนออนไลน์ แต่เป็นที่น่าสนใจว่ามีถึงร้อยละ 23.57 ที่ต้องการเรียนแบบออนไลน์เป็นหลัก และร้อยละ 34.80 ต้องการเรียนแบบออนไลน์และในห้องเรียนผสมกัน ประกอบกับรายงานสถิติของ Digital 2020 in July (ณัฐพล ม่วงท่า, 2563) คนไทยใช้สื่อสังคมออนไลน์ในช่วงครึ่งปีแรก ซึ่งเป็นช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ที่ผ่านมาถึง 73 % ของประชากรทั้งประเทศ และยังใช้เวลากับสื่อสังคมออนไลน์วันละ 2.49 ชั่วโมงโดยประมาณ จากสถานการณ์ดังกล่าวทำให้คนทั่วโลกใช้ Social media เพิ่มขึ้น 43% และยังมีการใช้ Video calling เพิ่มขึ้นถึง 35% และ Video Conferencing เพิ่มขึ้น 27% จากเดิมที่เครื่องมือออนไลน์เกี่ยวกับ Video call และ Video Conferencing ทั้งหลายไม่เป็นที่รู้จักและนิยมใช้ กลายเป็นว่าทุกคนต่างรู้จักและนำมาใช้ในชีวิตรประจำวันเพิ่มมากขึ้น เช่น ใช้ในการทำงาน ใช้ในการศึกษา โดยแพลตฟอร์มประชุมออนไลน์ที่นิยมใช้ในช่วงสถานการณ์ที่ผ่านมา มีการใช้โปรแกรม Zoom มากที่สุดถึง 300 ล้านครั้งต่อวัน ตามมาด้วย Google Meet 100 ล้านครั้งต่อวัน และ Microsoft Teams 75 ล้านครั้งต่อวันตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นช่วงอายุตามช่วงวัยพบว่าอายุช่วง 16-24 ปี เนื่องจากเป็นช่วงวัยของนักเรียนนักศึกษาที่มีพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตและใช้สื่อสังคมออนไลน์สูงสุด เพราะเป็นวัยของการเรียนรู้ ใช้เทคโนโลยีในการศึกษา สืบค้นข้อมูล รวมไปถึงเรียนหลักสูตรออนไลน์

ภาพที่ 1.3 แพลตฟอร์มประชุมออนไลน์ที่นิยมใช้กันสูงสุดในช่วงครึ่งปีแรก (มกราคม - กรกฎาคม 2563)

จากสถานการณ์ดังกล่าวส่งผลให้การเรียนการสอนออนไลน์ของสถาบันอุดมศึกษามีแนวโน้มขยายตัวเพิ่มขึ้น เพื่อให้สามารถดำเนินการต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและประกันคุณภาพของผู้เรียนและบัณฑิตที่จะสำเร็จการศึกษาในระยะวิกฤตนี้ เป็นความท้าทายอย่างยิ่งทั้งสำหรับอาจารย์และนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาที่ต้องปรับตัว ย่อมต้องมีปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในช่วงของการเปลี่ยนแปลง แต่ในขณะเดียวกันก็ทำให้ทั้งอาจารย์และนักศึกษาเกิดการเรียนรู้ด้านเทคโนโลยีการศึกษานั้นเป็นพื้นฐานของรูปแบบการเรียนรู้ในอนาคต

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาเกี่ยวกับ ทักษะคิดและความคาดหวังที่มีต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งผลจากการศึกษาจากอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่มีต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์นี้ สามารถทำให้เห็นทักษะคิด พฤติกรรม แนวโน้มพฤติกรรมและความคาดหวังของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา อีกทั้งยังสามารถนำไปใช้ประโยชน์เป็นแนวทางในการวางแผนและพัฒนาการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาทั้งสถานการณ์ปกติ และสถานการณ์ที่เกิดภาวะวิกฤติต่อไปได้

1.2 ปัญหานำวิจัย

1.2.1 อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษามีทัศนคติ พฤติกรรม แนวโน้มพฤติกรรมและความคาดหวังต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์อย่างไร

1.2.2 ลักษณะประชากรที่แตกต่างกันจะมีทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ที่แตกต่างหรือไม่อย่างไร

1.2.3 ทัศนคติที่มีต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์หรือไม่อย่างไร

1.2.4 ทัศนคติที่มีต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ มีความสัมพันธ์กับแนวโน้มพฤติกรรมการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์หรือไม่อย่างไร

1.2.5 พฤติกรรมการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ มีความสัมพันธ์กับความคาดหวังต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์หรือไม่อย่างไร

1.3 วัตถุประสงค์การศึกษา

1.3.1 เพื่อศึกษาทัศนคติ พฤติกรรม แนวโน้มพฤติกรรมและความคาดหวังที่มีต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา

1.3.2 เพื่อศึกษาความแตกต่างระหว่างลักษณะทางประชากรกับทัศนคติที่มีต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา

1.3.3 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติกับพฤติกรรมการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา

1.3.4 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติกับแนวโน้มพฤติกรรมการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา

1.3.5 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกับความคาดหวังที่มีต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา

1.4 สมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานการวิจัยที่ 1 ลักษณะประชากรที่แตกต่างกันจะมีทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่แตกต่างกัน

สมมติฐานการวิจัยที่ 2 ทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา

สมมติฐานการวิจัยที่ 3 ทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์มีความสัมพันธ์กับแนวโน้มพฤติกรรมการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา

สมมติฐานการวิจัยที่ 4 พฤติกรรมการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์มีความสัมพันธ์กับความคาดหวังต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา

1.5 ขอบเขตการวิจัย

การศึกษานี้ได้มุ่งศึกษาประเด็นเกี่ยวกับ “ทัศนคติและความคาดหวังที่มีต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา” โดยจะเก็บข้อมูลกับอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาของภาครัฐ รวมถึงสถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐ และสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทย และเคยใช้สื่อออนไลน์เพื่อการเรียนการสอน ระยะเวลาในการเก็บข้อมูลช่วงเดือนเมษายน 2564

1.6 นิยามศัพท์

ลักษณะทางประชากร หมายถึง ปัจจัยส่วนบุคคลของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาของภาครัฐ รวมถึงสถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐ และสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทย ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด จำนวนปีที่สอน กลุ่มสาขาวิชาที่สอน ลักษณะของสถาบันที่สอน ประสบการณ์ในการสอนผ่านสื่อออนไลน์

การเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ หมายถึง การนำเทคโนโลยีที่เป็นเครื่องมือ หรือแพลตฟอร์ม ที่ใช้ในการสร้างเนื้อหา ติดต่อสื่อสาร แลกเปลี่ยนความคิดเห็นหรือข้อมูลข่าวสารต่างๆ ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเข้ามาปรับใช้หรือประยุกต์ใช้กับการเรียนการสอนระหว่างผู้สอนและผู้เรียน ทั้งแบบประสานเวลาและไม่ประสานเวลา เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการยกระดับคุณภาพทางการศึกษา

ทัศนคติที่มีต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ หมายถึง ระดับความรู้สึก ซึ่งเป็นผลมาจากประสบการณ์หรือสิ่งแวดล้อมอันมีแนวโน้มที่จะให้บุคคลแสดงออกมาในทางบวก หรือ ลบของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่มีต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ ตามองค์ประกอบการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ ทั้งหมด 4 ด้าน ได้แก่ ด้านหลักสูตร/เนื้อหาวิชา ด้านระบบบริหารจัดการรายวิชา ด้านการติดต่อสื่อสาร และด้านการวัดและประเมินผล

พฤติกรรมการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ หมายถึง กิจกรรมใดๆ ก็ตามในปัจจุบันหรือระยะเวลาที่ผ่านมาที่มีการตอบสนองหรือตอบโต้ที่สามารถสังเกตได้ ในการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาความถี่ในการใช้การเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ ระยะเวลาในการใช้ ช่วงเวลาในการใช้ อุปกรณ์ที่ใช้ รูปแบบการเรียนการสอนออนไลน์ที่ใช้ วัตถุประสงค์ในการใช้ และโปรแกรมสำหรับสื่อสารและสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนที่ใช้

แนวโน้มพฤติกรรมการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ หมายถึง ระดับความตั้งใจที่จะใช้และแนะนำเกี่ยวกับการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ในอนาคตของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา ในสถานการณ์ภาวะวิกฤต และในสถานการณ์ปกติ

ความคาดหวังที่มีต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ หมายถึง ระดับความต้องการหรือความปรารถนาในอนาคตของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ ในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ ในด้านผู้สอน ด้านสนับสนุนการสอน และด้านผู้เรียน

1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.7.1 ได้ทราบถึงทัศนคติ พฤติกรรม แนวโน้มพฤติกรรมและความคาดหวังที่มีต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา

1.7.2 เพื่อประโยชน์เชิงวิชาการในการนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผนและพัฒนาการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม สถาบันอุดมศึกษาภาครัฐ และเอกชน เป็นต้น

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่อง “ทัศนคติและความคาดหวังที่มีต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา” ผู้วิจัยได้นำแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาศึกษา เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์และอธิบายผลการวิจัย ดังนี้

- 2.1 แนวคิดเกี่ยวกับลักษณะทางประชากร (Demographic Characteristics)
- 2.2 แนวคิดเกี่ยวกับทัศนคติ (Attitudes)
- 2.3 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรม (Behavior)
- 2.4 แนวคิดเกี่ยวกับสื่อสังคมออนไลน์
- 2.5 แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนการสอนออนไลน์
- 2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2.7 กรอบแนวคิดในการวิจัย

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับลักษณะทางประชากร (Demographic Characteristics)

ลักษณะทางประชากร (Demographic Characteristics) หมายถึง การพรรณนาหรือบรรยายเกี่ยวกับคนหรือประชากรซึ่งเป็นความหลากหลายด้านภูมิหลังของบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ สถานภาพ ลักษณะโครงสร้างของร่างกาย เป็นต้น ซึ่งจะแสดงถึงความเป็นตัวตนของแต่ละบุคคลจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ในสังคมไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานหรือองค์กรต่างๆ ประกอบด้วย กลุ่มคนต่างๆ ทั้งพนักงานหรือบุคลากรในระดับที่แตกต่างกัน ซึ่งจะมีทัศนคติและลักษณะพฤติกรรมการแสดงออกที่แตกต่างกันโดยมีสาเหตุมาจากความแตกต่างทางด้านประชากรศาสตร์หรือภูมิหลังของแต่ละบุคคล

กรณีการ เหมือนประเสริฐ (2548) ได้กล่าวว่า หน่วยงานองค์กรต่างๆ ประกอบไปด้วยบุคลากรในระดับต่างๆ เป็นจำนวนมาก บุคคลแต่ละคนจะมีพฤติกรรมที่แตกต่างกันออกไป ลักษณะพฤติกรรมของบุคคลที่แสดงออกแตกต่างกันนี้ มีสาเหตุมาจากปัจจัยต่างๆ ซึ่งได้แก่ อายุ เพศ สถานภาพ ระยะเวลาในการปฏิบัติงานในองค์กร ลักษณะพฤติกรรมในการทำงานของบุคคล

ประมะ สตะเวทิน (2546, น. 112-118) ได้กล่าวว่า คุณสมบัติเฉพาะของแต่ละบุคคลจะมีความแตกต่างกัน ซึ่งคุณสมบัติเหล่านี้จะมีอิทธิพลต่อผู้รับสารในการทำการสื่อสาร อย่างไรก็ตามการสื่อสารในสถานการณ์ต่างๆ มีจำนวนของผู้รับสารก็จะมีปริมาณแตกต่างกันด้วยการวิเคราะห์ ผู้รับสาร

ที่มีจำนวนน้อยคน ก็มักจะไม่ค่อยมีปัญหาหรือถ้ามีปัญหาก็น้อยกว่าการวิเคราะห์ผู้รับสารที่มีจำนวนมาก เนื่องจากการวิเคราะห์คนที่มีจำนวนน้อยสามารถวิเคราะห์ได้ทุกคน แต่ในคนจำนวนมากนั้นไม่สามารถวิเคราะห์ผู้รับสารแต่ละคนได้เพราะมีผู้รับสารมากเกินไป ทั้งนี้ผู้ส่งสารยังไม่รู้จักผู้รับสารแต่ละคน ดังนั้นวิธีการที่ดีที่สุดในการวิเคราะห์ผู้รับสารจำนวนมาก ก็คือการแบ่งออกเป็นกลุ่มๆ ตามลักษณะประชากร (Demographic Characteristics) ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ สถานภาพทางสังคม การศึกษา ศาสนา เป็นต้น ซึ่งคุณสมบัติเหล่านี้ล้วนส่งผลต่อการรับรู้ การตีความหมาย และการเข้าใจในการสื่อสารทั้งสิ้น (กิตติมา สุรสนธิ, 2541, น. 15-17) ดังนี้

1. เพศ (Sex) หมายถึง ลักษณะทางกายภาพของแต่ละบุคคลที่มีความแตกต่างทั้งในด้านสรีระ ความถนัด สภาวะทางอารมณ์และจิตใจ จากงานวิจัยทางด้านจิตวิทยาทั้งหลายได้แสดงให้เห็นถึงความแตกต่างอย่างมากในเรื่องความคิด ทักษะคิด และค่านิยม ทั้งนี้เพราะวัฒนธรรมและสังคมได้กำหนดบทบาทและกิจกรรมของคนสองเพศไว้แตกต่างกัน ซึ่งความแตกต่างทางเพศทำให้เพศหญิงและเพศชายมีความแตกต่างกันอย่างมากในเรื่องของทัศนคติ ความคิด และค่านิยม ทั้งนี้เป็นเพราะวัฒนธรรมและสังคม เป็นตัวกำหนดบทบาทและกิจกรรมของคนสองเพศไว้แตกต่างกัน

2. อายุ (Age) หมายถึง ปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งต่อพฤติกรรมการสื่อสารของมนุษย์เนื่องจากอายุจะเป็นตัวกำหนดหรือเป็นสิ่งที่บ่งบอกเกี่ยวกับประสบการณ์ในเรื่องราวต่างๆ ของบุคคลที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นเครื่องบ่งชี้หรือแสดงความคิด ความเชื่อ ลักษณะการโต้ตอบต่อเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นของบุคคล โดยทั่วไปเมื่ออายุเพิ่มขึ้นประสบการณ์ก็จะมากขึ้น ความรอบคอบก็จะเพิ่มมากขึ้น วิธีคิดและสิ่งที่สนใจก็จะเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา ซึ่งเป็นปัจจัยที่ทำให้คนมีความแตกต่างกันในเรื่องของความคิดและพฤติกรรม คนที่อายุน้อยมักจะมีความคิดเสรีนิยม ยึดถืออุดมการณ์ และมองโลกในแง่ดีกว่าคนที่มียายุมาก ในขณะที่คนที่อายุมากมักจะยึดถือการปฏิบัติเข้มงวด มีความคิดที่อนุรักษ์นิยม ระมัดระวัง มองโลกในแง่ร้ายกว่าคนที่มียาุน้อย เนื่องมาจากผ่านประสบการณ์การใช้ชีวิตที่แตกต่างกัน

3. การศึกษา (Education) หมายถึง ความสามารถทักษะพื้นฐานที่จำเป็นส่งผลต่อการเลือกรับข่าวสาร การตีความหมาย ทั้งนี้แต่ละบุคคลจะได้รับการศึกษาที่แตกต่างกัน ยุคสมัยของการศึกษาต่างกัน ย่อมทำให้มีความรู้สึนึกคิด อุดมการณ์ และความต้องการที่แตกต่างกัน ซึ่งแต่ละบุคคลจะมีความสนใจหรือยึดแนวความคิดตามสาขาต่างๆ ที่ตนได้ศึกษามาเป็นสำคัญ และบุคคลมักมีลักษณะบางประการที่แสดงหรือบ่งชี้ถึงพื้นฐานการศึกษาหรือสาขาวิชาที่ได้เรียนมา เนื่องจากสถาบันการศึกษาเป็นสถาบันที่อบรมกล่อมเกลาให้บุคคลมีบุคลิภาพแตกต่างกันออกไป ทางด้านครูผู้สอนก็มีอิทธิพลต่อความคิดผู้เรียน ผ่านการสอดแทรกความรู้สึนึกคิดให้แก่ผู้เรียน ดังนั้น

การศึกษาจึงเป็นตัวกำหนดในกระบวนการเลือกสรรของผู้รับสาร เป็นปัจจัยที่ทำให้คนมีความคิดทัศนคติ ค่านิยมและพฤติกรรมแตกต่างกัน

4. สถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจ (Socio-Economic Status) หมายถึง เชื้อชาติ ชาติพันธุ์ ถิ่นฐาน ภูมิฐานะ พื้นฐานครอบครัว อาชีพ รายได้ และฐานะทางการเงิน ปัจจัยเหล่านี้ทำให้บุคคลมีประสบการณ์ที่แตกต่างกัน ทัศนคติ ค่านิยม วัฒนธรรมที่แตกต่างกัน และเป้าหมายที่แตกต่างกัน

5. ศาสนา (Religion) เป็นลักษณะอีกประการหนึ่งของผู้รับสารที่มีอิทธิพลต่อตัวผู้รับสาร ทั้งทางด้านทัศนคติ ค่านิยม พฤติกรรม ความเชื่อ วัฒนธรรม และขนบธรรมเนียมประเพณี โดยศาสนาได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับคนและกิจกรรมต่างๆ ในการดำรงชีวิตตั้งแต่เกิดจนเสียชีวิต

ปัจจัยทางด้านประชากรนั้นยังมีลักษณะอื่นๆ อีก ซึ่งสามารถนำมาวิเคราะห์เพื่อทำความเข้าใจกับการสื่อสารได้โดยอยู่ภายใต้ แนวความคิดที่ว่าถ้าบุคคลมีปัจจัยเหล่านี้นั้นแตกต่างกัน ทัศนคติ ความคิด และพฤติกรรมก็มีแนวโน้มที่จะแตกต่างกันไปด้วย ซึ่งแนวความคิดนี้สามารถนำไปใช้อธิบายปัจจัยของประชากรด้านอื่นๆ ได้

สำหรับการศึกษาเรื่อง ทัศนคติและความคาดหวังที่มีต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา ต้องอาศัยองค์ประกอบต่างๆ ทางประชากรศาสตร์เป็นแนวทางในการศึกษา ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาถึง ลักษณะประชากรที่แตกต่างกันจะมีทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ที่แตกต่างกัน เนื่องจากปัจจัยแต่ละปัจจัยของบุคคลหนึ่งที่แตกต่างกันไปตามลักษณะทางประชากร ถือเป็นพื้นฐานในการกำหนดตัวแปรต่างๆ อาทิ เพศ อายุ ระดับการศึกษา จำนวนปีที่สอน กลุ่มสาขาวิชาที่สอน ลักษณะของสถาบันที่สอน รวมไปถึงประสบการณ์ในการสอนผ่านสื่อออนไลน์ ซึ่งสถิติที่วัดได้ของประชากรนี้จะสามารถช่วยทำให้ทราบถึงทัศนคติของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่มีต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ที่แตกต่างกันได้

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับทัศนคติ (Attitudes)

ทัศนคติ (Attitude)

ทัศนคติ (Attitude) เป็นแนวความคิดที่มีความสำคัญมากแนวทางจิตวิทยา สังคมและการสื่อสาร และมีการใช้คำนี้กันอย่างแพร่หลาย สำหรับการนิยามคำว่า “ทัศนคติ” นั้น ได้มีนักวิชาการหลายท่านให้ความหมายไว้ดังนี้

สุชา จันทรเอม (2542, น. 242) ให้ความหมายไว้ว่า ทักษณคติ หมายถึง ความรู้สึกหรือท่าทีของบุคคลที่มีต่อบุคคล วัตถุสิ่งของ หรือสถานการณ์ต่างๆ ความรู้สึกหรือท่าทีที่จะเป็นไปในทำนองที่พึงพอใจหรือไม่พึงพอใจ เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย ต่อบุคคล วัตถุสิ่งของ หรือสถานการณ์นั้น

Norman L. Munn (1971, p.77) ให้ความหมายไว้ว่า ทักษณคติ เป็นความรู้สึกและความเห็นของบุคคลที่มีต่อสิ่งของ บุคคล สถานการณ์ต่างๆ ในทางยอมรับหรือปฏิเสธ ซึ่งมีผลทำให้บุคคลพร้อมที่จะแสดงปฏิกิริยาตอบสนองด้วยพฤติกรรมตามแนวคิด

Anatasi (1976, p.453 อ้างถึงใน เอมิกา เหมมินทร์, 2556, น. 29) ได้กล่าวถึง ทักษณคติ ว่าเป็นดัชนีชี้ว่าบุคคลนั้นคิดและรู้สึกอย่างไรกับคนรอบข้าง วัตถุหรือสิ่งแวดล้อมตลอดจนสถานการณ์ต่างๆ โดยทัศนคตินั้นมีรากฐานมาจากความเชื่อที่อาจส่งผลถึงพฤติกรรมในอนาคตได้ ทักษณคติจึงเป็นเพียงความพร้อมที่จะตอบสนองต่อสิ่งเร้า และเป็นมิติของการประเมินเพื่อแสดงว่าชอบหรือไม่ชอบต่อประเด็นหนึ่งๆ ซึ่งถือเป็นการสื่อสารภายในบุคคลที่เป็นผลกระทบมาจากการรับสารอันจะมีผลต่อพฤติกรรมต่อไป

จิระวัฒน์ วงศ์สวัสดิวัฒน์ (2542, น. 33) กล่าวว่า ทักษณคติ หมายถึง เครื่องมือกำหนดทิศทางพฤติกรรมของบุคคลที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด ซึ่งความรู้สึกนั้นเป็นไปในทางที่พอใจหรือไม่พอใจก็ได้ สภาวะความพร้อมทางจิตใจหรือประสาท ซึ่งเกิดจากการได้รับประสบการณ์ สภาวะความพร้อมนี้เป็นแรงที่กำหนดทิศทางของปฏิกิริยาของบุคคลหรือสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับบุคคลนั้น ทักษณคติเป็นเรื่องของความไม่ชอบ ความลำเอียง ความรู้สึกและความเชื่อมั่นต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งแต่สามารถวัดได้ในรูปความคิดเห็นหรือจากการแสดงออกทางภาษา

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2530, น. 5) กล่าวถึง ทักษณคติที่เชื่อมโยงไปถึงพฤติกรรมของบุคคลว่าทัศนคติ หมายถึง

1) ความสลับซับซ้อนของความรู้สึก หรือการมีอคติของบุคคล ในการที่จะสร้างความพร้อมที่จะกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งตามประสบการณ์ของบุคคลนั้นที่ได้รับมา

2) ความโน้มเอียงที่จะมีปฏิกิริยาต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งในทางที่ดีหรือต่อต้านสิ่งแวดล้อมที่จะมาถึงทางหนึ่งทางใด

3) ในด้านพฤติกรรม หมายถึง การเตรียมตัว หรือความพร้อมที่จะตอบสนองจากคำจำกัดความต่างๆ เหล่านี้ จะเห็นได้ว่ามีประเด็นร่วมที่สำคัญ คือ ความรู้สึกภายใน ความพร้อมหรือแนวโน้มที่จะมีพฤติกรรมในทางใดทางหนึ่ง

ทัศนคติ กับพฤติกรรมมีความสัมพันธ์ มีผลซึ่งกันและกัน กล่าวคือ ทัศนคติ มีผลต่อการแสดงพฤติกรรมของบุคคล ในขณะเดียวกันการแสดงพฤติกรรมของบุคคลก็มีผลต่อทัศนคติของบุคคลด้วย อย่างไรก็ตาม ทัศนคติ เป็นเพียงองค์ประกอบหนึ่งที่ทำให้เกิดพฤติกรรม ทั้งนี้เพราะ

เทรนดิส (Triandis, 1971) กล่าวว่า พฤติกรรมของบุคคล เป็นผลมาจากทัศนคติ บรรทัดฐานของสังคม นิสัย และผลที่คาด

ดังนั้น จากคำนิยามข้างต้นสามารถให้คำจำกัดความโดยรวมได้ว่า ทัศนคติเป็นเรื่องของจิตใจ ความรู้สึกนึกคิดของบุคคลที่มีต่อสิ่งต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นบุคคล วัตถุสิ่งของ หรือสถานการณ์ ซึ่งเป็นไปได้ทั้งเชิงบวกและเชิงลบ โดยทัศนคติมีผลในการกำหนดพฤติกรรมของบุคคลที่มีต่อสิ่งแวดล้อมต่างๆ

ประเภทของทัศนคติ

เอมิกา เหมมินทร์ (2556, น. 32) ได้แบ่งทัศนคติเป็น 3 ประเภทดังนี้

1) ทัศนคติทางบวก เป็นทัศนคติที่ชักนำให้บุคคลแสดงออก มีความรู้สึก หรืออารมณ์จากสภาพจิตใจได้ตอบในด้านดีต่อบุคคลอื่นหรือเรื่องราวใดเรื่องราวหนึ่งรวมทั้งหน่วยงาน องค์กร สถาบัน และการดำเนินกิจการขององค์กรอื่นๆ

2) ทัศนคติทางลบหรือไม่ดี คือ ทัศนคติที่สร้างความรู้สึกเป็นไปในทางเสื่อมเสียไม่ได้รับความเชื่อถือหรือไว้วางใจ อาจมีความเคลือบแคลงระแวงสงสัย รวมทั้งเกลียดชังต่อบุคคลใดบุคคลหนึ่ง เรื่องราวหรือปัญหาใดปัญหาหนึ่งหรือหน่วยงาน องค์กร สถาบัน และการดำเนินกิจการขององค์กร และอื่นๆ

3) ทัศนคติเฉยๆ หรือทัศนคติปานกลาง เป็นทัศนคติที่บุคคลไม่แสดงความคิดเห็นในเรื่องราวหรือปัญหาใดปัญหาหนึ่งหรือต่อบุคคล หน่วยงาน สถาบัน องค์กร และอื่นๆ โดยสิ้นเชิง

โดยทัศนคติทั้ง 3 ประเภทข้างต้น บุคคลอาจจะมีเพียงประการเดียวหรือหลายประการก็ได้ ขึ้นอยู่กับความรู้สึกนึกคิด ความเชื่อหรือค่านิยมอื่นๆ ที่มีต่อบุคคล สิ่งของ การกระทำ หรือสถานการณ์ หน้าที่หรือกลไกของทัศนคติ

ลักษณะทั่วไปของทัศนคติ

ทัศนคติเป็นความรู้สึกที่บ่งบอกลักษณะทางจิตใจ อารมณ์ ของบุคคล ซึ่งอาจเป็นลักษณะที่ไม่แสดงออกให้บุคคลอื่นเห็นหรือเข้าใจได้ โดย รวีวรรณ อังคนุรักษ์พันธุ์ (2533, น. 13) ได้กล่าวถึง ลักษณะทั่วไปของทัศนคติที่สำคัญไว้ 5 ประการ ดังนี้

1) ทัศนคติเป็นเรื่องของอารมณ์ (Feeling) สามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามเงื่อนไขหรือสถานการณ์ต่างๆ

2) ทัศนคติเป็นเรื่องเฉพาะตัว (Typical) ความรู้สึกของบุคคลอาจจะเหมือนกันแต่รูปแบบการแสดงออกแตกต่างกันไป หรือบุคคลอาจมีการแสดงออกที่เหมือนกัน แต่ความรู้สึกแตกต่างกันออกไป

3) ทักษะที่มีทิศทาง (Direction) การแสดงออกของความรู้สึกสามารถแสดงออกได้สองทิศทาง เช่น ทิศทางที่เป็นบวกที่สังคมปรารถนา และทิศทางที่เป็นลบที่สังคมไม่ปรารถนา เช่น ซื่อสัตย์-คดโกง รัก-เกลียด ชอบ-ไม่ชอบ เป็นต้น

4) ทักษะที่มีความเข้มข้น (Intensity) ความรู้สึกของบุคคลอาจเหมือนกันในสถานการณ์เดียวกัน แต่อาจแตกต่างกันในเรื่องความรู้สึกที่บุคคลรู้มากน้อยแตกต่างกัน เช่น รักมาก รักน้อย ขยันมาก ขยันน้อย เป็นต้น

5) ทักษะต้องมีเป้าหมาย (Target) ความรู้สึกเกิดขึ้นลอยๆ ไม่ได้ เช่น รักพ่อแม่ ขยันเข้าชั้นเรียน ขี้เกียจทำการบ้าน เป็นต้น

องค์ประกอบของทัศนคติ

จากการศึกษาตามแนวคิดของทัศนคติ พบว่า มีนักวิชาการได้ให้คำนิยามเกี่ยวกับทัศนคติในรูปแบบของทัศนคติแบบสาม สอง และหนึ่งองค์ประกอบ (ธีระพร อูวรรณโณ, 2535, น. 17) ดังนี้

1. นิยามทัศนคติแบบ 3 องค์ประกอบ

โรเซนเบิร์ก และ โฮฟแลนด์ (Rosenberg & Hovland, 1960) ได้ให้คำนิยามว่า ทัศนคติ หมายถึง แนวโน้มในการตอบสนองต่อสิ่งเร้าบางประเภทด้วยการตอบสนองบางประเภท โดยทัศนคติจะเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดการตอบสนอง 3 ประเภท ได้แก่ ปัญญา อารมณ์ความรู้สึก และพฤติกรรม

1) องค์ประกอบด้านปัญญา (Cognition) เกิดจากความรู้ ความเชื่อ ในสิ่งหนึ่งสิ่งใดของมนุษย์ หรืออาจจะเป็นเรื่องเฉพาะที่มนุษย์สนใจ ซึ่งแต่ละคนก็จะมี ความแตกต่างกันไปตามความต้องการ ตลอดจนการนำไปใช้ประโยชน์

2) องค์ประกอบด้านอารมณ์ความรู้สึก (Affection) เป็นความรู้สึกที่เกิดขึ้นมากระตุ้น ความคิดของบุคคลที่มีความรู้สึกต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ไม่ว่าจะเป็นในเชิงบวกหรือเชิงลบ ชอบหรือไม่ชอบ ดีหรือไม่ดี อารมณ์ความรู้สึกในที่นี้ จะส่งผลถึงทัศนคติของบุคคลที่มีต่อสิ่งนั้นๆ ได้ หลักการในการประเมินทัศนคติในด้านของอารมณ์ความรู้สึกนี้ จะวัดได้จากการให้คะแนนความพึงพอใจ เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยมาเป็นส่วนประกอบ

3) องค์ประกอบด้านพฤติกรรม (Behavior) เป็นผลที่เกิดจากสิ่งเร้าในด้านอารมณ์นำไปสู่แนวโน้มของพฤติกรรมในการตอบสนองต่อสิ่งเร้าดังกล่าว ในรูปแบบของการแสดงออกในทิศทางที่ชอบหรือไม่ชอบ เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย

2. นิยามทัศนคติแบบ 2 องค์ประกอบ

โรเซ็นเบิร์ก (Rosenberg, 1960, อ้างถึงใน อีระพร อุวรรณโณ, 2535) ระบุว่า ทัศนคติในแบบ 2 องค์ประกอบ คือ

- 1) องค์ประกอบด้านปัญญา (Cognition)
- 2) องค์ประกอบด้านอารมณ์ความรู้สึก (Affection)

ตามแนวคิดของโรเซ็นเบิร์ก องค์ประกอบด้านปัญญา หมายถึง ความเชื่อที่บุคคลมีต่อสิ่งนั้น ซึ่งเป็นตัวส่งเสริมหรือขัดขวางการบรรลุวัตถุประสงค์ต่างๆ ของบุคคล ส่วนองค์ประกอบด้านอารมณ์ความรู้สึก หมายถึง ความรู้สึกที่บุคคลมีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด เมื่อถูกกระตุ้นโดยทัศนคติ

3. นิยามทัศนคติแบบ 1 องค์ประกอบ

คือ องค์ประกอบทางด้านอารมณ์ความรู้สึก (Affection) โดยเธอร์สตัน (Thurstone, 1946/1959, อ้างถึงใน อีระพร อุวรรณโณ, 2535) ได้ให้ความหมายว่า ทัศนคติ หมายถึง อารมณ์ความรู้สึก (Affection) ในทางสนับสนุนหรือต่อต้านที่หมายทางจิต ทั้งนี้ อารมณ์ความรู้สึกของบุคคลเกิดขึ้นได้ทั้งเชิงบวกและเชิงลบ อันได้แก่ ความชอบ ไม่ชอบ ความพึงพอใจ ไม่พึงพอใจ ตลอดจนการวางแผนแนวโน้มการกระทำในอนาคต รูปแบบของพฤติกรรม และแนวทางความคิดอุดมการณ์ของบุคคล

จากนิยามของทัศนคติแบบสาม สอง หนึ่งองค์ประกอบ ที่กล่าวมาแล้วข้างต้นนั้น ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้อธิบายนิยามที่เห็นว่าทัศนคติมีหนึ่งองค์ประกอบ คือ องค์ประกอบด้านอารมณ์ความรู้สึก เป็นแนวทางในการศึกษาทัศนคติของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่มีต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์

ปัจจัยที่ทำให้เกิดทัศนคติ

กอร์ดอน อัลพอร์ท (Gordon Allport, 1975) ได้ให้ความเห็นเรื่อง ทัศนคติ ว่า อาจเกิดขึ้นจากสิ่งต่างๆ ดังนี้

1. เกิดจากการเรียนรู้ เด็กเกิดใหม่จะได้รับการอบรมสั่งสอนเกี่ยวกับวัฒนธรรมและประเพณีจากบิดา มารดา ทั้งโดยทางตรง และทางอ้อม ตลอดจนได้เห็นแนวการปฏิบัติของพ่อแม่แล้วรับมาปฏิบัติตามต่อไป
2. เกิดจากความสามารถในการแยกแยะความแตกต่าง คือ แยกสิ่งดีดี ไม่ดี เช่น ผู้ใหญ่กับเด็กจะมีการกระทำที่แตกต่างกัน
3. เกิดจากประสบการณ์ของแต่ละบุคคล ซึ่งแตกต่างกันออกไป เช่น บางคนมีทัศนคติไม่ดีต่อครู เพราะเคยตำหนิตน แต่บางคนมีทัศนคติที่ดีต่อครูคนเดียวกันนั้น เพราะเคยชมเชยตนเสมอ

4. เกิดจากการเลียนแบบ หรือ รับเอาทัศนคติของผู้อื่นมาเป็นของตน เช่น เด็กอาจรับทัศนคติของบิดา มารดา หรือครูที่ตนนิยมชมชอบมาเป็นทัศนคติของตนได้

Krech, David, and Crutchfield (1948) ได้ให้ความเห็นว่า ทัศนคติอาจเกิดขึ้นจาก

1. การตอบสนองความต้องการของบุคคล นั่นคือ สิ่งใดตอบสนองความต้องการของตนได้ บุคคลนั้นก็มีทัศนคติที่ดีต่อสิ่งนั้น หากสิ่งใดตอบสนองความต้องการของตนไม่ได้ บุคคลนั้นก็จะมีความทัศนคติไม่ดีต่อสิ่งนั้น

2. การได้เรียนรู้ความจริงต่างๆ อาจโดยการอ่าน หรือจากคำบอกเล่าของผู้อื่นก็ได้ ฉะนั้น บางคนจึงอาจเกิดทัศนคติไม่ดีต่อผู้อื่นจากการฟังคำติฉินนินทาที่ใครๆ มาบอกไว้ก่อนก็ได้

3. การเข้าไปเป็นสมาชิก หรือสังกัดกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง คนส่วนมากมักจะยอมรับเอาทัศนคติของกลุ่มมาเป็นของตน หากทัศนคตินั้นไม่ขัดแย้งกับทัศนคติของตนเกินไป

4. ทัศนคติเป็นส่วนสำคัญกับบุคลิกภาพของบุคคลนั้นด้วย คือ ผู้ที่มีบุคลิกภาพสมบูรณ์มักมองผู้อื่นในแง่ดี ส่วนผู้ปรับตัวยากจะมีทัศนคติในทางตรงกันข้าม คือ มักมองว่ามีคนคอยอิจฉาริษยา หรือคิดร้ายต่างๆ ต่อตน

ประภา เพ็ญสุวรรณ (2540, น. 64-65) กล่าวถึงการเกิดทัศนคติ ว่าทัศนคติเป็นสิ่งที่เกิดจากการเรียนรู้ (Learning) จากแหล่งทัศนคติ (Source of Attitude) ต่างๆ ที่อยู่มากมายและแหล่งที่ทำให้คนเกิดทัศนคติที่สำคัญคือ

1. ประสบการณ์เฉพาะอย่าง (Specific Experience) เมื่อบุคคลมีประสบการณ์เฉพาะอย่างต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดในทางดีหรือไม่ดี จะทำให้เขาเกิดทัศนคติต่อสิ่งนั้นไปในทางที่ดีหรือไม่ดี จะทำให้เกิดทัศนคติต่อสิ่งนั้นไปในทิศทางที่เขาเคยมีประสบการณ์มาก่อน

2. การติดต่อสื่อสารจากบุคคลอื่น (Communication from others) จะทำให้เกิดทัศนคติจากการรับรู้ข่าวสารต่างๆ จากผู้อื่นได้ เช่น เด็กที่ได้รับการสั่งสอนจากผู้ใหญ่จะเกิดทัศนคติต่อการกระทำต่างๆ ตามที่เคยรับรู้มา

3. สิ่งที่เป็นแบบอย่าง (Model) การเลียนแบบผู้อื่นทำให้เกิดทัศนคติขึ้นได้ เช่น เด็กที่เคารพเชื่อฟังพ่อแม่ จะเลียนแบบการแสดงว่าชอบหรือไม่ชอบต่อสิ่งหนึ่งตามไปด้วย

4. ความเกี่ยวข้องกับสถาบัน (Institutional Factors) ทัศนคติหลายอย่างของบุคคลเกิดขึ้น เนื่องจากความเกี่ยวข้องกับสถาบัน เช่น ครอบครัว โรงเรียน หรือหน่วยงาน เป็นต้น

จำรอง เงินดี (2552, น. 82) กล่าวว่าทัศนคติเป็นเรื่องของการเรียนรู้จากประสบการณ์และสิ่งแวดล้อม ซึ่งแหล่งกำเนิดทัศนคติที่สำคัญ ดังนี้

1. วัฒนธรรม (Culture) คือ สิ่งต่างๆ ที่แต่ละคนยอมรับในสังคมเกี่ยวกับขนบธรรมเนียมประเพณี ความเมตตากรุณาและค่านิยมในสังคมนั้นๆ

2. ครอบครัว (Family) มีอิทธิพลสูงสุดเป็นผู้สร้างวัฒนธรรมขึ้นและถ่ายทอดทัศนคติภายในครอบครัว จะมีขบวนการเลียนแบบในรูปของการ Socialization โดยเด็กจะจดจำทัศนคติส่วนใหญ่ของพ่อแม่ ดังนั้นเมื่อโตขึ้นเด็กจะมีทัศนคติและบุคลิกภาพที่คล้ายกับพ่อแม่ตนเอง

3. กลุ่มเพื่อน (Peers) กลุ่มเพื่อนเริ่มตั้งแต่กลุ่มเพื่อนเล่นตอนเด็กๆ กลุ่มเพื่อนในสถาบันการศึกษาตั้งแต่อนุบาลจนถึงมหาวิทยาลัยและรวมไปถึงกลุ่มทำงาน ที่มีลักษณะต่างๆ หักเหี่ยกันทางสังคม เมื่อเด็กโตขึ้นกลุ่มเพื่อนจะมีอิทธิพลเพิ่มมากขึ้นต่อทัศนคติของเขา และค่อยๆ กลายเป็นกลุ่มที่สำคัญที่สุดในด้านความคิดเห็นและการกระทำ

4. สื่อมวลชน (Mass Media) ประกอบด้วย วิทยุ โทรทัศน์ ภาพยนตร์ หนังสือ หนังสือพิมพ์ วารสาร นิตยสารต่างๆ โดยมีเป้าหมาย คือ ต้องการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้และโฆษณาเพื่อพยายามเปลี่ยนทัศนคติให้ไปยอมรับหรือนิยมต่อสิ่งต่างๆ

5. ประสบการณ์ส่วนตัว (Specific Experience) ของแต่ละบุคคลที่ได้รับย่อมแตกต่างกันออกไป บางคนได้พบเห็นกันบ่อยๆ ก็เป็นช่องทางก่อให้เกิดทัศนคติที่ต่อกันได้แม้จะเป็นคนต่างถิ่นหรือต่างชาติก็ตาม

จากที่กล่าวไปข้างต้นจะเห็นได้ว่าประสบการณ์ การติดต่อสื่อสาร รวมไปถึงการเข้าไปอยู่ในสังคมใดสังคมหนึ่ง ส่งผลให้แต่ละบุคคลมีทัศนคติต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งแตกต่างกันไปตามทัศนคติของตน ปัจจัยต่างๆ ของการเกิดทัศนคติที่กล่าวมาข้างต้นนั้น ในความเป็นจริงจะมีได้มีการเรียงลำดับตามความสำคัญแต่อย่างใด ทั้งนี้เพราะ ปัจจัยใดจะมีความสำคัญต่อการเกิดทัศนคติมากหรือน้อย ย่อมแล้วแต่ว่าการพิจารณาสร้างทัศนคติต่อสิ่งดังกล่าวจะเกี่ยวข้องกับปัจจัยใดมากที่สุด

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสรุปได้ว่าทัศนคติ เป็นความสัมพันธ์ที่คาบเกี่ยวกันระหว่างความรู้สึก ความเชื่อ หรือการรับรู้ของบุคคล กับแนวโน้มที่จะเกิดพฤติกรรมได้ตอบในทิศทางใดทางหนึ่งต่อเป้าหมายของทัศนคตินั้น โดยทัศนคติในงานวิจัยเรื่อง ทัศนคติและความคาดหวังที่มีต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา เป็นเรื่องของระดับความรู้สึก ซึ่งเป็นผลมาจากประสบการณ์หรือสิ่งแวดล้อมอันมีแนวโน้มที่จะทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมออกมา ซึ่งเป็นไปได้ทั้งเชิงบวก และเชิงลบและอาจเป็นผลทำให้เกิดพฤติกรรมในอนาคตได้ ผู้วิจัยจึงได้นำข้อมูลเกี่ยวกับองค์ประกอบของการเรียนการสอนออนไลน์ ในด้านหลักสูตร/เนื้อหาวิชา ด้านระบบบริหารจัดการ รายวิชา ด้านการติดต่อสื่อสาร และด้านการวัดและประเมินผลเพื่อใช้ในการวัดทัศนคติ

2.3 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรม (Behavior)

พฤติกรรม คือ การกระทำ หรือกิริยาอาการที่แสดงออกทางร่างกาย ความคิด หรือความรู้สึกเพื่อตอบสนองต่อสิ่งเร้า บางครั้งอาจเรียกว่าการยอมรับปฏิบัติหรือการมีส่วนร่วมของบุคคล ในกิจกรรมต่างๆ ซึ่งตรงกับคำภาษาอังกฤษว่า Behavior ซึ่งมีผู้ให้ความหมายของคำดังกล่าวไว้มากมาย ดังนี้

สมโภช เอี่ยมสุภาชิต (2524, น. 4) ให้ความหมายของพฤติกรรมว่า คือ สิ่งที่บุคคลกระทำ แสดงออก ตอบสนองหรือตอบโต้สิ่งใดสิ่งหนึ่งในสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่งที่สามารถสังเกตได้

สุรพงษ์ โสธนะเสถียร (2533, น. 123) กล่าวว่า พฤติกรรมเป็นการแสดงออกของบุคคล โดยมีพื้นฐานมาจากความรู้ และทัศนคติของบุคคล การที่บุคคลมีพฤติกรรมที่แตกต่างกันเนื่องมาจากการมีความรู้ และทัศนคติที่แตกต่างกัน ความแตกต่างกันในการแปลความหมายสารที่ตนเองได้รับจึงก่อให้เกิดประสบการณ์สัมผัสที่แตกต่างกันอันมีผลกระทบต่อพฤติกรรมของบุคคล

วิธี แจ่มกระจุก (2541, น. 14) กล่าวว่า พฤติกรรม หมายถึง การกระทำ หรือการแสดงออกของบุคคลที่ตอบสนองต่อสิ่งเร้าภายในจิตใจและสิ่งเร้าภายนอก โดยการกระทำนั้นอาจเป็นไปโดยรู้ตัวหรือไม่รู้ตัว ซึ่งอาจเป็นพฤติกรรมที่พึงประสงค์หรือไม่พึงประสงค์ ถึงแม้บุคคลอื่นสามารถสังเกตการกระทำนั้นได้หรือไม่ก็ตาม แต่สามารถใช้เครื่องมือทดสอบได้

จากการศึกษาความหมายของพฤติกรรมข้างต้น มีหลายลักษณะ จึงมีการนิยามความหมายให้กับ พฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ได้ ดังนี้

เอมิกา เหมมินทร์ (2556, น. 5) ให้ความหมายว่า พฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ในเรื่องประสบการณ์ในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ที่ใช้อย่างที่สุด ช่องทางที่ใช้อย่างที่สุด ความถี่ในการใช้ต่อวัน ช่วงเวลาที่ใช้ ระยะเวลาที่ใช้ต่อวัน ใช้เพื่อวัตถุประสงค์ใดมากที่สุด คุณสมบัติที่ชอบมากที่สุด และแหล่งหรือสื่อที่ทำให้สนใจใช้

กันตพล บรรทัดทอง (2557, น. 8) ให้ความหมายว่า พฤติกรรมการใช้ หมายถึง ลักษณะ การใช้บริการเครือข่ายสังคมออนไลน์ เช่น วัตถุประสงค์ในการใช้บริการเครือข่ายสังคมออนไลน์ ช่องทางการใช้บริการเครือข่ายสังคมออนไลน์ สถานที่ที่ใช้บริการเครือข่ายสังคมออนไลน์ ความถี่ในการใช้ บริการเครือข่ายสังคมออนไลน์ ระยะเวลาในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์

กายกาญจน์ เสนแก้ว (2558, น. 10) พฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ หมายถึง กิจกรรมใดๆ ก็ตามที่มีการตอบสนองหรือตอบโต้ที่สามารถสังเกตได้ในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ เช่น ความถี่ ช่วงเวลาที่ใช้ ระยะเวลาที่ใช้ วัตถุประสงค์ในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า พฤติกรรมการใช้สื่อออนไลน์ หมายถึง การกระทำ การแสดงออก กิจกรรมใดๆ ก็ตามในปัจจุบันหรือระยะเวลาที่ผ่านมา ที่บุคคลตอบสนองต่อการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ที่สามารถสังเกตได้ โดยการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยสนใจศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ โดยมุ่งศึกษาในประเด็นความถี่ในการใช้ ระยะเวลาในการใช้ เครื่องมือที่ใช้ รูปแบบการเรียนการสอนออนไลน์ที่ใช้ วัตถุประสงค์ในการใช้ และโปรแกรมสำหรับสื่อสารและสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนที่ใช้

องค์ประกอบพฤติกรรม

สิทธิโชค วรานุสันติกุล (2531, น. 15) กล่าวองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมมนุษย์นั้น มีมากมายหลายอย่าง แบ่งออกเป็น 2 ระดับ คือ

1. ระดับมหภาค ได้แก่ วัฒนธรรม ปทัสสถานของสังคม ความคาดหวังในบทบาท สถานภาพสถาบันหรือองค์การทางสังคม ฯลฯ
2. ระดับจุลภาค ได้แก่ บุคลิกภาพ การรับรู้ การเรียนรู้ ความเชื่อ ทศนคติ ค่านิยม ฯลฯ

สุดาวรรณ ชันธมิตร (2538) องค์ประกอบพฤติกรรมสามารถแบ่งออกเป็น 7 ประการ คือ

1. ความมุ่งหมายจากวัตถุประสงค์หรือความต้องการที่ก่อให้เกิดกิจกรรม มนุษย์ต้องทำกิจกรรมเพื่อสนองความต้องการที่เกิดขึ้น ซึ่งกิจกรรมบางอย่างก็ให้ความพึงพอใจหรือสนองความต้องการได้ทันที แต่ความต้องการบางอย่างก็ต้องใช้เวลาานาน จึงจะสามารถบรรลุผลตามความต้องการ ซึ่งมนุษย์จะมีความต้องการหลายๆ อย่างในเวลาเดียวกันและมักจะต้องเลือกสนองความต้องการที่เร่งด่วนก่อนและก่อนสนองความต้องการอื่นๆ ในภายหลัง
2. ความพร้อม คือความสามารถ พร้อมด้วยระดับวุฒิภาวะที่มีความจำเป็นในการกระทำกิจกรรมเพื่อสนองความต้องการ แต่มนุษย์ไม่สามารถสนองความต้องการได้หมดทุกอย่าง ความต้องการบางอย่างอยู่นอกเหนือความสามารถของมนุษย์
3. สถานการณ์ คือ เหตุการณ์ที่เปิดโอกาสให้มนุษย์เลือกทำกิจกรรมเพื่อสนองต่อความต้องการของตน
4. การแปลความหมายก่อนที่มนุษย์จะทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งลงไป ควรพิจารณาสถานการณ์ก่อน แล้วค่อยตัดสินใจเลือกวิธีการที่คาดว่าจะได้พึงพอใจมากที่สุด
5. การตอบสนอง เป็นการทำกิจกรรมเพื่อสนองต่อความต้องการโดยวิธีการที่ได้เลือกแล้วในขั้นการแปลความหมาย

6. ผลที่ตามมาหรือผลรับเมื่อทำกิจกรรมเรียบร้อยแล้วเป็นผลจากการกระทำ ซึ่งผลที่ได้รับอาจจะตรงตามที่คาดคิดไว้หรืออาจจะไม่ตรงตามที่คาดไว้ก็ได้

7. ปฏิกริยาต่อความผิดหวัง คนเราไม่สามารถสนองความต้องการได้ ซึ่งผลจะมาจากการแปลความหมายของสถานะและการเลือกวิธีการสนองตอบใหม่

ประเภทของพฤติกรรม

นักวิชาการ นักวิจัยหลายท่านได้จำแนกไว้หลายลักษณะ (สมิทร สุวรรณ, 2556) ได้รวบรวมไว้ดังนี้

พฤติกรรม คือ กิริยาอาการต่างๆ ที่แสดงมนุษย์ หรือปฏิกิริยาที่เกิดขึ้นเจอกับสิ่งเร้า สามารถจำแนกพฤติกรรมต่างๆ ที่กล่าวมาแล้วได้เป็น 2 ลักษณะ คือ

1. พฤติกรรมที่ไม่สามารถควบคุมได้ หรือเรียกปฏิกริยานี้ว่า เป็นปฏิกริยาสะท้อน เช่น อาการสะดุ้งเมื่อถูกเข็มแทง อาการกระพริบตา เมื่อมีสิ่งมากระทบรบกวนกับสายตา ฯลฯ

2. พฤติกรรมที่สามารถควบคุมและจัดระเบียบได้ เมื่อมีสิ่งเร้ามากระทบสติปัญญาหรืออารมณ์ จะเป็นตัวตัดสินว่า ควรจะปล่อยกิริยาอาการใดออกไป

เมื่อสติปัญญาควบคุมการปล่อยกิริยา เป็นการกระทำตามความคิดหรือทำด้วยสมอง แต่ถ้าอารมณ์ควบคุมเรียกว่า เป็นการทำตามอารมณ์ หรือปล่อยตามใจ นักจิตวิทยาส่วนใหญ่เชื่อว่า อารมณ์มีอิทธิพลมากกว่าสติปัญญา โดยมนุษย์ทุกคนล้วนแล้วแต่ยังมีความโลภ ความโกรธ ความหลง ทำให้ส่วนใหญ่ของพฤติกรรมแล้วอยู่บนพื้นฐานของอารมณ์และความรู้สึก

พฤติกรรมมนุษย์สามารถจำแนกออกได้ 2 ประเภท (สงวน สุทธิเลิศอรุณ, 2545) ดังนี้

1. พฤติกรรมภายนอก (Overt behavior) หมายถึง พฤติกรรมที่ผู้อื่นสังเกตได้โดยใช้ประสาทสัมผัสหรือใช้เครื่องมือพฤติกรรมภายนอก แบ่งได้ 2 ประเภท

1.1 พฤติกรรมภายนอก ที่ไม่ต้องอาศัยเครื่องมือในการสังเกต หมายถึง พฤติกรรมที่สังเกตได้ง่าย เช่น การเคลื่อนไหวของแขน ขา และการเต้นของหัวใจ เป็นต้น

1.2 พฤติกรรมภายนอก ที่ต้องอาศัยเครื่องมือในการสังเกต หมายถึง พฤติกรรมที่เราไม่สามารถสังเกตได้ด้วยตาเปล่า เช่น การทำงานของคลื่นสมองที่จะต้องใช้เครื่องมือในการวัด

2. พฤติกรรมภายใน (Covert behavior) หมายถึง พฤติกรรมที่เจ้าตัวเท่านั้นที่จะรับรู้ได้ เช่น การได้ยิน การเข้าใจ การรู้สึกต่างๆ พฤติกรรมภายในมี 4 ลักษณะ คือ

2.1 พฤติกรรมเป็นความรู้สึกการสัมผัส (Sensitive) เช่น การเห็น การได้ยิน การได้กลิ่น การสัมผัส เป็นต้น

2.2 พฤติกรรมที่เป็นความเข้าใจหรือตีความ (Interpreting) เช่น เพื่อนมองตากันก็เข้าใจ เป็นต้น

2.3 พฤติกรรมที่เป็นความจำ (Remember) เช่น การจดจำทฤษฎีต่างๆ เป็นต้น

2.4 พฤติกรรมที่เป็นความคิด (Thinking) เช่น การคิดสร้างสรรค์ และการคิดหาเหตุผล เป็นต้น

พฤติกรรมมนุษย์อาจแบ่งได้ลักษณะ 2 ประเภท (ลักขณา สรวิวัฒน์, 2544) ดังนี้

1. พฤติกรรมที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ หมายถึง การกระทำที่เกิดขึ้นเองตั้งแต่เกิด โดยไม่ได้รับการฝึกฝนหรือสั่งสอน เช่น การร้องไห้ การหัวเราะ การกลืน เป็นพฤติกรรมของมนุษย์ที่เป็นอยู่ตั้งแต่แรกเกิด

2. พฤติกรรมที่เกิดจากการเรียนรู้ หมายถึง การกระทำที่ได้รับจากการฝึกฝนหรือการเรียนรู้ เช่น การฟัง การอ่าน การเขียน เป็นพฤติกรรมที่เกิดจากการเรียนรู้ด้วยตนเอง ผ่านการลอกเลียนแบบ รับรู้ และลงมือทำเอง

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรม

พฤติกรรมที่มนุษย์แสดงออกมา จะมีทั้งพฤติกรรมในทางบวกและพฤติกรรมในทางลบ ซึ่งจะเกิดขึ้นได้ในทุกวันและทุกสถานการณ์ โดยพฤติกรรมที่เกิดขึ้นเหล่านั้นและในขณะนั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยต่างๆ หลายประการต่อไปนี้ (ถวิล ธาราโภชน, 2543)

1. ปัจจัยทางด้านสรีรวิทยา เป็นปัจจัยพื้นฐานทางชีวภาพของมนุษย์ เป็นสิ่งเร้าที่สำคัญตัวหนึ่งที่ทำให้เกิดพฤติกรรม โดยลักษณะทางสรีระของพื้นฐานในเชิงชีววิทยา ถือว่าเป็นปัจจัยเริ่มแรกที่วางรูปแบบของพฤติกรรมมนุษย์ทุกคน ถือว่าเป็นอินทรีย์ที่มีชีวิตอย่างหนึ่ง การทำหน้าที่ทางสรีระในระบบอวัยวะต่างๆ จึงมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมที่แสดงออกมา

2. ปัจจัยทางด้านสิ่งแวดล้อม ในชีวิตประจำวันของมนุษย์ต้องเรียนรู้และพบสภาพสิ่งแวดล้อมต่างๆ ตลอดเวลา สิ่งแวดล้อมใดที่ปรากฏเด่นชัดต่อบุคคล สิ่งแวดล้อมนั้นจะทำให้หน้าที่เป็นสิ่งเร้า กระตุ้นให้บุคคลเกิดพฤติกรรม และพฤติกรรมก็จะแตกต่างกันไปตามสภาพของสิ่งแวดล้อม ไม่ว่าจะเป็นถิ่นที่อยู่อาศัย ลักษณะดินฟ้าอากาศ แสงสว่าง สิ่งของเครื่องใช้ต่างๆ จะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของมนุษย์ทั้งสิ้น

3. ปัจจัยทางด้านสังคม เนื่องจากมนุษย์ไม่สามารถอยู่คนเดียวได้ ต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ต้องติดต่อเกี่ยวข้องกับกัน มนุษย์จึงมาอยู่รวมกันเป็นชุมชน หรือที่เราเรียกว่าสังคม

และเมื่อมีสังคมเกิดขึ้น คนในสังคมก็จะตั้งข้อตกลงร่วมกันเรียกว่า “โครงสร้างของสังคม” เพื่อให้การอยู่ร่วมกันเป็นไปด้วยความเรียบร้อย เกิดประโยชน์แก่สังคม จึงมีข้อกำหนดขึ้นมาทำให้แต่ละคนมีสิทธิส่วนบุคคล เคารพสิทธิของผู้อื่น ซึ่งข้อกำหนดต่างๆ เหล่านี้ คือ โครงสร้างของสังคม ซึ่งจะเป็นสิ่งบังคับพฤติกรรมของมนุษย์ให้เป็นไปด้วยความเหมาะสม ข้อกำหนดที่เป็นหลักในโครงสร้างของสังคมก็คือ ปทัสถาน (Norms) สถานภาพ (Status) บทบาท (Role) และค่านิยม (Value)

4. ปัจจัยทางด้านทัศนคติ คือ ความรู้สึกที่ตอบสนองต่อสิ่งเร้าต่างๆ ทั้งทางด้านบวกหรือทางด้านลบ ความรู้สึกนั้นอาจเป็นไปในทางที่พึงพอใจหรือไม่พอใจก็ได้ ซึ่งสิ่งเร้าอาจเป็นคน สัตว์ สิ่งของ ตลอดจนสภาพการณ์ต่างๆ ในสังคม ทัศนคติเป็นสิ่งที่มิเป้าหมาย การประเมินเป้าหมายว่าสิ่งนั้นดีหรือไม่ดี เป็นความรู้สึกของบุคคลที่จะต้องมีความมั่นคงถาวร คือเป็นความรู้สึกต่อสิ่งนั้นบ่อยๆ

ซึ่งที่กล่าวมานี้ส่งผลต่อพฤติกรรมของมนุษย์ให้กระทำการต่างๆ จากแรงผลักดันต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นทางกาย ทางจิตใจ สภาพแวดล้อม สังคม การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปตามยุคสมัย เพื่อให้อยู่ร่วมกับคนส่วนใหญ่ได้

จากแนวคิดข้างต้น ผู้วิจัยนำมาเพื่อเป็นกรอบในการศึกษาพฤติกรรมการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ อีกทั้ง เพื่อเป็นการประยุกต์ใช้ในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติกับพฤติกรรมการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาว่ามีพฤติกรรมอย่างไร ตลอดจนแนวโน้มพฤติกรรมการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาในครั้งนี้

2.4 แนวคิดเกี่ยวกับสื่อสังคมออนไลน์

ความหมายของสื่อสังคมออนไลน์

สื่อสังคมออนไลน์เข้ามามีบทบาทในการดำเนินชีวิตของคนในยุคปัจจุบันเป็นอย่างมาก อีกทั้งยังมีการใช้งานกันอย่างแพร่หลาย จึงได้มีผู้ให้ความหมายของสื่อสังคมออนไลน์ ดังนี้

ราชบัณฑิตยสถาน (2554) ได้บัญญัติ คำว่า “Social Media” ไว้ว่า “สื่อสังคม” หมายถึง สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งเป็นสื่อกลางที่ให้บุคคลทั่วไปมีส่วนร่วมสร้างและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่างๆ ผ่านอินเทอร์เน็ตได้ สื่อเหล่านี้เป็นของบริษัทต่างๆ ให้บริการผ่านเว็บไซต์ของตน เช่น เฟซบุ๊ก (Facebook), ทวิตเตอร์ (Twitter), วิกิพีเดีย (Wikipedia) เป็นต้น

Williamson, A. (2013) ให้ความหมาย สื่อสังคม (Social Media) ว่า คือส่วนหนึ่งของเทคโนโลยีที่เรียกว่าเว็บ 2.0 (Web 2.0) เป็นเครื่องมือออนไลน์ที่เป็นเทคโนโลยีใหม่ มีการทำงาน

บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตและเครือข่ายโทรศัพท์เคลื่อนที่ที่อนุญาตให้แต่ละบุคคลเข้าถึงการแบ่งปัน แลกเปลี่ยนสร้างเนื้อหา สื่อสารกับบุคคลอื่นๆ และการเข้าร่วมเครือข่ายออนไลน์ต่างๆ ได้อย่างรวดเร็ว

ภาณุวัฒน์ กองราช (2554, น. 7) ได้ให้ความหมายของเครือข่ายสังคมออนไลน์ หมายถึง เว็บพื้นฐานในการบริการที่จะให้แต่ละบุคคลสามารถสร้างเครือข่ายอย่างเป็นระบบ ทั้งระดับเล็ก หรือใหญ่ในสังคม มีการสร้างบัญชีรายชื่อผู้ติดต่อที่สามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นหรือสิ่งที่สนใจเหมือนกันได้โดยผ่านการติดต่อกันเป็นเครือข่าย

Wertime & Fenwick (2008 อ้างถึงใน สิตา โพธิพิพิธ, 2556, น. 24) ได้อธิบาย คำว่าเครือข่ายสังคมออนไลน์เป็นเว็บไซต์ประเภทชุมชนออนไลน์ที่สร้างขึ้นเพื่อเป็นที่ชุมนุมของกลุ่มคนที่มีความสนใจหรือความต้องการคล้ายๆ กัน ผู้ใช้บริการให้ข้อมูลประวัติส่วนตัว (Profile) ของตนเองหรือจะร่วมกับผู้ให้บริการคนอื่นสร้าง “กลุ่ม” ของตนเองได้ ชุมชนออนไลน์ลักษณะนี้มีนโยบาย ความเป็นส่วนตัวที่เคร่งครัดที่ชัดเจน ผู้ใช้บริการสามารถกำหนดได้ว่าจะให้สมาชิกคนใดเข้ามาดู ประวัติส่วนตัวหรือติดต่อตนได้

เอมิกา เหมมินทร์ (2556, น. 4) ได้กล่าวว่า เครือข่ายสังคมออนไลน์ หมายถึง รูปแบบของเว็บไซต์ในการสร้างเครือข่ายสังคมผ่านทางอินเทอร์เน็ต โดยผู้ใช้เป็นผู้สื่อสารเรื่องราว รูปภาพ และวิดีโอ เชื่อมโยงกับความสนใจและกิจกรรมของผู้อื่น แบ่งปันให้ผู้อื่นที่อยู่ในเครือข่ายได้รับรู้ ในบริการเครือข่ายสังคมออนไลน์มักจะประกอบไปด้วย การแชท ส่งข้อความ ส่งอีเมล วิดีโอ เพลง อัฟโหลดรูป บล็อก บริการเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่เป็นที่นิยมมาก ได้แก่ Facebook Line Twitter Instagram Google+ YouTube เป็นต้น

ระวิ แก้วสุกใส และชัยรัตน์ จุสาลอ (2556) ได้ให้ความหมายของเครือข่ายสังคมออนไลน์ หมายถึง สังคม หรือการรวมตัวกันเพื่อสร้างความสัมพันธ์ในรูปแบบของกลุ่มคนรูปแบบหนึ่ง ที่ปรากฏเกิดขึ้นบนอินเทอร์เน็ต ที่เรียกว่าชุมชนออนไลน์ ทำให้ผู้คนสามารถทำความรู้จัก แลกเปลี่ยนความคิดเห็น แบ่งปันประสบการณ์ร่วมกันและเชื่อมโยงกันในทิศทางใดทิศทางหนึ่ง โดยมีการขยายตัวผ่านการติดต่อสื่อสารอย่างเป็นเครือข่าย เช่น เว็บไซต์ Facebook YouTube Twitter เป็นต้น

น้ำทิพย์ วิภาวิน (2558) สรุปความหมาย เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Networking Services : SNS) ว่าเป็นแพลตฟอร์มที่ให้บริการออนไลน์ที่เน้นการแลกเปลี่ยนข้อมูลที่เป็นความสนใจร่วมกันเกี่ยวกับกิจกรรม เหตุการณ์ เรื่องราว ภาพ เพื่อสร้างเครือข่ายสังคม (Social Networks) หรือความสัมพันธ์ในสังคม (Social Relation) ระหว่างกลุ่มบุคคล แหล่งบริการ เครือข่ายสังคมออนไลน์เป็นบริการสารสนเทศบนเว็บที่อนุญาตให้แต่ละคนสร้างโปรไฟล์ของตนเอง สร้างรายชื่อของสมาชิกในกลุ่มเพื่อสร้างชุมชนออนไลน์ที่เชื่อมโยงกันแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกันภายใน

ระบบ ตัวอย่างบริการเครือข่ายสังคมออนไลน์ผ่านอินเทอร์เน็ตเช่น email, Google, Facebook, Web Blog, Twitter, LinkedIn, Instagram และอื่นๆ ดังนั้นสังคมปัจจุบันจึงมีเครือข่ายสังคมที่เชื่อมโยงข้อมูลกันในสังคมเครือข่าย โดยมีบริการเครือข่ายสังคมออนไลน์เป็นเครื่องมือทางเทคโนโลยี

ดังนั้นผู้วิจัยสรุปได้ว่า สื่อสังคมออนไลน์ หรือเครือข่ายสังคมออนไลน์ เป็นการสื่อสารผ่านอินเทอร์เน็ต ที่เป็นเครือข่ายโยงให้บุคคลที่สนใจในเรื่องเดียวกันมาพูดคุยกัน เชื่อมโยงระหว่างบุคคลหนึ่งกับอีกบุคคลหนึ่งได้ เป็นการสร้างเครือข่ายสังคม สามารถนำเสนอ แบ่งปัน เนื้อหา รูปภาพ เสียง ข้อความ วิดีโอ แชน โดยมียัตถุประสงค์เพื่อการติดต่อสื่อสาร แลกเปลี่ยน แบ่งปันเรื่องราว เหตุการณ์ต่างๆ ระหว่างบุคคล หรือกลุ่มบุคคล และยังสามารถเชื่อมโยงการสื่อสารภายในองค์กร และภายนอกองค์กรเข้าด้วยกันได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

ประเภทของสื่อสังคมออนไลน์

ประเภทของสื่อสังคมออนไลน์มีหลายรูปแบบด้วยกัน ทั้งประเภทที่เป็นเครื่องมือ และการประยุกต์ใช้งาน สื่อสังคมออนไลน์มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการใช้ สามารถแบ่งได้ดังนี้ (Williamson, A., 2013)

ตารางที่ 2.1

ประเภทของสื่อสังคมออนไลน์

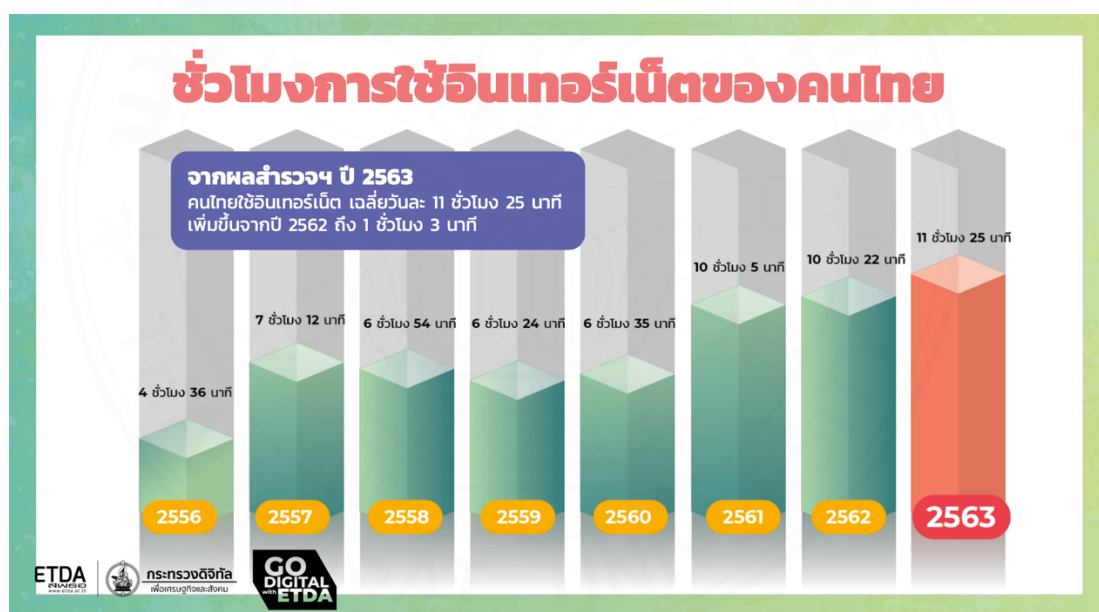
ประเภทของสื่อสังคมออนไลน์	คำอธิบาย	ตัวอย่าง
เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social networking site)	เป็นเว็บไซต์ที่บุคคลหรือหน่วยงานสามารถ สร้างข้อมูลและเปลี่ยนข้อมูล (สถานะของ ตน) เผยแพร่รูปภาพ ภาพเคลื่อนไหว โดยที่ บุคคลอื่นสามารถเข้ามาแสดงความชอบ หรือส่งต่อ หรือเผยแพร่ หรือแสดงความ เห็น ได้ตอบการสนทนา หรือแสดงความ คิดเห็นเพิ่มเติมได้	- Facebook - Badoo - Google+ - LinkedIn เป็นต้น

ตารางที่ 2.1

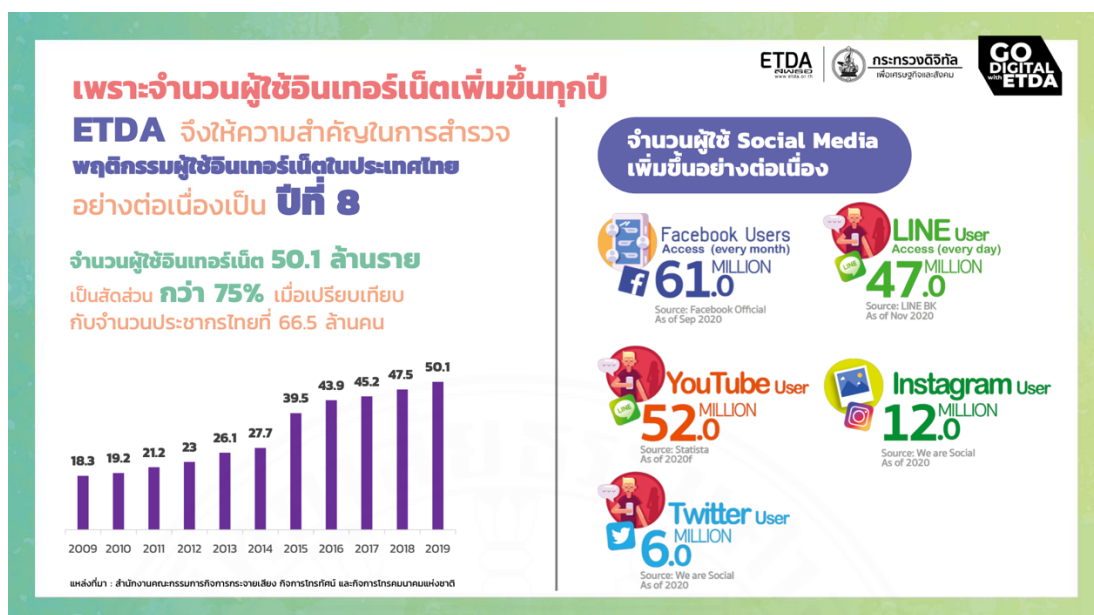
ประเภทของสื่อสังคมออนไลน์ (ต่อ)

ไมโครบล็อก (Micro-blog)	เป็นเว็บไซต์ที่ใช้เผยแพร่ข้อมูลหรือข้อความสั้นๆ ในเรื่องที่สนใจเฉพาะด้าน รวมทั้งสามารถใช้เครื่องหมาย # (hashtag) เพื่อเชื่อมต่อกับกลุ่มคนที่มีความสนใจในเรื่องเดียวกันได้	- Twitter - Blauk - Weibo - Tumblr เป็นต้น
เว็บไซต์ที่ให้บริการแบ่งปันสื่อออนไลน์ (Video and photo sharing website)	เป็นเว็บไซต์ที่ให้ผู้ใช้งานสามารถฝากหรือนำสื่อข้อมูล รูปภาพ วิดีโอขึ้นผ่านเว็บไซต์เพื่อแบ่งปันแก่ผู้อื่น	- Flickr - YouTube - Instagram - Pinterest เป็นต้น
บล็อกส่วนบุคคลและองค์กร (Personal and corporate blogs)	เป็นเว็บไซต์ที่ผู้เขียนบันทึกเรื่องราวต่างๆ เสมือนเป็นบันทึกไดอารี่ออนไลน์ สามารถเขียนในลักษณะไม่เป็นทางการและแก้ไขได้บ่อย ซึ่งบล็อกสามารถใช้ได้ทั้งส่วนบุคคลและกลุ่ม หรือองค์กร	- Blogger - Wordpress - Bloggang เป็นต้น
Forums, discussion board and group Geo-spatial tagging	เป็นจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ที่มีการแสดงความเห็น มีทั้งที่เป็นกลุ่มส่วนตัวและเปิดเผยต่อสาธารณะ เป็นการแสดงตำแหน่งที่อยู่ หรือที่เรียกว่าเช็คอิน พร้อมข้อความและรูปภาพผ่านสื่อสังคมออนไลน์	- Google Groups - Yahoo Groups - Pantip - Facebook - Foursquare
Online multiplayer gaming platform	ใช้เสนอรูปแบบของการเล่นเกมผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต สามารถเล่นคนเดียวหรือหลายคน	- Second life - World of Warcraft

ปัจจุบันเราได้เข้าสู่ยุคสังคมดิจิทัล (Digital Society) อย่างเต็มตัว ยุคที่ทุกอย่างมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและก้าวกระโดด ผู้คนสามารถเข้าถึงอินเทอร์เน็ตได้มากยิ่งขึ้นและมีพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตที่เปลี่ยนแปลงไป สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (สพธอ.) หรือ ETDA เผยผลการสำรวจพฤติกรรมผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทยปี 2563 (สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์, 2563) ที่ผ่านมามคนไทยใช้อินเทอร์เน็ตเพิ่มขึ้นอย่างก้าวกระโดด ทำให้ปัจจุบันมีผู้ใช้อินเทอร์เน็ต 50.1 ล้านคน โดยคนไทยใช้อินเทอร์เน็ตนานขึ้นเฉลี่ยวันละ 11 ชั่วโมง 25 นาที ซึ่งเพิ่มขึ้นมากกว่าปี 2562 ถึง 1 ชั่วโมง 3 นาที นอกจากนี้ยังพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่กว่า 95.3% ใช้อินเทอร์เน็ตไปกับสื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) สื่อสังคมออนไลน์ที่เป็นที่นิยมและเป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลาย ได้แก่ Facebook YouTube Line Instagram และ Twitter เป็นต้น

ภาพที่ 2.1 จำนวนชั่วโมงการใช้อินเทอร์เน็ตโดยเฉลี่ยเปรียบเทียบระหว่างปี 2556-2563

ภาพที่ 2.2 จำนวนผู้ใช้ Social Media ปี 2563

จากแนวคิดเกี่ยวกับสื่อสังคมออนไลน์ที่กล่าวมานั้น ผู้วิจัยสรุปได้ว่า สื่อสังคมออนไลน์เป็นช่องทางในการสื่อสารที่ได้รับความนิยมเป็นอย่างมากในปัจจุบัน เนื่องจากผู้ใช้บริการสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมอย่างใกล้ชิดกับระบบอินเทอร์เน็ต โดยสามารถตอบสนองความต้องการของบุคคลในหลากหลายด้าน เช่น ด้านความบันเทิง ด้านความสะดวกสบายในชีวิตประจำวัน ด้านการทำงาน รวมไปถึงด้านการศึกษา ซึ่งการนำเทคโนโลยี สื่อสังคมออนไลน์มาประยุกต์ใช้มีความจำเป็นอย่างมากในสถานการณ์ปัจจุบันที่เกิดสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 และส่งผลกระทบต่อวงการศึกษา ทำให้มีการขยายตัวเพิ่มมากขึ้นในการใช้สื่อสังคมออนไลน์กับการเรียนการสอน ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเกี่ยวกับ ทักษะคติและความคาดหวังที่มีต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา

2.5 แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนการสอนออนไลน์

การเรียนการสอนในระบบออนไลน์ได้เริ่มเป็นที่กล่าวถึงในวงการการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษามาเป็นระยะเวลาหนึ่ง ไม่ว่าจะเป็นการเกิดจากการจัดการเรียนการสอนในระดับหลักสูตรปริญญาตรี และระดับบัณฑิตศึกษาของสถาบันการศึกษาชั้นนำในต่างประเทศ หรือเกิดจากระบบการเรียนการสอนของหลักสูตรระยะสั้นเพื่อมวลชน (Massive Open Online Course : MOOC) ที่ทำให้เกิดกระแสตื่นตัวทำให้เกิดโครงการมหาวิทยาลัยไซเบอร์ไทย (Thailand Cyber University : TCU) เป็นรูปธรรมขึ้นโดยเครือข่ายมหาวิทยาลัยชั้นนำทั่วประเทศไทย จากกระแสดังกล่าวทำให้บุคลากรทางการศึกษาได้รับรู้เกี่ยวกับกระบวนการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 คือ “Teach Less, Learn More”

ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

โลกในศตวรรษที่ 21 มีช่วงระยะเวลาระหว่าง ค.ศ. 2001 - ค.ศ. 2100 หรือ พ.ศ. 2544 – พ.ศ. 2643 ซึ่งเป็นยุคโลกาภิวัตน์ (Globalization) ที่มีการเปลี่ยนแปลงและเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากการใช้เทคโนโลยีเชื่อมต่อข้อมูลต่างๆ ของทุกภูมิภาคและทั่วโลกเข้าด้วยกัน ทั้งข้อมูลทางเศรษฐกิจและการลงทุน ความมั่นคงทางการเมืองการปกครอง ความมั่นคงทางอาหารและพลังงาน ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และนวัตกรรม การเปลี่ยนแปลงทรัพยากรธรรมชาติ การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรและสังคม ซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวส่งผลกระทบต่อการจัดการศึกษา ดังนั้น การจัดการศึกษาทั่วโลกในศตวรรษที่ 21 จึงเป็นการจัดการศึกษาที่ต้องเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมและโลกเพื่อใช้ในการดำรงชีวิตได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพโดยให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะ ความสามารถและสมรรถนะที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน ซึ่งทักษะสำหรับการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ที่สำคัญที่สุด คือ ทักษะการเรียนรู้ (Learning Skill) โดยอ้างอิงรูปแบบที่มาจากเครือข่ายองค์กรความร่วมมือ (Partnership for 21st Century Skills) หรือเรียกย่อว่า เครือข่าย P21 ที่เกิดขึ้นในประเทศสหรัฐอเมริกาจากความร่วมมือของครู นักการศึกษา ผู้นำทางธุรกิจของบริษัทเอกชนขนาดใหญ่และองค์กรวิชาชีพระดับประเทศ รวมทั้งโรงเรียน และสำนักงานการศึกษาของรัฐที่ต้องการให้เยาวชนมีความรู้ ทักษะสำหรับออกไปดำรงชีวิตในโลกศตวรรษที่ 21 (Rotherham, A., & Willingham, D., 2009 อ้างถึงใน สุทธิวรรณ ตันติรจนาวงศ์, 2560)

ทักษะการเรียนรู้ในโลกศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย 2 ส่วน ได้แก่ 1) ความรู้แนวคิดสำคัญในศตวรรษที่ 21 และทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 2) ระบบสนับสนุนการศึกษาของ

ศตวรรษที่ 21 โดยมีระบบในการสนับสนุนการเรียนรู้ให้เป็นไปตามเป้าหมายที่แสดงให้เห็นว่าผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนที่จบการศึกษา มีดังนี้ (PCS, 2009 อ้างถึงใน สุทธิวรรณ ตันติรจนาวงศ์, 2560)

1) ความรู้ แนวคิดสำคัญในศตวรรษที่ 21 เป็นความรู้ในวิชาพื้นฐานโดยมุ่งเน้นไปที่ การอ่าน การเขียน คณิตศาสตร์ หรือที่เรียกว่า 3Rs และแนวคิดสำคัญในศตวรรษที่ 21 รวมทั้งมี ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย

(1) ทักษะชีวิตและอาชีพทำงาน

(2) ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม โดยมุ่งเน้นไปที่ การคิดวิเคราะห์ การสื่อสาร การร่วมมือ การคิดสร้างสรรค์ หรือที่เรียกว่า 4C's

(3) ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี

2) ระบบสนับสนุนการศึกษา เป็นระบบสนับสนุนการเรียนรู้ ประกอบด้วย

(1) มาตรฐานและการประเมิน มุ่งเน้นไปที่ความรู้ เนื้อหา และความเชี่ยวชาญ มีมาตรฐานการเรียนรู้ เน้นการสร้างความรู้ความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง สามารถแก้ปัญหาได้โดยใช้แบบทดสอบมาตรฐานที่มีคุณภาพสูงในชั้นเรียนและหลังการเรียน

(2) หลักสูตรและการสอน มุ่งเน้นการเรียนรู้ในรูปแบบสหวิทยาการ บูรณาการนวัตกรรมการเรียนการสอน การเรียนรู้แบบสืบค้น (Inquiry Based Learning) การเรียนรู้จากการใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning) และทักษะการคิดที่สูงขึ้น

(3) การพัฒนาทางวิชาชีพ (Professional Development) มุ่งเน้นให้ครูมีความรู้ ความสามารถในการสอนแบบบูรณาการ ใช้กลยุทธ์ในการสอนที่หลากหลายในชั้นเรียนให้ผู้เรียนสามารถนำไปปฏิบัติได้

(4) สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ (Learning Environments) สร้างการเรียนรู้ที่เกิดจากการปฏิบัติและการสนับสนุนของบุคลากรและสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้อง โลกแห่งความจริงตามบริบทศตวรรษที่ 21 ให้ผู้เรียนเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติ เป็นการเรียนแบบโครงการ (Project-Based Learning) หรือลงมือปฏิบัติในงานอื่นๆ ที่นำมาใช้ในการเรียนรู้ การเรียนรู้จากสื่อเครื่องมือเทคโนโลยีและทรัพยากรการศึกษาที่มีคุณภาพ

เพื่อให้เห็นถึงฐานความคิดและแนวทางการพัฒนาหลักสูตรในศตวรรษที่ 21 ที่ชัดเจนจึงได้มีองค์กรและหน่วยงานทางวิชาการ ได้ให้กรอบความคิดเกี่ยวกับทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ไว้ดังนี้ (วรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง และอชิป จิตตฤกษ์, 2556)

ภาพที่ 2.3 กรอบความคิดเกี่ยวกับทักษะแห่งศตวรรษที่ 21, จาก

<https://sites.google.com/site/ppvilawan21/krb-naewkhid-thaksa-haeng-stwrrs-thi-21>

การประยุกต์ใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21

การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จะเน้นให้การเรียนรู้จากการปฏิบัติ ส่งเสริมการลงมือกระทำและแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง โดยอาศัยทักษะการคิดอย่างมีขั้นตอน ร่วมกับการใช้นวัตกรรมเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายและได้รับองค์ความรู้เพื่อพัฒนาอาชีพอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งถือเป็นสิ่งสำคัญจึงได้มีการจัดการศึกษาโดยใช้สื่อสังคมออนไลน์มาประกอบในการเรียนการสอน หรือที่เรียกกันว่า การเรียนการสอนออนไลน์ ซึ่งมีผู้ให้ความหมายและคำจำกัดความไว้หลายท่าน ดังต่อไปนี้

ณอมพร เลหาจรัสแสง (2545) ได้ให้ความหมายของ การเรียนแบบออนไลน์ หมายถึง การเรียนในลักษณะใดก็ได้ซึ่งใช้การถ่ายทอดเนื้อหาผ่านทางอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ไม่ว่าจะเป็น คอมพิวเตอร์ เครือข่ายอินเทอร์เน็ต อินทราเน็ต เอ็กซ์ทราเน็ต หรือทางสัญญาณโทรทัศน์ หรือสัญญาณดาวเทียมก็ได้ อย่างไรก็ตามในปัจจุบันคนส่วนใหญ่เมื่อกล่าวถึง การเรียนแบบออนไลน์ จะหมายถึง การเรียนเนื้อหาหรือสารสนเทศซึ่งออกแบบมาสำหรับการสอนหรือการอบรม ซึ่งใช้เทคโนโลยีของเว็บในการถ่ายทอดเนื้อหา และเทคโนโลยีการจัดคอร์สในการบริหารจัดการงานสอนต่างๆ โดยผู้เรียนที่เรียนจากการเรียนแบบออนไลน์สามารถนำเสนอโดยอาศัยเทคโนโลยีมัลติมีเดียและเทคโนโลยีเชิงโต้ตอบ

ไพโรจน์ ตีรณนากุล ไพบุลย์ เกียรติโกล และเสกสรร แยมพิณิจ (2546) ได้ให้ความหมายของการเรียนแบบออนไลน์ คือ การดำเนินการการศึกษาหรือการเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์ หรือดิจิทัล ทั้งทางด้านการเรียนการสอน การบริการทางการศึกษาและการบริหาร

การจัดการศึกษา เพื่อสนองความต้องการการศึกษาไร้พรมแดน ไร้เงื่อนไขของเวลา และสถานที่ เป็นการจัดให้การศึกษาสนองต่อความต้องการของเอกัตบุคคล รวมทั้งการศึกษาโดยผู้เรียนเป็นสำคัญ จะเป็นการศึกษาสถานที่ในห้องเรียน ที่บ้าน หรือที่ไหนๆ ก็ได้โดยใช้คอมพิวเตอร์แบบ Stand Alone หรือ Network, Intranet หรือ Internet ตามความจำเป็นและเหมาะสม

อาณัติ รัตนธิกุล (2553) ได้ให้ความหมายของการเรียนแบบออนไลน์ คือ การเรียนการสอนผ่านทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ไม่ว่าจะเป็นวิทยุกระจายเสียง โทรทัศน์ ซีดีรอม/ดีวีดีรอม เครื่องข่ายอินเทอร์เน็ต เครื่องข่ายเอ็กซ์ทราเน็ต เครื่องข่ายอินเทอร์เน็ต ดาวเทียม โทรศัพท์มือถือ เครื่องพีดีเอ หรืออุปกรณ์ไร้สายต่างๆ โดยที่ผู้เรียนสามารถเข้าเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองได้ตามอัธยาศัยได้ทุกที่ตลอดเวลา ผ่านทางเว็บไซต์ในรูปแบบมัลติมีเดีย ไม่ว่าจะเป็นข้อความ เสียง ภาพเคลื่อนไหว และวิดีโอ อีกทั้งผู้ใช้งานสามารถทำการโต้ตอบได้เสมือนการเรียนในห้องเรียนปกติ นับเป็นการลดช่องว่างทางการศึกษาอย่างแท้จริง ทำให้ทุกคนสามารถเรียนรู้ได้เท่าเทียมกัน 24 ชั่วโมง

Taylor, A. (2014) การเรียนการสอนออนไลน์เหมือนกับการเรียนการสอนในชั้นเรียนตรงที่ครูผู้สอนจะต้องจัดเตรียมกิจกรรมและประสบการณ์เรียนรู้ให้กับผู้เรียน และการเรียนการสอนที่ดีนั้น ผู้เรียนและผู้สอนควรต้องปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน ดังนั้นการเรียนการสอนออนไลน์จึงไม่ได้เป็นเพียงแค่การสร้างบทเรียนบนเว็บ เพื่อให้ผู้เรียนเข้ามาศึกษาเนื้อหาบทเรียนเท่านั้น หากแต่ยังต้องมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยคำนึงถึงผู้เรียนเป็นสำคัญ

Worathan Technology (ม.ป.ป.) ได้อธิบายไว้ว่า การเรียนการสอนแบบออนไลน์ (Online Learning) จัดเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาในอีกรูปแบบหนึ่ง ซึ่งสามารถเปลี่ยนแปลงวิธีเรียนในรูปแบบเดิมๆ ให้เป็นการเรียนใหม่ที่ใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยทำการสอน นอกจากนี้ความหมายอีกนัยหนึ่งยังหมายถึง การเรียนทางไกล การเรียนผ่านเว็บไซต์ อีกด้วย สอดคล้องกับ Calder, J. & McCollum, A. (1988) กล่าวว่า คำจำกัดความโดยทั่วไปของการเรียนรู้แบบเปิด คือการเรียนรู้ตามเวลา ตามความต้องการ และสถานที่ของตนเอง

การเรียนการสอนแบบออนไลน์ (Online Learning) เป็นการศึกษาผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตด้วยตนเอง เป็นการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่บอกเข้ากับเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนตามความชอบของตนเอง ในส่วนของเนื้อหาของบทเรียนประกอบด้วย ข้อความ รูปภาพ เสียง วิดีโอ และมัลติมีเดียอื่นๆ สิ่งเหล่านี้จะถูกส่งตรงไปยังผู้เรียนผ่าน Web Browser ทั้งผู้เรียน ผู้สอน และเพื่อนร่วมชั้นทุกคน สามารถติดต่อสื่อสาร ปรีกษา แลกเปลี่ยนความคิดเห็นแบบเดียวกับการเรียนในชั้นเรียนทั่วไป โดยการใช้ Email, Chat, Social Network เป็นต้น ด้วยเหตุนี้การเรียนรู้ออนไลน์จึงเหมาะสำหรับทุกคน และเรียนได้ทุกเวลา

องค์ประกอบของการเรียนการสอนแบบออนไลน์

การจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ โดย ฅนอมพร เลาหจรัสแสง (2545) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของการเรียนการสอนแบบออนไลน์ ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่

1. เนื้อหา (Content) เป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดสำหรับการเรียนการสอนแบบออนไลน์ คุณภาพของการเรียนการสอนแบบออนไลน์ และการที่ผู้เรียนจะบรรลุวัตถุประสงค์การเรียนรู้ในลักษณะนี้หรือไม่อย่างไร สิ่งที่สำคัญที่สุดก็คือ เนื้อหาการเรียนซึ่งผู้สอนได้จัดหาให้แก่ผู้เรียน ซึ่งผู้เรียนมีหน้าที่ในการใช้เวลาส่วนใหญ่ศึกษาเนื้อหาด้วยตนเองเพื่อทำการปรับเปลี่ยน (Convert) เนื้อหาสารสนเทศที่ผู้สอนเตรียมไว้ให้เกิดเป็นความรู้ โดยผ่านการคิดค้น วิเคราะห์อย่างมีหลักการและเหตุผลด้วยตัวของผู้เรียน

2. ระบบบริหารจัดการรายวิชา (Course Management System) องค์ประกอบที่สำคัญมากเช่นกันสำหรับการเรียนการสอนแบบออนไลน์ ได้แก่ ระบบบริหารจัดการรายวิชาซึ่งเป็นเสมือนระบบที่รวบรวมเครื่องมือซึ่งออกแบบไว้เพื่อให้ความสะดวกแก่ผู้ใช้ในการจัดการกับการเรียนการสอนออนไลน์นั่นเอง ซึ่งในที่นี้อาจแบ่งเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ ผู้สอน ผู้เรียน และผู้บริหารระบบเครือข่าย ซึ่งเครื่องมือและระดับของสิทธิในการเข้าใช้ที่จัดหาไว้ให้ก็จะมีความแตกต่างกันไปตามแต่การใช้งานของแต่ละกลุ่ม ตามปกติแล้วเครื่องมือที่ระบบบริหารจัดการรายวิชาต้องจัดหาไว้ให้กับผู้ใช้ ได้แก่ พื้นที่และเครื่องมือสำหรับการช่วยผู้เรียนในการเตรียมเนื้อหาบทเรียน พื้นที่และเครื่องมือสำหรับการทำแบบทดสอบ แบบสอบถาม การจัดการแฟ้มข้อมูลต่างๆ นอกจากนี้ ระบบบริหารจัดการรายวิชาที่สมบูรณ์จะจัดหาเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารไว้สำหรับผู้ใช้งานระบบ ไม่ว่าจะเป็นในลักษณะของไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ เว็บบอร์ด ห้องสนทนา (Chat room) บางระบบยังจัดหาองค์ประกอบพิเศษอื่นๆ เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับผู้ใช้อีกมากมาย เช่น การจัดให้ผู้ใช้งานสามารถเข้าดูคะแนนการทดสอบ คุณติการเข้าใช้งานในระบบ การอนุญาตให้ผู้ใช้งานสร้างตารางเรียน ปฏิทินการเรียน เป็นต้น

3. โหมดการติดต่อสื่อสาร (Modes of Communication) องค์ประกอบสำคัญของการเรียนการสอนแบบออนไลน์ที่ขาดไม่ได้อีกประการหนึ่งก็คือ การจัดให้ผู้เรียนสามารถติดต่อสื่อสารกับผู้สอน วิทยากร ผู้เชี่ยวชาญอื่นๆ รวมทั้งผู้เรียนด้วยกัน ในลักษณะที่หลากหลายและสะดวกต่อการใช้ กล่าวคือ มีเครื่องมือที่จัดหาให้ผู้เรียนไว้ใช้ได้มากกว่า 1 แบบรวมทั้งเครื่องมือนั้นจะต้องมีความสะดวกใช้ด้วย ซึ่งเครื่องมือที่จัดการการเรียนการสอนออนไลน์ควรจัดหาให้ผู้เรียนได้แก่

3.1 การประชุมทางคอมพิวเตอร์ การประชุมทางคอมพิวเตอร์ทั้งในลักษณะของการติดต่อสื่อสารแบบต่างเวลา (Asynchronous) เช่น การแลกเปลี่ยนข้อความผ่านทางกระดานอิเล็กทรอนิกส์ หรือรู้จักกันในชื่อของเว็บบอร์ด เป็นต้น หรือในลักษณะของการติดต่อสื่อสารแบบ

เวลาเดียว (Synchronous) เช่น การสนทนาออนไลน์ หรือ Chat หรือในบางระบบอาจจัดให้มีการถ่ายทอดสัญญาณภาพและเสียงสด (Live Broadcast) ผ่านทางเว็บ เป็นต้นในการนำไปใช้ดำเนินการกิจกรรมการเรียนการสอน ผู้สอนสามารถเปิดสัมมนาในหัวข้อเกี่ยวข้องกับเนื้อหาในคอร์ส ซึ่งอาจอยู่ในรูปของการบรรยาย การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ การเปิดอภิปรายออนไลน์ เป็นต้น

3.2 ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ เป็นองค์ประกอบสำคัญเพื่อให้ผู้เรียนสามารถติดต่อกับผู้สอน หรือผู้เรียนอื่นๆ ในลักษณะรายบุคคล การส่งงานและผลป้อนกลับให้ผู้เรียน ผู้สอนสามารถให้คำแนะนำปรึกษาแก่ผู้เรียนเป็นรายบุคคล ทั้งนี้เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นในการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ผู้สอนสามารถใช้ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ในการให้ความคิดเห็นและผลป้อนกลับที่ทันต่อเหตุการณ์

4. แบบฝึกหัด/แบบทดสอบ องค์ประกอบสุดท้ายของการเรียนการสอนแบบออนไลน์ แต่ไม่ได้มีความสำคัญน้อยที่สุดแต่อย่างใด ได้แก่ การจัดให้ผู้เรียนได้มีโอกาสในการโต้ตอบกับเนื้อหาในรูปแบบของการทำแบบฝึกหัด และทดสอบความรู้

สอดคล้องกับงานวิจัยของ วัชรภรณ์ เพ็งสุข (2558) เรื่องการศึกษาองค์ประกอบและพัฒนารูปแบบบทเรียนออนไลน์วิชาคอมพิวเตอร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ซึ่งผลการวิจัยจากการวิเคราะห์องค์ประกอบบทเรียนออนไลน์วิชาคอมพิวเตอร์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ได้ 5 องค์ประกอบหลัก ดังนี้

1. เนื้อหาบทเรียน มีการกำหนดเนื้อหาที่ทันสมัย สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของบทเรียน มีกิจกรรมกับเนื้อหาที่สัมพันธ์กัน และมีการสร้างสรรค์ชิ้นงานจากบทเรียน

2. ระบบการบริหารการเรียน การเลือกเครื่องมือ/โปรแกรมที่เหมาะสม ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดเวลา มีระบบการโต้ตอบ การมีส่วนร่วมและมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับครู ผู้เรียนกับผู้เรียนด้วยตนเอง

3. การติดต่อสื่อสาร เป็นการสื่อสารไร้ขีดจำกัดไม่จำเป็นจะเป็นการสื่อสารทางเดียว การสื่อสารสองทาง ในรูปแบบเรียลไทม์ ไม่เรียลไทม์ พร้อมช่องทางการติดต่อที่สะดวก

4. การวัดและประเมินผล เป็นการทดสอบเพื่อประเมินผลตัวผู้เรียน รวมไปถึงประเมินความพึงพอใจที่มีต่อระบบหรือเครื่องมือที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน

5. การทำให้เกิดความสัมพันธ์ การตอบสนองต่อการใช้งาน การเข้าถึงบทเรียนออนไลน์ การมีปฏิสัมพันธ์ในการเรียนรู้ การสืบค้นข้อมูล การเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ

จากการศึกษาองค์ประกอบของการเรียนการสอนแบบออนไลน์ สรุปได้ว่า 4 องค์ประกอบที่ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ เป็นองค์ประกอบที่สามารถนำมาเป็นกรอบในการศึกษา

เกี่ยวกับทัศนคติและความคาดหวังที่มีต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งประกอบด้วย

1. ด้านหลักสูตร/เนื้อหาวิชา
2. ด้านระบบบริหารจัดการรายวิชา
3. ด้านการติดต่อสื่อสาร
4. ด้านการวัดและประเมินผล

หลักการนำสื่อสังคมออนไลน์มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน

นพสิทธิ์ ไตรสิทธิวัฒน์ (2556) กล่าวถึงกฎเกณฑ์และแนวปฏิบัติการใช้สื่อสังคมออนไลน์สำหรับการนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ดังนี้

1. ครูผู้สอนต้องรู้แนวนโยบายของหน่วยงานหรือองค์กรว่ามีนโยบายอย่างไรกับการใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการเรียนการสอน มีการสนับสนุนมากน้อยเพียงใด
2. เมื่อครูผู้สอนจำเป็นจะต้องนำผลงานของคนอื่นมาใช้จะต้องอ้างอิงเจ้าของผลงานที่สร้างขึ้นเพื่อเป็นการให้เกียรติผู้ที่เป็นเจ้าของผลงาน
3. พึงใช้สื่อสังคมออนไลน์อย่างระมัดระวัง
4. ใช้สื่อสังคมออนไลน์อย่างมีมารยาททางสังคม
5. ผลิตเนื้อหาสาระให้ตรงกับสมรรถนะความรู้ และความสามารถของผู้ใช้
6. การโต้ตอบระหว่างกันควรคำนึงถึงความเหมาะสมระหว่างกัน
7. เมื่อเกิดข้อผิดพลาดจะต้องยอมรับในสิ่งที่เกิดขึ้น และรีบดำเนินการปรับปรุงแก้ไขข้อผิดพลาดเหล่านั้น

ธนะวัฒน์ วรรณประภา (2560) กล่าวถึงหลักการของการใช้สื่อสังคมออนไลน์ต่อการจัดการเรียนการสอนดังนี้

1. การใช้สื่อสังคมออนไลน์จะต้องสัมพันธ์กับเนื้อหาและจุดมุ่งหมายที่จะสอน
2. การนำสื่อสังคมออนไลน์มาใช้นั้นจะต้องมีความเหมาะสมกับวัย ระดับชั้นความรู้ และประสบการณ์ของผู้เรียน
3. การใช้สื่อสังคมออนไลน์จะต้องมีความเหมาะสมกับกระบวนการสอน และรูปแบบการสอน
4. การใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการเรียนการสอน จะต้องคำนึงถึงหลักการทางจิตวิทยาการเรียนรู้ จิตวิทยาพัฒนาการ และพัฒนาการทางสติปัญญาของผู้เรียนด้วย

กระบวนการจัดการเรียนการสอนออนไลน์

กระบวนการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 คือ “Teach Less, Learn More” แต่ละสถาบันการศึกษาได้มีการฝึกอบรมแนะนำเทคนิคการจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 มาโดยต่อเนื่อง ซึ่งกระบวนการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ (จักรกฤษณ์ โปดapl, 2563) มีประเด็นสำคัญดังนี้

1. การเลือกแพลตฟอร์มการจัดการเรียนการสอน

ในการจัดการเรียนการสอนออนไลน์สิ่งสำคัญคือ “ระบบสื่อสาร” ต้องมีความเข้าใจที่ตรงกันระหว่าง “ผู้บริหารกับครูผู้สอน” “ผู้สอนด้วยกันเอง” “ผู้สอนกับผู้เรียน” การเลือกใช้แพลตฟอร์มในการใช้สอนจึงเป็นสิ่งสำคัญ ดังนี้

1) การใช้แพลตฟอร์มการสอนในแต่ละแพลตฟอร์มมีค่าใช้จ่ายในการเปิดใช้ Account ซึ่งผู้บริหารจำเป็นต้องทำเรื่องจัดซื้อจัดจ้างเพื่อขอเปิดใช้งานเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพการทำงานของแพลตฟอร์มอย่างเต็มประสิทธิภาพ จึงจำเป็นต้องเลือกใช้แพลตฟอร์มเดียว

2) การเลือกใช้แพลตฟอร์มจะต้องเป็นไปตามความต้องการของบุคลากรส่วนใหญ่ที่มีความถนัดและใช้งานสะดวก

3) การเลือกใช้แพลตฟอร์มเดียวทำให้เกิดความสะดวกแก่ผู้เรียน หากให้สิทธิ์ผู้สอนเลือกใช้งานตามตัวเองถนัด ต่างคนต่างใช้ จะเกิดปัญหาการเรียนของผู้เรียนที่ต้องตามเรียนกับรายวิชาต่างๆ ของผู้สอนที่ใช้แพลตฟอร์มต่างๆ กันไป

4) การเลือกใช้แพลตฟอร์มใดๆ ก็ตามจำเป็นต้องมีการฝึกอบรมในการใช้งานให้ทั้งผู้สอนและผู้เรียนให้สามารถใช้งานคล่องและมีประสิทธิภาพ

2. การออกแบบบทเรียนออนไลน์

ความต้องการในการออกแบบ การนำเสนอการจัดการเรียนการสอนและการฝึกอบรมผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตจำเป็นต้องทำการวิเคราะห์อย่างละเอียดรอบคอบ เพื่อความรู้และความเข้าใจทั้งในด้านศักยภาพของอินเทอร์เน็ตและทรัพยากรแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ที่อยู่บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต กระบวนการและวิธีในการประยุกต์ทฤษฎีการออกแบบการเรียนการสอนเพื่อให้สามารถดึงเอาศักยภาพที่มีอยู่ของอินเทอร์เน็ตออกมา (Ritchie & Hoffman, 1977) โดยทั่วไปการออกแบบจะใช้หลักการ ADDIE Model ซึ่งเป็นกระบวนการพัฒนารูปแบบการสอนที่นักออกแบบการเรียนการสอนและนักพัฒนาการฝึกอบรมนิยมใช้กัน ซึ่ง ADDIE Model มีลำดับการพัฒนาเป็น 5 ขั้น ซึ่งประกอบด้วย

ขั้นที่ 1 ขั้นวิเคราะห์ (Analysis Phase)

ในขั้นนี้เป็นการทำความเข้าใจปัญหาการเรียนการสอน เป้าหมายของรูปแบบการสอนและวัตถุประสงค์ที่จะสร้างขึ้นตลอดจนสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ และความรู้พื้นฐานและทักษะของผู้เรียนที่จำเป็นต้องมี

ขั้นที่ 2 ขั้นการออกแบบ (Design Phase)

ขั้นตอนการออกแบบประกอบด้วย การสร้างจุดประสงค์การเรียนรู้ กำหนดเครื่องมือวัดประเมินผล แบบฝึกหัด เนื้อหา วางแผนการสอน และเลือกสื่อการสอน ขั้นตอนการออกแบบควรจะทำอย่างเป็นระบบและมีเฉพาะเจาะจง โดยความเป็นระบบนี้หมายถึงตรรกะ มีระเบียบแบบแผนของการจำแนก การพัฒนา และการประเมินแผนยุทธวิธีที่วางไว้เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย สำหรับความเฉพาะเจาะจงหมายถึงแต่ละองค์ประกอบของการออกแบบรูปแบบการสอนจะต้องเอาใจใส่ทุกรายละเอียด ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

- จำแนกเอกสารของการออกแบบการสอนให้เป็นหมวดหมู่ทั้งด้านเทคนิค ยุทธวิธีในการออกแบบการสอนและสื่อ

- กำหนดยุทธศาสตร์การเรียนการสอนให้สอดคล้องกับพฤติกรรมที่คาดหวังในแต่ละกลุ่ม (Cognitive, Affective, Psychomotor)

- สร้าง Story Board

- ออกแบบ User interface และ User Experiment

- สร้างสื่อต้นแบบ

ขั้นที่ 3 ขั้นการพัฒนา (Development Phase)

ขั้นตอนการพัฒนาคือขั้นที่ผู้ออกแบบสร้างส่วนต่างๆ ที่ได้ออกแบบไว้ในขั้นของการออกแบบซึ่งครอบคลุมการสร้างเครื่องมือวัดประเมินผล สร้างแบบฝึกหัด สร้างเนื้อหา และการพัฒนาโปรแกรมสำหรับสื่อการสอน เมื่อเรียบร้อยแล้วทำการทดสอบเพื่อหาข้อผิดพลาดเพื่อนำผลไปปรับปรุงแก้ไข

ขั้นที่ 4 ขั้นการดำเนินการ (Implementation Phase)

ในขั้นตอนการดำเนินการนี้ หมายถึงขั้นของการสอนโดยอาจจะเป็นรูปแบบชั้นเรียน การฝึกอบรม หรือห้องทดลอง หรือรูปแบบการเรียนการสอนที่ใช้คอมพิวเตอร์ โดยจุดมุ่งหมายของขั้นตอนนี้คือ การสอนอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล จะต้องให้การส่งเสริมความเข้าใจของผู้เรียน สนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียนตามวัตถุประสงค์ต่างๆ ที่ตั้งไว้

ขั้นที่ 5 ขั้นการประเมินผล (Evaluation Phase)

ขั้นการประเมินผลประกอบด้วย 2 ส่วน คือ การประเมินผลรูปแบบ (Formative) คือ การนำเสนอในแต่ละขั้นของ ADDIE Process ซึ่งเป็นการประเมินผลเพื่อพัฒนา และการประเมินผลในภาพรวม (Summative) จะทำเมื่อการสอนเสร็จสิ้น เพื่อประเมินผลประสิทธิผลการสอนทั้งหมด ข้อมูลจากการประเมินผลรวมโดยปกติมักจะถูกใช้เพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับรูปแบบการสอน

3. การจัดการห้องเรียนออนไลน์

ในการเรียนการสอนออนไลน์จำเป็นต้องมีการทำความเข้าใจถึงรายละเอียดการเรียนการสอนในแต่ละครั้งที่เข้าเรียน โดยผู้สอนจะต้องกำหนดกรอบเวลาการเรียนการสอนไว้อย่างชัดเจน ดังนี้

1. กำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนในแต่ละครั้งให้ชัดเจนว่ามีอะไรบ้าง เช่น ในการบรรยาย 1 ครั้งใช้เวลา 3 ชั่วโมง อาจมีกิจกรรม ทักทาย เชื้อเชื้อ บรรยาย แบ่งกลุ่มทำงาน นำเสนอ อภิปราย สรุป ทำแบบทดสอบ เป็นต้น

2. กำหนดสื่อการเรียนการสอนในแต่ละกิจกรรมการเรียนการสอน เช่น การบรรยาย ผู้สอนอาจไม่จำเป็นต้องเป็นการใช้บรรยายแบบออนไลน์ แต่ใช้การบรรยายอัดเป็นวิดีโอ ไว้สำหรับผู้เรียนได้เปิดดูได้ตลอด

3. กำหนดระยะเวลาของแต่ละกิจกรรมการเรียนการสอนว่าใช้เวลาเท่าไร ในแต่ละกิจกรรมจะต้องแบ่งเวลาให้เหมาะสม และเป็นไปได้ในการเรียนการสอน เพราะการกำหนดเวลาต้องชัดเจนเพื่อไม่ให้กินเวลาของรายวิชาอื่นๆ ดังนั้นในกิจกรรมต่างๆ จะต้องดำเนินการไม่เกินเวลาของการบรรยายรวม

4. กำหนดว่ากิจกรรมการเรียนการสอนใดบ้างที่จะควรเป็นการออนไลน์ กิจกรรมใดบ้างควรจะทำออฟไลน์ เช่น กิจกรรมบางกิจกรรมอาจไม่จำเป็นต้องออนไลน์ แต่เป็นการให้ผู้เรียนศึกษาด้วยตนเองก่อนที่จะเข้าสู่การออนไลน์ ดังนั้น ในการบรรยาย 3 ชั่วโมง อาจจะแบ่งเป็นกิจกรรมที่ออฟไลน์ได้ เช่น การศึกษาเนื้อหาด้วยเอกสารประกอบการสอน การฟังบรรยายจากสื่อวิดีโอ เป็นต้น สำหรับการออนไลน์เลือกเฉพาะกิจกรรมที่ต้องการพบปะเห็นหน้ากัน เช่น การบรรยายสรุปเนื้อหาสำคัญ การนำเสนอ การอภิปราย เป็นต้น

4. การใช้สื่อในการเรียนการสอนออนไลน์

ในการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ตามทฤษฎีของกาเย่ (Robert Gagne) ต้องสร้างความน่าสนใจให้กับการจัดการเรียนการสอน ดังนั้นการเลือกใช้สื่อมีความสำคัญ ผู้สอนสามารถเลือกใช้สื่อได้หลากหลายประเภทต่างๆ ที่ใช้มีดังนี้

1. สื่อเอกสาร โดยทั่วไป คือ สื่อประเภทตัวหนังสือที่เป็นเนื้อหาหลัก และเนื้อหาประกอบที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาบทเรียนที่ทำการเรียนการสอนออนไลน์ สื่อประเภทนี้มีไว้สำหรับให้ผู้เรียนได้ศึกษาด้วยตนเอง

2. สื่อรูปภาพ โดยทั่วไปอาจเป็นภาพ Infographic ที่เป็นการประมวลภาพรวมของเนื้อหาที่ผู้สอนต้องการให้ผู้เรียนเข้าใจในเนื้อหาองค์รวมของบทเรียน หรือภาพไดอะแกรมของเนื้อหาบางส่วนที่ต้องการให้เห็นความเชื่อมโยงของเนื้อหา ตลอดจนรูปภาพทั่วไปที่ผู้สอนนำมาประกอบเพื่อความชัดเจนของเนื้อหา ซึ่งผู้สอนอาจจะสร้างขึ้นเอง หรือนำมาจากแหล่งข้อมูลอื่นก็ได้

3. Link URL ของข้อมูลในอินเทอร์เน็ต โดยทั่วไปผู้สอนใช้สำหรับให้ผู้เรียนได้ศึกษาเพิ่มเติมเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับบทเรียน

4. สื่อวิดีโอ โดยทั่วไปสื่อวิดีโอถือว่าสำคัญมากในการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ เพราะเป็นการสร้างความน่าสนใจให้กับเนื้อหาของบทเรียน โดยในการเรียนการสอนออนไลน์ในระบบ MOOC ของโครงการมหาวิทยาลัยไซเบอร์ไทย (Thailand Cyber University: TCU) ได้กำหนดเนื้อหาส่วนที่เป็น วิดีโอไว้ร้อยละ 35 ของเนื้อหาในแต่ละบทเรียน

5. การวัดและประเมินผลการจัดการเรียนการสอน

ในการวัดผลประเมินผลการเรียนการสอนแบบออนไลน์จะแตกต่างจากการจัดการเรียนการสอนทั่วไป ทั้งนี้เพราะการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ มีความคาดหวังในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้เรียนที่เด่นชัด โดยเฉพาะด้านทักษะ การวัดประเมินผลการเรียนจึงไม่ควรเน้นการสอบโดยวิธีทั่วไป ในการดำเนินการวัดผลและประเมินผลการเรียนแบบออนไลน์แบ่งเป็น 2 ระดับ ดังนี้

1. ระดับรายวิชา ควรมีการวัดผลประเมินผลแบบ 360 องศา คือ นำความสนใจ ใส่ใจในการเรียนการสอน การส่งงานสม่ำเสมอ การเข้าเรียนสม่ำเสมอ การทำงานกลุ่มกับเพื่อน การประเมินจากเพื่อนร่วมห้องเข้ามาช่วยในการประเมิน ดังนั้น การเก็บคะแนนในแต่ละครั้งในการเรียนจึงถือว่าเป็นหัวใจสำคัญของการประเมิน

2. ระดับชั้นเรียน หมายถึง อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร ควรมีการวางแผนในการประเมินอย่างเป็นระบบ โดยดูว่าในระดับชั้นเรียนนั้นมีการจัดการเรียนการสอนที่รายวิชา มีวิชาอะไรบ้าง เมื่อทราบแล้วควรมีการจัดทำการวัดประเมินร่วม ในเชิงการจัดการเรียนรู้แบบใช้โครงงานเป็นฐาน (Project Based Learning) โดยการวางแผนรวมรายวิชาเพื่อทำการประเมินร่วมกัน ซึ่งจะ เป็นประโยชน์สำหรับผู้เรียนในการลดภาระงานลง และเป็นการประเมินผลเชิงทักษะของผู้เรียน

ทักษะผู้สอนกับการจัดการเรียนการสอนออนไลน์

ทักษะในการจัดการเรียนรู้ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตหรือระบบปฏิบัติการรูปแบบต่างๆ ที่อาศัยการบริหารจัดการห้องเรียนซึ่งแตกต่างไปจากห้องเรียนปกติ นั้น ทักษะในการถ่ายทอดความรู้ของผู้สอนที่สำคัญอย่างยิ่งในการจัดการเรียนการสอน ไม่ว่าจะเป็นแผนการสอน สื่อการสอน และการจัดการห้องเรียนผ่านเครือข่ายออนไลน์ สามารถสรุปได้ดังนี้ (กนกวรรณ สุภาราญ, 2563)

1. รู้เท่าทันการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และการสร้างสรรค์

เนื่องจากสภาพแวดล้อมในการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนกับการเรียนผ่านเครือข่ายมีความท้าทายที่แตกต่างกันอย่างมากระหว่างการนำเอาเทคโนโลยีเข้ามาเป็นสื่อหรือเป็นช่องทางหลักในการถ่ายทอดความรู้และกระบวนการคิดแทนที่การถ่ายทอดและรับรู้รับฟังข้อมูลแบบต่อนั้น จึงควรจัดเตรียมความพร้อมและทักษะการใช้เทคโนโลยีและโปรแกรมแอปพลิเคชันต่างๆ เป็นอย่างดี สามารถเลือกใช้ให้เหมาะสมกับกระบวนการจัดการสอนเพื่อความสะดวกและราบรื่นในการถ่ายทอดองค์ความรู้ หากผู้สอนมีทักษะการใช้และความเข้าใจเกี่ยวกับเทคโนโลยีดังกล่าวในเบื้องต้น ได้แก่ วิธีการใช้งาน ข้อดีหรือจุดเด่น ข้อเสียหรือจุดด้อยของแต่ละโปรแกรมหรือแอปพลิเคชันออนไลน์ในการจัดการเรียนการสอน ความรู้เรื่องการแก้ไข และเทคนิคการแก้ไขปัญหาในระบบอินเทอร์เน็ตในเบื้องต้น ความเข้าใจในเรื่องลิขสิทธิ์และทรัพย์สินทางปัญญาในการคัดลอกนำข้อมูลของผู้อื่นมาใช้ การออกแบบเนื้อหาการเรียน และช่องทางการสื่อสารที่สอดคล้องกับความสามารถของแอปพลิเคชันหรือโปรแกรมออนไลน์เป็นอย่างดี รวมทั้งถ่ายทอดทักษะการใช้งานเทคโนโลยีเหล่านั้นให้แก่ผู้เรียนได้มีความสามารถในการแก้ไขปัญหาขัดข้องที่อาจเกิดขึ้นระหว่างการจัดการสอน จะทำให้การเรียนการสอนดำเนินการได้อย่างราบรื่นมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะต้องประกอบกับทักษะอื่นๆ ควบคู่กันอีกด้วย

2. ทักษะการสื่อสารที่หลากหลาย

ด้วยสภาพแวดล้อมของการเรียนผ่านเครือข่ายและโปรแกรมออนไลน์ต่างๆ ที่อาจก่อให้เกิดอุปสรรคในการสื่อสารและการตีความได้ ดังนั้นประเด็นเรื่องทักษะการสื่อสารที่ชัดเจน ตรงประเด็นและเข้าใจง่าย โดยอาจใช้ภาพ วิดีโอ หรือตัวอย่างสื่อออนไลน์ประเภทอื่นๆ ที่ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจได้มากที่สุดภายในขอบเขตระยะเวลาที่กำหนด ยิ่งไปกว่านั้น ผู้สอนควรเพิ่มความถี่ในการสื่อสารกับผู้เรียน และผู้ปกครองที่มากกว่าการสื่อสารในช่วงการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนปกติ ซึ่งปรับใช้การสื่อสารทั้งแบบทางการและกึ่งทางการเพื่อสร้างความร่วมมือ และการสนับสนุนการเรียนรู้ระหว่างผู้สอน ผู้เรียน และผู้ปกครองให้พัฒนาไปพร้อมกัน ทุกฝ่ายเห็นพ้องร่วมกันในแนวทางและแลกเปลี่ยนข้อมูล ความคิดเห็นระหว่างกันเพื่อจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพให้มากที่สุด

3. บริหาร และจัดเวลาการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นแต่มีประสิทธิภาพ

ประเด็นเรื่องการจัดการเวลาในการเรียนและการนับชั่วโมง ซึ่งอาจมีความแตกต่างไปจากการจัดเวลาในการเรียนในชั้นเรียนปกติที่ในแต่ละวันจะมีการจัดการเรียนรู้หลากหลายวิชาในทางกลับกัน ความพร้อมในเรื่องของอุปกรณ์ของผู้เรียนบางส่วนที่อาจจะต้องพึ่งพาการดูแลและอำนวยความสะดวกจากผู้ปกครอง ก็ต้องมีการปรับเวลาเรียนตามความเห็นชอบร่วมกันภายในชั้นเรียน ทำให้ต้องสื่อสารเรื่องการจัดการเวลาของการเรียน และการนับชั่วโมงเรียนใหม่ ดังนั้นผู้สอนจะต้องทำการบริหารเวลาในการสอนให้เหมาะสมและมีคุณภาพ อาจพัฒนาและออกแบบการเรียนการสอนที่ใช้เวลาน้อยลงแต่ยังคงเกิดการเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น ผ่านการศึกษาจากสื่อต่างๆ ที่ผู้สอนมอบหมายหรือเรียนรู้ผ่านค้นคว้าข้อมูล ไม่ว่าจะใช้วิธีการใดก็ตามแต่ต้องยึดตัวผู้เรียนเป็นหลักในการจัดการเรียนการสอน แนวทาง และวิธีการการเรียนรู้ทำให้ผู้เรียนที่มีลักษณะการเรียนรู้และความถนัดที่หลากหลายสามารถพัฒนาทักษะสำคัญจากกระบวนการที่ผู้สอนออกแบบขึ้นทั้งสิ้น

4. ถ่ายทอดสาระสำคัญของบทเรียน และการประยุกต์ใช้เป็นหลัก

เนื่องจากอุปสรรคและข้อจำกัดด้านเวลาในการเรียนรู้ การถ่ายทอด และการฝึกฝนให้ผู้เรียนสามารถจับสาระ และทักษะสำคัญอันเป็นใจความหลักของเรื่องบทเรียนนั้น ถือเป็นอีกหนึ่งแนวทางที่ผู้สอนจะสามารถจัดการเรียนรู้ภายในระยะเวลาที่จำกัดได้ ปริมาณเวลาหรือการถ่ายทอดสาระข้อมูลจากผู้สอนที่ลดน้อยลงจะไม่เป็นปัญหาหรืออุปสรรคในการเรียนรู้ของผู้เรียน หากผู้เรียนเข้าใจและมีทักษะในการจับประเด็นหรือสาระสำคัญของเรื่องที่เรียนหรือจากสื่อที่ศึกษาเพิ่มเติมได้ ยิ่งไปกว่าทักษะการจับประเด็นสาระสำคัญแล้วนั้น การฝึกฝนทักษะคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุมีผล ความกล้าคิดกล้าแสดงออกบนฐานของการศึกษา และความรับผิดชอบต่อน้ำที่ จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้และพัฒนาต่อยอดทักษะความสามารถด้วยตนเองเป็นอย่างดีเช่นกัน แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นผู้สอนจะต้องมีการติดตามการเรียนรู้หรือการทำงานอยู่เสมอ อาจจะมีการสื่อสารหรือนัดหมายให้ตอบข้อคำถามหลังจากการศึกษาและค้นคว้าสื่อที่ได้มอบหมายให้เป็นระยะๆ เป็นต้น

5. ปรับแนวทางประเมินผล และให้คำแนะนำที่มีคุณภาพและเหมาะสม

นอกจากทักษะข้างต้นที่ผู้สอนต้องเตรียมความพร้อมต่อการจัดการเรียนรู้ผ่านเครือข่ายออนไลน์แล้วนั้น ประเด็นเรื่องประเมินผลและให้คำแนะนำเพื่อการพัฒนาผู้เรียนได้อย่างเหมาะสมกับความสามารถและความถนัดของแต่ละคนก็ยังถือเป็นประเด็นที่ผู้สอนจะต้องมีการจัดการที่ดี โปร่งใสและเป็นที่ยอมรับร่วมกัน อย่างไรก็ตามการประเมินผลหรือการตัดสินผลคะแนนของผู้เรียน อาจจะต้องมีการปรับโครงสร้างคะแนนและลักษณะเนื้อหาตามตัวชี้วัดที่แตกต่างจากที่เคยใช้ในห้องเรียน ตัวชี้วัดตามหลักสูตรต้องการประเมินผู้เรียนในด้านใด ผู้สอนจะต้องปรับลักษณะของงาน

และการทำกิจกรรมที่มอบหมายนั้น ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และตัวชี้วัดมากยิ่งขึ้น เพื่อการพัฒนาผู้เรียนไปตามเป้าหมายโดยปรับใช้วิธีการที่มอบหมายงาน

อุปสรรคในการจัดการเรียนการสอนออนไลน์

ในการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ จากการปฏิบัติที่ผ่านมาของจักรกฤษณ์ โปตาพล (2563) พบปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติจริง ดังต่อไปนี้

1. ทักษะของผู้สอน ถึงแม้ว่าจะมีการอบรมการจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 มาระยะหนึ่งแล้ว และบางสถานที่มีการอบรมการจัดการเรียนการสอนออนไลน์แล้ว แต่เมื่อมีการปฏิบัติจริงยังมีส่วนที่เข้าใจในแนวคิด หรือการเปลี่ยนแปลงในกระบวนการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 รวมทั้งการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ การจัดการห้องเรียนที่บางครั้งอาจารย์บางท่านยังถนัดการบรรยายอย่างเดียว นั่งบรรยายตาม Power Point ตลอด 3 ชั่วโมง การวัดผลประเมินผลการเรียนการสอนยังคงยึดติดการสอบแบบเดิมเป็นหลัก

2. ความชำนาญการใช้เทคโนโลยี การเรียนการสอนออนไลน์เป็นการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ อาจารย์ผู้สอนที่บางคนอายุมากแล้ว ยังไม่สามารถปรับตัวในการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน ดังนั้นมีผลต่อการเรียนการสอนออนไลน์

3. การผลิตสื่อเพื่อใช้ในการเรียนการสอน โดยเฉพาะการผลิตสื่อวีดิโอเพื่อใช้ในการเรียนการสอนให้ เกิดความน่าสนใจ ที่อาจารย์ผู้สอนโดยส่วนมากยังไม่มีความรู้และความสามารถผลิตสื่อเองได้

4. ขาดบุคลากรฝ่ายสนับสนุน การจัดการเรียนการสอนออนไลน์ต้องมีบุคลากรฝ่ายสนับสนุนด้านเทคโนโลยีไว้คอยสนับสนุนอาจารย์ผู้สอนที่ไม่ค่อยชำนาญในการใช้ รวมทั้งช่วยในการผลิตสื่อการสอนด้วย

5. ปัญหาด้านเทคนิค ไม่ว่าจะเป็นปัญหาเรื่องไฟฟ้าดับ คอมพิวเตอร์มีปัญหา ระบบอินเทอร์เน็ตล่ม ล้วนก่อให้เกิดผลกระทบในการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ทั้งสิ้น

6. ความพร้อมของผู้เรียน การขาดอุปกรณ์เครื่องมือในการเรียน ขาดสัญญาณอินเทอร์เน็ต ซึ่งผู้เรียนบางคนมีปัญหาอยู่ในสถานที่ห่างไกล

7. การเพิ่มขึ้นของต้นทุนในการจัดการเรียนการสอน การจัดการเรียนการสอนออนไลน์ก่อให้เกิดต้นทุนสำหรับการจัดการเรียนการสอนเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะการลงทุนในระบบฮาร์ดแวร์ และค่าไฟฟ้าที่สูงขึ้น

จากแนวคิดเกี่ยวกับการเรียนการสอนออนไลน์ ได้มีการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 อย่างเป็นระบบและมีความต่อเนื่องมากยิ่งขึ้น ทำให้บุคคลได้เรียนรู้อย่างต่อเนื่องไร้ขีดจำกัดในเรื่องเวลาและสถานที่ในการที่จะเรียนรู้ มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและ

ผู้สอน ผู้เรียนและผู้เรียนเปรียบเสมือนการเรียนการสอนในห้องเรียน ประกอบกับการจัดการเรียนการสอนออนไลน์เป็นสิ่งใหม่ในการรับรู้ของคนทั่วไปมากยิ่งขึ้น มีการยอมรับและใช้งานเพิ่มมากขึ้น สำหรับแวดวงการศึกษาตั้งแต่เกิดสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่ส่งผลกระทบต่อรูปแบบการจัดการเรียนการสอนเปลี่ยนแปลงไป โดยมีการเลือกใช้แพลตฟอร์มตามที่นัดการออกแบบบทเรียน การจัดการห้องเรียน การใช้สื่อในการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผล การจัดการเรียนการสอน ถึงแม้จะมีปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติ แต่ต้องยอมรับว่าการจัดการเรียนการสอนออนไลน์เป็นวิธีใหม่ที่จะเป็นไปของการศึกษาไทยในอนาคตอันใกล้นี้ จากแนวคิดที่กล่าวมานั้น ผู้วิจัยนำมาเป็นกรอบเพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา ในการวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาในเรื่องของทัศนคติ พฤติกรรม แนวโน้มพฤติกรรม และความคาดหวังที่มีต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่อง “ทัศนคติและความคาดหวังที่มีต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา” นั้น งานวิจัยส่วนใหญ่ที่ค้นพบมักจะศึกษาในมุมมองของผู้ใช้ คือ นักเรียนนักศึกษา ในประเด็นความต้องการ ความพึงพอใจ ความรู้ ทัศนคติ พฤติกรรมในการใช้สื่อออนไลน์ในการเรียนการสอน มากกว่าการศึกษาในมุมมองของครู อาจารย์ผู้สอน ในฐานะผู้ผลิต รวมไปถึงงานวิจัยที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยได้ยกตัวอย่างงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนงานวิจัยในด้านการใช้สื่อสังคมออนไลน์ ความคาดหวัง และแนวโน้มพฤติกรรมต่อเรื่องต่างๆ ที่จะสามารถนำมาอ้างอิงเพื่อใช้ประกอบในการศึกษา ดังนี้

ธัญญามาศ ดุษฎี (2553) ได้ศึกษาสภาพ ปัญหา และความคาดหวังต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการเรียนการสอนของอาจารย์ โรงเรียนสารสาสน์วิเทศบางบอน กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยอาจารย์ผู้สอนจำนวน 300 คน ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการรวบรวม จัดเก็บข้อมูลและประมวลผล มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.83 ด้านการศึกษาค้นคว้าและสืบค้นข้อมูล มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.80 และด้านการใช้แหล่งสารสนเทศเพื่อการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.80 อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านการ

ติดต่อสื่อสารผ่านระบบเครือข่าย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.20 อยู่ในระดับน้อย 2) ปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการรวบรวม จัดเก็บข้อมูลและประมวลผล มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.60 อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านการติดต่อสื่อสารผ่านระบบเครือข่าย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.40 ด้านการศึกษาค้นคว้าและสืบค้นข้อมูล มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.35 และด้านการใช้แหล่งสารสนเทศเพื่อการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.35 อยู่ในระดับน้อย 3) ความคาดหวังต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการศึกษาค้นคว้าและสืบค้นข้อมูล มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.15 ด้านการรวบรวม จัดเก็บข้อมูลและประมวลผล มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.13 ด้านการใช้แหล่งสารสนเทศเพื่อการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.09 และด้านการติดต่อสื่อสารผ่านระบบเครือข่าย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.62 อยู่ในระดับปานกลาง 4) ผลการเปรียบเทียบสภาพการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการเรียนการสอนโดยรวมจำแนกตามเพศ สัญชาติ อายุ วุฒิการศึกษาและประสบการณ์ในการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน ส่วนระดับชั้นและสอนรายวิชา/กลุ่มสาระแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และผลการเปรียบเทียบความคาดหวังต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการเรียนการสอน โดยรวมจำแนกตามเพศ สัญชาติ วุฒิการศึกษา รายวิชา/กลุ่มสาระและประสบการณ์ในการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน ส่วนเพศ อายุและระดับชั้นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จิรวรรณ ประภาณาวิน (2558) ได้ศึกษาสภาพและความต้องการการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการจัดการเรียนการสอนของครูระดับประถมศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐมเขต 1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ครูจำนวน 310 คน และผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐมเขต 1 จำนวน 5 คน ผลการวิจัยพบว่า 1) ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย อายุโดยเฉลี่ย 30-40 ปีมากที่สุด ด้านช่วงเวลาที่ใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตในช่วงเวลา 18.00-22.00 น. มากที่สุด ใน 1 สัปดาห์ ผู้ตอบแบบสอบถามใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตมากกว่า 7 ครั้งต่อสัปดาห์ ด้านการเรียนรู้การใช้คอมพิวเตอร์อินเทอร์เน็ตและอุปกรณ์สื่อสารผ่านอินเทอร์เน็ตในการปฏิบัติงาน ผู้ตอบแบบสอบถามมีการเรียนรู้จากการฝึกอบรม/สัมมนา/ดูงานจากหน่วยงานต่างๆ มากที่สุด ในด้านวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาในด้านการค้นคว้า ผู้ตอบแบบสอบถามใช้เพื่อติดตามข่าวสารเกี่ยวกับสำนักงานเขตพื้นที่ฯ ระดับมากที่สุด ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษาในด้านการติดต่อสื่อสาร เพื่อการติดต่อสื่อสารในการส่งงานกับเขตพื้นที่ฯ ระดับมากที่สุด และรองลงมาตามลำดับได้แก่ เพื่อแลกเปลี่ยนข่าวสารระหว่างเพื่อร่วมงาน เพื่อการนัดหมายในการอบรม ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษาในด้านการสืบค้นในการจัดการเรียนการสอนเพื่อ

ค้นคว้าเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอนรูปแบบใหม่ ระดับมากที่สุด และรองลงมาตามลำดับ ได้แก่ เพื่อค้นคว้ารูปแบบการเรียนการสอนใหม่ๆ เพื่อค้นคว้าหลักสูตรการเรียนการสอนรูปแบบใหม่ 2) พฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการจัดการเรียนการสอน ด้านการศึกษา โดยรวมพบว่าพฤติกรรมผู้ตอบแบบสอบถามสามารถใช้เครือข่ายอินเทอร์เน็ตเป็นเครื่องมือในการค้นคว้าข้อมูลและเข้าถึงแหล่งสารสนเทศต่างๆ เพื่อมาประกอบการเรียนการสอนมากที่สุด รองลงมาคือสามารถเลือกใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสม และหัวข้อที่ผู้ตอบแบบสอบถามน้อยสุด คือสามารถสร้างบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเพื่อประกอบการเรียนการสอนได้ ในการติดต่อสื่อสารในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเพื่อนครูด้วยกัน และผู้ตอบแบบสอบถามนำไปโปรแกรมสำเร็จรูปในการติดต่อสื่อสารเข้ามาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน (Line, Messenger, Facebook) 3) ความต้องการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการจัดการเรียนการสอน โดยรวมพบว่า ความต้องการของครูในด้านการติดต่อสื่อสาร หัวข้อมีการติดต่อสื่อสารผ่านโปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างเพื่อนครูมากที่สุด และรองลงมาตามลำดับคือ มีการติดต่อสื่อสารผ่านโปรแกรมสำเร็จรูปในการเรียนการสอนระหว่างครูกับนักเรียน และในส่วนของความต้องการด้านการเรียนการสอนออนไลน์ คือ ต้องการให้มีระบบการเรียนการสอนแบบออนไลน์ รองลงมาคือ ต้องการระบบการเรียนการสอนออนไลน์เพื่อพัฒนานักเรียนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

ไพศาล ลุนใต้ (2550) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาทัศนคติของอาจารย์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ เกี่ยวกับการนำระบบอีเลิร์นนิง (e-Learning) มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน เก็บข้อมูลจากอาจารย์ที่มีประสบการณ์ในการสอนด้วยระบบอีเลิร์นนิง จำนวน 224 คน โดยจำแนกสถานภาพส่วนบุคคล ด้านอายุ ด้านระดับการศึกษาและประสบการณ์ในการสอน ในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ เครื่องมือวิจัยที่ใช้เป็นแบบสอบถาม 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความสนใจระบบอีเลิร์นนิง ด้านการใช้งานของระบบอีเลิร์นนิง ด้านคุณลักษณะและประโยชน์จากการใช้ระบบอีเลิร์นนิง ด้านความคุ้มค่าของการลงทุน ผลการวิจัยทัศนคติของอาจารย์พบว่า (1) อาจารย์ที่มีอายุที่แตกต่างกันมีทัศนคติเกี่ยวกับการนำระบบอีเลิร์นนิงมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ .05 โดยอาจารย์ ที่มีอายุต่ำกว่า 30 ปี แตกต่างจากกลุ่มที่มีอายุระหว่าง 30-35 ปี และกลุ่มที่มีอายุ 46 ปี ขึ้นไป (2) อาจารย์ที่มีระดับการศึกษาที่แตกต่างกันมีทัศนคติเกี่ยวกับการนำระบบอีเลิร์นนิง มาใช้ในการ จัดการเรียนการสอนไม่ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ .05 (3) อาจารย์ที่มีประสบการณ์ในการสอนที่แตกต่างกันมีทัศนคติเกี่ยวกับการนำระบบอีเลิร์นนิง มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ .05 โดยอาจารย์ที่มีประสบการณ์ใน

การสอน 15 ปี ขึ้นไป แตกต่างจากกลุ่มที่มี ประสบการณ์ในการสอน 5 ปี แต่ไม่ถึง 10 ปี และกลุ่มที่มี ประสบการณ์ในการสอนต่ำกว่า 5 ปี

สมศักดิ์ มงคลขจรกิตติ และอินทุราภรณ์ มงคลขจรกิตติ (2560) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การศึกษาทัศนคติ พฤติกรรมการใช้ ความต้องการและข้อเสนอแนะของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยราช ภัฏชัยภูมิที่มีต่อการนำระบบอีเลิร์นนิง (e-Learning) มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ผลการศึกษา พบว่าระดับพฤติกรรมการใช้และความคิดเห็นต่อระบบอีเลิร์นนิงของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยราชภัฏ ชัยภูมิในการจัดการเรียนการสอนในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.47 อยู่ในระดับปานกลาง ระดับ พฤติกรรมการใช้และความคิดเห็นต่อระบบอีเลิร์นนิงของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ที่มี ค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ด้านทัศนคติของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิที่มีต่อการนำระบบอีเลิร์ นนิงมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านระบบสนับสนุนการเรียน การสอนด้วยระบบอีเลิร์นนิงในส่วนของทัศนคติของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิที่มีต่อการ นำระบบอีเลิร์นนิงมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ผลการวิจัยพบว่า ทัศนคติเกี่ยวกับการนำระบบอี เลิร์นนิงมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนของอาจารย์ อยู่ในระดับมาก และข้อเสนอแนะของอาจารย์ ที่มีต่อการนำระบบอีเลิร์นนิงมาใช้ในการเรียนการสอน ดังนี้ ด้านโครงสร้างพื้นฐานและอุปกรณ์ ด้าน เวลาและสถานที่ ด้านเนื้อหา ด้านการใช้ และด้านบุคลากร/อาจารย์/นักวิชาการ

พนิดา หนูทวี (2560) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความต้องการในการใช้งาน e-Learning ใน การเรียนการสอนของนักศึกษาและอาจารย์ระดับมหาวิทยาลัย ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามีความ ต้องการในการใช้งานการเรียนการสอนผ่านเว็บอยู่ในระดับมากทุกรายการ ส่วนอาจารย์มีความ ต้องการในการใช้งาน การเรียนการสอนผ่านเว็บ อยู่ในระดับมากที่สุด 4 รายการคือ 1) ด้านหลักสูตร 2) ด้านบุคลากร 3) ด้านโครงสร้างพื้นฐานและการสนับสนุน และ 4) ด้านระบบการเรียนการสอนผ่าน เว็บ อีก 3 รายการอยู่ในระดับมาก คือ 1) ด้านการประกันคุณภาพการเรียนการสอนผ่านเว็บ 2) ด้าน การจัดการธุรกิจ และ 3) ด้านการวัดและประเมินผล

อนันศักดิ์ พวงอก (2560) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การศึกษาความพึงพอใจของอาจารย์ และนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษต่อการเรียนการสอน ผ่านระบบอีเลิร์นนิง ผลการวิจัยพบว่า อาจารย์มีความพึงพอใจต่อการสอนผ่านระบบ e-learning บางประการเท่านั้นโดยให้เหตุผลว่า แม้การเรียนการสอนผ่านระบบ e-learning จะมีประโยชน์ต่อ การเรียนการสอนมาก แต่จำเป็นต้องปรับปรุงในหลายส่วนเพื่อให้ตอบสนองความต้องการ เพื่อเพิ่ม ประสิทธิภาพในการสอนมากยิ่งขึ้น ข้อดีของการสอนผ่านระบบ e-learning คือเป็นเครื่องมือที่ช่วย ให้อาจารย์สามารถสั่งงานและให้นักศึกษาส่งงานนอกเวลาเรียนได้ แต่ก็มีข้อจำกัดบางประการและไม่ ควรนำมาใช้ในทุกรายวิชา โดยเฉพาะวิชาที่สอนแบบปฏิบัติ

ธนพรรณ ททรัพย์ธนาตล (2554) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการจัดการเรียนการสอนบนเรียนออนไลน์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลการพบต่อการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ตามการรับรู้ของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ผลการศึกษาพบว่าปัจจัยด้านผู้บริหาร ปัจจัยด้านอาจารย์ ปัจจัยด้านนักศึกษา และปัจจัยด้านสถานศึกษาส่งผลกระทบต่อการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

พชร ลิ้มรัตนมงคล และจิรัชฌา วิเชียรปัญญา (2556) ได้ศึกษาปัจจัยแห่งความสำเร็จของการเรียนออนไลน์ของผู้เรียนโครงการมหาวิทยาลัยไซเบอร์ไทย ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากเป็นเพศหญิง หลักสูตรที่เรียนส่วนใหญ่คือหลักสูตรผู้เชี่ยวชาญอีเลิร์นนิ่ง มีพฤติกรรมในการเข้าเรียนออนไลน์ส่วนใหญ่ 3-4 วัน/สัปดาห์ เข้าเรียนออนไลน์ในช่วงหลังเวลา 21.00 น. ใช้เวลาเรียนออนไลน์ 1-2 ชั่วโมง ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการเรียนออนไลน์ของผู้เรียนโครงการมหาวิทยาลัยไซเบอร์ไทยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน อาทิ ด้านเทคโนโลยี ค่าเฉลี่ย 3.89 ด้านบทเรียน ค่าเฉลี่ย 3.88 ด้านผู้สอน ค่าเฉลี่ย 3.85 และด้านผู้เรียน ค่าเฉลี่ย 3.75 ส่วนการพัฒนาแนวทางแห่งความสำเร็จของการเรียนออนไลน์ของผู้เรียนโครงการมหาวิทยาลัยไซเบอร์ไทยอยู่บนพื้นฐานแนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ต่างเวลา และการเรียนรู้ผ่านเทคโนโลยีเคลื่อนที่ เช่น มีการใช้เครื่องมือและเทคโนโลยีเพื่อการสื่อสาร และการเรียนรู้ที่หลากหลาย การให้ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนในช่วงเวลาใดก็ได้โดยอยู่บนพื้นฐานของการให้ผู้เรียนสามารถควบคุมการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง หรือมีการจัดการเนื้อหาที่มีความยืดหยุ่นเพื่อทำให้ผู้เรียนได้รับข้อมูลที่ทันสมัยและสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันมากที่สุด

วิทัศน์ ฝักเจริญผล และคณะ (2563) ได้ศึกษาเรื่อง ความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ภายใต้สถานการณ์ระบาดไวรัส Covid-19 คณะผู้วิจัยได้ทำการสำรวจความคิดเห็นของครูในประเทศไทย ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ จำนวน 700 คน จากผลการสำรวจพบว่า ครูบางส่วนไม่พร้อมในการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ และคาดการณ์ว่านักเรียนจำนวนมากที่ไม่สามารถเข้าถึงระบบการเรียนการสอนออนไลน์ได้ พร้อมขอความช่วยเหลือจากทางโรงเรียน และรัฐบาลในการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการในการจัดการเรียนการสอนออนไลน์อย่างเร่งด่วน งบประมาณ ระยะเวลาในการเตรียมและสร้างบทเรียนออนไลน์ บุคลากรสนับสนุนด้านเทคโนโลยี รวมถึงจัดหาอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงและอุปกรณ์สื่อสารสำหรับนักเรียนทุกคน หากต้องจัดการเรียนการสอนออนไลน์ เมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์จาก YouTube เป็นอันดับแรกถึงร้อยละ 83 รองลงมาคือ Facebook ร้อยละ 68 Google search ร้อยละ 56 Wikipedia ร้อยละ 33 ThaiMOOC ร้อยละ 25 และ Chula MOOC ร้อยละ 16% และเคยจัดการ

เรียนการสอนหรือใช้ประกอบการเรียนการสอนในระบบ Facebook สูงสุดถึงร้อยละ 43 รองลงมา เป็น YouTube, Line, Kahoot และ Google Classroom ตามลำดับ

เสถียร พูลผล และ ปฎิพล อรรถนพบริบูรณ์ (2563) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ การสำรวจความคิดเห็นของนักศึกษาเภสัชศาสตร์ที่มีต่อการเรียนการสอนออนไลน์ในช่วงโควิด19 เพื่อออกแบบแนวทางการจัดการเรียนรู้รูปแบบใหม่ของคณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยสยาม ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ส่วนใหญ่เคยเรียนและเคยสอบในรูปแบบออนไลน์ และใช้อินเทอร์เน็ตในการสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับการเรียน และการพูดคุยทางออนไลน์ โดยรูปแบบการเรียนที่นักศึกษาชอบมากที่สุดคือ การเรียนในชั้นเรียน รองลงมาคือการเรียนออนไลน์แบบคลิปสอน ถึงร้อยละ 46.7 ผลความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนการสอนออนไลน์พบว่า นักศึกษาค่อนข้างเห็นด้วยว่าเรียนออนไลน์ทำให้รู้สึกสะดวกและผ่อนคลาย และนักศึกษาไม่ค่อยเห็นด้วยว่าการเรียนออนไลน์ทำให้มีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนมากยิ่งขึ้น มีแรงกระตุ้นทางการเรียน และอยากมีการปรับการเรียนการสอนเป็นแบบออนไลน์ในอนาคต

จุฑารัตน์ ศรารณวงษ์ (2560) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ พฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์ของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ผลวิจัยพบว่า นิสิตส่วนใหญ่มีประสบการณ์การใช้สื่อสังคมออนไลน์มากกว่า 7 ปีขึ้นไป ประเภทสื่อสังคมออนไลน์ที่ใช้มากที่สุดคือ Line, YouTube และ Facebook นิสิตส่วนใหญ่ใช้งานสื่อสังคมออนไลน์ผ่านสมาร์ทโฟนโดยใช้งานทั้งวันและใช้มากที่สุดในช่วงเวลา 6 โมงเย็นถึง 3 ทุ่ม วัตถุประสงค์การใช้เพื่อการเรียนรู้มากกว่าเพื่อการดำเนินชีวิตประจำวัน ซึ่งได้แก่ เพื่อทำงานกลุ่ม ติดต่อสื่อสารกับเพื่อน อาจารย์ ดาวน์โหลดสื่อการสอน และส่งการบ้าน รวมทั้งใช้เพื่อการบันเทิงด้วยการดูหนังและฟังเพลง

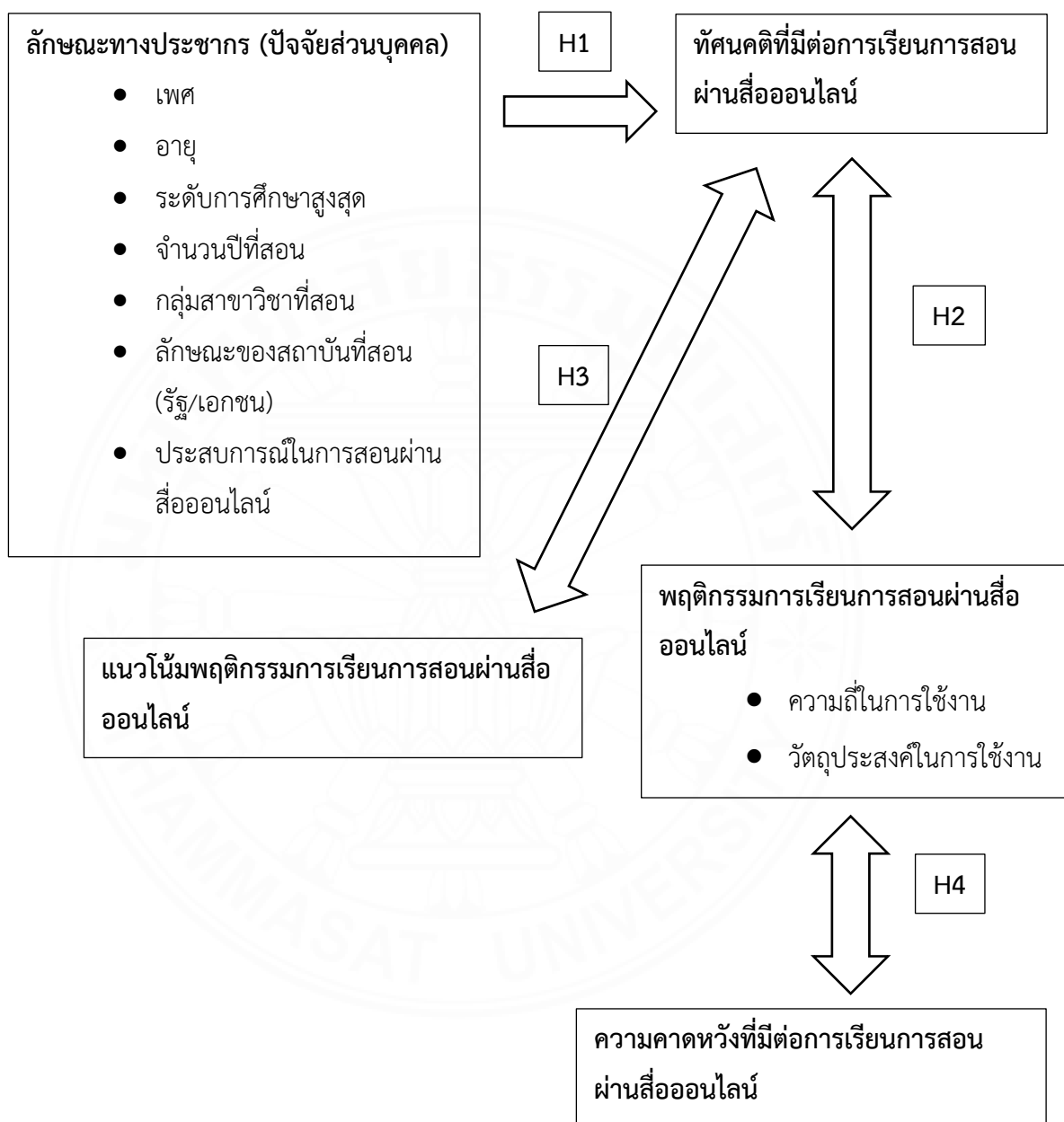
วิภาณี ชีลัน (2559) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ การแพร่กระจายนวัตกรรมของศูนย์นวัตกรรม การเรียนรู้ ในการเรียนการสอนของวิทยาลัยนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารมหาวิทยาลัยรังสิตได้กำหนดนโยบายเพื่อนำนวัตกรรมเทคโนโลยีสารสนเทศมาช่วยจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพโดยยึดหลัก “เวลาไหนก็ได้ ที่ไหนก็ได้ และอุปกรณ์ไหนก็ได้” การใช้ นวัตกรรมในการเรียนการสอนของวิทยาลัยนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิตพบว่า อาจารย์วิทยาลัยนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต ใช้นวัตกรรม e-Learning และ Google App for Education มากที่สุด เนื่องจากมีทักษะในการใช้นวัตกรรมมาก่อน สามารถอัปโหลดข้อมูลประกอบการเรียนในรูปแบบต่างๆ ส่งไฟล์งานระหว่างอาจารย์และนักศึกษา สร้างบทเรียนและแบบทดสอบออนไลน์

จากแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่กล่าวมาข้างต้นนี้ เป็นเหตุให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาถึงทัศนคติ พฤติกรรม แนวโน้มพฤติกรรมและความคาดหวังที่มีต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์

ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา อีกทั้งยังสนใจที่จะศึกษาในเรื่องของความแตกต่างระหว่างลักษณะประชากรที่ต่างกันจะมีทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ที่ต่างกันหรือไม่อย่างไร ตามสมมติฐานการวิจัยที่ 1 รวมไปถึงการศึกษความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติกับพฤติกรรม และทัศนคติกับแนวโน้มพฤติกรรมการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ ตามสมมติฐานการวิจัยที่ 2 และ 3 และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์กับความคาดหวังต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา ตามสมมติฐานการวิจัยที่ 4 ดังนั้นหัวข้อที่จะศึกษาในครั้งนี้จึงถือเป็นเรื่องที่น่าสนใจและสามารถเป็นข้อมูลสำหรับผู้สนใจจะทำการศึกษาต่อไป

2.7 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 2.4 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “ทัศนคติและความคาดหวังที่มีต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา” ครั้งนี้ โดยทำการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) และใช้แบบสอบถาม (Questionnaires) เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา โดยในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้กรอกคำตอบด้วยตัวเอง (Self-Administration Questionnaire) และเมื่อได้ข้อมูลครบตามจำนวนที่กำหนดไว้แล้ว จึงนำมาดำเนินการทางสถิติเพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

- 3.1 ประชากรเป้าหมายและกลุ่มตัวอย่าง
- 3.2 วิธีการสุ่มเลือกตัวอย่าง
- 3.3 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย
- 3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.5 การวัดค่าตัวแปรและเกณฑ์การให้คะแนน
- 3.6 การทดสอบความเที่ยงตรงและค่าความน่าเชื่อถือเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.7 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.8 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
- 3.9 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ประชากรเป้าหมายและกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาเรื่อง “ทัศนคติและความคาดหวังที่มีต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา” ประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ คือ อาจารย์สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดกลุ่มตัวอย่างในการเก็บข้อมูล จึงกำหนดการเก็บข้อมูลเป็น 2 กลุ่มคือ อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาของภาครัฐรวมถึงสถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐ และสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทย และเคยใช้สื่อออนไลน์เพื่อการเรียนการสอน

ขนาดของตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นตัวแทนประชากร ได้มาจากการคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรของทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane, 1973 : 125) อาศัยหลักการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และกำหนดค่าความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 5 หรือที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ดังนี้

$$\text{สูตร} \quad n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

กำหนดให้ n คือ จำนวนหรือขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N คือ จำนวนหรือขนาดของประชากร

e คือ ความน่าจะเป็นของความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ ($e = 0.05$)

ทั้งนี้ เนื่องจากไม่ทราบจำนวนประชากร (N) ที่เป็นอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่อยู่ในประเทศไทย และเคยใช้สื่อออนไลน์เพื่อการเรียนการสอน ดังนั้นผู้วิจัยจึงใช้การคำนวณ คือ

$$\text{ดังนั้น} \quad n = \frac{1}{e^2}$$

เมื่อ $e =$ ค่าความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่าง มีค่าเท่ากับ 0.05

$$\text{แทนค่าในสูตร} \quad n = \frac{1}{(0.05)^2}$$

$$n = 400$$

ดังนั้น ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงกำหนดขนาดตัวอย่างมีจำนวน 400 คน

3.2 วิธีการสุ่มเลือกตัวอย่าง

หลังจากได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 400 คนแล้ว การสุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยสุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช้ความน่าจะเป็น (Non-probability Sampling) ที่เกิดเนื่องจากการวิจัยที่ศึกษา

จากกลุ่มที่เฉพาะเจาะจงหรือมีคุณลักษณะที่สอดคล้องกับประเด็นหรือเงื่อนไขในการศึกษาที่ได้กำหนดไว้ โดยมีช่วงเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่เดือนเมษายน พ.ศ. 2564

จากนั้นผู้วิจัยใช้วิธีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบอาสาสมัคร (Voluntary Sampling) เป็นการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างจากสมาชิกที่ผู้วิจัยกำหนดในการเก็บข้อมูลที่จะอาสาเข้ามามีส่วนร่วมเป็นหน่วยตัวอย่างด้วยความเต็มใจที่มีเหตุผลแตกต่างกัน และเคยใช้สื่อออนไลน์เพื่อการเรียนการสอน โดยมีการกำหนดเป็น 2 กลุ่ม คือ อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาของภาครัฐรวมถึงสถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐ และสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทย โดยในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างผู้วิจัยได้กำหนดการเก็บทั้ง 2 กลุ่มตามสัดส่วนจริง คือ อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาของภาครัฐรวมถึงสถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐ จำนวน 83 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 53.55 ได้จำนวน 220 คน และอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน จำนวน 72 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 46.45 ได้จำนวน 180 คน รวม 2 กลุ่มของกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการเก็บข้อมูลทั้งสิ้น 400 คน

3.3 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ได้จำแนกตัวแปรตามสมมติฐานการวิจัยโดยแบ่งตัวแปรออกเป็น ดังนี้

สมมติฐานการวิจัยที่ 1 ลักษณะประชากรที่แตกต่างกันจะมีทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่แตกต่างกัน

ตัวแปรอิสระ คือ

ลักษณะทางประชากรที่แตกต่างกันของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา

ตัวแปรตาม คือ

ทัศนคติที่มีต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา

สมมติฐานการวิจัยที่ 2 ทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา

ตัวแปร คือ

- ทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา
- พฤติกรรมการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา

สมมติฐานการวิจัยที่ 3 ทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์มีความสัมพันธ์กับแนวโน้มพฤติกรรมการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา

ตัวแปร คือ

- ทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา

- แนวโน้มพฤติกรรมการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา

สมมติฐานการวิจัยที่ 4 พฤติกรรมการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์มีความสัมพันธ์กับความคาดหวังต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา

ตัวแปร คือ

- พฤติกรรมการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา
- ความคาดหวังต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา

3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อศึกษาวิจัยเชิงสำรวจในครั้งนี้จะใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยมีรูปแบบของคำถาม ประกอบไปด้วย คำถามที่มีหลายคำตอบให้เลือก (Multiple choice questions) และคำถามที่แสดงระดับความคิดเห็น (Checklist) ซึ่งมีลักษณะคำถามปลายปิด (Closed-ended Question) ลักษณะคำถามปลายเปิด (Opened-ended Question) และคำถามแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ และสร้างแบบสอบถามโดยเก็บรวบรวมข้อมูลใช้แบบออนไลน์ด้วย Google Form โดยแบ่งโครงสร้างของแบบสอบถามออกเป็น 5 ส่วน มีสาระครอบคลุมด้านข้อมูลพื้นฐานปัจจัยส่วนบุคคล ทัศนคติ พฤติกรรม แนวโน้มพฤติกรรม และความคาดหวังต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ในทุกๆ ด้านดังต่อไปนี้

3.4.1 องค์ประกอบแบบสอบถาม

คำถามคัดกรอง

คำถามก่อนเข้าสู่แบบสอบถาม (Pre Question) มีรายละเอียดลักษณะคำถาม เป็นการคัดกรองผู้ตอบแบบสอบถามก่อนเข้าสู่แบบสอบถามในการศึกษาทัศนคติ พฤติกรรม แนวโน้มพฤติกรรม และความคาดหวังต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ โดยให้เลือกตอบเพียงคำตอบเดียว จำนวนคำถามคัดกรองแบ่งออกเป็น 2 ข้อ ดังนี้

1. ท่านเป็นอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาสังกัดภาครัฐหรือเอกชนใช่หรือไม่
2. ท่านเคยใช้สื่อออนไลน์เพื่อการเรียนการสอนหรือไม่ (เช่น Zoom, Google Classroom, MS Teams)

ส่วนของคำถาม

ส่วนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด สถาบันการศึกษาที่สังกัด จำนวนปีที่สอน กลุ่มสาขาวิชาที่สอน ลักษณะรายวิชาที่สอน ประสบการณ์ในการสอนผ่านสื่อออนไลน์

ส่วนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับทัศนคติที่มีต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์

ส่วนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์

ส่วนที่ 4 คำถามเกี่ยวกับแนวโน้มพฤติกรรมการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์

ส่วนที่ 5 คำถามเกี่ยวกับความคาดหวังที่มีต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์

3.5 การวัดค่าตัวแปรและเกณฑ์การให้คะแนน

ผู้วิจัยได้ตั้งเกณฑ์การให้คะแนนในการวัดตัวแปร ดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานปัจจัยส่วนบุคคล แบบสอบถามมีรายละเอียดแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะคำถาม คือ เป็นลักษณะคำถามเป็นแบบมีคำตอบหลายตัวเลือก (Multiple choice) โดยให้เลือกเพียงคำตอบเดียว จำนวน 5 ข้อ ประกอบด้วย เพศ ระดับการศึกษาสูงสุด สถาบันการศึกษาที่สังกัด กลุ่มสาขาวิชาที่สอน และลักษณะรายวิชาที่สอน และข้อคำถามลักษณะปลายเปิด (Opened-ended Questionnaires) คือ ด้านอายุ จำนวนปีที่สอน และประสบการณ์ในการสอนผ่านสื่อออนไลน์ จำนวน 3 ข้อ

ส่วนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับทัศนคติที่มีต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ โดยคำถามเกี่ยวกับทัศนคติด้านความรู้สึกเป็นแบบสอบถามคำถามปลายปิด (Closed-ended Response Question) ใช้มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale Method) โดยระดับการวัดข้อมูลประเภทอันตรภาค (Interval Scale) จำนวน 22 ข้อ โดยแบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ ด้านหลักสูตร/เนื้อหาวิชา ด้านระบบบริหารจัดการรายวิชา ด้านการติดต่อสื่อสาร และด้านการวัดและประเมินผล ลักษณะคำถามมีให้เลือก 5 ระดับ (Five Point Scale) โดยเกณฑ์การให้คะแนนและแปลความหมายทัศนคติที่มีต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ มีดังนี้

ตารางที่ 3.1

เกณฑ์การให้คะแนนและแปลความหมายทัศนคติด้านความรู้สึที่มีต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์

ระดับความคิดเห็น	ระดับคะแนน
รู้สึกเห็นด้วยอย่างยิ่ง	5
รู้สึกเห็นด้วย	4
รู้สึกเห็นด้วยปานกลาง	3
รู้สึกไม่เห็นด้วย	2
รู้สึกไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1

จากนั้นนำคะแนนที่ได้มาคำนวณ โดยหาค่าเฉลี่ยจากการใช้ประโยชน์แต่ละด้านตามเกณฑ์การกำหนดช่วงคะแนน โดยกำหนดอันตรภาคชั้นหรือความกว้างของชั้นคะแนนแต่ละชั้นได้ดังนี้

$$\begin{aligned}
 \text{อันตรภาคชั้น} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\
 &= \frac{5-1}{5} \\
 &= 0.8
 \end{aligned}$$

ดังนั้น ความกว้างของชั้นคะแนนแต่ละชั้นจึงเท่ากับ 0.8 แล้วนำมาจัดระดับค่าเฉลี่ยแบ่งออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ค่าเฉลี่ยในระดับ 4.21 – 5.00 หมายถึง รู้สึกเห็นด้วยอย่างยิ่ง
 ค่าเฉลี่ยในระดับ 3.41 – 4.20 หมายถึง รู้สึกเห็นด้วย
 ค่าเฉลี่ยในระดับ 2.61 – 3.40 หมายถึง รู้สึกเห็นด้วยปานกลาง
 ค่าเฉลี่ยในระดับ 1.81 – 2.60 หมายถึง รู้สึกไม่เห็นด้วย
 ค่าเฉลี่ยในระดับ 1.00 – 1.80 หมายถึง รู้สึกไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยที่ได้จากการคำนวณแล้วสามารถแปลความหมายแบ่งเป็น 3 ช่วงดังนี้

ค่าเฉลี่ยในระดับ 3.41 – 5.00 หมายถึง ทัศนคติเชิงบวก
 ค่าเฉลี่ยในระดับ 2.61 – 3.40 หมายถึง ทัศนคติปานกลาง
 ค่าเฉลี่ยในระดับ 1.00 – 2.60 หมายถึง ทัศนคติเชิงลบ

ส่วนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ โดยคำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ แบ่งออกเป็น 3 ลักษณะคำถาม คือ ข้อคำถามลักษณะปลายเปิด (Opened-ended Questionnaires) จำนวน 2 ข้อ เกี่ยวกับความถี่ในการใช้ และโปรแกรมสำหรับสื่อสารและสนับสนุนการสอนที่ใช้ ข้อคำถามลักษณะเป็นแบบมีคำตอบหลายตัวเลือก (Multiple choice) จำนวน 5 ข้อ ประกอบด้วย ระยะเวลาในการใช้ ช่วงเวลาในการใช้อุปกรณ์ที่ใช้ รูปแบบการเรียนการสอนออนไลน์ที่ใช้ และแบบสอบถามคำถามปลายปิด (Closed-ended Response Question) ใช้มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale Method) โดยระดับการวัดข้อมูลประเภทอันตรภาค (Interval Scale) คำถามเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ในการใช้การเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ จำนวน 7 ข้อ และคำถามเกี่ยวกับโปรแกรมสำหรับสื่อสารและสนับสนุนการสอนที่ใช้ จำนวน 11 ข้อ ลักษณะคำถามมีให้เลือก 5 ระดับ (Five Point Scale) โดยเกณฑ์การให้คะแนนและแปลความหมายพฤติกรรมการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ มีดังนี้

ตารางที่ 3.2

เกณฑ์การให้คะแนนและแปลความหมายพฤติกรรมการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์

ระดับความคิดเห็น	ระดับคะแนน
บ่อยมากที่สุด	5
บ่อยมาก	4
บ่อยปานกลาง	3
น้อย	2
น้อยที่สุด/ไม่เคยเลย	1

จากนั้นนำคะแนนที่ได้มาคำนวณ โดยหาค่าเฉลี่ยจากการใช้ประโยชน์แต่ละด้านตามเกณฑ์การกำหนดช่วงคะแนน โดยกำหนดอันตรภาคชั้นหรือความกว้างของชั้นคะแนนแต่ละชั้นได้ดังนี้

$$\begin{aligned}
 \text{อันตรภาคชั้น} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\
 &= \frac{5 - 1}{5} \\
 &= 0.8
 \end{aligned}$$

ดังนั้น ความกว้างของชั้นคะแนนแต่ละชั้นจึงเท่ากับ 0.8 แล้วนำมาจัดระดับค่าเฉลี่ยแบ่งออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ค่าเฉลี่ยในระดับ 4.21 – 5.00 หมายถึง บ่อยมากที่สุด
 ค่าเฉลี่ยในระดับ 3.41 – 4.20 หมายถึง บ่อยมาก
 ค่าเฉลี่ยในระดับ 2.61 – 3.40 หมายถึง บ่อยปานกลาง
 ค่าเฉลี่ยในระดับ 1.81 – 2.60 หมายถึง น้อย
 ค่าเฉลี่ยในระดับ 1.00 – 1.80 หมายถึง น้อยที่สุด/ไม่เคยเลย

ส่วนที่ 4 คำถามเกี่ยวกับแนวโน้มพฤติกรรมการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ โดยคำถามเกี่ยวกับแนวโน้มพฤติกรรมการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์เป็นแบบสอบถามคำถามปลายปิด (Closed-ended Response Question) ใช้มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale Method) โดยระดับการวัดข้อมูลประเภทอันตรภาค (Interval Scale) จำนวน 6 ข้อ ลักษณะคำถามมีให้เลือก 5 ระดับ (Five Point Scale) โดยเกณฑ์การให้คะแนนและแปลความหมายแนวโน้มพฤติกรรมการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ มีดังนี้

ตารางที่ 3.3

เกณฑ์การให้คะแนนและแปลความหมายแนวโน้มพฤติกรรมการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์

ระดับความคิดเห็น	ระดับคะแนน
ตั้งใจมากที่สุด	5
ตั้งใจมาก	4
ตั้งใจปานกลาง	3
ตั้งใจน้อย	2
ตั้งใจน้อยที่สุด	1

จากนั้นนำคะแนนที่ได้มาคำนวณ โดยหาค่าเฉลี่ยจากการใช้ประโยชน์แต่ละด้านตามเกณฑ์การกำหนดช่วงคะแนน โดยกำหนดอันตรภาคชั้นหรือความกว้างของชั้นคะแนนแต่ละชั้นได้ดังนี้

$$\begin{aligned}
 \text{อันตรภาคชั้น} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\
 &= \frac{5 - 1}{5} \\
 &= 0.8
 \end{aligned}$$

ดังนั้น ความกว้างของชั้นคะแนนแต่ละชั้นจึงเท่ากับ 0.8 แล้วนำมาจัดระดับค่าเฉลี่ยแบ่งออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ค่าเฉลี่ยในระดับ 4.21 – 5.00 หมายถึง ตั้งใจมากที่สุด

ค่าเฉลี่ยในระดับ 3.41 – 4.20 หมายถึง ตั้งใจมาก

ค่าเฉลี่ยในระดับ 2.61 – 3.40 หมายถึง ตั้งใจปานกลาง

ค่าเฉลี่ยในระดับ 1.81 – 2.60 หมายถึง ตั้งใจน้อย

ค่าเฉลี่ยในระดับ 1.00 – 1.80 หมายถึง ตั้งใจน้อยที่สุด

ส่วนที่ 5 คำถามเกี่ยวกับความคาดหวังที่มีต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ โดยคำถามเกี่ยวกับความคาดหวังเป็นแบบสอบถามคำถามปลายปิด(Closed-ended Response Question) ใช้มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale Method) โดยระดับการวัดข้อมูลประเภทอันตรภาค (Interval Scale) จำนวน 9 ข้อ โดยแบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านผู้สอน ด้านสนับสนุนการสอน และด้านผู้เรียน ลักษณะคำถามมีให้เลือก 5 ระดับ (Five Point Scale) โดยเกณฑ์การให้คะแนนและแปลความหมายความคาดหวังที่มีต่อที่มีต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ มีดังนี้

ตารางที่ 3.4

เกณฑ์การให้คะแนนและแปลความหมายความคาดหวังที่มีต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์

ระดับความคิดเห็น	ระดับคะแนน
คาดหวังมากที่สุด	5
คาดหวังมาก	4
คาดหวังปานกลาง	3
คาดหวังน้อย	2
คาดหวังน้อยที่สุด	1

จากนั้นนำคะแนนที่ได้มาคำนวณ โดยหาค่าเฉลี่ยจากการใช้ประโยชน์แต่ละด้านตามเกณฑ์การกำหนดช่วงคะแนน โดยกำหนดอันตรภาคชั้นหรือความกว้างของชั้นคะแนนแต่ละชั้นได้ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{อันตรภาคชั้น} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ &= \frac{5-1}{5} \end{aligned}$$

$$= 0.8$$

ดังนั้น ความกว้างของชั้นคะแนนแต่ละชั้นจึงเท่ากับ 0.8 แล้วนำมาจัดระดับค่าเฉลี่ยแบ่งออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ค่าเฉลี่ยในระดับ 4.21 – 5.00 หมายถึง คาดหวังมากที่สุด

ค่าเฉลี่ยในระดับ 3.41 – 4.20 หมายถึง คาดหวังมาก

ค่าเฉลี่ยในระดับ 2.61 – 3.40 หมายถึง คาดหวังปานกลาง

ค่าเฉลี่ยในระดับ 1.81 – 2.60 หมายถึง คาดหวังน้อย

ค่าเฉลี่ยในระดับ 1.00 – 1.80 หมายถึง คาดหวังน้อยที่สุด

3.6 การทดสอบความเที่ยงตรงและค่าความน่าเชื่อถือเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบหาความเที่ยงตรง (Validity) และหาความเชื่อถือได้ (Reliability) ของแบบสอบถามก่อนนำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลจริง ดังนี้

1. ความเที่ยงตรง (Validity) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และกรรมการวิทยานิพนธ์ เป็นผู้ตรวจสอบความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา (Content Validity) ความเหมาะสมของภาษาและโครงสร้างของแบบสอบถาม (Construct Validity) เพื่อขอคำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมสำหรับนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

2. ความเชื่อมั่น (Reliability) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปทดสอบก่อน (Pre-Test) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แต่มีลักษณะเหมือนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 ชุด หลังจากนั้น นำผลมาทำการวิเคราะห์คำนวณหาค่าความเชื่อถือได้ โดยเครื่องมือในส่วนที่ต้องการทดสอบความเชื่อถือได้ ได้แก่ ความเชื่อถือได้ของแบบสอบถามในส่วนที่ 2 ซึ่งเป็นคำถามด้านทัศนคติที่มีต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ ส่วนที่ 3 ซึ่งเป็นคำถามด้านพฤติกรรมการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ ในส่วนของวัตถุประสงค์ในการใช้และโปรแกรมสำหรับสื่อสารและสนับสนุนการสอนที่ใช้ ส่วนที่ 4 แนวโน้มพฤติกรรมการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ และส่วนที่ 5 คำถามเกี่ยวกับความคาดหวังที่มีต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ ของกลุ่มตัวอย่าง

โดยการวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ด้วยวิธีสัมประสิทธิ์แบบอัลฟา (Alpha - Coefficient) ของครอนบัค (Cronbach) โดยค่าความเชื่อมั่นต้องไม่ต่ำกว่า 0.7 ซึ่งมีสูตร ดังนี้

$$\text{สูตร} \quad a = \frac{k}{k-1} \left\{ 1 - \frac{\Sigma s_i^2}{s_t^2} \right\}$$

เมื่อ a = ค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

k = จำนวนข้อคำถาม

s_i^2 = ความแปรปรวนของคำถามแต่ละข้อ

s_t^2 = ความแปรปรวนของคะแนนของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด หรือกำลังสองของส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ของคะแนนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทดสอบความน่าเชื่อถือของแบบสอบถามเฉพาะส่วนที่สามารถนำมาตีค่าเป็นคะแนนได้เท่านั้น หลังจากที่ได้ทำการทดสอบในเบื้องต้นด้วยการทดลองเก็บข้อมูลจำนวน 30 ชุด และนำมาตรวจสอบความน่าเชื่อถือด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา เพราะฉะนั้นหากทดสอบแล้วได้น้อยกว่า 0.7 จะต้องทำการแก้ไขแบบสอบถาม แล้วทำการทดสอบแบบสอบถามที่แก้ไขกับกลุ่มตัวอย่างซ้ำใหม่จนกว่าค่าสัมประสิทธิ์ความน่าเชื่อถือจะต้องไม่ต่ำกว่า 0.7

ผลการทดสอบค่าความน่าเชื่อถือ (Reliability) โดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์แบบอัลฟา (Alpha - Coefficient) ของครอนบัค (Cronbach) พบว่า

ค่าความน่าเชื่อถือของแบบสอบถามส่วนที่ 2 เป็นคำถามด้านทัศนคติที่มีต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ มีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาโดยรวม เท่ากับ .960

ค่าความน่าเชื่อถือของแบบสอบถามส่วนที่ 3 เป็นคำถามด้านพฤติกรรมการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ ในส่วนของวัตถุประสงค์ในการใช้ มีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาโดยรวม เท่ากับ .762 และโปรแกรมสำหรับสื่อสารและสนับสนุนการสอนที่ใช้ มีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาโดยรวม เท่ากับ .707

ค่าความน่าเชื่อถือของแบบสอบถามส่วนที่ 4 เป็นแนวโน้มพฤติกรรมการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ มีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาโดยรวม เท่ากับ .792

ค่าความน่าเชื่อถือของแบบสอบถามส่วนที่ 5 เป็นคำถามเกี่ยวกับความคาดหวังที่มีต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ มีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาโดยรวม เท่ากับ .880

จากการทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) พบว่า ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามในส่วนที่ 2 ส่วนที่ 3 ส่วนที่ 4 และส่วนที่ 5 มีความเชื่อมั่นไม่น้อยกว่า 0.7 ผู้ศึกษาวิจัยจึงได้นำแบบสอบถามที่มีค่าความเชื่อมั่นตามที่กำหนดไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างจริงต่อไป

3.7 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลใน 2 ลักษณะ ดังนี้

1. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยให้กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้กรอกแบบสอบถามด้วยตนเอง (Self-Administered Questionnaire) และสร้างแบบสอบถามและเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบออนไลน์ด้วย Google Form โดยมีระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล เดือนเมษายน พ.ศ. 2564 และนำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์ และดำเนินการดังต่อไปนี้

1.1 ลงรหัสในแบบสอบถาม

1.2 คัดลอกรหัสที่ลงเรียบร้อยแล้วลงในแบบฟอร์มการลงรหัสเพื่อนำไปบันทึกข้อมูลลงในแบบบันทึกข้อมูล

1.3 นำข้อมูลที่ได้ไปประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยเลือกใช้สถิติที่เหมาะสมในการคำนวณตามลักษณะการวัดและสมมติฐานทดสอบ

2. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากหนังสือ เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และจากการสืบค้นข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต เพื่อใช้เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย การออกแบบเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลและการสรุปวิเคราะห์ผลการวิจัย

3.8 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลและประมวลผลข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เพื่ออธิบายข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับลักษณะของกลุ่มตัวอย่างในด้านของปัจจัยส่วนบุคคล ทักษะ ทักษะ พฤติกรรม แนวโน้มพฤติกรรม และความคาดหวังที่มีต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ โดยหาค่าร้อยละ (Percentage) ค่าความถี่ (Frequencies) ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) เพื่อใช้ในการทดสอบสมมติฐานในแต่ละข้อ (Hypothesis Testing)

2.1 การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของประชากร 2 กลุ่ม โดยใช้ independence t-test และในกรณีที่มากกว่า 2 กลุ่ม ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) โดยใช้ F-test เพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัยที่ 1

2.2 การหาความสัมพันธ์โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหพันธ์แบบเพียร์สันโปรดักท์โมเมนต์ (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) ในการทดสอบสมมติฐานการวิจัยที่ 2-4 เพื่อดูลักษณะความสัมพันธ์ของ 2 ตัวแปร โดยกำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ 0.05

การตีความหมายค่าสัมประสิทธิ์สหพันธ์ (R)

R ตั้งแต่ 0.70 ขึ้นไป	ถือว่าตัวแปรทั้งสอง มีความสัมพันธ์กันสูงมาก
R ตั้งแต่ 0.50–0.69	ถือว่าตัวแปรทั้งสอง มีความสัมพันธ์กันสูง
R ตั้งแต่ 0.30–0.49	ถือว่าตัวแปรทั้งสอง มีความสัมพันธ์กันปานกลาง
R ตั้งแต่ 0.10–0.29	ถือว่าตัวแปรทั้งสอง มีความสัมพันธ์กันต่ำ
R ตั้งแต่ 0.01–0.09	ถือว่าตัวแปรทั้งสอง มีความสัมพันธ์กันต่ำมาก

หมายเหตุ: ถ้าค่า R มีค่าเป็นบวก (+) แสดงว่าตัวแปรทั้งสอง มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน ถ้าค่า R มีค่าเป็นลบ (-) แสดงว่าตัวแปรทั้งสอง มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้าม

จากสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ดังกล่าว สามารถสรุปสมมติฐานการวิจัย สมมติฐานทางสถิติและสถิติที่ใช้ในการทดสอบ ดังนี้

ตารางที่ 3.5

แสดงสมมติฐานการวิจัย สมมติฐานทางสถิติ และสถิติที่ใช้

สมมติฐาน	สถิติที่ใช้
สมมติฐานการวิจัยที่ 1 ลักษณะประชากรที่แตกต่างกันจะมีทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่แตกต่างกัน	
สมมติฐานการวิจัยที่ 1.1 อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่มีเพศแตกต่างกันจะมีทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์แตกต่างกัน โดยมีสมมติฐานทางสถิติ ดังนี้ H_0 : อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่มีเพศแตกต่างกันจะมีทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาไม่แตกต่างกัน H_1 : อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่มีเพศแตกต่างกันจะมีทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่แตกต่างกัน	Independent Samples Test
สมมติฐานการวิจัยที่ 1.2 อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่มีอายุแตกต่างกันจะมีทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์แตกต่างกัน โดยมีสมมติฐานทางสถิติ ดังนี้ H_0 : อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่มีอายุแตกต่างกันจะมีทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาไม่แตกต่างกัน H_1 : อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่มีอายุแตกต่างกันจะมีทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่แตกต่างกัน	F-test (One-Way Analysis of Variance: ANOVA)

ตารางที่ 3.5

แสดงสมมติฐานการวิจัย สมมติฐานทางสถิติ และสถิติที่ใช้ (ต่อ)

สมมติฐาน	สถิติที่ใช้
สมมติฐานการวิจัยที่ 1.3 อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันจะมีทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์แตกต่างกัน โดยมีสมมติฐานทางสถิติ ดังนี้ H_0 : อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันจะมีทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาไม่แตกต่างกัน H_1 : อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันจะมีทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่แตกต่างกัน	Independent Samples Test
สมมติฐานการวิจัยที่ 1.4 อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่มีสถาบันการศึกษาที่สังกัดแตกต่างกันจะมีทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์แตกต่างกัน โดยมีสมมติฐานทางสถิติ ดังนี้ H_0 : อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่มีสถาบันการศึกษาที่สังกัดแตกต่างกันจะมีทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาไม่แตกต่างกัน H_1 : อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่มีสถาบันการศึกษาที่สังกัดแตกต่างกันจะมีทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่แตกต่างกัน	Independent Samples Test

ตารางที่ 3.5

แสดงสมมติฐานการวิจัย สมมติฐานทางสถิติ และสถิติที่ใช้ (ต่อ)

สมมติฐาน	สถิติที่ใช้
สมมติฐานการวิจัยที่ 1.5 อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่มีจำนวนปีที่สอนแตกต่างกันจะมีทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์แตกต่างกัน โดยมีสมมติฐานทางสถิติ ดังนี้ H_0 : อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่มีจำนวนปีที่สอนแตกต่างกันจะมีทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาไม่แตกต่างกัน H_1 : อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่มีจำนวนปีที่สอนแตกต่างกันจะมีทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่แตกต่างกัน	F-test (One-Way Analysis of Variance: ANOVA)
สมมติฐานการวิจัยที่ 1.6 อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่มีกลุ่มสาขาวิชาที่สอนแตกต่างกันจะมีทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์แตกต่างกัน โดยมีสมมติฐานทางสถิติ ดังนี้ H_0 : อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่มีกลุ่มสาขาวิชาที่สอนแตกต่างกันจะมีทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาไม่แตกต่างกัน H_1 : อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่มีกลุ่มสาขาวิชาที่สอนแตกต่างกันจะมีทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่แตกต่างกัน	F-test (One-Way Analysis of Variance: ANOVA)

ตารางที่ 3.5

แสดงสมมติฐานการวิจัย สมมติฐานทางสถิติ และสถิติที่ใช้ (ต่อ)

สมมติฐาน	สถิติที่ใช้
สมมติฐานการวิจัยที่ 1.7 อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่มีลักษณะรายวิชาที่สอนแตกต่างกันจะมีทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์แตกต่างกัน โดยมีสมมติฐานทางสถิติ ดังนี้ H_0 : อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่มีลักษณะรายวิชาที่สอนแตกต่างกันจะมีทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาไม่แตกต่างกัน H_1 : อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่มีลักษณะรายวิชาที่สอนแตกต่างกันจะมีทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่แตกต่างกัน	F-test (One-Way Analysis of Variance: ANOVA)
สมมติฐานการวิจัยที่ 1.8 อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่มีประสบการณ์การสอนผ่านสื่อออนไลน์แตกต่างกันจะมีทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์แตกต่างกัน โดยมีสมมติฐานทางสถิติ ดังนี้ H_0 : อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่มีประสบการณ์การสอนผ่านสื่อออนไลน์แตกต่างกันจะมีทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาไม่แตกต่างกัน H_1 : อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่มีประสบการณ์การสอนผ่านสื่อออนไลน์แตกต่างกันจะมีทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่แตกต่างกัน	F-test (One-Way Analysis of Variance: ANOVA)

ตารางที่ 3.5

แสดงสมมติฐานการวิจัย สมมติฐานทางสถิติ และสถิติที่ใช้ (ต่อ)

สมมติฐาน	สถิติที่ใช้
สมมติฐานการวิจัยที่ 2 ทักษะต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา	
สมมติฐานการวิจัยที่ 2.1 ทักษะต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์มีความสัมพันธ์กับความถี่ (วัน/สัปดาห์) ในการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา โดยมีสมมติฐานทางสถิติ ดังนี้ H_0 : ทักษะต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ ไม่มีความสัมพันธ์กับความถี่ (วัน/สัปดาห์) ในการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา H_1 : ทักษะต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ มีความสัมพันธ์กับความถี่ (วัน/สัปดาห์) ในการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา	Pearson's Product Moment Correlation Coefficient
สมมติฐานการวิจัยที่ 2.2 ทักษะต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์มีความสัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ในการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา โดยมีสมมติฐานทางสถิติ ดังนี้ H_0 : ทักษะต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ ไม่มีความสัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ในการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา H_1 : ทักษะต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ มีความสัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ในการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา	Pearson's Product Moment Correlation Coefficient

ตารางที่ 3.5

แสดงสมมติฐานการวิจัย สมมติฐานทางสถิติ และสถิติที่ใช้ (ต่อ)

สมมติฐาน	สถิติที่ใช้
สมมติฐานการวิจัยที่ 3 ทักษะต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์มีความสัมพันธ์กับแนวโน้มพฤติกรรมการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา โดยมีสมมติฐานทางสถิติ ดังนี้ H_0 : ทักษะต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ ไม่มีความสัมพันธ์กับแนวโน้มพฤติกรรมการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา H_1 : ทักษะต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ มีความสัมพันธ์กับแนวโน้มพฤติกรรมการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา	Pearson's Product Moment Correlation Coefficient
สมมติฐานการวิจัยที่ 4 พฤติกรรมการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์มีความสัมพันธ์กับความคาดหวังต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา	
สมมติฐานการวิจัยที่ 4.1 ความถี่ (วัน/สัปดาห์) ในการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์มีความสัมพันธ์กับความคาดหวังต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา โดยมีสมมติฐานทางสถิติ ดังนี้ H_0 : ความถี่ (วัน/สัปดาห์) ในการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ไม่มีความสัมพันธ์กับความคาดหวังต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา H_1 : ความถี่ (วัน/สัปดาห์) ในการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์มีความสัมพันธ์กับความคาดหวังต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา	Pearson's Product Moment Correlation Coefficient

ตารางที่ 3.5

แสดงสมมติฐานการวิจัย สมมติฐานทางสถิติ และสถิติที่ใช้ (ต่อ)

สมมติฐาน	สถิติที่ใช้
สมมติฐานการวิจัยที่ 4.2 วัตถุประสงค์ในการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์มีความสัมพันธ์กับ ความคาดหวังต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ของอาจารย์ใน สถาบันอุดมศึกษา โดยมีสมมติฐานทางสถิติ ดังนี้ H_0 : วัตถุประสงค์ในการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ไม่มีความสัมพันธ์กับความคาดหวังต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ของ อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา H_1 : วัตถุประสงค์ในการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์มีความสัมพันธ์ กับความคาดหวังต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ของอาจารย์ใน สถาบันอุดมศึกษา	Pearson's Product Moment Correlation Coefficient

3.9 การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากเก็บรวบรวมข้อมูลและตรวจสอบความถูกต้องของแบบสอบถามอย่างครบถ้วนสมบูรณ์แล้ว ผู้วิจัยจะนำแบบสอบถามจำนวนทั้งสิ้น 400 ชุด มาทำการให้คะแนนและลงรหัสข้อมูล (Coding) ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ และจึงทำการประมวลผลข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ เพื่อคำนวณหาค่าสถิติต่างๆ ที่ใช้ในการวิจัย

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “ทัศนคติและความคาดหวังที่มีต่อการใช้สื่อออนไลน์เพื่อการเรียนการสอนของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา” ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยใช้แบบสอบถามออนไลน์ (Online Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยสุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่ความน่าจะเป็น (Non-probability Sampling) ใช้วิธีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบอาสาสมัคร (Voluntary Sampling) จำนวน 400 คน เป็นอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย และเคยใช้สื่อออนไลน์เพื่อการเรียนการสอน แบ่งเป็น 2 กลุ่มตามสัดส่วนจริง คือ อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาของภาครัฐรวมถึงสถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐ จำนวน 220 คน และ อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน จำนวน 180 คน โดยให้กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้กรอกแบบสอบถามด้วยตัวเอง (Self-Administration) ซึ่งแบ่งผลการวิจัยออกเป็น 6 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 4.1 ข้อมูลพื้นฐานปัจจัยส่วนบุคคล

ส่วนที่ 4.2 ทัศนคติที่มีต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์

ส่วนที่ 4.3 พฤติกรรมการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์

ส่วนที่ 4.4 แนวโน้มพฤติกรรมการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์

ส่วนที่ 4.5 ความคาดหวังที่มีต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์

ส่วนที่ 4.6 การทดสอบสมมติฐานการวิจัย

4.1 ข้อมูลพื้นฐานปัจจัยส่วนบุคคล

ตารางที่ 4.1

จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ชาย	132	33.0
หญิง	268	67.0
รวม	400	100.0

จากตารางที่ 4.1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 268 คน คิดเป็นร้อยละ 67.0 และเป็นเพศชาย จำนวน 132 คน คิดเป็นร้อยละ 33.0

ตารางที่ 4.2

จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่เกิน 30 ปี	27	6.8
31-40 ปี	164	41.0
41-50 ปี	156	39.0
51-60 ปี	42	10.4
61 ปีขึ้นไป	11	2.8
รวม	400	100.0
ค่าเฉลี่ย = 41.75 หรือ 42 ปี ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 8.104 ปี		

* ข้อคำถามนี้เก็บข้อมูลเป็นคำถามปลายเปิด และผู้วิจัยได้ทำการจัดกลุ่มของตัวแปร

จากตารางที่ 4.2 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีอายุเฉลี่ย 41.75 หรือ 42 ปี ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 8.104 ปี โดยส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 31-40 ปี จำนวน 164 คน คิดเป็นร้อยละ 41.0 รองลงมาคือ อายุระหว่าง 41-50 ปี จำนวน 156 คน คิดเป็นร้อยละ 39.0 อายุระหว่าง 51-60 ปี จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 10.4 อายุไม่เกิน 30 ปี จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 6.8 และอายุ 61 ปีขึ้นไป จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 2.8

ตารางที่ 4.3

จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ปริญญาโท	187	46.7
ปริญญาเอก	213	53.3
รวม	400	100.0

จากตารางที่ 4.3 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาปริญญาเอก จำนวน 213 คน คิดเป็นร้อยละ 53.3 รองลงมาคือ ระดับการศึกษาปริญญาโท จำนวน 187 คน คิดเป็นร้อยละ 46.7

ตารางที่ 4.4

จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสถาบันที่สังกัด

สถาบันที่สังกัด	จำนวน (คน)	ร้อยละ
สถาบันอุดมศึกษาของภาครัฐ/สถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐ	220	55.0
สถาบันอุดมศึกษาเอกชน	180	45.0
รวม	400	100.0

จากตารางที่ 4.4 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่สังกัดสถาบันอุดมศึกษาของภาครัฐ/สถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐ จำนวน 220 คน คิดเป็นร้อยละ 55.0 รองลงมาคือ สังกัดสถาบันอุดมศึกษาเอกชน จำนวน 180 คน คิดเป็นร้อยละ 45.0

ตารางที่ 4.5

จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามจำนวนปีที่สอน

จำนวนปีที่สอน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1-10 ปี	206	51.5
11-20 ปี	146	36.5
21-30 ปี	40	10.0
31-40 ปี	8	2.0
รวม	400	100.0
ค่าเฉลี่ย = 11.74 หรือ 12 ปี ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 7.601 ปี		

* ข้อคำถามนี้เก็บข้อมูลเป็นคำถามปลายเปิด และผู้วิจัยได้ทำการจัดกลุ่มของตัวแปร

จากตารางที่ 4.5 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีจำนวนปีที่สอนเฉลี่ย 11.74 หรือ 12 ปี ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 7.601 ปี โดยส่วนใหญ่มีจำนวนปีที่สอนระหว่าง 1-10 ปี จำนวน 206 คน คิดเป็นร้อยละ 51.5 รองลงมาคือ จำนวนปีที่สอนระหว่าง 11-20 ปี จำนวน 146 คน คิดเป็นร้อยละ

36.5 จำนวนปีที่สอนระหว่าง 21-30 ปี จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 10.0 และจำนวนปีที่สอนระหว่าง 31-40 ปี จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 2.0

ตารางที่ 4.6

จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามกลุ่มสาขาวิชาที่สอน

กลุ่มสาขาวิชาที่สอน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	266	66.4
วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	69	17.3
วิทยาศาสตร์สุขภาพ	65	16.3
รวม	400	100.0

จากตารางที่ 4.6 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่สอนในกลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ จำนวน 266 คน คิดเป็นร้อยละ 66.4 รองลงมาคือ สอนในกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 17.3 และสอนในกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 16.3

ตารางที่ 4.7

จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามลักษณะรายวิชาที่สอน

ลักษณะรายวิชาที่สอน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เน้นการสอนแบบบรรยาย	142	35.5
เน้นการสอนแบบปฏิบัติ	8	2.0
ผสมผสานระหว่างการสอนแบบบรรยายและการสอนแบบปฏิบัติ	250	62.5
รวม	400	100.0

จากตารางที่ 4.7 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีลักษณะรายวิชาที่สอนผสมผสานระหว่างการสอนแบบบรรยายและการสอนแบบปฏิบัติ จำนวน 250 คน คิดเป็นร้อยละ 62.5 รองลงมาคือ เน้นการสอนแบบบรรยาย จำนวน 142 คน คิดเป็นร้อยละ 35.5 และเน้นการสอนแบบปฏิบัติ จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 2.0

ตารางที่ 4.8

จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามประสบการณ์ในการสอนผ่านสื่อออนไลน์

ประสบการณ์ในการสอนผ่านสื่อออนไลน์	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1-2 ปี	377	94.3
3-4 ปี	19	4.7
5 ปีขึ้นไป	4	1.0
รวม	400	100.0
ค่าเฉลี่ย = 1.46 หรือ 1 ปี ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.717 ปี		

* ข้อคำถามนี้เก็บข้อมูลเป็นคำถามปลายเปิด และผู้วิจัยได้ทำการจัดกลุ่มของตัวแปร

จากตารางที่ 4.8 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีประสบการณ์ในการสอนผ่านสื่อออนไลน์เฉลี่ย 1.46 หรือ 1 ปี ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.717 ปี โดยส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการสอนผ่านสื่อออนไลน์ 1-2 ปี จำนวน 377 คน คิดเป็นร้อยละ 94.3 รองลงมาคือ ประสบการณ์ในการสอนผ่านสื่อออนไลน์ 3-4 ปี จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 4.7 และประสบการณ์ในการสอนผ่านสื่อออนไลน์ 5 ปีขึ้นไป จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 1.0

4.2 ทักษะที่มีต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์

ตารางที่ 4.9

จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของทัศนคติที่มีต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์

ประเด็น	ระดับความรู้สึก					รวม	ค่าเฉลี่ย (ระดับทัศนคติ)	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ปานกลาง	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง			
ด้านหลักสูตร/เนื้อหาวิชา							2.79 (ปานกลาง)	0.793
1. การเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์เป็นสิ่งที่ดี เพราะช่วยให้ใช้เวลาในการสอนน้อยลง	18 (4.5)	76 (19.0)	125 (31.3)	139 (34.7)	42 (10.5)	400 (100.0)	2.72 (ปานกลาง)	1.031
2. การเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์เป็นประโยชน์และช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานของท่าน	22 (5.5)	118 (29.5)	147 (36.7)	93 (23.3)	20 (5.0)	400 (100.0)	3.07 (ปานกลาง)	0.972
3. การเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์เหมาะสมกับหลักสูตร/รายวิชาที่ท่านสอน	11 (2.8)	81 (20.2)	161 (40.2)	108 (37.0)	39 (9.8)	400 (100.0)	2.79 (ปานกลาง)	0.965
4. การเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ช่วยให้วิธีการสอนรูปแบบบรรยายมีความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น	24 (6.0)	96 (24.0)	120 (30.0)	127 (31.7)	33 (8.3)	400 (100.0)	2.88 (ปานกลาง)	1.056
5. การเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจกระบวนการปฏิบัติได้มากขึ้น	9 (2.3)	35 (8.8)	109 (27.2)	154 (38.4)	93 (23.3)	400 (100.0)	2.28 (เชิงลบ)	0.990
6. การเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ช่วยให้ท่านสามารถจัดเนื้อหาต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในรายวิชาได้เป็นอย่างดี	22 (5.5)	124 (31.0)	148 (37.0)	80 (20.0)	26 (6.5)	400 (100.0)	3.09 (ปานกลาง)	0.992

ตารางที่ 4.9

จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของทัศนคติที่มีต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ (ต่อ)

ประเด็น	ระดับความรู้สึก					รวม	ค่าเฉลี่ย (ระดับ ทัศนคติ)	ค่า เบี่ยงเบน มาตรฐาน
	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ปานกลาง	ไม่ เห็นด้วย	ไม่ เห็นด้วย อย่างยิ่ง			
7. การเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ช่วยให้เนื้อหาวิชาที่ท่านสอนมีความทันสมัยและหลากหลายมากยิ่งขึ้น	46 (11.5)	127 (31.7)	130 (32.5)	72 (18.0)	25 (6.3)	400 (100.0)	3.24 (ปานกลาง)	1.073
8. การเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ทำให้ผู้เรียนมีความตั้งใจและสนใจเรียนเพิ่มขึ้น	12 (3.0)	41 (10.3)	101 (25.3)	136 (34.0)	110 (27.4)	400 (100.0)	2.27 (เชิงลบ)	1.066
ด้านระบบบริหารจัดการรายวิชา							3.26 (ปานกลาง)	0.755
9. การเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ช่วยให้กำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนในแต่ละครั้งให้ชัดเจนยิ่งขึ้น (การเช็คชื่อ, บรรยาย, ทำแบบทดสอบ)	38 (9.5)	140 (35.0)	135 (33.7)	64 (16.0)	23 (5.8)	400 (100.0)	3.27 (ปานกลาง)	1.026
10. การเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์เป็นเครื่องมือสำหรับจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียนได้เป็นอย่างดี (อภิปราย, แลกเปลี่ยนความคิดเห็น, นำเสนองาน)	28 (7.0)	89 (22.2)	150 (37.5)	90 (22.5)	43 (10.8)	400 (100.0)	2.92 (ปานกลาง)	1.074
11. การเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา	166 (41.4)	168 (42.0)	47 (11.8)	16 (4.0)	3 (0.8)	400 (100.0)	4.20 (เชิงบวก)	0.851

ตารางที่ 4.9

จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของทัศนคติที่มีต่อการเรียนการสอนผ่าน
สื่อออนไลน์ (ต่อ)

ประเด็น	ระดับความรู้สึก					รวม	ค่าเฉลี่ย (ระดับ ทัศนคติ)	ค่า เบี่ยงเบน มาตรฐาน
	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ปานกลาง	ไม่ เห็นด้วย	ไม่ เห็นด้วย อย่างยิ่ง			
12. การเรียนการสอนผ่าน สื่อออนไลน์ช่วยสร้าง บรรยากาศในการเรียนรู้ได้ดี มากยิ่งขึ้น	14 (4.4)	88 (22.0)	149 (37.3)	108 (27.0)	41 (10.3)	400 (100.0)	2.82 (ปานกลาง)	1.004
13. การเรียนการสอนผ่าน สื่อออนไลน์ช่วยให้ผู้เรียนมี อิสระในการเรียนรู้มาก ยิ่งขึ้น	80 (20.0)	178 (44.4)	96 (24.0)	39 (9.8)	7 (1.8)	400 (100.0)	3.71 (เชิงบวก)	0.952
14. การเรียนการสอนผ่าน สื่อออนไลน์ช่วยส่งเสริมการ ทำงานกลุ่มระหว่างผู้เรียน ได้เป็นอย่างดี	17 (4.3)	60 (15.0)	138 (34.4)	132 (33.0)	53 (13.3)	400 (100.0)	2.64 (ปานกลาง)	1.026
ด้านการติดต่อสื่อสาร							3.05 (ปานกลาง)	0.824
15. การเรียนการสอนผ่าน สื่อออนไลน์ทำให้สามารถ ติดต่อสื่อสารระหว่างผู้สอน และผู้เรียนสะดวกรวดเร็ว มากยิ่งขึ้น	75 (18.7)	152 (38.0)	127 (31.7)	35 (8.8)	11 (2.8)	400 (100.0)	3.61 (เชิงบวก)	0.977
16. การเรียนการสอนผ่าน สื่อออนไลน์จะช่วยลดปัญหา ในการสื่อสารระหว่างผู้เรียน กับผู้สอนได้ดีขึ้น	32 (8.0)	95 (23.8)	147 (36.7)	96 (24.0)	30 (7.5)	400 (100.0)	3.01 (ปานกลาง)	1.049

ตารางที่ 4.9

จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของทัศนคติที่มีต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ (ต่อ)

ประเด็น	ระดับความรู้สึก					รวม	ค่าเฉลี่ย (ระดับ ทัศนคติ)	ค่า เบี่ยงเบน มาตรฐาน
	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ปานกลาง	ไม่ เห็นด้วย	ไม่ เห็นด้วย อย่างยิ่ง			
17. การเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์แบบสอนสดช่วยให้มีปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียนมากยิ่งขึ้น	32 (8.0)	87 (21.8)	122 (30.4)	107 (26.8)	52 (13.0)	400 (100.0)	2.85 (ปานกลาง)	1.143
18. การเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์แบบคลิปสอนช่วยให้ผู้เรียนกล้าแสดงความคิดเห็นหรือซักถามผู้สอนมากยิ่งขึ้น	21 (5.3)	75 (18.7)	142 (35.5)	106 (26.5)	56 (14.0)	400 (100.0)	2.75 (ปานกลาง)	1.078
ด้านการวัดและประเมินผล							3.04 (ปานกลาง)	0.910
19. การเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์เป็นเครื่องมือที่เป็นประโยชน์สำหรับการวัดและประเมินผล	19 (4.8)	90 (22.5)	151 (37.7)	105 (26.2)	35 (8.8)	400 (100.0)	2.88 (ปานกลาง)	1.008
20. การเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์จะช่วยในการวัดประเมินผลที่มีความหลากหลายได้มากยิ่งขึ้น	31 (7.8)	123 (30.7)	145 (36.2)	74 (18.5)	27 (6.8)	400 (100.0)	3.14 (ปานกลาง)	1.027
21. การเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์จะทำให้การวัดประเมินผลครอบคลุมตามวัตถุประสงค์เทียบเคียงได้กับการวัดประเมินผลในชั้นเรียนปกติ	11 (2.8)	95 (23.8)	141 (35.3)	106 (26.4)	47 (11.7)	400 (100.0)	2.79 (ปานกลาง)	1.021

ตารางที่ 4.9

จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของทัศนคติที่มีต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ (ต่อ)

ประเด็น	ระดับความรู้สึก					รวม	ค่าเฉลี่ย (ระดับ ทัศนคติ)	ค่า เบี่ยงเบน มาตรฐาน
	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ปานกลาง	ไม่ เห็นด้วย	ไม่ เห็นด้วย อย่างยิ่ง			
22. การเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์จะช่วยในการวัดประเมินผลได้รวดเร็วมากยิ่งขึ้น	51 (12.7)	153 (38.3)	109 (27.3)	62 (15.4)	25 (6.3)	400 (100.0)	3.36 (ปานกลาง)	1.083
ภาพรวม							3.01 (ปานกลาง)	0.711

จากตารางที่ 4.9 พบว่า ภาพรวมกลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ ค่าเฉลี่ย 3.01 หมายถึง มีทัศนคติปานกลาง โดยทัศนคติต่อด้านระบบบริหารจัดการรายวิชา มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 3.26 หมายถึง มีทัศนคติปานกลาง รองลงมาคือ ด้านการติดต่อสื่อสาร มีค่าเฉลี่ย 3.05 หมายถึง มีทัศนคติปานกลาง ด้านการวัดและประเมินผล มีค่าเฉลี่ย 3.04 หมายถึง มีทัศนคติปานกลาง และด้านหลักสูตร/เนื้อหาวิชา มีค่าน้อยที่สุด 2.79 หมายถึง มีทัศนคติปานกลาง เมื่อพิจารณาทัศนคติเป็นรายด้าน พบว่า

ด้านหลักสูตร/เนื้อหาวิชา กลุ่มตัวอย่างรู้สึกว่าการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ช่วยให้เนื้อหาวิชาที่สอนมีความทันสมัยและหลากหลายมากยิ่งขึ้น มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 3.24 หมายถึง มีทัศนคติปานกลาง รองลงมาคือรู้สึกว่าการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ช่วยให้สามารถจัดเนื้อหาต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในรายวิชาได้เป็นอย่างดี มีค่าเฉลี่ย 3.09 หมายถึง มีทัศนคติปานกลาง และรู้สึกว่าการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ทำให้ผู้เรียนมีความตั้งใจและสนใจเรียนเพิ่มขึ้น มีค่าน้อยที่สุด 2.27 หมายถึง มีทัศนคติเชิงลบ

ด้านระบบบริหารจัดการรายวิชา กลุ่มตัวอย่างรู้สึกว่าการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 4.20 หมายถึง หมายถึง มีทัศนคติเชิงบวก รองลงมาคือรู้สึกว่าการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ช่วยให้ผู้เรียนมีอิสระในการเรียนรู้มากยิ่งขึ้น มีค่าเฉลี่ย 3.71 หมายถึง มีทัศนคติเชิงบวก และรู้สึกว่าการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ช่วย

ส่งเสริมการทำงานกลุ่มระหว่างผู้เรียนได้เป็นอย่างดี มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด 2.64 หมายถึง มีทัศนคติปานกลาง

ด้านการติดต่อสื่อสาร กลุ่มตัวอย่างรู้สึกว่าการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ทำให้สามารถติดต่อสื่อสารระหว่างผู้สอนและผู้เรียนสะดวกรวดเร็วมากยิ่งขึ้น มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 3.61 หมายถึง หมายถึง มีทัศนคติเชิงบวก รองลงมาคือรู้สึกว่าการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์จะช่วยลดปัญหาในการสื่อสารระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนได้ดีขึ้น มีค่าเฉลี่ย 3.01 หมายถึง มีทัศนคติปานกลาง และรู้สึกว่าการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์แบบคลิปสอนช่วยให้ผู้เรียนกล้าแสดงความคิดเห็นหรือซักถามผู้สอนมากยิ่งขึ้น มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด 2.75 หมายถึง มีทัศนคติปานกลาง

ด้านการวัดและประเมินผล กลุ่มตัวอย่างรู้สึกว่าการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์จะช่วยให้การวัดประเมินผลได้รวดเร็วมากยิ่งขึ้น มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 3.36 หมายถึง หมายถึง มีทัศนคติปานกลาง รองลงมาคือรู้สึกว่าการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์จะช่วยให้การวัดประเมินผลที่มีความหลากหลายได้มากยิ่งขึ้น มีค่าเฉลี่ย 3.14 หมายถึง มีทัศนคติปานกลาง และรู้สึกว่าการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์จะทำให้การวัดประเมินผลครอบคลุมตามวัตถุประสงค์เทียบเคียงได้กับการวัดประเมินผลในชั้นเรียนปกติ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด 2.79 หมายถึง มีทัศนคติปานกลาง

4.3 พฤติกรรมการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์

ตารางที่ 4.10

จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ (วัน/สัปดาห์)

การเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ (วัน/สัปดาห์)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1	39	9.8
2	94	23.5
3	143	35.7
4	60	15.0
5	44	11.0
6	12	3.0
7	8	2.0
รวม	400	100.0
ค่าเฉลี่ย = 3.11 หรือ 3 (วัน/สัปดาห์) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 1.341 (วัน/สัปดาห์)		

จากตารางที่ 4.10 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ เฉลี่ย 3.11 หรือ 3 วัน/สัปดาห์ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.341 วัน/สัปดาห์ โดยส่วนใหญ่มีการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ 3 วัน/สัปดาห์ จำนวน 143 คน คิดเป็นร้อยละ 35.7 รองลงมาคือ การเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ 2 วัน/สัปดาห์ จำนวน 94 คน คิดเป็นร้อยละ 23.5 และมีการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ น้อยที่สุด 7 วัน/สัปดาห์ จำนวน 8 คิดเป็นร้อยละ 2.0

ตารางที่ 4.11

จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระยะเวลาที่ใช้ในการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์เฉลี่ยกี่ชั่วโมง/วัน

ระยะเวลาที่ใช้ในการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์	จำนวน (คน)	ร้อยละ
น้อยกว่า 3 ชั่วโมง/วัน	102	25.5
3-4 ชั่วโมง/วัน	212	53.0
5-6 ชั่วโมง/วัน	71	17.7
มากกว่า 7 ชั่วโมง/วัน	15	3.8
รวม	400	100.0

จากตารางที่ 4.11 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ใช้เวลาในการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ 3-4 ชั่วโมง/วัน จำนวน 212 คน คิดเป็นร้อยละ 53.0 รองลงมาคือ ใช้เวลาในการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์น้อยกว่า 3 ชั่วโมง/วัน จำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 25.5 ใช้เวลาในการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์เฉลี่ย 5-6 ชั่วโมง/วัน จำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 17.7 และใช้เวลาในการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์เฉลี่ยมากกว่า 7 ชั่วโมง/วัน จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 3.8

ตารางที่ 4.12

จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามช่วงเวลาในการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์

ช่วงเวลาในการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์	จำนวน (คน)	ร้อยละ
สอนตามเวลาเรียนปกติ	371	92.7
สอนนอกเหนือเวลาเรียนปกติ	29	7.3
รวม	400	100.0

จากตารางที่ 4.12 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ตามเวลาเรียนปกติ จำนวน 371 คน คิดเป็นร้อยละ 92.7 รองลงมาคือ สอนนอกเหนือเวลาเรียนปกติ จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 7.3

ตารางที่ 4.13

จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์

อุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์	จำนวน (คน)	ร้อยละ
โน้ตบุ๊ก	325	81.2
คอมพิวเตอร์ตั้งโต๊ะ	50	12.5
แท็บเล็ต	22	5.5
สมาร์ทโฟน	3	0.8
รวม	400	100.0

จากตารางที่ 4.13 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ใช้โน้ตบุ๊กในการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ จำนวน 325 คน คิดเป็นร้อยละ 81.2 รองลงมาคือ ใช้คอมพิวเตอร์ตั้งโต๊ะ จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 12.5 ใช้แท็บเล็ต จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 5.5 และใช้สมาร์ทโฟน จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 0.8

ตารางที่ 4.14

จำนวนและร้อยละของวิธีเรียนรู้การใช้การเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์

วิธีเรียนรู้การใช้การเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์	จำนวน*	ร้อยละ
จากหลักสูตรที่สำเร็จการศึกษา	41	4.9
ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง	335	40.1
ศึกษาจากเพื่อนร่วมงาน	203	24.4
จากการฝึกอบรม/สัมมนา/ดูงานจากหน่วยงานต่างๆ	250	29.9
จาก YouTube	6	0.7

*เลือกได้มากกว่า 1 คำตอบ

จากตารางที่ 4.14 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เรียนรู้การใช้การเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์จากการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ร้อยละ 40.1 รองลงมาคือ จากการฝึกอบรม/สัมมนา/ดูงานจากหน่วยงานต่างๆ ร้อยละ 29.9 ศึกษาจากเพื่อนร่วมงาน ร้อยละ 24.4 จากหลักสูตรที่สำเร็จการศึกษา ร้อยละ 4.9 และเรียนรู้จากจาก YouTube ร้อยละ 0.7

ตารางที่ 4.15

จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามรูปแบบการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์

รูปแบบการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์	จำนวน (คน)	ร้อยละ
การสอนออนไลน์แบบสด (Live Streaming)	222	55.5
การสอนออนไลน์แบบคลิปสอน (Video Clip)	9	2.3
การสอนออนไลน์แบบผสมผสาน	169	42.2
รวม	400	100.0

จากตารางที่ 4.15 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ใช้การเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ในรูปแบบการสอนออนไลน์แบบสด (Live Streaming) จำนวน 222 คน คิดเป็นร้อยละ 55.5 รองลงมาคือ การสอนออนไลน์แบบผสมผสาน จำนวน 169 คน คิดเป็นร้อยละ 42.2 และการสอนออนไลน์แบบคลิปสอน (Video Clip) จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 2.3

ตารางที่ 4.16

จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของวัตถุประสงค์ในการใช้การเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์

ประเด็น	ระดับความสำคัญ					รวม	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
1. ใช้เพื่อให้ผู้เรียนศึกษาบทเรียนเป็นหลัก	111 (27.7)	172 (43.0)	96 (24.0)	18 (4.5)	3 (0.8)	400 (100.0)	3.93 (มาก)	0.873
2. ใช้เพื่อให้ผู้เรียนทบทวนบทเรียนย้อนหลัง	80 (20.0)	173 (43.3)	102 (25.4)	38 (9.5)	7 (1.8)	400 (100.0)	3.70 (มาก)	0.952
3. ใช้เพื่อให้ผู้เรียนดาวน์โหลดเอกสารประกอบการเรียน	118 (29.4)	199 (49.8)	64 (16.0)	15 (3.8)	4 (1.0)	400 (100.0)	4.03 (มาก)	0.834
4. ใช้เพื่อทำกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เรียน (อภิปราย , แลกเปลี่ยนความคิดเห็น)	71 (17.8)	146 (36.4)	130 (32.5)	38 (9.5)	15 (3.8)	400 (100.0)	3.55 (มาก)	1.010

ตารางที่ 4.16

จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของวัตถุประสงค์ในการใช้การเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ (ต่อ)

ประเด็น	ระดับความสำคัญ					รวม	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
5. ใช้เพื่อทำแบบทดสอบ	75 (18.8)	154 (38.4)	95 (23.8)	54 (13.5)	22 (5.5)	400 (100.0)	3.52 (มาก)	1.108
6. ใช้เพื่อทำแบบฝึกหัดและ ส่งการบ้าน	102 (25.5)	173 (43.3)	91 (22.7)	26 (6.5)	8 (2.0)	400 (100.0)	3.84 (มาก)	0.948
7. ใช้เพื่อติดต่อสื่อสารผ่าน ช่องทางออนไลน์ (กระดาน สนทนา/ห้องสนทนา)	87 (21.7)	160 (40.0)	118 (29.5)	29 (7.3)	6 (1.5)	400 (100.0)	3.73 (มาก)	0.932
ค่าเฉลี่ยรวม							3.76 (มาก)	0.618

จากตารางที่ 4.16 พบว่า ภาพรวมกลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญกับวัตถุประสงค์ในการใช้การเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ มีค่าเฉลี่ย 3.76 หมายถึง ให้ความสำคัญมาก โดยให้ความสำคัญกับประเด็น ใช้เพื่อให้ผู้เรียนดาวน์โหลดเอกสารประกอบการเรียน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 4.03 หมายถึง ให้ความสำคัญมาก รองลงมาคือประเด็น ใช้เพื่อให้ผู้เรียนศึกษาบทเรียนเป็นหลัก มีค่าเฉลี่ย 3.96 หมายถึง ให้ความสำคัญมาก และให้ความสำคัญกับประเด็น ใช้เพื่อทำแบบทดสอบ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด 3.52 หมายถึง ให้ความสำคัญมาก

ตารางที่ 4.17

จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการใช้โปรแกรมสำหรับสื่อสารและสนับสนุน
การจัดการเรียนการสอน

โปรแกรม	ระดับความบ่อยครั้ง					รวม	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด/ไม่เคย			
1. Zoom	131 (32.7)	67 (16.8)	87 (21.7)	68 (17.0)	47 (11.8)	400 (100.0)	3.42 (มาก)	1.396
2. Google Classroom	111 (27.8)	78 (19.4)	60 (15.0)	63 (15.8)	88 (22.0)	400 (100.0)	3.15 (ปานกลาง)	1.525
3. Line	94 (23.5)	86 (21.5)	74 (18.5)	62 (15.5)	84 (21.0)	400 (100.0)	3.11 (ปานกลาง)	1.464
4. Google Meet	110 (27.5)	67 (16.7)	59 (14.8)	64 (16.0)	100 (25.0)	400 (100.0)	3.06 (ปานกลาง)	1.559
5. Microsoft Teams	111 (27.7)	51 (12.8)	63 (15.7)	69 (17.3)	106 (26.5)	400 (100.0)	2.98 (ปานกลาง)	1.573
6. Facebook Group	50 (12.5)	41 (10.3)	67 (16.7)	97 (24.3)	145 (36.2)	400 (100.0)	2.39 (น้อย)	1.386
7. Moodle	30 (7.5)	23 (5.7)	52 (13.0)	82 (20.5)	213 (53.2)	400 (100.0)	1.94 (น้อย)	1.252
8. Canvas	12 (3.0)	29 (7.3)	43 (10.7)	88 (22.0)	228 (57.0)	400 (100.0)	1.77 (น้อยที่สุด/ไม่เคยเลย)	1.090
9. Skype	5 (1.3)	11 (2.8)	33 (8.2)	91 (2.7)	260 (65.0)	400 (100.0)	1.53 (น้อยที่สุด/ไม่เคยเลย)	0.855
10. Edmodo	6 (1.5)	8 (2.0)	25 (6.3)	78 (19.5)	283 (70.7)	400 (100.0)	1.44 (น้อยที่สุด/ไม่เคยเลย)	0.820

ตารางที่ 4.17

จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการใช้โปรแกรมสำหรับสื่อสารและสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน (ต่อ)

โปรแกรม	ระดับความบ่อยครั้ง					รวม	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด/ไม่เคย			
11. Schoology	4 (1.0)	8 (2.0)	20 (5.0)	84 (21.0)	284 (71.0)	400 (100.0)	1.41 (น้อยที่สุด/ไม่เคยเลย)	0.764
ค่าเฉลี่ยรวม							2.38 (น้อย)	0.611

จากตารางที่ 4.17 พบว่า ภาพรวมกลุ่มตัวอย่างใช้โปรแกรมสำหรับสื่อสารและสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ย 2.38 หมายถึง มีการใช้น้อย โดยใช้โปรแกรม Zoom มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 3.42 หมายถึง มีการใช้มาก รองลงมาคือ โปรแกรม Google Classroom มีค่าเฉลี่ย 3.15 หมายถึง มีการใช้ปานกลาง และใช้โปรแกรม Schoology มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด 1.41 หมายถึง มีการใช้น้อยที่สุด/ไม่เคยเลย

ตารางที่ 4.18

จำนวนและร้อยละของการใช้โปรแกรมสำหรับสื่อสารและสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน
นอกเหนือจากข้างต้น

โปรแกรมสำหรับสื่อสารและสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน	จำนวน	ร้อยละ
1. Blackboard Collabora	1	7.1
2. Cisco WebEx	7	50.0
3. Discord	1	7.1
4. Edpuzzle	1	7.1
5. Google Form	2	14.5
6. OBS	1	7.1
7. OpenEdX	1	7.1

* เป็นคำถามปลายเปิดที่ให้กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้เลือกตอบ

จากตารางที่ 4.18 พบว่า กลุ่มตัวอย่างใช้โปรแกรมสำหรับสื่อสารและสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนนอกเหนือจากตารางที่ 4.17 คือ Cisco WebEx ร้อยละ 50.0 รองลงมาคือโปรแกรม Google Form ร้อยละ 14.5 และโปรแกรม Blackboard Collabora, Discord, Edpuzzle, OBS และ OpenEdX ร้อยละ 7.1 เท่ากัน

4.4 แนวโน้มพฤติกรรมกรรมการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์

ตารางที่ 4.19

จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของแนวโน้มพฤติกรรมกรรมการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์

ประเด็น	ระดับความตั้งใจ					รวม	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
1. ท่านตั้งใจจะใช้การเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ต่อไปเมื่อสถานการณ์ปกติ	35 (8.8)	79 (19.7)	156 (39.0)	83 (20.7)	47 (11.8)	400 (100.0)	2.93 (ปานกลาง)	1.106
2. ท่านยังคงจะใช้การเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์หากเกิดภาวะวิกฤตต่างๆ ขึ้นอีก	185 (46.2)	171 (42.7)	40 (10.0)	3 (0.8)	1 (0.3)	400 (100.0)	4.34 (มากที่สุด)	0.708
3. ท่านตั้งใจที่จะศึกษาหาข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ในรูปแบบต่างๆ เพื่อพัฒนาการสอน	147 (36.7)	194 (48.4)	53 (13.3)	5 (1.3)	1 (0.3)	400 (100.0)	4.20 (มาก)	0.730
4. หากท่านพบเห็นข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ท่านจะเผยแพร่ แชร์ หรือแบ่งปันข้อมูลต่อผู้อื่นบนสื่อออนไลน์	128 (32.0)	178 (44.4)	75 (18.8)	15 (3.8)	4 (1.0)	400 (100.0)	4.03 (มาก)	0.865
5. ท่านจะเข้าร่วมกิจกรรมโครงการเกี่ยวกับ “การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์” หากมีหน่วยงานต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกสถาบันจัดขึ้น	139 (34.7)	179 (44.8)	74 (18.5)	6 (1.5)	2 (0.5)	400 (100.0)	4.12 (มาก)	0.791

ตารางที่ 4.19

จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของแนวโน้มพฤติกรรมการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ (ต่อ)

ประเด็น	ระดับความตั้งใจ					รวม	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
6. ท่านจะแนะนำหรือบอกต่อข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ในรูปแบบต่างๆ ให้กับผู้อื่น	131 (32.7)	181 (45.3)	74 (18.4)	13 (3.3)	1 (0.3)	400 (100.0)	4.07 (มาก)	0.813
ค่าเฉลี่ยรวม							3.95 (มาก)	0.619

จากตารางที่ 4.19 พบว่า ภาพรวมกลุ่มตัวอย่างมีแนวโน้มพฤติกรรมการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ ค่าเฉลี่ย 3.95 หมายถึง มีความตั้งใจมาก โดยมีความตั้งใจที่จะยังคงจะจัดการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์หากเกิดภาวะวิกฤตต่างๆ ขึ้นอีก มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 4.34 หมายถึง มีความตั้งใจมากที่สุด รองลงมาคือ ตั้งใจที่จะศึกษาหาข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ในรูปแบบต่างๆ เพื่อพัฒนาการสอน มีค่าเฉลี่ย 4.20 หมายถึง มีความตั้งใจมาก ตั้งใจจะเข้าร่วมกิจกรรม โครงการเกี่ยวกับ “การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์” หากมีหน่วยงานต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกสถาบันจัดขึ้น มีค่าเฉลี่ย 4.12 หมายถึง มีความตั้งใจมาก ตั้งใจจะแนะนำหรือบอกต่อข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ในรูปแบบต่างๆ ให้กับผู้อื่น มีค่าเฉลี่ย 4.07 หมายถึง มีความตั้งใจมาก หากท่านพบเห็นข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ท่านจะเผยแพร่ แชร์ หรือแบ่งปันข้อมูลต่อผู้อื่นบนสื่อออนไลน์ ค่าเฉลี่ย 4.03 หมายถึง มีความตั้งใจมาก และตั้งใจจะจัดการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ต่อไปเมื่อสถานการณ์ปกติ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด 2.93 หมายถึง มีความตั้งใจปานกลาง

4.5 ความคาดหวังที่มีต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์

ตารางที่ 4.20

จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานความคาดหวังที่มีต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์

ประเด็น	ระดับความคาดหวัง					รวม	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
ด้านผู้สอน							4.17 (มาก)	0.722
1. ท่านคาดหวังให้มีการจัดฝึกอบรมเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ภายในสถาบันของท่าน	138 (34.5)	166 (41.5)	82 (20.5)	10 (2.5)	4 (1.0)	400 (100.0)	4.06 (มาก)	0.859
2. ท่านคาดหวังให้มีโปรแกรม/แพลตฟอร์มในการจัดการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ที่ตอบสนองตามความต้องการของท่าน	180 (45.0)	166 (41.4)	44 (11.0)	7 (1.8)	3 (0.8)	400 (100.0)	4.28 (มากที่สุด)	0.787
3. ท่านคาดหวังให้การจัดการเรียนการสอนออนไลน์สามารถนับเป็นผลงานทางวิชาการหรือแสดงความก้าวหน้าทางวิชาการได้	172 (43.0)	151 (37.7)	51 (12.8)	18 (4.5)	8 (2.0)	400 (100.0)	4.15 (มาก)	0.947
ด้านสนับสนุนการสอน							4.31 (มากที่สุด)	0.730
4. ท่านคาดหวังให้มีคู่มือ/แหล่งเรียนรู้ แนะนำการใช้งานการใช้สื่อออนไลน์เพื่อการเรียนการสอน สำหรับอาจารย์ผู้สอน	148 (37.0)	181 (45.3)	55 (13.7)	14 (3.5)	2 (0.5)	400 (100.0)	4.15 (มาก)	0.820

ตารางที่ 4.20

จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานความคาดหวังที่มีต่อการเรียนการสอนผ่าน
สื่อออนไลน์ (ต่อ)

ประเด็น	ระดับความคาดหวัง					รวม	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
5. ท่านคาดหวังให้สถาบันของท่านมีการสนับสนุนอุปกรณ์ สถานที่สำหรับการจัดการเรียนการสอนออนไลน์	228 (57.0)	131 (32.7)	30 (7.5)	6 (1.5)	5 (1.3)	400 (100.0)	4.43 (มากที่สุด)	0.798
6. ท่านคาดหวังให้มีหน่วยงานที่คอยสนับสนุนผลิต ให้คำปรึกษา และช่วยเหลืออาจารย์เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนออนไลน์	200 (50.0)	157 (39.2)	29 (7.2)	9 (2.3)	5 (1.3)	400 (100.0)	4.35 (มากที่สุด)	0.811
ด้านผู้เรียน							4.24 (มากที่สุด)	0.694
7. ท่านคาดหวังให้มีฐานข้อมูลสื่อและแหล่งเรียนรู้ออนไลน์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของนักศึกษา	184 (46.0)	166 (41.4)	43 (10.8)	6 (1.5)	1 (0.3)	400 (100.0)	4.32 (มากที่สุด)	0.743
8. ท่านคาดหวังให้การเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์เป็นอีกหนึ่งช่องทางในการติดต่อสื่อสารกับผู้เรียน	158 (39.4)	184 (46.0)	50 (12.5)	7 (1.8)	1 (0.3)	400 (100.0)	4.23 (มากที่สุด)	0.750
9. ท่านคาดหวังให้ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนที่ใช้สื่อออนไลน์ในการเรียนมีประสิทธิภาพเทียบเคียงกับการเรียนการสอนในชั้นเรียน	172 (43.0)	153 (38.2)	55 (13.7)	15 (3.8)	5 (1.3)	400 (100.0)	4.18 (มาก)	0.894
ภาพรวม							4.24 (มากที่สุด)	0.639

จากตารางที่ 4.20 พบว่า ภาพรวมกลุ่มตัวอย่างมีความคาดหวังต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ ค่าเฉลี่ย 4.24 หมายถึง มีความคาดหวังมากที่สุด โดยมีความคาดหวังต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ ด้านสนับสนุนการสอน ค่าเฉลี่ยมากที่สุด 4.31 หมายถึง มีความคาดหวังมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านผู้เรียน ค่าเฉลี่ย 4.24 หมายถึง มีความคาดหวังมากที่สุด และด้านผู้สอน ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด 4.17 หมายถึง มีความคาดหวังมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

ด้านผู้สอน กลุ่มตัวอย่างมีความคาดหวังต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ประเด็น ท่านคาดหวังให้มีโปรแกรม/แพลตฟอร์มในการจัดการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ที่ตอบสนองตามความต้องการของท่าน ค่าเฉลี่ยมากที่สุด 4.28 หมายถึง มีความคาดหวังมากที่สุด รองลงมาคือ ประเด็น ท่านคาดหวังให้การจัดการเรียนการสอนออนไลน์สามารถนับเป็นผลงานทางวิชาการหรือแสดงความก้าวหน้าทางวิชาการได้ ค่าเฉลี่ย 4.15 หมายถึง มีความคาดหวังมาก และประเด็น ท่านคาดหวังให้มีการจัดฝึกอบรมเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ภายในสถาบันของท่าน ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด 4.06 หมายถึง มีความคาดหวังมาก

ด้านสนับสนุนการสอน กลุ่มตัวอย่างมีความคาดหวังต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ประเด็น ท่านคาดหวังให้สถาบันของท่านมีการสนับสนุนอุปกรณ์ สถานที่สำหรับการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ ค่าเฉลี่ยมากที่สุด 4.43 หมายถึง มีความคาดหวังมากที่สุด รองลงมาคือ ประเด็น ท่านคาดหวังให้มีหน่วยงานที่คอยสนับสนุน ผลิต ให้คำปรึกษา และช่วยเหลืออาจารย์เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ ค่าเฉลี่ย 4.35 หมายถึง มีความคาดหวังมากที่สุด และประเด็น ท่านคาดหวังให้มีคู่มือ/แหล่งเรียนรู้ แนะนำการใช้งานการใช้สื่อออนไลน์เพื่อการเรียนการสอน สำหรับอาจารย์ผู้สอน ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด 4.15 หมายถึง มีความคาดหวังมาก

ด้านผู้เรียน กลุ่มตัวอย่างมีความคาดหวังต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ประเด็น ท่านคาดหวังให้มีฐานข้อมูลสื่อและแหล่งเรียนรู้ออนไลน์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของนักศึกษา ค่าเฉลี่ยมากที่สุด 4.32 หมายถึง มีความคาดหวังมากที่สุด รองลงมาคือประเด็น ท่านคาดหวังให้การเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์เป็นอีกหนึ่งช่องทางในการติดต่อสื่อสารกับผู้เรียน ค่าเฉลี่ย 4.23 หมายถึง มีความคาดหวังมากที่สุด และประเด็น ท่านคาดหวังให้ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนที่ใช้สื่อออนไลน์ในการเรียนมีประสิทธิภาพเทียบเคียงกับการเรียนการสอนในชั้นเรียน ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด 4.18 หมายถึง มีความคาดหวังมาก

4.6 การทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานการวิจัยที่ 1 อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่มีลักษณะประชากรแตกต่างกัน จะมีทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์แตกต่างกัน

สมมติฐานการวิจัยที่ 1.1 อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่มีเพศแตกต่างกัน จะมีทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์แตกต่างกัน

โดยมีสมมติฐานทางสถิติ ดังนี้

H_0 : อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่มีเพศแตกต่างกันจะมีทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาไม่แตกต่างกัน

H_1 : อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่มีเพศแตกต่างกันจะมีทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.21

การเปรียบเทียบทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ จำแนกตามเพศ

ทัศนคติ	เพศ	N	$\bar{X}$	SD	t	Sig.
ด้านหลักสูตร/เนื้อหาวิชา	ชาย	132	5.74	0.855	-1.031	0.303
	หญิง	268	2.82	0.761		
ด้านระบบบริหารจัดการรายวิชา	ชาย	132	3.22	0.776	-0.671	0.503
	หญิง	268	3.28	0.746		
ด้านการติดต่อสื่อสาร	ชาย	132	3.05	0.849	-0.152	0.879
	หญิง	268	3.06	0.814		
ด้านการวัดและประเมินผล	ชาย	132	3.03	0.936	-0.149	0.882
	หญิง	268	3.05	0.898		
ภาพรวม	ชาย	132	2.98	0.746	-0.679	0.498
	หญิง	268	3.03	0.694		

จากตารางที่ 4.21 พบว่า ค่า t เท่ากับ -0.679 และค่า Sig. เท่ากับ 0.498 มากกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ดังนั้น จึงยอมรับสมมติฐานว่าง (H_0) และปฏิเสธสมมติฐานการวิจัยที่ 1.1 สรุปได้ว่า อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่มีเพศแตกต่างกันจะมีทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ในภาพรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

เมื่อพิจารณาทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ในแต่ละด้าน พบว่า อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่มีเพศแตกต่างกันจะมีทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ทุกด้าน ทั้งด้านหลักสูตร/เนื้อหาวิชา ด้านระบบบริหารจัดการรายวิชา ด้านการติดต่อสื่อสาร และด้านการวัดและประเมินผลไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

สมมติฐานการวิจัยที่ 1.2 อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่มีอายุแตกต่างกันจะมีทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์แตกต่างกัน

โดยมีสมมติฐานทางสถิติ ดังนี้

H_0 : อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่มีอายุแตกต่างกันจะมีทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาไม่แตกต่างกัน

H_1 : อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่มีอายุแตกต่างกันจะมีทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.22

การวิเคราะห์ความแปรปรวนทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ จำแนกตามอายุ

ทัศนคติ	อายุ	N	$\bar{X}$	SD	F	Sig.
ด้านหลักสูตร/เนื้อหาวิชา	ไม่เกิน 30 ปี	27	3.18	1.045	2.954*	0.020
	31-40 ปี	164	2.71	0.725		
	41-50 ปี	156	2.87	0.828		
	51-60 ปี	42	2.65	0.656		
	61 ปีขึ้นไป	11	2.59	0.765		
ด้านระบบบริหารจัดการรายวิชา	ไม่เกิน 30 ปี	27	3.56	0.946	1.712	0.146
	31-40 ปี	164	3.21	0.724		
	41-50 ปี	156	3.29	0.750		
	51-60 ปี	42	3.25	0.748		
	61 ปีขึ้นไป	11	2.97	0.694		
ด้านการติดต่อสื่อสาร	ไม่เกิน 30 ปี	27	3.34	0.938	1.127	0.343
	31-40 ปี	164	3.01	0.815		
	41-50 ปี	156	3.07	0.822		
	51-60 ปี	42	3.05	0.805		
	61 ปีขึ้นไป	11	2.86	0.745		

ตารางที่ 4.22

การวิเคราะห์ความแปรปรวนทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ จำแนกตามอายุ (ต่อ)

ทัศนคติ	อายุ	N	$\bar{X}$	SD	F	Sig.
ด้านการวัดและ ประเมินผล	ไม่เกิน 30 ปี	27	3.35	1.075	2.230	0.065
	31-40 ปี	164	2.92	0.889		
	41-50 ปี	156	3.15	0.884		
	51-60 ปี	42	3.01	0.811		
	61 ปีขึ้นไป	11	2.82	1.255		
ภาพรวม	ไม่เกิน 30 ปี	27	3.34	0.929	2.552*	0.039
	31-40 ปี	164	2.94	0.674		
	41-50 ปี	156	3.07	0.711		
	51-60 ปี	42	2.95	0.630		
	61 ปีขึ้นไป	11	2.79	0.749		

*Sig. < 0.05

จากตารางที่ 4.22 พบว่า ค่า F เท่ากับ 2.552 และค่า Sig. เท่ากับ 0.039 น้อยกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ดังนั้น จึงปฏิเสธสมมติฐานว่าง (H_0) และยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่ 1.2 สรุปได้ว่า อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่มีอายุแตกต่างกันจะมีทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

เมื่อพิจารณาทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ในแต่ละด้าน พบว่า

อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่มีอายุแตกต่างกันจะมีทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ด้านหลักสูตร/เนื้อหาวิชาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

ส่วนอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่มีอายุแตกต่างกันจะมีทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ด้านระบบบริหารจัดการรายวิชา ด้านการติดต่อสื่อสาร และด้านการวัดและประเมินผลไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

ตารางที่ 4.23

การเปรียบเทียบทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ด้านหลักสูตร/เนื้อหาวิชา และ
ในภาพรวม จำแนกตามอายุ

อายุ		Mean Difference (Sig.)	
		ด้านหลักสูตร/เนื้อหาวิชา	ภาพรวม
ไม่เกิน 30 ปี	31-40 ปี	0.46943** (0.004)	0.40580** (0.006)
	41-50 ปี	0.31357 (0.056)	0.27496 (0.062)
	51-60 ปี	0.52877** (0.007)	0.39105* (0.025)
	61 ปีขึ้นไป	0.58965* (0.037)	0.55831* (0.028)
31-40 ปี	ไม่เกิน 30 ปี	-0.46943** (0.004)	-0.40580** (0.006)
	41-50 ปี	-0.15586 (0.077)	-0.13083 (0.098)
	51-60 ปี	0.05934 (0.663)	-0.01474 (0.904)
	61 ปีขึ้นไป	0.12022 (0.624)	0.15251 (0.488)
41-50 ปี	ไม่เกิน 30 ปี	-0.31357 (0.056)	-0.27496 (0.062)
	31-40 ปี	0.15586 (0.077)	0.13083 (0.098)
	51-60 ปี	0.21520 (0.116)	0.11609 (0.345)
	61 ปีขึ้นไป	0.27608 (0.261)	0.28335 (0.199)

ตารางที่ 4.23

การเปรียบเทียบทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ด้านหลักสูตร/เนื้อหาวิชา และ
ในภาพรวม จำแนกตามอายุ (ต่อ)

อายุ		Mean Difference (Sig.)	
		ด้านหลักสูตร/เนื้อหาวิชา	ภาพรวม
51-60 ปี	ไม่เกิน 30 ปี	-0.52877** (0.007)	-0.39105* (0.025)
	31-40 ปี	-0.05934 (0.663)	0.01474 (0.904)
	41-50 ปี	-0.21520 (0.116)	-0.11609 (0.345)
	61 ปีขึ้นไป	0.06088 (0.819)	0.16726 (0.485)
61 ปีขึ้นไป	ไม่เกิน 30 ปี	-0.58965* (0.037)	-0.55831* (0.028)
	31-40 ปี	-0.12022 (0.624)	-0.15251 (0.488)
	41-50 ปี	-0.27608 (0.261)	-0.28335 (0.199)
	51-60 ปี	-0.06088 (0.819)	-0.16726 (0.485)

* Sig. < 0.05 ** Sig. < 0.01

จากตารางที่ 4.23 พบว่า อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่มีอายุไม่เกิน 30 ปี จะมีทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ในภาพรวมดีกว่าอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่มีอายุ 31-40 ปี 51-60 ปี และ 61 ปีขึ้นไปอย่างมีนัยสำคัญ

อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่มีอายุไม่เกิน 30 ปี จะมีทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ด้านหลักสูตร/เนื้อหาวิชาดีกว่าอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่มีอายุ 31-40 ปี 51-60 ปี และ 61 ปีขึ้นไปอย่างมีนัยสำคัญ

สมมติฐานการวิจัยที่ 1.3 อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันจะมีทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์แตกต่างกัน

โดยมีสมมติฐานทางสถิติ ดังนี้

H_0 : อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันจะมีทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาไม่แตกต่างกัน

H_1 : อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันจะมีทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.24

การเปรียบเทียบทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ จำแนกตามระดับการศึกษา

ทัศนคติ	ระดับการศึกษา	N	$\bar{X}$	SD	t	Sig.
ด้านหลักสูตร/ เนื้อหาวิชา	ปริญญาโท	187	2.93	0.764	3.294**	0.001
	ปริญญาเอก	213	2.67	0.801		
ด้านระบบบริหาร จัดการรายวิชา	ปริญญาโท	187	3.34	0.779	2.113*	0.035
	ปริญญาเอก	213	3.18	0.728		
ด้านการติดต่อสื่อสาร	ปริญญาโท	187	3.12	0.816	1.502	0.134
	ปริญญาเอก	213	3.00	0.829		
ด้านการวัดและ ประเมินผล	ปริญญาโท	187	3.16	0.888	2.418*	0.016
	ปริญญาเอก	213	2.94	0.918		
ภาพรวม	ปริญญาโท	187	3.12	0.706	2.829**	0.005
	ปริญญาเอก	213	2.92	0.704		

*Sig. < 0.05 , **Sig. < 0.01

จากตารางที่ 4.24 พบว่า ค่า t เท่ากับ 2.829 และค่า Sig. เท่ากับ 0.005 น้อยกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 ดังนั้น จึงปฏิเสธสมมติฐานว่าง (H_0) และยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่ 1.3 สรุปได้ว่า อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันจะมีทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ โดยอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่มีระดับการศึกษาปริญญาโทจะมีทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ในภาพรวมดีกว่าอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่มีระดับการศึกษาปริญญาเอก

เมื่อพิจารณาทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ในแต่ละด้าน พบว่า

อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันจะมีทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ด้านหลักสูตร/เนื้อหาวิชา ด้านระบบบริหารจัดการรายวิชา และด้านการวัดและประเมินผลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ โดยอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่มีระดับการศึกษาปริญญาโทจะมีทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ด้านหลักสูตร/เนื้อหาวิชา ด้านระบบบริหารจัดการรายวิชา และด้านการวัดและประเมินผลดีกว่าอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่มีระดับการศึกษาปริญญาเอก

อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันจะมีทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ด้านการติดต่อสื่อสารไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

สมมติฐานการวิจัยที่ 1.4 อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่มีสถาบันการศึกษาที่สังกัดแตกต่างกันจะมีทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์แตกต่างกัน

โดยมีสมมติฐานทางสถิติ ดังนี้

H_0 : อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่มีสถาบันการศึกษาที่สังกัดแตกต่างกันจะมีทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาไม่แตกต่างกัน

H_1 : อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่มีสถาบันการศึกษาที่สังกัดแตกต่างกันจะมีทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.25

การเปรียบเทียบทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ จำแนกตามสถาบันการศึกษาที่สังกัด

ทัศนคติ	สังกัด	N	$\bar{X}$	SD	t	Sig.
ด้านหลักสูตร/ เนื้อหาวิชา	ภาครัฐ	220	2.71	0.796	-2.463*	0.014
	ภาคเอกชน	180	2.90	0.779		
ด้านระบบบริหารจัดการ รายวิชา	ภาครัฐ	220	3.19	0.783	-1.914	0.056
	ภาคเอกชน	180	3.34	0.714		
ด้านการติดต่อสื่อสาร	ภาครัฐ	220	2.97	0.873	-2.201*	0.028
	ภาคเอกชน	180	3.15	0.751		
ด้านการวัดและ ประเมินผล	ภาครัฐ	220	2.99	0.929	-1.313	0.190
	ภาคเอกชน	180	3.11	0.883		

ตารางที่ 4.25

การเปรียบเทียบทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ จำแนกตามสถาบันการศึกษาที่สังกัด (ต่อ)

ทัศนคติ	สังกัด	N	$\bar{X}$	SD	t	Sig.
ภาพรวม	ภาครัฐ	220	2.94	0.726	-2.324*	0.021
	ภาคเอกชน	180	3.10	0.684		

*Sig. < 0.05

จากตารางที่ 4.25 พบว่า ค่า t เท่ากับ -2.324 และค่า Sig. เท่ากับ 0.021 น้อยกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ดังนั้น จึงปฏิเสธสมมติฐานว่าง (H_0) และยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่ 1.4 สรุปได้ว่า อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่มีสถาบันการศึกษาที่สังกัดแตกต่างกันจะมีทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ โดยอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่สังกัดสถาบันอุดมศึกษาเอกชนจะมีทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ในภาพรวมดีกว่าอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่ สังกัดสถาบันอุดมศึกษาของภาครัฐ/สถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐ

เมื่อพิจารณาทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ในแต่ละด้าน พบว่า

อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่มีสถาบันการศึกษาที่สังกัดแตกต่างกันจะมีทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ด้านหลักสูตร/เนื้อหาวิชา และด้านการติดต่อสื่อสารแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ โดยอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่สังกัดสถาบันอุดมศึกษาเอกชนจะมีทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ด้านหลักสูตร/เนื้อหาวิชา และด้านการติดต่อสื่อสารดีกว่าอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่สังกัดสถาบันอุดมศึกษาของภาครัฐ/สถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐ

อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่มีสถาบันการศึกษาที่สังกัดแตกต่างกันจะมีทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ด้านระบบบริหารจัดการรายวิชา และด้านการวัดและประเมินผลไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

สมมติฐานการวิจัยที่ 1.5 อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่มีจำนวนปีที่สอนแตกต่างกันจะมีทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์แตกต่างกัน

โดยมีสมมติฐานทางสถิติ ดังนี้

H_0 : อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่มีจำนวนปีที่สอนแตกต่างกันจะมีทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาไม่แตกต่างกัน

H_1 : อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่มีจำนวนปีที่สอนแตกต่างกันจะมีทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.26

การวิเคราะห์ความแปรปรวนทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ จำแนกตามจำนวนปีที่สอน

ทัศนคติ	จำนวนปีที่สอน	N	$\bar{X}$	SD	F	Sig.
ด้านหลักสูตร/ เนื้อหาวิชา	1-10 ปี	206	2.79	0.773	0.306	0.821
	11-20 ปี	146	2.80	0.833		
	21-30 ปี	40	2.85	0.768		
	31-40 ปี	8	2.56	0.807		
ด้านระบบบริหาร จัดการรายวิชา	1-10 ปี	206	3.26	0.747	1.061	0.366
	11-20 ปี	146	3.24	0.761		
	21-30 ปี	40	3.38	0.789		
	31-40 ปี	8	2.88	0.683		
ด้านการติดต่อสื่อสาร	1-10 ปี	206	3.02	0.848	0.208	0.891
	11-20 ปี	146	3.08	0.794		
	21-30 ปี	40	3.11	0.847		
	31-40 ปี	8	3.03	0.749		
ด้านการวัดและ ประเมินผล	1-10 ปี	206	3.02	0.917	1.170	0.321
	11-20 ปี	146	3.10	0.906		
	21-30 ปี	40	3.08	0.879		
	31-40 ปี	8	2.50	0.896		
ภาพรวม	1-10 ปี	206	3.00	0.708	0.603	0.613
	11-20 ปี	146	3.03	0.723		
	21-30 ปี	40	3.08	0.703		
	31-40 ปี	8	2.72	0.648		

*Sig. < 0.05

จากตารางที่ 4.26 พบว่า ค่า F เท่ากับ 0.603 และค่า Sig. เท่ากับ 0.613 มากกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ดังนั้น จึงยอมรับสมมติฐานว่าง (H_0) และปฏิเสธสมมติฐานการวิจัยที่ 1.5 สรุปได้ว่า อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่มีจำนวนปีที่สอนแตกต่างกันจะมีทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ในภาพรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

เมื่อพิจารณาทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ในแต่ละด้าน พบว่า

อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่มีจำนวนปีที่สอนแตกต่างกันจะมีทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ในทุกด้าน ทั้งด้านหลักสูตร/เนื้อหาวิชา ด้านระบบบริหารจัดการรายวิชา ด้านการติดต่อสื่อสาร และด้านการวัดและประเมินผลไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

สมมติฐานการวิจัยที่ 1.6 อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่มีกลุ่มสาขาวิชาที่สอนแตกต่างกันจะมีทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์แตกต่างกัน

โดยมีสมมติฐานทางสถิติ ดังนี้

H_0 : อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่มีกลุ่มสาขาวิชาที่สอนแตกต่างกันจะมีทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาไม่แตกต่างกัน

H_1 : อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่มีกลุ่มสาขาวิชาที่สอนแตกต่างกันจะมีทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.27

การวิเคราะห์ความแปรปรวนทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ จำแนกตามกลุ่มสาขาวิชาที่สอน

ทัศนคติ	กลุ่มสาขาวิชาที่สอน	N	$\bar{X}$	SD	F	Sig.
ด้านหลักสูตร/ เนื้อหาวิชา	มนุษยศาสตร์และ สังคมศาสตร์	266	2.73	0.760	2.512	0.082
	วิทยาศาสตร์และ เทคโนโลยี	69	2.95	0.884		
	วิทยาศาสตร์สุขภาพ	65	2.88	0.808		
ด้านระบบบริหาร จัดการรายวิชา	มนุษยศาสตร์และ สังคมศาสตร์	266	3.18	0.719	4.560*	0.011
	วิทยาศาสตร์และ เทคโนโลยี	69	3.40	0.845		
	วิทยาศาสตร์สุขภาพ	65	3.44	0.760		

ตารางที่ 4.27

การวิเคราะห์ความแปรปรวนทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ จำแนกตามกลุ่มสาขาวิชา
ที่สอน (ต่อ)

ทัศนคติ	กลุ่มสาขาวิชาที่สอน	N	$\bar{X}$	SD	F	Sig.
ด้านการติดต่อสื่อสาร	มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	266	3.00	0.803	2.100	0.124
	วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	69	3.22	0.901		
	วิทยาศาสตร์สุขภาพ	65	3.10	0.811		
ด้านการวัดและประเมินผล	มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	266	2.94	0.911	6.730**	0.001
	วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	69	3.38	0.940		
	วิทยาศาสตร์สุขภาพ	65	3.10	0.782		
ภาพรวม	มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	266	2.94	0.681	4.440*	0.012
	วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	69	3.20	0.806		
	วิทยาศาสตร์สุขภาพ	65	3.11	0.690		

*Sig. < 0.05

จากตารางที่ 4.27 พบว่า ค่า F เท่ากับ 4.440 และค่า Sig. เท่ากับ 0.012 น้อยกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ดังนั้น จึงปฏิเสธสมมติฐานว่าง (H_0) และยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่ 1.6 สรุปได้ว่า อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่มีกลุ่มสาขาวิชาที่สอนแตกต่างกันจะมีทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

เมื่อพิจารณาทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ในแต่ละด้าน พบว่า

อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่มีกลุ่มสาขาวิชาที่สอนแตกต่างกันจะมีทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ด้านระบบบริหารจัดการรายวิชา และด้านการวัดและประเมินผลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

ส่วนอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่มีกลุ่มสาขาวิชาที่สอนแตกต่างกันจะมีทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ด้านหลักสูตร/เนื้อหาวิชา และด้านการติดต่อสื่อสารไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

ตารางที่ 4.28

การเปรียบเทียบทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ด้านระบบบริหารจัดการรายวิชา ด้านการวัดและประเมินผล และในภาพรวม จำแนกตามกลุ่มสาขาวิชาที่สอน

กลุ่มสาขาวิชาที่สอน		Mean Difference (Sig.)		
		ด้านระบบบริหารจัดการรายวิชา	ด้านการวัดและประเมินผล	ภาพรวม
มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	-0.21756* (0.032)	-0.43871*** (0.000)	-0.25741** (0.007)
	วิทยาศาสตร์สุขภาพ	-0.25989* (0.013)	-0.16212 (0.192)	-0.17311 (0.077)
วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	0.21756* (0.032)	0.43871*** (0.000)	0.25741** (0.007)
	วิทยาศาสตร์สุขภาพ	-0.04233 (0.744)	0.27659 (0.075)	0.08430 (0.490)
วิทยาศาสตร์สุขภาพ	มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	0.25989* (0.013)	0.16212 (0.192)	0.17311 (0.077)
	วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	0.04233 (0.744)	-0.27659 (0.075)	-0.08430 (0.490)

* Sig. < 0.05 ** Sig. < 0.01

จากตารางที่ 4.28 พบว่า อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่สอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีจะมีทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ในภาพรวมดีกว่าอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่สอนกลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์อย่างมีนัยสำคัญ

อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่สอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพจะมีทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ด้านระบบบริหารจัดการรายวิชาดีกว่าอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่สอนกลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์อย่างมีนัยสำคัญ

อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่สอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีจะมีทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ด้านการวัดและประเมินผลดีกว่าอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่สอนกลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์อย่างมีนัยสำคัญ

สมมติฐานการวิจัยที่ 1.7 อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่มีลักษณะรายวิชาที่สอนแตกต่างกันจะมีทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์แตกต่างกัน

โดยมีสมมติฐานทางสถิติ ดังนี้

H_0 : อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่มีลักษณะรายวิชาที่สอนแตกต่างกันจะมีทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาไม่แตกต่างกัน

H_1 : อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่มีลักษณะรายวิชาที่สอนแตกต่างกันจะมีทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.29

การวิเคราะห์ความแปรปรวนทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ จำแนกตามลักษณะรายวิชาที่สอน

ทัศนคติ	ลักษณะรายวิชาที่สอน	N	$\bar{X}$	SD	F	Sig.
ด้านหลักสูตร/ เนื้อหาวิชา	เน้นการสอนแบบบรรยาย	142	2.66	0.852	3.144*	0.044
	เน้นการสอนแบบปฏิบัติ	8	3.03	0.764		
	ผสมผสานระหว่างการ	250	2.86	0.752		
	สอนแบบบรรยายและ การสอนแบบปฏิบัติ					
ด้านระบบบริหาร จัดการรายวิชา	เน้นการสอนแบบบรรยาย	142	3.08	0.728	6.481**	0.002
	เน้นการสอนแบบปฏิบัติ	8	3.21	0.659		
	ผสมผสานระหว่างการ	250	3.36	0.757		
	สอนแบบบรรยายและ การสอนแบบปฏิบัติ					
ด้านการ ติดต่อสื่อสาร	เน้นการสอนแบบบรรยาย	142	2.92	0.818	2.936	0.054
	เน้นการสอนแบบปฏิบัติ	8	3.25	0.845		
	ผสมผสานระหว่างการ	250	3.12	0.821		
	สอนแบบบรรยายและ การสอนแบบปฏิบัติ					

ตารางที่ 4.29

การวิเคราะห์ความแปรปรวนทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ จำแนกตามลักษณะรายวิชาที่สอน (ต่อ)

ทัศนคติ	ลักษณะรายวิชาที่สอน	N	$\bar{X}$	SD	F	Sig.
ด้านการวัดและประเมินผล	เน้นการสอนแบบบรรยาย	142	2.92	0.894	1.968	0.141
	เน้นการสอนแบบปฏิบัติ	8	3.22	0.749		
	ผสมผสานระหว่างการ	250	3.11	0.919		
	สอนแบบบรรยายและ การสอนแบบปฏิบัติ					
ภาพรวม	เน้นการสอนแบบบรรยาย	142	2.87	0.710	4.462*	0.012
	เน้นการสอนแบบปฏิบัติ	8	3.15	0.681		
	ผสมผสานระหว่างการ	250	3.09	0.703		
	สอนแบบบรรยายและ การสอนแบบปฏิบัติ					

*Sig. < 0.05 , **Sig. < 0.01

จากตารางที่ 4.29 พบว่า ค่า F เท่ากับ 4.462 และค่า Sig. เท่ากับ 0.012 น้อยกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ดังนั้น จึงปฏิเสธสมมติฐานว่าง (H_0) และยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่ 1.7 สรุปได้ว่า อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่มีลักษณะรายวิชาที่สอนแตกต่างกันจะมีทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

เมื่อพิจารณาทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ในแต่ละด้าน พบว่า

อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่มีลักษณะรายวิชาที่สอนแตกต่างกันจะมีทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ด้านหลักสูตร/เนื้อหาวิชา และด้านระบบบริหารจัดการรายวิชาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

ส่วนอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่มีลักษณะรายวิชาที่สอนแตกต่างกันจะมีทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ด้านการติดต่อสื่อสาร และด้านการวัดและประเมินผลไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

ตารางที่ 4.30

การเปรียบเทียบทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ด้านหลักสูตร/เนื้อหาวิชา ด้านระบบบริหารจัดการรายวิชา และในภาพรวม จำแนกตามลักษณะรายวิชาที่สอน

ลักษณะรายวิชาที่สอน		Mean Difference (Sig.)		
		ด้านหลักสูตร/ เนื้อหาวิชา	ด้านระบบบริหาร จัดการรายวิชา	ภาพรวม
เน้นการสอนแบบ บรรยาย	เน้นการสอนแบบ ปฏิบัติ	-0.36664 (0.202)	-0.12852 (0.635)	-0.28145 (0.273)
	ผสมผสานระหว่าง การสอนแบบบรรยายและ การสอนแบบปฏิบัติ	-0.19539* (0.019)	-0.28152*** (0.000)	-0.21731** (0.004)
เน้นการสอนแบบ ปฏิบัติ	เน้นการสอนแบบ บรรยาย	0.36664 (0.202)	0.12852 (0.635)	0.28145 (0.273)
	ผสมผสานระหว่าง การสอนแบบบรรยายและ การสอนแบบปฏิบัติ	0.17125 (0.546)	-0.15300 (0.568)	0.06414 (0.800)
ผสมผสานระหว่าง การสอนแบบ บรรยายและการ สอนแบบปฏิบัติ	เน้นการสอนแบบ บรรยาย	0.19539* (0.019)	0.28152*** (0.000)	0.21731** (0.004)
	เน้นการสอนแบบ ปฏิบัติ	-0.17125 (0.546)	0.15300 (0.568)	-0.06414 (0.800)

* Sig. < 0.05 , ** Sig. < 0.01 , *** Sig. < 0.001

จากตารางที่ 4.30 พบว่า อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่สอนแบบผสมผสานระหว่างการสอนแบบบรรยายและการสอนแบบปฏิบัติจะมีทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ในภาพรวมดีกว่าอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่สอนแบบเน้นการสอนแบบบรรยายอย่างมีนัยสำคัญ

อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่สอนแบบผสมผสานระหว่างการสอนแบบบรรยายและการสอนแบบปฏิบัติจะมีทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ด้านหลักสูตร/เนื้อหาวิชาดีกว่าอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่สอนแบบเน้นการสอนแบบบรรยายอย่างมีนัยสำคัญ

อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่สอนแบบผสมผสานระหว่างการสอนแบบบรรยายและการสอนแบบปฏิบัติจะมีทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ด้านระบบบริหารจัดการรายวิชาดีกว่าอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่สอนแบบเน้นการสอนแบบบรรยายอย่างมีนัยสำคัญ

สมมติฐานการวิจัยที่ 1.8 อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่มีประสบการณ์การสอนผ่านสื่อออนไลน์แตกต่างกันจะมีทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์แตกต่างกัน

โดยมีสมมติฐานทางสถิติ ดังนี้

H_0 : อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่มีประสบการณ์การสอนผ่านสื่อออนไลน์แตกต่างกันจะมีทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาไม่แตกต่างกัน

H_1 : อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่มีประสบการณ์การสอนผ่านสื่อออนไลน์แตกต่างกันจะมีทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.31

การวิเคราะห์ความแปรปรวนทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ จำแนกตามประสบการณ์การสอนผ่านสื่อออนไลน์

ทัศนคติ	ประสบการณ์การสอนผ่านสื่อออนไลน์	N	$\bar{X}$	SD	F	Sig.
ด้านหลักสูตร/ เนื้อหาวิชา	1-2 ปี	377	2.76	0.790	5.567**	0.004
	3-4 ปี	19	3.24	0.549		
	5 ปีขึ้นไป	4	3.63	1.199		
ด้านระบบบริหาร จัดการรายวิชา	1-2 ปี	377	3.23	0.758	4.563*	0.011
	3-4 ปี	19	3.63	0.557		
	5 ปีขึ้นไป	4	4.00	0.577		
ด้านการติดต่อสื่อสาร	1-2 ปี	377	3.03	0.827	4.318*	0.014
	3-4 ปี	19	3.41	0.548		
	5 ปีขึ้นไป	4	3.94	0.944		
ด้านการวัดและ ประเมินผล	1-2 ปี	377	3.01	0.898	5.104**	0.006
	3-4 ปี	19	3.51	0.926		
	5 ปีขึ้นไป	4	4.00	0.979		
ภาพรวม	1-2 ปี	377	2.98	0.708	6.479**	0.002
	3-4 ปี	19	3.43	0.491		
	5 ปีขึ้นไป	4	3.85	0.889		

*Sig. < 0.05 , **Sig. < 0.01

จากตารางที่ 4.31 พบว่า ค่า F เท่ากับ 6.479 และค่า Sig. เท่ากับ 0.002 น้อยกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 ดังนั้น จึงปฏิเสธสมมติฐานว่าง (H_0) และยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่ 1.8 สรุปได้ว่า อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่มีประสบการณ์การสอนผ่านสื่อออนไลน์แตกต่างกัน จะมีทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

เมื่อพิจารณาทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ในแต่ละด้าน พบว่า

อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่มีประสบการณ์การสอนผ่านสื่อออนไลน์แตกต่างกันจะมีทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ในทุกด้าน ทั้งด้านหลักสูตร/เนื้อหาวิชา ด้านระบบบริหารจัดการรายวิชา ด้านการติดต่อสื่อสาร และด้านการวัดและประเมินผลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

ตารางที่ 4.32

การเปรียบเทียบทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ด้านหลักสูตร/เนื้อหาวิชา ด้านระบบบริหารจัดการรายวิชา ด้านการติดต่อสื่อสาร และด้านการวัดและประเมินผล และในภาพรวม จำแนกตามประสบการณ์การสอนผ่านสื่อออนไลน์

ประสบการณ์การสอนผ่านสื่อออนไลน์		Mean Difference (Sig.)				
		ด้านหลักสูตร/ เนื้อหาวิชา	ด้านระบบ บริหารจัดการ รายวิชา	ด้านการ ติดต่อสื่อสาร	ด้านการวัดและ ประเมินผล	ภาพรวม
1-2 ปี	3-4 ปี	-0.47391* (0.011)	-0.39993* (0.024)	-0.38071* (0.048)	-0.50321* (0.018)	-0.44211** (0.008)
	5 ปีขึ้นไป	-0.86207* (0.029)	-0.76835* (0.042)	-0.91031* (0.027)	-0.99005* (0.029)	-0.86855* (0.014)
3-4 ปี	1-2 ปี	0.47391* (0.011)	0.39993* (0.024)	0.38071* (0.048)	0.50321* (0.018)	0.44211** (0.008)
	5 ปีขึ้นไป	-0.38816 (0.369)	-0.36842 (0.372)	-0.52961 (0.204)	-0.48684 (0.326)	-0.42644 (0.270)
5 ปีขึ้นไป	1-2 ปี	0.86207* (0.029)	0.76835* (0.042)	0.91031* (0.027)	0.99005* (0.029)	0.86855* (0.014)
	3-4 ปี	0.38816 (0.369)	0.36842 (0.372)	0.52961 (0.240)	0.48684 (0.326)	0.42644 (0.270)

* Sig. < 0.05 , ** Sig. < 0.01

จากตารางที่ 4.32 พบว่า อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่มีประสบการณ์การสอนผ่านสื่อออนไลน์ 3-4 ปี และ 5 ปีขึ้นไป จะมีทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ในภาพรวมดีกว่า อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่มีประสบการณ์การสอนผ่านสื่อออนไลน์ 1-2 ปี อย่างมีนัยสำคัญ

อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่มีประสบการณ์การสอนผ่านสื่อออนไลน์ 3-4 ปี และ 5 ปีขึ้นไป จะมีทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ด้านหลักสูตร/เนื้อหาวิชา ด้านระบบบริหารจัดการรายวิชา ด้านการติดต่อสื่อสาร และด้านการวัดและประเมินผลดีกว่าอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่มีประสบการณ์การสอนผ่านสื่อออนไลน์ 1-2 ปี อย่างมีนัยสำคัญ

สมมติฐานการวิจัยที่ 2 ทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา

สมมติฐานการวิจัยที่ 2.1 ทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์มีความสัมพันธ์กับความถี่ (วัน/สัปดาห์) ในการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา

โดยมีสมมติฐานทางสถิติ ดังนี้

H_0 : ทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ ไม่มีความสัมพันธ์กับความถี่ (วัน/สัปดาห์) ในการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา

H_1 : ทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ มีความสัมพันธ์กับความถี่ (วัน/สัปดาห์) ในการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา

ตารางที่ 4.33

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์กับความถี่ (วัน/สัปดาห์) ในการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา

ทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์	ความถี่ (วัน/สัปดาห์) ในการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์	
	r	Sig.
ด้านหลักสูตร/เนื้อหาวิชา	0.006	0.900
ด้านระบบบริหารจัดการรายวิชา	0.042	0.398
ด้านการติดต่อสื่อสาร	0.050	0.317
ด้านการวัดและประเมินผล	0.079	0.324
ภาพรวม	0.037	0.462

จากตารางที่ 4.33 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ในภาพรวมกับความถี่ (วัน/สัปดาห์) ในการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา มีค่าเท่ากับ 0.037 และค่า Sig. เท่ากับ 0.462 มากกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ดังนั้น จึงยอมรับสมมติฐานว่าง (H_0) และปฏิเสธสมมติฐานการวิจัยที่ 2.1 สรุปได้ว่าทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ในภาพรวมไม่มีความสัมพันธ์กับความถี่ (วัน/สัปดาห์) ในการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาอย่างมีนัยสำคัญ

เมื่อพิจารณาทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ในแต่ละด้าน พบว่า

ทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ในทุกด้าน ทั้งด้านหลักสูตร/เนื้อหาวิชา ด้านระบบบริหารจัดการรายวิชา ด้านการติดต่อสื่อสาร และด้านการวัดและประเมินผลไม่มีความสัมพันธ์กับความถี่ (วัน/สัปดาห์) ในการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาอย่างมีนัยสำคัญ

สมมติฐานการวิจัยที่ 2.2 ทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์มีความสัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ในการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา

โดยมีสมมติฐานทางสถิติ ดังนี้

H_0 : ทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ ไม่มีความสัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ในการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา

H_1 : ทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ มีความสัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ในการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา

ตารางที่ 4.34

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์กับวัตถุประสงค์ในการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา

ทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์	วัตถุประสงค์ในการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์	
	r	Sig.
ด้านหลักสูตร/เนื้อหาวิชา	0.462***	0.000
ด้านระบบบริหารจัดการรายวิชา	0.498***	0.000
ด้านการติดต่อสื่อสาร	0.458***	0.000
ด้านการวัดและประเมินผล	0.485***	0.000
ภาพรวม	0.541***	0.000

***Sig. < 0.001

จากตารางที่ 4.34 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ในภาพรวมกับวัตถุประสงค์ในการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา มีค่าเท่ากับ 0.541 และค่า Sig. เท่ากับ 0.000 น้อยกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.001 ดังนั้น จึงปฏิเสธสมมติฐานว่าง (H_0) และยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่ 2.2 สรุปได้ว่า ทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ในภาพรวมมีความสัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ในการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาอย่างมีนัยสำคัญ โดยเป็นความสัมพันธ์ทางบวก กล่าวคือ อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่มีทัศนคติเชิงบวกต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ในภาพรวม จะให้ความสำคัญมากกับวัตถุประสงค์การเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ และอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่มีทัศนคติเชิงลบต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ในภาพรวม จะให้ความสำคัญน้อยกับวัตถุประสงค์การเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ ทั้งนี้ความสัมพันธ์ดังกล่าวอยู่ในระดับสูง

เมื่อพิจารณาทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ในแต่ละด้าน พบว่า

ทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ในทุกด้าน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับวัตถุประสงค์ในการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาอย่างมีนัยสำคัญ โดยด้านที่มีระดับความสัมพันธ์สูงสุดคือ ด้านระบบบริหารจัดการรายวิชา รองลงมาคือ ด้านการวัดและประเมินผล ด้านหลักสูตร/เนื้อหาวิชา และด้านการติดต่อสื่อสาร ตามลำดับ

สมมติฐานการวิจัยที่ 3 ทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์มีความสัมพันธ์กับแนวโน้มพฤติกรรมการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา

โดยมีสมมติฐานทางสถิติ ดังนี้

H_0 : ทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ ไม่มีความสัมพันธ์กับแนวโน้มพฤติกรรมการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา

H_1 : ทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ มีความสัมพันธ์กับแนวโน้มพฤติกรรมการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา

ตารางที่ 4.35

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์กับแนวโน้มพฤติกรรม
การเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา

ทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์	แนวโน้มพฤติกรรมการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์	
	r	Sig.
ด้านหลักสูตร/เนื้อหาวิชา	0.496***	0.000
ด้านระบบบริหารจัดการรายวิชา	0.525***	0.000
ด้านการติดต่อสื่อสาร	0.425***	0.000
ด้านการวัดและประเมินผล	0.425***	0.000
ภาพรวม	0.542***	0.000

***Sig. < 0.001

จากตารางที่ 4.35 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ในภาพรวมกับแนวโน้มพฤติกรรมการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา มีค่าเท่ากับ 0.542 และค่า Sig. เท่ากับ 0.000 น้อยกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.001 ดังนั้น จึงปฏิเสธสมมติฐานว่าง (H_0) และยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่ 3 สรุปได้ว่า ทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ในภาพรวมมีความสัมพันธ์กับแนวโน้มพฤติกรรมการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาอย่างมีนัยสำคัญ โดยเป็นความสัมพันธ์ทางบวก กล่าวคือ อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่มีทัศนคติเชิงบวกต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ในภาพรวม จะมีแนวโน้มพฤติกรรมการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์มาก และอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่มีทัศนคติเชิงลบต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ในภาพรวม จะมีแนวโน้มพฤติกรรมการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์น้อย ทั้งนี้ความสัมพันธ์ดังกล่าวอยู่ในระดับสูง

เมื่อพิจารณาทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ในแต่ละด้าน พบว่า

ทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ในทุกด้าน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับแนวโน้มพฤติกรรมการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาอย่างมีนัยสำคัญ โดยด้านที่มีระดับความสัมพันธ์สูงสุดคือ ด้านระบบบริหารจัดการรายวิชา รองลงมาคือ ด้านหลักสูตร/เนื้อหาวิชา และด้านการติดต่อสื่อสารกับด้านการวัดและประเมินผล มีความสัมพันธ์เท่ากันตามลำดับ

สมมติฐานการวิจัยที่ 4 พฤติกรรมการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์มีความสัมพันธ์กับความคาดหวังต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา

สมมติฐานการวิจัยที่ 4.1 ความถี่ (วัน/สัปดาห์) ในการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์มีความสัมพันธ์กับความคาดหวังต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา

โดยมีสมมติฐานทางสถิติ ดังนี้

H_0 : ความถี่ (วัน/สัปดาห์) ในการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ไม่มีความสัมพันธ์กับความคาดหวังต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา

H_1 : ความถี่ (วัน/สัปดาห์) ในการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์มีความสัมพันธ์กับความคาดหวังต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา

ตารางที่ 4.36

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความถี่ (วัน/สัปดาห์) ในการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์กับความคาดหวังต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา

ความคาดหวังต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์	ความถี่ (วัน/สัปดาห์) ในการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์	
	r	Sig.
ด้านผู้สอน	-0.035	0.482
ด้านสนับสนุนการสอน	0.006	0.912
ด้านผู้เรียน	0.006	0.897
ภาพรวม	-0.009	0.861

จากตารางที่ 4.36 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความถี่ (วัน/สัปดาห์) ในการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์กับความคาดหวังต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ในภาพรวมของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา มีค่าเท่ากับ -0.009 และค่า Sig. เท่ากับ 0.861 มากกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ดังนั้น จึงยอมรับสมมติฐานว่าง (H_0) และปฏิเสธสมมติฐานการวิจัยที่ 4.1 สรุปได้ว่า ความถี่ (วัน/สัปดาห์) ในการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ไม่มีความสัมพันธ์กับความคาดหวังต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ในภาพรวมของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาอย่างมีนัยสำคัญ

เมื่อพิจารณาความคาดหวังต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ในแต่ละด้าน พบว่า
ความถี่ (วัน/สัปดาห์) ในการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ไม่มีความสัมพันธ์กับความ
คาดหวังต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาในทุกด้าน ทั้งด้าน
ผู้สอน ด้านสนับสนุนการสอน และด้านผู้เรียนอย่างมีนัยสำคัญ

สมมติฐานการวิจัยที่ 4.2 วัตถุประสงค์ในการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์มี
ความสัมพันธ์กับความคาดหวังต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา
โดยมีสมมติฐานทางสถิติ ดังนี้

H_0 : วัตถุประสงค์ในการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ไม่มีความสัมพันธ์กับ
ความคาดหวังต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา

H_1 : วัตถุประสงค์ในการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์มีความสัมพันธ์กับความ
คาดหวังต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา

ตารางที่ 4.37

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างวัตถุประสงค์ในการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์กับความคาดหวัง
ต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา

ความคาดหวังต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์	วัตถุประสงค์ในการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์	
	r	Sig.
ด้านผู้สอน	0.309***	0.000
ด้านสนับสนุนการสอน	0.293***	0.000
ด้านผู้เรียน	0.375***	0.000
ภาพรวม	0.363***	0.000

***Sig. < 0.001

จากตารางที่ 4.37 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างวัตถุประสงค์ในการเรียน
การสอนผ่านสื่อออนไลน์กับความคาดหวังต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ในภาพรวมของ
อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา มีค่าเท่ากับ 0.363 และค่า Sig. เท่ากับ 0.000 น้อยกว่าระดับนัยสำคัญ
ทางสถิติที่ 0.001 ดังนั้น จึงปฏิเสธสมมติฐานว่าง (H_0) และยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่ 4.2 สรุปได้
ว่า วัตถุประสงค์ในการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์มีความสัมพันธ์กับความคาดหวังต่อการเรียนการ

สอนผ่านสื่อออนไลน์ในภาพรวมของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาอย่างมีนัยสำคัญ โดยเป็นความสัมพันธ์ทางบวก กล่าวคือ อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่ให้ความสำคัญมากกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้การสอนผ่านสื่อออนไลน์ จะมีความคาดหวังต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ในภาพรวมมาก และอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่ให้ความสำคัญน้อยกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้การสอนผ่านสื่อออนไลน์ จะมีความคาดหวังต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ในภาพรวมน้อย ทั้งนี้ความสัมพันธ์ดังกล่าวอยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาความคาดหวังต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ในแต่ละด้าน พบว่า

วัตถุประสงค์ในการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความคาดหวังต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาในทุกด้านอย่างมีนัยสำคัญ โดยด้านที่มีระดับความสัมพันธ์สูงสุดคือ ด้านผู้เรียน รองลงมาคือ ด้านผู้สอน และด้านสนับสนุนการสอน ตามลำดับ

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง “ทัศนคติและความคาดหวังที่มีต่อการใช้สื่อออนไลน์เพื่อการเรียนการสอนของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา” มีวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาทัศนคติ พฤติกรรม แนวโน้มพฤติกรรมและความคาดหวังที่มีต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา
2. เพื่อศึกษาความแตกต่างระหว่างลักษณะทางประชากรกับทัศนคติที่มีต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติกับพฤติกรรมการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา
4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติกับแนวโน้มพฤติกรรมการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา
5. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกับความคาดหวังที่มีต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา

ทั้งนี้ ได้มีการตั้งสมมติฐานการวิจัย ดังต่อไปนี้

สมมติฐานการวิจัยที่ 1 ลักษณะประชากรที่แตกต่างกันจะมีทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่แตกต่างกัน

สมมติฐานการวิจัยที่ 2 ทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา

สมมติฐานการวิจัยที่ 3 ทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์มีความสัมพันธ์กับแนวโน้มพฤติกรรมการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา

สมมติฐานการวิจัยที่ 4 พฤติกรรมการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์มีความสัมพันธ์กับความคาดหวังต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งมีรูปแบบการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ อาจารย์สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย และเคยใช้สื่อออนไลน์เพื่อการเรียนการสอน แบ่งเป็น 2 กลุ่มตามสัดส่วนจริง คือ อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาของภาครัฐรวมถึงสถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐ (จำนวน 220 คน) และสถาบันอุดมศึกษาเอกชน (จำนวน 180 คน) รวมทั้งสิ้น 400 คน ระยะเวลาในการเก็บข้อมูลช่วงเดือนเมษายน 2564 ในการสุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยสุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช้ความน่าจะเป็น

(Non-probability Sampling) ที่เกิดเนื่องจากการเป็นการวิจัยที่ศึกษาจากกลุ่มที่เฉพาะเจาะจงหรือมีคุณลักษณะที่สอดคล้องกับประเด็นหรือเงื่อนไขในการศึกษา โดยใช้วิธีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบอาสาสมัคร (Voluntary Sampling) เป็นการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างจากสมาชิกที่ผู้วิจัยกำหนดในการเก็บข้อมูล โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งแบบสอบถามจำนวน 1 ชุด มีลักษณะ คือ แบบสอบถามชนิดปลายปิด (Closed-Ended Question) แบบสอบถามชนิดปลายเปิด (Opened-Ended Question) และคำถามลักษณะเป็นการให้เลือกตอบ (Multiple Choice Questions) โดยแบ่งเนื้อหาคำตอบเป็น 5 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานปัจจัยส่วนบุคคล

ส่วนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับทัศนคติที่มีต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์

ส่วนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์

ส่วนที่ 4 คำถามเกี่ยวกับแนวโน้มพฤติกรรมการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์

ส่วนที่ 5 คำถามเกี่ยวกับความคาดหวังที่มีต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ และใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลและทดสอบสมมติฐานการวิจัย ดังนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “ทัศนคติและความคาดหวังที่มีต่อการใช้สื่อออนไลน์เพื่อการเรียนการสอนของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา” ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยออกเป็น 5 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานปัจจัยส่วนบุคคล

เพศ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 268 คน คิดเป็นร้อยละ 67.0 และเป็นเพศชาย จำนวน 132 คน คิดเป็นร้อยละ 33.0

อายุ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีอายุเฉลี่ย 42 ปี โดยส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างมีอายุระหว่าง 31-40 ปี จำนวน 164 คน คิดเป็นร้อยละ 41.0 รองลงมาคือ อายุระหว่าง 41-50 ปี จำนวน 156 คน คิดเป็นร้อยละ 39.0 อายุระหว่าง 51-60 ปี จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 10.4 อายุไม่เกิน 30 ปี จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 6.8 และอายุ 61 ปีขึ้นไป จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 2.8

ระดับการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาปริญญาเอก จำนวน 213 คน คิดเป็นร้อยละ 53.3 รองลงมาคือ ระดับการศึกษาปริญญาโท จำนวน 187 คน คิดเป็นร้อยละ 46.7

สถาบันที่สังกัด พบว่า กลุ่มตัวอย่างสังกัดสถาบันอุดมศึกษาของภาครัฐ/สถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐ จำนวน 220 คน คิดเป็นร้อยละ 55.0 รองลงมาคือ สังกัดสถาบันอุดมศึกษาเอกชน จำนวน 180 คน คิดเป็นร้อยละ 45.0 เนื่องจากการศึกษาในครั้งนี้นักกำหนดกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่มตามสัดส่วนจริง

จำนวนปีที่สอน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีจำนวนปีที่สอนเฉลี่ย 12 ปี โดยส่วนใหญ่มีจำนวนปีที่สอนระหว่าง 1-10 ปี จำนวน 206 คน คิดเป็นร้อยละ 51.5 รองลงมาคือ จำนวนปีที่สอนระหว่าง 11-20 ปี จำนวน 146 คน คิดเป็นร้อยละ 36.5 จำนวนปีที่สอนระหว่าง 21-30 ปี จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 10.0 และจำนวนปีที่สอนระหว่าง 31-40 ปี จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 2.0

กลุ่มสาขาวิชาที่สอน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่สอนในกลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ จำนวน 266 คน คิดเป็นร้อยละ 66.4 รองลงมาคือ สอนในกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 17.3 และสอนในกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 16.3

ลักษณะรายวิชาที่สอน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีลักษณะรายวิชาที่สอนผสมผสานระหว่างการสอนแบบบรรยายและการสอนแบบปฏิบัติ จำนวน 250 คน คิดเป็นร้อยละ 62.5 รองลงมาคือ เน้นการสอนแบบบรรยาย จำนวน 142 คน คิดเป็นร้อยละ 35.5 และเน้นการสอนแบบปฏิบัติ จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 2.0

ประสบการณ์ในการสอนผ่านสื่อออนไลน์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีประสบการณ์ในการสอนผ่านสื่อออนไลน์เฉลี่ย 1 ปี โดยส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการสอนผ่านสื่อออนไลน์ 1-2 ปี จำนวน 377 คน คิดเป็นร้อยละ 94.3 รองลงมาคือ ประสบการณ์ในการสอนผ่านสื่อออนไลน์ 3-4 ปี จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 4.7 และประสบการณ์ในการสอนผ่านสื่อออนไลน์ 5 ปีขึ้นไป จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 1.0

ส่วนที่ 2 ทักษะที่มีต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์

ผลการศึกษาทักษะที่มีต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ พบว่า ภาพรวมกลุ่มตัวอย่างมีทักษะต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ ค่าเฉลี่ย 3.01 หมายถึง มีทักษะดีปานกลาง โดยทักษะต่อด้านระบบบริหารจัดการรายวิชา มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 3.26 หมายถึง มีทักษะดีปานกลาง รองลงมาคือ ด้านการติดต่อสื่อสาร มีค่าเฉลี่ย 3.05 หมายถึง มีทักษะดีปานกลาง ด้านการวัดและประเมินผล มีค่าเฉลี่ย 3.04 หมายถึง มีทักษะดีปานกลาง และด้านหลักสูตร/เนื้อหาวิชา มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด 2.79 หมายถึง มีทักษะดีปานกลาง เมื่อพิจารณาทักษะที่เป็นรายด้าน พบว่า

ด้านหลักสูตร/เนื้อหาวิชา กลุ่มตัวอย่างรู้สึกว่าการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ช่วยให้เนื้อหาวิชาที่สอนมีความทันสมัยและหลากหลายมากยิ่งขึ้น มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 3.24 หมายถึง มี

ทัศนคติปานกลาง รองลงมาคือรู้สึกว่าการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ช่วยให้สามารถจัดเนื้อหาต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในรายวิชาได้เป็นอย่างดี มีค่าเฉลี่ย 3.09 หมายถึง มีทัศนคติปานกลาง และรู้สึกว่าการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ทำให้ผู้เรียนมีความตั้งใจและสนใจเรียนเพิ่มขึ้น มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด 2.27 หมายถึง มีทัศนคติเชิงลบ

ด้านระบบบริหารจัดการรายวิชา กลุ่มตัวอย่างรู้สึกว่าการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 4.20 หมายถึง มีทัศนคติเชิงบวก รองลงมาคือรู้สึกว่าการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ช่วยให้ผู้เรียนมีอิสระในการเรียนรู้มากยิ่งขึ้น มีค่าเฉลี่ย 3.71 หมายถึง มีทัศนคติเชิงบวก และรู้สึกว่าการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ช่วยส่งเสริมการทำงานกลุ่มระหว่างผู้เรียนได้เป็นอย่างดี มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด 2.64 หมายถึง มีทัศนคติปานกลาง

ด้านการติดต่อสื่อสาร กลุ่มตัวอย่างรู้สึกว่าการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ทำให้สามารถติดต่อสื่อสารระหว่างผู้สอนและผู้เรียนสะดวกรวดเร็วมากยิ่งขึ้น มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 3.61 หมายถึง มีทัศนคติเชิงบวก รองลงมาคือรู้สึกว่าการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์จะช่วยลดปัญหาในการสื่อสารระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนได้ดีขึ้น มีค่าเฉลี่ย 3.01 หมายถึง มีทัศนคติปานกลาง และรู้สึกว่าการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์แบบคลิปสอนช่วยให้ผู้เรียนกล้าแสดงความคิดเห็น หรือซักถามผู้สอนมากยิ่งขึ้น มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด 2.75 หมายถึง มีทัศนคติปานกลาง

ด้านการวัดและประเมินผล กลุ่มตัวอย่างรู้สึกว่าการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์จะช่วยให้การวัดประเมินผลได้รวดเร็วมากยิ่งขึ้น มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 3.36 หมายถึง มีทัศนคติปานกลาง รองลงมาคือรู้สึกว่าการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์จะช่วยให้การวัดประเมินผลที่มีความหลากหลายได้มากยิ่งขึ้น มีค่าเฉลี่ย 3.14 หมายถึง มีทัศนคติปานกลาง และรู้สึกว่าการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์จะทำให้การวัดประเมินผลครอบคลุมตามวัตถุประสงค์เทียบเคียงได้กับการวัดประเมินผลในชั้นเรียนปกติ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด 2.79 หมายถึง มีทัศนคติปานกลาง

ส่วนที่ 3 พฤติกรรมการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์

ผลการศึกษาพฤติกรรมการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา ดังนี้

ความถี่ในการใช้การเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ เฉลี่ย 3 วัน/สัปดาห์ โดยส่วนใหญ่มีการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ 3 วัน/สัปดาห์ จำนวน 143 คน คิดเป็นร้อยละ 35.7 รองลงมาคือ การเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ 2 วัน/สัปดาห์ จำนวน 94 คน คิดเป็นร้อยละ 23.5 และมีการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ น้อยที่สุด 7 วัน/สัปดาห์ จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 2.0

ระยะเวลาที่ใช้ในการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ใช้เวลาในการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ 3-4 ชั่วโมง/วัน จำนวน 212 คน คิดเป็นร้อยละ 53.0 รองลงมาคือ ใช้เวลาในการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์น้อยกว่า 3 ชั่วโมง/วัน จำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 25.5 ใช้เวลาในการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์เฉลี่ย 5-6 ชั่วโมง/วัน จำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 17.7 และใช้เวลาในการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์เฉลี่ยมากกว่า 7 ชั่วโมง/วัน จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 3.8

ช่วงเวลาในการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ตามเวลาเรียนปกติ จำนวน 371 คน คิดเป็นร้อยละ 92.7 รองลงมาคือ สอนนอกเหนือเวลาเรียนปกติ จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 7.3

อุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ใช้โน้ตบุ๊กในการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ จำนวน 325 คน คิดเป็นร้อยละ 81.2 รองลงมาคือ ใช้คอมพิวเตอร์ตั้งโต๊ะ จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 12.5 ใช้แท็บเล็ต จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 5.5 และใช้สมาร์ทโฟน จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 0.8

วิธีเรียนรู้การใช้การเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เรียนรู้การใช้การเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์จากการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ร้อยละ 40.1 รองลงมาคือ จากการฝึกอบรม/สัมมนา/ดูงานจากหน่วยงานต่างๆ ร้อยละ 29.9 ศึกษาจากเพื่อนร่วมงาน ร้อยละ 24.4 จากหลักสูตรที่สำเร็จการศึกษา ร้อยละ 4.9 และเรียนรู้จากจาก YouTube ร้อยละ 0.7

รูปแบบการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ใช้การเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ในรูปแบบการสอนออนไลน์แบบสด (Live Streaming) จำนวน 222 คน คิดเป็นร้อยละ 55.5 รองลงมาคือ การสอนออนไลน์แบบผสมผสาน จำนวน 169 คน คิดเป็นร้อยละ 42.2 และการสอนออนไลน์แบบคลิปสอน (Video Clip) จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 2.3

วัตถุประสงค์ในการใช้การเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ พบว่า ภาพรวมกลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญกับวัตถุประสงค์ในการใช้การเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ มีค่าเฉลี่ย 3.76 หมายถึง ให้ความสำคัญมาก โดยให้ความสำคัญกับประเด็น ใช้เพื่อให้ผู้เรียนดาวน์โหลดเอกสารประกอบการเรียน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 4.03 หมายถึง ให้ความสำคัญมาก รองลงมาคือประเด็น ใช้เพื่อให้ผู้เรียนศึกษาทบทวนเป็นหลัก มีค่าเฉลี่ย 3.96 หมายถึง ให้ความสำคัญมาก และให้ความสำคัญกับประเด็น ใช้เพื่อทำแบบทดสอบ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด 3.52 หมายถึง ให้ความสำคัญมาก

การใช้โปรแกรมสำหรับสื่อสารและสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน พบว่า ภาพรวมกลุ่มตัวอย่างใช้โปรแกรมสำหรับสื่อสารและสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ย 2.38 หมายถึง มีการใช้น้อย โดยใช้โปรแกรม Zoom มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 3.42 หมายถึง มีการใช้มาก

รองลงมาคือ โปรแกรม Google Classroom มีค่าเฉลี่ย 3.15 หมายถึง มีการใช้ปานกลาง และใช้โปรแกรม Schoology มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด 1.41 หมายถึง มีการใช้น้อยที่สุด/ไม่เคยเลย และนอกจากโปรแกรมข้างต้น พบว่า กลุ่มตัวอย่างใช้โปรแกรม Cisco WebEx ร้อยละ 50.0

ส่วนที่ 4 แนวโน้มพฤติกรรมการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์

ผลการศึกษาแนวโน้มพฤติกรรมการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ พบว่า ภาพรวมกลุ่มตัวอย่างมีแนวโน้มพฤติกรรมการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ ค่าเฉลี่ย 3.95 หมายถึง มีความตั้งใจมาก โดยมีความตั้งใจที่จะยังคงจะการใช้การเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์หากเกิดภาวะวิกฤตต่างๆ ขึ้นอีก มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 4.34 หมายถึง มีความตั้งใจมากที่สุด รองลงมาคือ ตั้งใจที่จะศึกษาหาข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ในรูปแบบต่างๆ เพื่อพัฒนาการสอน มีค่าเฉลี่ย 4.20 หมายถึง มีความตั้งใจมาก ตั้งใจจะเข้าร่วมกิจกรรม โครงการเกี่ยวกับ “การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์” หากมีหน่วยงานต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกสถาบันจัดขึ้น มีค่าเฉลี่ย 4.12 หมายถึง มีความตั้งใจมาก ตั้งใจจะแนะนำหรือบอกต่อข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ในรูปแบบต่างๆ ให้กับผู้อื่น มีค่าเฉลี่ย 4.07 หมายถึง มีความตั้งใจมาก หากท่านพบเห็นข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ท่านจะเผยแพร่ แชร์ หรือแบ่งปันข้อมูลต่อผู้อื่นบนสื่อออนไลน์ ค่าเฉลี่ย 4.03 หมายถึง มีความตั้งใจมาก และตั้งใจจะการใช้การเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ต่อไปเมื่อสถานการณ์ปกติ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด 2.93 หมายถึง มีความตั้งใจปานกลาง

ส่วนที่ 5 ความคาดหวังที่มีต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์

ผลการศึกษาความคาดหวังที่มีต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ พบว่า ภาพรวมกลุ่มตัวอย่างมีความคาดหวังต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ ค่าเฉลี่ย 4.24 หมายถึง มีความคาดหวังมากที่สุด โดยมีความคาดหวังต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ ด้านสนับสนุนการสอน ค่าเฉลี่ยมากที่สุด 4.31 หมายถึง มีความคาดหวังมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านผู้เรียน ค่าเฉลี่ย 4.24 หมายถึง มีความคาดหวังมากที่สุด และด้านผู้สอน ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด 4.17 หมายถึง มีความคาดหวังมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

ด้านผู้สอน กลุ่มตัวอย่างมีความคาดหวังต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ประเด็น ท่านคาดหวังให้มีโปรแกรม/แพลตฟอร์มในการจัดการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ที่ตอบสนองตามความต้องการของท่าน ค่าเฉลี่ยมากที่สุด 4.28 หมายถึง มีความคาดหวังมากที่สุด รองลงมาคือ ประเด็น ท่านคาดหวังให้การจัดการเรียนการสอนออนไลน์สามารถนับเป็นผลงานทางวิชาการหรือแสดงความก้าวหน้าทางวิชาการได้ ค่าเฉลี่ย 4.15 หมายถึง มีความคาดหวังมาก และประเด็น ท่านคาดหวังให้มีการจัดฝึกอบรมเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ภายในสถาบันของท่าน ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด 4.06 หมายถึง มีความคาดหวังมาก

ด้านสนับสนุนการสอน กลุ่มตัวอย่างมีความคาดหวังต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ประเด็น ท่านคาดหวังให้สถาบันของท่านมีการสนับสนุนอุปกรณ์ สถานที่สำหรับการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ ค่าเฉลี่ยมากที่สุด 4.43 หมายถึง มีความคาดหวังมากที่สุด รองลงมาคือประเด็น ท่านคาดหวังให้มีหน่วยงานที่คอยสนับสนุน ผลิต ให้คำปรึกษา และช่วยเหลืออาจารย์เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ ค่าเฉลี่ย 4.35 หมายถึง มีความคาดหวังมากที่สุด และประเด็น ท่านคาดหวังให้มีคู่มือ/แหล่งเรียนรู้ แนะนำการใช้งานการใช้สื่อออนไลน์เพื่อการเรียนการสอน สำหรับอาจารย์ผู้สอน ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด 4.15 หมายถึง มีความคาดหวังมาก

ด้านผู้เรียน กลุ่มตัวอย่างมีความคาดหวังต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ประเด็น ท่านคาดหวังให้มีฐานข้อมูลสื่อและแหล่งเรียนรู้ออนไลน์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของนักศึกษา ค่าเฉลี่ยมากที่สุด 4.32 หมายถึง มีความคาดหวังมากที่สุด รองลงมาคือประเด็น ท่านคาดหวังให้การเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์เป็นอีกหนึ่งช่องทางในการติดต่อสื่อสารกับผู้เรียน ค่าเฉลี่ย 4.23 หมายถึง มีความคาดหวังมากที่สุด และประเด็น ท่านคาดหวังให้ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนที่ใช้สื่อออนไลน์ในการเรียนมีประสิทธิภาพเทียบเคียงกับการเรียนการสอนในชั้นเรียน ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด 4.18 หมายถึง มีความคาดหวังมาก

5.2 ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่อง “ทัศนคติและความคาดหวังที่มีต่อการใช้สื่อออนไลน์เพื่อการเรียนการสอนของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา” สามารถสรุปผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัยได้ดังนี้

ตารางที่ 5.1

แสดงผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย	ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย
สมมติฐานการวิจัยที่ 1	
ลักษณะประชากรที่แตกต่างกันจะมีทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่แตกต่างกัน	

ตารางที่ 5.1

แสดงผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย (ต่อ)

สมมติฐานการวิจัย	ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย
สมมติฐานการวิจัยที่ 1.1 อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่มีเพศแตกต่างกัน จะมีทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อ ออนไลน์แตกต่างกัน	ปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย
สมมติฐานการวิจัยที่ 1.2 อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่มีอายุแตกต่างกัน จะมีทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อ ออนไลน์แตกต่างกัน	ยอมรับสมมติฐานการวิจัย ($F = 2.552$, Sig. < 0.05)
สมมติฐานการวิจัยที่ 1.3 อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่มีระดับการศึกษา แตกต่างกันจะมีทัศนคติต่อการเรียนการสอน ผ่านสื่อออนไลน์แตกต่างกัน	ยอมรับสมมติฐานการวิจัย ($t = 2.829$, Sig. < 0.01)
สมมติฐานการวิจัยที่ 1.4 อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่มี สถาบันการศึกษาที่สังกัดแตกต่างกันจะมี ทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ แตกต่างกัน	ยอมรับสมมติฐานการวิจัย ($t = -2.324$, Sig. < 0.05)
สมมติฐานการวิจัยที่ 1.5 อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่มีจำนวนปีที่สอน แตกต่างกันจะมีทัศนคติต่อการเรียนการสอน ผ่านสื่อออนไลน์แตกต่างกัน	ปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย
สมมติฐานการวิจัยที่ 1.6 อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่มีกลุ่มสาขาวิชาที่ สอนแตกต่างกันจะมีทัศนคติต่อการเรียนการ สอนผ่านสื่อออนไลน์แตกต่างกัน	ยอมรับสมมติฐานการวิจัย ($F = 4.440$, Sig. < 0.05)

ตารางที่ 5.1

แสดงผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย (ต่อ)

สมมติฐานการวิจัย	ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย
สมมติฐานการวิจัยที่ 1.7 อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่มีลักษณะรายวิชาที่สอนแตกต่างกันจะมีทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์แตกต่างกัน	ยอมรับสมมติฐานการวิจัย ($F = 4.462$, Sig. < 0.05)
สมมติฐานการวิจัยที่ 1.8 อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่มีประสบการณ์การสอนผ่านสื่อออนไลน์แตกต่างกันจะมีทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์แตกต่างกัน	ยอมรับสมมติฐานการวิจัย ($F = 6.479$, Sig. < 0.01)
สมมติฐานการวิจัยที่ 2 ทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา	
สมมติฐานการวิจัยที่ 2.1 ทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์มีความสัมพันธ์กับความถี่ (วัน/สัปดาห์) ในการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา	ปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย
สมมติฐานการวิจัยที่ 2.2 ทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์มีความสัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ในการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา	ยอมรับสมมติฐานการวิจัย ($r = 0.541$, Sig. < 0.001)
สมมติฐานการวิจัยที่ 3 ทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์มีความสัมพันธ์กับแนวโน้มพฤติกรรมการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา	ยอมรับสมมติฐานการวิจัย ($r = 0.542$, Sig. < 0.001)

ตารางที่ 5.1

แสดงผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย (ต่อ)

สมมติฐานการวิจัย	ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย
สมมติฐานการวิจัยที่ 4 พฤติกรรมการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์มีความสัมพันธ์กับความคาดหวังต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา	
สมมติฐานการวิจัยที่ 4.1 ความถี่ (วัน/สัปดาห์) ในการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์มีความสัมพันธ์กับความคาดหวังต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา	ปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย
สมมติฐานการวิจัยที่ 4.2 วัตถุประสงค์ในการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์มีความสัมพันธ์กับความคาดหวังต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา	ยอมรับสมมติฐานการวิจัย ($r = 0.363$, Sig. < 0.001)

5.3 อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “ทัศนคติและความคาดหวังที่มีต่อการใช้สื่อออนไลน์เพื่อการเรียนการสอนของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา” ได้ผลการศึกษาที่สามารถนำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

5.3.1 อภิปรายลักษณะของกลุ่มตัวอย่างและตัวแปร

1. ทัศนคติที่มีต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์

จากผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับทัศนคติที่มีต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ โดยรวมมีทัศนคติปานกลาง วิเคราะห์ได้ว่า กลุ่มตัวอย่างมีประสบการณ์ในการสอนผ่านสื่อออนไลน์น้อย เนื่องจากกรณีการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 หรือ โรคโควิด 19 ที่ส่งผลกระทบต่อการจัดการเรียนการสอนที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างกระทันหัน ทำให้ต้องหันมาใช้ในการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์เป็นหลัก ซึ่งจากเดิมรูปแบบการเรียนการสอนออนไลน์ (Online Learning) เป็นสิ่งที่คนเคยได้ยิน แต่ไม่ค่อยรู้จัก จากสถานการณ์ดังกล่าวส่งผลให้การเรียน

การสอนผ่านสื่อออนไลน์ในสถาบันอุดมศึกษามีแนวโน้มขยายตัวเพิ่มขึ้น ส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ด้านเทคโนโลยีการศึกษาอันเป็นพื้นฐานของรูปแบบการเรียนรู้ในอนาคต ทั้งนี้ ประสพการณ์ส่วนตัวของแต่ละบุคคลที่ได้รับ ย่อมแตกต่างกันออกไป จากหลายปัจจัย ประกอบกับการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ยังไม่ตอบสนองความต้องการของกลุ่มตัวอย่างมากพอ จึงทำให้ทัศนคติที่มีต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์อยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของ อนันต์ศักดิ์ พงกอก (2560) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง การศึกษาความพึงพอใจของอาจารย์และนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษต่อการเรียนการสอนผ่านระบบอีเลิร์นนิง พบว่า อาจารย์มีความพึงพอใจต่อการสอนผ่านระบบ e-learning บางประการเท่านั้นโดยให้เหตุผลว่า แม้การเรียนการสอนผ่านระบบ e-learning จะมีประโยชน์ต่อการเรียนการสอนมาก แต่จำเป็นต้องปรับปรุงในหลายส่วนเพื่อให้ตอบสนองความต้องการ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการสอนมากยิ่งขึ้น ข้อดีของการสอนผ่านระบบ e-learning คือเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้อาจารย์สามารถสั่งงานและให้นักศึกษาส่งงานนอกเวลาเรียนได้ แต่ก็มีข้อจำกัดบางประการและไม่ควรนำมาใช้ในทุกรายวิชา โดยเฉพาะวิชาที่สอนแบบปฏิบัติ จะเห็นได้ว่าการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์อาจไม่ได้ตอบสนองความต้องการของผู้ใช้งานได้ในทุกด้าน แต่เป็นแนวทางแก้ปัญหาที่ดีที่สุดในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อให้ระบบการศึกษาเดินหน้าต่อไปได้โดยไม่หยุดชะงัก

โดยทัศนคติต่อด้านระบบบริหารจัดการรายวิชา มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด หมายถึง มีทัศนคติปานกลาง ซึ่งประเด็นทัศนคติด้านระบบบริหารจัดการรายวิชา กลุ่มตัวอย่างรู้สึกว่าการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด หมายถึง มีทัศนคติเชิงบวก ซึ่งทัศนคติเชิงบวกที่เกิดขึ้นนั้นเกิดจากสื่อสังคมออนไลน์ที่เข้ามามีบทบาทในการดำเนินชีวิตของคนในยุคปัจจุบัน ผู้คนสามารถเข้าถึงอินเทอร์เน็ตได้มากยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตามข้อจำกัดสอดคล้องกับไพโรจน์ ตีรณธนากุล ไพบุลย์ เกียรติโกมล และเสกสรร แยมพิณิจ (2546) ได้ให้ความหมายของการเรียนแบบออนไลน์ คือ การดำเนินการการศึกษาหรือการเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์ หรือดิจิทัล ทั้งทางด้านการเรียนการสอน การบริการทางการศึกษาและการบริหารการจัดการศึกษา เพื่อสนองความต้องการการศึกษาไร้พรมแดน ไร้เงื่อนไขของเวลา และสถานที่ โดยใช้คอมพิวเตอร์แบบ Stand Alone หรือ Network, Intranet หรือ Internet

รองลงมาคือ ทัศนคติต่อการติดต่อสื่อสาร มีทัศนคติปานกลาง ซึ่งประเด็นทัศนคติด้านการติดต่อสื่อสาร กลุ่มตัวอย่างรู้สึกว่าการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ทำให้สามารถติดต่อสื่อสารระหว่างผู้สอนและผู้เรียนสะดวกรวดเร็วมากยิ่งขึ้น มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด หมายถึง มีทัศนคติเชิงบวก เนื่องมาจากว่าสื่อสังคมออนไลน์ ถือเป็นช่องทางหลักในการสื่อสารที่ได้รับความนิยมอย่างมากในปัจจุบัน เนื่องจากการติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคลที่สะดวกและรวดเร็วยิ่งขึ้น

และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิภาณี ชีลัน (2559) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ การแพร่กระจายนวัตกรรมของศูนย์นวัตกรรมการเรียนรู้ ในการเรียนการสอนของวิทยาลัยนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารมหาวิทยาลัยรังสิตได้กำหนดนโยบายเพื่อนำนวัตกรรมเทคโนโลยีสารสนเทศมาช่วยจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพโดยยึดหลัก “เวลาไหนก็ได้ ที่ไหนก็ได้ และอุปกรณ์ไหนก็ได้”

ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติเชิงบวกต่อต้านระบบบริหารจัดการรายวิชาและด้านการติดต่อสื่อสาร ซึ่งหมายถึง กลุ่มตัวอย่างมีความรู้สึกต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ทั้งสองด้านไปในทิศทางที่ดี สอดคล้องกับที่ เอมิกา เหมมินทร์ (2557) ได้แบ่งทัศนคติเป็น 3 ประเภท ดังนี้ 1.ทัศนคติทางบวก เป็นทัศนคติที่ชักนำให้บุคคลแสดงออก มีความรู้สึก หรืออารมณ์จากสภาพจิตใจโต้ตอบในด้านดีต่อบุคคลอื่นหรือเรื่องราวใดเรื่องราวหนึ่งรวมทั้งหน่วยงาน องค์กร สถาบัน และการดำเนินกิจการขององค์กรอื่นๆ 2.ทัศนคติทางลบหรือไม่ดี คือ ทัศนคติที่สร้างความรู้สึกเป็นไปในทางเสื่อมเสียไม่ได้รับความเชื่อถือหรือไว้วางใจ อาจมีความเคลือบแคลงระแวงสงสัย รวมทั้งเกลียดชังต่อบุคคลใดบุคคลหนึ่ง เรื่องราวหรือปัญหาใดปัญหาหนึ่งหรือหน่วยงาน องค์กร สถาบัน และการดำเนินกิจการขององค์กร และอื่นๆ 3.ทัศนคตินิ่งเฉย หรือทัศนคติปานกลาง เป็นทัศนคติที่บุคคลไม่แสดงความคิดเห็นในเรื่องราวหรือปัญหาใดปัญหาหนึ่งหรือต่อบุคคล หน่วยงาน สถาบัน องค์กร และอื่นๆ โดยสิ้นเชิง และสอดคล้องกับที่ รวีวรรณ อังคนุรักษ์พันธุ์ (2533) ได้กล่าวถึง ลักษณะทั่วไปของทัศนคติ ว่า ทัศนคติเป็นเรื่องเฉพาะตัว ความรู้สึกของบุคคลอาจจะเหมือนกัน แต่รูปแบบการแสดงออกแตกต่างกันไป หรือบุคคลอาจมีการแสดงออกที่เหมือนกัน แต่ความรู้สึกแตกต่างกันออกไป

ในส่วนทัศนคติต่อต้านการวัดและประเมินผล มีทัศนคติปานกลาง ซึ่งประเด็นทัศนคติด้านการวัดและประเมินผล กลุ่มตัวอย่างรู้สึกว่าการประเมินการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์จะช่วยให้การวัดประเมินผลได้รวดเร็วมากยิ่งขึ้น มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด หมายถึง มีทัศนคติปานกลาง อาจเป็นเพราะ วัดอุปสรรคหลักในการใช้การเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ ให้ความสำคัญกับการให้ผู้เรียนศึกษาบทเรียนเป็นหลัก รวมไปถึงการเรียนรู้ของผู้เรียน เช่น การดาวน์โหลดเอกสารประกอบการเรียน ติดต่อสื่อสารระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน และผู้เรียนกับผู้เรียน การส่งงาน เป็นต้น มากกว่าใช้เพื่อการวัดประเมินผล ประกอบกับโปรแกรมที่ใช้ในการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์มีเครื่องมือการวัดและประเมินผลที่หลากหลาย แตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับการเลือกใช้เพื่อตอบสนองความต้องการของแต่ละบุคคล สอดคล้องกับงานวิจัยของ จุฑารัตน์ ศราวุฒวงศ์ (2560) ได้ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์ของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พบว่า นิสิตส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์การใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อการเรียนรู้มากกว่าเพื่อการดำเนินชีวิตประจำวัน

ซึ่งได้แก่ เพื่อทำงานกลุ่ม ติดต่อสื่อสารกับเพื่อน อาจารย์ดาวน์โหลดสื่อการสอน และส่งการบ้าน รวมทั้งใช้เพื่อการบันเทิงด้วยการดูหนังฟังเพลง

และทัศนคติต่อต้านหลักสูตร/เนื้อหาวิชา มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด หมายถึง มีทัศนคติปานกลาง ซึ่งประเด็นทัศนคติด้านหลักสูตร/เนื้อหาวิชา กลุ่มตัวอย่างรู้สึกว่าการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ช่วยให้เนื้อหาวิชาที่สอนมีความทันสมัยและหลากหลายมากยิ่งขึ้น มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด หมายถึง มีทัศนคติปานกลาง แต่ในประเด็นการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ทำให้ผู้เรียนมีความตั้งใจและสนใจเรียนเพิ่มขึ้น มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด หมายถึง มีทัศนคติเชิงลบ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เกิดประสบการณ์หรือเหตุการณ์ที่ทำให้เกิดความรู้สึกในทางที่ไม่ดี เช่น ระหว่างการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ผู้เรียนไม่มีปฏิสัมพันธ์ได้ตอบกับอาจารย์ผู้สอน และผู้เรียนไม่เข้าร่วมกิจกรรมในระหว่างการเรียนการสอน เป็นต้น ทำให้ผู้สอนมีความรู้สึว่าการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ทำให้ผู้เรียนมีความตั้งใจและสนใจเรียนลดน้อยลง กว่าเรียนการสอนในห้องเรียนปกติ จากพฤติกรรมข้างต้น จึงอาจส่งผลให้เกิดทัศนคติเชิงลบได้ สอดคล้องกับปัจจัยที่ทำให้เกิดทัศนคติที่ประมาท เพ็ญสุวรรณ (2540) กล่าวว่า การเกิดทัศนคติเป็นสิ่งที่เกิดจากการเรียนรู้จากแหล่งทัศนคติต่างๆ ที่อยู่มากมายและแหล่งที่ทำให้คนเกิดทัศนคติที่สำคัญ คือประสบการณ์เฉพาะอย่าง เมื่อบุคคลมีประสบการณ์เฉพาะอย่างต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดในทางดีหรือไม่ดี จะทำให้เขาเกิดทัศนคติต่อสิ่งนั้นไปในทางที่ดีหรือไม่ดี จะทำให้เกิดทัศนคติต่อสิ่งนั้นไปในทิศทางที่เขาเคยมีประสบการณ์มาก่อน

จากผลการศึกษาข้างต้นซึ่งสอดคล้องกับองค์ประกอบทางด้านอารมณ์ความรู้สึก (Affection) โดยเธอร์สโตน (Thurstone, 1946/1959, อ้างถึงใน ชีระพร อุวรรณโณ, 2535) ได้ให้ความหมายว่า ทัศนคติ หมายถึง อารมณ์ความรู้สึก (Affection) ในทางสนับสนุนหรือต่อต้านที่หมายทางจิต ทั้งนี้ อารมณ์ความรู้สึกของบุคคลเกิดขึ้นได้ทั้งเชิงบวกและเชิงลบ อันได้แก่ ความชอบ ไม่ชอบ ความพึงพอใจ ไม่พึงพอใจ ตลอดจนการวางแผนแนวโน้มการกระทำในอนาคต รูปแบบของพฤติกรรมและแนวทางการคิดอุดมการณ์ของบุคคล อย่างไรก็ตาม ทัศนคติของบุคคลนั้นไม่ได้มีติดตัวมาแต่กำเนิด หากเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นมาในระหว่างการพัฒนา ซึ่งเป็นผลมาจากประสบการณ์ สิ่งแวดล้อม เหตุการณ์ หรือเรื่องราวที่บุคคลได้สัมผัสมา ทั้งนี้ นอกเหนือจากประสบการณ์ของแต่ละบุคคล การตอบสนองความต้องการของบุคคล อาจเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดทัศนคติได้ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Krech, David, and Crutchfield (1948) ที่ได้อธิบายไว้ว่า ทัศนคติอาจเกิดขึ้นจากการตอบสนองความต้องการของบุคคล นั่นคือ สิ่งใดตอบสนองความต้องการของตนได้ บุคคลนั้นก็มีทัศนคติที่ดีต่อสิ่งนั้น หากสิ่งใดตอบสนองความต้องการของตนไม่ได้ บุคคลนั้นก็จะมีความรู้สึกไม่ดีต่อสิ่งนั้น ฉะนั้น ทัศนคติของบุคคลที่เกิดขึ้นมาย่อมเปลี่ยนแปลงได้ทุกเมื่อตามสภาวะแวดล้อมที่เปลี่ยนไปในชีวิตของบุคคลนั้นๆ ซึ่งประเภทของทัศนคติแบ่งได้เป็น 3 ประเภท คือ ทัศนคติเชิงบวก ทัศนคติเชิงลบหรือ

ไม่ดี และทัศนคติปานกลางที่บุคคลไม่แสดงความคิดเห็นในเรื่องราวหรือปัญหาหนึ่ง โดยทัศนคติทั้ง 3 ประเภทข้างต้น บุคคลอาจจะมีเพียงประการเดียวหรือหลายประการก็ได้ ขึ้นอยู่กับความรู้สึกนึกคิด ความเชื่อหรือค่านิยมอื่นๆ ที่มีต่อบุคคล สิ่งของ การกระทำ หรือสถานการณ์ หน้าที่หรือกลไกของทัศนคติ

2. พฤติกรรมการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์

จากผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความถี่ในการใช้การเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ เฉลี่ย 3 วัน/สัปดาห์ ใช้เวลา 3-4 ชั่วโมง/วัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ พชร ลิ้มรัตนมงคล และจิรัชมา วิเชียรปัญญา (2556) ได้ศึกษาปัจจัยแห่งความสำเร็จของการเรียนออนไลน์ของผู้เรียนโครงการมหาวิทยาลัยไซเบอร์ไทย พบว่า ผู้เรียนมีพฤติกรรมในการเข้าเรียนออนไลน์ส่วนใหญ่ 3-4 วัน/สัปดาห์ ซึ่งสอดคล้องกับความถี่ในการใช้การเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาตามผลการวิจัย โดยช่วงเวลาที่ใช้ในการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ตามเวลาเรียนปกติ ทั้งนี้ผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตได้ว่าความถี่ในการใช้ ระยะเวลาที่ใช้ และช่วงเวลาในการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ไม่ได้เป็นพฤติกรรมที่กลุ่มตัวอย่างเลือกใช้ด้วยตนเอง แต่เป็นพฤติกรรมที่เป็นไปตามการเรียนการสอนในห้องเรียนปกติ ตามตารางสอนของกลุ่มตัวอย่าง และผลการวิจัยยังพบว่า กลุ่มตัวอย่างใช้รูปแบบการสอนออนไลน์แบบสอนสด (Live Streaming) ซึ่งรูปแบบการสอนออนไลน์แบบสอนสด ผู้สอนสามารถสอนได้ตามเวลาเรียนปกติ ข้อดีคือมีความเหมือนกับการเรียนในชั้นเรียน สามารถมีปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียนได้ในขณะสอน เพราะเป็นการสื่อสารระหว่างกันแบบการสื่อสารสองทาง (Two-Way Communication) อุปกรณ์ที่กลุ่มตัวอย่างใช้ในการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์มากที่สุดผ่านโน้ตบุ๊ก ซึ่งกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เรียนรู้การใช้การเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์จากการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเป็นหลัก สอดคล้องกับงานวิจัยของ จิรวรรณ ประภานาวิน (2558) ที่ได้ศึกษาสภาพและความต้องการการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการจัดการเรียนการสอนของครูระดับประถมศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1 พบว่า พฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการจัดการเรียนการสอน ด้านการศึกษา โดยรวมพบว่าพฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่างใช้เครือข่ายอินเทอร์เน็ตเป็นเครื่องมือในการค้นคว้าข้อมูลและเข้าถึงแหล่งสารสนเทศต่างๆ เพื่อมาประกอบการเรียนการสอนมากที่สุด และยังสามารถวิเคราะห์ได้ว่าเนื่องจากกรณีการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 หรือโรคโควิด 19 ส่งผลกระทบต่อการจัดการเรียนการสอน มีความจำเป็นต้องใช้การเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์เพื่อให้สามารถดำเนินการต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ กลุ่มตัวอย่างมีความจำเป็นต้องทำงานจากที่บ้าน การศึกษาค้นคว้าวิธีการจัดการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ด้วยตนเองจึงเป็นวิธีการเรียนรู้ที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ใช้ เพื่อให้การเรียนการสอนสามารถ

เดินหน้าต่อไปได้ การเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์จึงถือเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนที่ถูกนำมาใช้ในช่วงเวลาที่เกิดภาวะวิกฤตนี้ เนื่องจากเป็นทั้งช่องทางในการเรียนรู้อย่างอิสระ เสมือนห้องเรียนจริง สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอน วัดและประเมินผล รวมไปถึงการติดต่อสื่อสารทั้งระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน ผู้เรียนกับผู้เรียน และการสื่อสารภายในและภายนอกองค์กร

ทั้งนี้ ภาพรวมกลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญมากกับวัตถุประสงค์ในการใช้การเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ โดยให้ความสำคัญกับประเด็น ใช้เพื่อให้ผู้เรียนดาวน์โหลดเอกสารประกอบการเรียน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด หมายถึง ให้ความสำคัญมาก รองลงมาคือประเด็น ใช้เพื่อให้ผู้เรียนศึกษาบทเรียนเป็นหลัก หมายถึง ให้ความสำคัญมาก และให้ความสำคัญกับประเด็น ใช้เพื่อทำแบบทดสอบ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด หมายถึง ให้ความสำคัญมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ จุฬารัตน์ ศรวณวงศ์ (2560) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ พฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์ของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พบว่า นิสิตส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์การใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อการเรียนรู้มากกว่าเพื่อการดำเนินชีวิตประจำวัน ซึ่งได้แก่ เพื่อทำงานกลุ่ม ติดต่อสื่อสารกับเพื่อน อาจารย์ ดาวน์โหลดสื่อการสอน และส่งการบ้าน รวมทั้งใช้เพื่อการบันเทิงด้วยการดูหนังฟังเพลง ซึ่งในกรณีที่สถานการณ์ปกติการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์อาจจะใช้เป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอนแบบปกติ ที่มีการกำหนดเวลาเรียนและห้องเรียนแบบปกติ เพื่อทดแทนหรือเสริมจากการเรียนในห้องเรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้ทบทวนบทเรียน โดยการใช้เครื่องมือสื่อออนไลน์มาเสริม เช่น การสร้างห้องเรียนออนไลน์สำหรับเผยแพร่เอกสารประกอบการเรียน ศึกษาบทเรียน การส่งงาน รวมไปถึงทำแบบทดสอบ

นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ใช้โปรแกรมสำหรับสื่อสารและสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนโดยใช้โปรแกรม Zoom มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด หมายถึง มีการใช้มาก รองลงมาคือโปรแกรม Google Classroom หมายถึง มีการใช้ปานกลาง สาเหตุที่กลุ่มตัวอย่างเลือกใช้โปรแกรมสำหรับสื่อสารและสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนผ่านโปรแกรม Zoom มากที่สุด นั้นเนื่องมาจากสถาบันทางการศึกษาต่างๆ ได้ปรึกษาถึงแนวทางในการจัดการเรียนการสอนออนไลน์โดยการพัฒนาโปรแกรมที่ใช้ในการประชุมออนไลน์ในแพลตฟอร์มต่างๆ เช่น Zoom, Google Meet, Microsoft Teams เป็นต้น สอดคล้องกับรายงานสถิติของ Digital 2020 in July (ณัฐพล ม่วงท่า, 2563) ที่พบว่า คนไทยใช้สื่อสังคมออนไลน์ในช่วงครึ่งปีแรก ซึ่งเป็นช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ที่ผ่านมาถึง 73% ของประชากรทั้งประเทศ จากสถานการณ์ดังกล่าวทำให้คนทั่วโลกมีการใช้ Video call เพิ่มขึ้น 35% และ Video Conferencing เพิ่มขึ้น 27% จากเดิมที่เครื่องมือออนไลน์เกี่ยวกับ Video call และ Video Conferencing ทั้งหลายไม่เป็นที่รู้จักและนิยมใช้ กลายเป็นว่าทุกคนต่างรู้จักและนำมาใช้ในชีวิตประจำวันเพิ่มมากขึ้น เช่น ใช้ในการทำงาน และใช้ใน

การศึกษา โดยแพลตฟอร์มประชุมออนไลน์ที่นิยมใช้ในช่วงสถานการณ์ที่ผ่านมา มีการใช้โปรแกรม Zoom มากที่สุดถึง 300 ล้านครั้งต่อวัน

3. แนวโน้มพฤติกรรมกรรมการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์

จากผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีแนวโน้มพฤติกรรมกรรมการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ โดยรวมมีแนวโน้มพฤติกรรมกรรมการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ ค่าเฉลี่ย 3.95 หมายถึง มีความตั้งใจมาก โดยมีความตั้งใจที่จะยังคงจะใช้การเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์หากเกิดภาวะวิกฤตต่างๆ ขึ้นอีก มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด หมายถึง มีความตั้งใจมากที่สุด รองลงมาคือ ตั้งใจที่จะศึกษาหาข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ในรูปแบบต่างๆ เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน หมายถึง มีความตั้งใจมาก ตั้งใจจะเข้าร่วมกิจกรรม โครงการเกี่ยวกับ “การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์” หากมีหน่วยงานต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกสถาบันจัดขึ้น หมายถึง มีความตั้งใจมาก ตั้งใจจะแนะนำหรือบอกต่อข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ในรูปแบบต่างๆ ให้กับผู้อื่น หมายถึง มีความตั้งใจมาก หากท่านพบเห็นข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ท่านจะเผยแพร่ แชร์ หรือแบ่งปันข้อมูลต่อผู้อื่นบนสื่อออนไลน์ หมายถึง มีความตั้งใจมาก วิเคราะห์ได้ว่า การเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ในภาวะวิกฤตช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ที่ผ่านมา ถือเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอนที่สามารถทดแทนการเรียนการสอนในสถานการณ์ปกติได้ หากสถานการณ์ยังไม่คลี่คลายสู่ภาวะปกติ ซึ่งทำให้กลุ่มตัวอย่างได้ใช้เทคโนโลยีในการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์มากยิ่งขึ้น ซึ่งการสอนในลักษณะดังกล่าวสามารถส่งผลให้เกิดทัศนคติต่อการเรียนการสอนที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม และส่งผลมายังแนวโน้มพฤติกรรมในอนาคต สอดคล้องกับแนวคิดทัศนคติของ จิระวัฒน์ วงศ์สวัสดิวัฒน์ (2542) กล่าวว่า ทัศนคติ เป็นเครื่องมือกำหนดทิศทางพฤติกรรมของบุคคลที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด ซึ่งเป็นไปในทางที่พอใจหรือไม่พอใจก็ได้ ซึ่งเกิดจากการได้รับประสบการณ์ เนื่องจากทัศนคติจะมีความสอดคล้องและเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเสมอ ดังนั้น จึงทำให้กลุ่มตัวอย่างมีความตั้งใจที่จะใช้การเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์หากเกิดภาวะวิกฤตต่างๆ ขึ้นอีก รวมไปถึงมีความตั้งใจที่จะศึกษา และพัฒนาการจัดการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ จึงทำให้กลุ่มตัวอย่างหากพบเห็นข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ในรูปแบบต่างๆ ก็จะมี ความตั้งใจที่จะเผยแพร่ แชร์ หรือแบ่งปันข้อมูลต่อผู้อื่นบนสื่อออนไลน์ ทั้งนี้แนวโน้มพฤติกรรมกรรมการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ในสถานการณ์ปกติ กลุ่มตัวอย่างตั้งใจจะใช้การเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ต่อไปเมื่อสถานการณ์ปกติ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด หมายถึง มีความตั้งใจปานกลาง วิเคราะห์ได้ว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อยากใช้รูปแบบการเรียนการสอนในห้องเรียนปกติ เมื่อสถานการณ์คลี่คลายลง อาจเป็นเพราะรูปแบบการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนเป็นการเรียนรู้ที่ครอบคลุมตามองค์ประกอบของการเรียนการสอนมากกว่าการเรียน

การสอนในรูปแบบออนไลน์ ทั้งในด้านหลักสูตร/เนื้อหาวิชา ด้านการวัดและประเมินผล ด้านการติดต่อสื่อสาร และด้านระบบบริหารจัดการรายวิชา สอดคล้องกับผลสำรวจความคิดเห็นการเรียนการสอนออนไลน์ในสถานการณ์แพร่ระบาดของโควิด-19 เก็บข้อมูลจากนักเรียน/นักศึกษา 77 จังหวัดทั่วประเทศ (เครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏ 38 แห่ง, 2564) ในประเด็นแนวโน้มหลังสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 คลี่คลายลง นักเรียน นักศึกษาต้องการกลับมาเรียนในห้องเรียนเป็นหลัก โดยให้เหตุผลว่าเป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่ดีกว่าการเรียนการสอนออนไลน์ อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ เสถียร พูลผล และ ปฏิพล อรรถนพบริบูรณ์ (2563) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ การสำรวจความคิดเห็นของนักศึกษาเภสัชศาสตร์ที่มีต่อการเรียนการสอนออนไลน์ในช่วงโควิด19 เพื่อออกแบบแนวทางการจัดการเรียนรู้รูปแบบใหม่ของคณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยสยาม พบว่า รูปแบบการเรียนที่นักศึกษาชอบมากที่สุดคือ การเรียนในชั้นเรียน ผลความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนการสอนออนไลน์พบว่า นักศึกษาค่อนข้างเห็นด้วยว่าเรียนออนไลน์ทำให้รู้สึกสะดวกและผ่อนคลาย และนักศึกษาไม่ค่อยเห็นด้วยว่าการเรียนออนไลน์ทำให้มีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนมากยิ่งขึ้น มีแรงกระตุ้นทางการเรียน และไม่ค่อยเห็นด้วยหากมีการปรับการเรียนการสอนเป็นแบบออนไลน์ในอนาคต

4. ความคาดหวังที่มีต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์

จากผลการวิจัย พบว่า ภาพรวมกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคาดหวังต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ ค่าเฉลี่ย 4.24 หมายถึง มีความคาดหวังมากที่สุด วิเคราะห์ได้ว่า เมื่อกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ได้ทดลองใช้การเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์แทนการเรียนการสอนในห้องเรียนปกติ ระหว่างเกิดสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ทำให้เกิดการเรียนรู้ อีกทั้งยังเกิดทัศนคติที่เปลี่ยนไปจากเดิมต่อการเรียนการสอนในรูปแบบใหม่ จากพฤติกรรมการใช้รูปแบบการเรียนการสอนดังกล่าวส่งผลมายังความคาดหวังที่มีต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ในอนาคตอีกด้วย เมื่อกลุ่มตัวอย่างมีประสบการณ์ในการใช้การเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ ทำให้กลุ่มตัวอย่างเห็นถึงข้อดี และอุปสรรคของการเรียนการสอนในรูปแบบดังกล่าว จึงทำให้เกิดความคาดหวังมากที่สุดในอนาคตที่จะพัฒนาการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ในแต่ละด้านให้ดียิ่งขึ้น โดยมีความคาดหวังต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ ด้านสนับสนุนการสอน ค่าเฉลี่ยมากที่สุด หมายถึง มีความคาดหวังมากที่สุด ในประเด็น คาดหวังให้สถาบันของท่านมีการสนับสนุนอุปกรณ์ สถานที่สำหรับการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ ค่าเฉลี่ยมากที่สุด หมายถึง มีความคาดหวังมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยพฤติกรรมกรเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ในประเด็นอุปกรณ์ที่กลุ่มตัวอย่างใช้ในการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์มากที่สุด คือ ผ่านโน้ตบุ๊ก รองลงมาประเด็น คาดหวังให้มีหน่วยงานที่คอยสนับสนุน ผลิต ให้คำปรึกษา และช่วยเหลืออาจารย์เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ และประเด็น คาดหวังให้มีคู่มือ/แหล่งเรียนรู้ แนะนำการใช้งานการใช้สื่อออนไลน์เพื่อ

การเรียนการสอน สำหรับอาจารย์ผู้สอน ตามลำดับ ซึ่งจากผลการศึกษาจะเห็นได้ว่ากลุ่มตัวอย่างยังมีอุปสรรคในการจัดการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ทั้งในด้านของอุปกรณ์ที่ใช้ในการสอน ไม่ว่าจะเป็น โน้ตบุ๊ก คอมพิวเตอร์ตั้งโต๊ะ แท็บเล็ต รวมไปถึงสัญญาณอินเทอร์เน็ตที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน ในด้านความชำนาญการในการใช้เทคโนโลยี อีกทั้งรูปแบบการเรียนการสอนที่มีความแตกต่างไปจากเดิม เนื่องมาจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 เกิดขึ้นอย่างกระทันหัน ส่งผลให้ต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดการเรียนการสอน ประกอบกับกลุ่มตัวอย่างยังมีความพร้อมเพียงพอต้องใช้เวลาในการศึกษา ปรับตัว และปรับเปลี่ยนรูปแบบการเรียนการสอนจากในห้องเรียนมาใช้ในการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์แทน ส่งผลให้กลุ่มตัวอย่างจึงมีความคาดหวังในด้านสนับสนุนการเรียนการสอนมากที่สุด เพื่อสามารถดำเนินการสอนได้ตามปกติในรูปแบบการเรียนการสอนที่แตกต่างไปจากเดิม กับเวลาที่จำกัด สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิทัศน์ ผักเจริญผล และคณะ (2563) ได้ศึกษาเรื่องความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ภายใต้สถานการณ์ระบาดไวรัส Covid-19 พบว่าครูบางส่วนไม่พร้อมในการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ พร้อมขอความช่วยเหลือจากทางโรงเรียน และรัฐบาลในการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการในการจัดการเรียนการสอนออนไลน์อย่างเร่งด่วนงบประมาณ ระยะเวลาในการเตรียมและสร้างบทเรียนออนไลน์ บุคลากรสนับสนุนด้านเทคโนโลยี รวมถึงจัดหาอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงและอุปกรณ์สื่อสาร

รองลงมา กลุ่มตัวอย่างมีความคาดหวังต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ด้านผู้เรียน หมายถึง มีความคาดหวังมากที่สุด ในประเด็น คาดหวังให้มีฐานข้อมูลสื่อและแหล่งเรียนรู้ออนไลน์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของนักศึกษา ค่าเฉลี่ยมากที่สุด อาจเป็นเพราะกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ต้องการให้มีการรวบรวมแหล่งเรียนรู้ออนไลน์จากหลายๆ แห่งที่เป็นประโยชน์ เพื่อสะดวกในการเข้าถึงของผู้เรียน และเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (PCS, 2009 อ้างถึงใน สุทธิวรรณ ตันติรจนาวงศ์, 2560) จะเน้นการเรียนรู้จากการปฏิบัติ ส่งเสริมการลงมือทำและแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง โดยอาศัยทักษะการคิดอย่างมีขั้นตอน ร่วมกับการใช้นวัตกรรมเทคโนโลยีสารสนเทศ จึงได้มีการจัดการศึกษาโดยใช้สื่อสังคมออนไลน์มาประกอบการเรียนการสอน รองลงมาคือประเด็น คาดหวังให้การเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์เป็นอีกหนึ่งช่องทางในการติดต่อสื่อสารกับผู้เรียน เนื่องจากสื่อสังคมออนไลน์ เป็นสื่อกลางที่ทุกคนทั่วไปมีส่วนร่วมสร้างและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่างๆ ผ่านอินเทอร์เน็ตได้ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2554) ซึ่งนำมาสู่การสื่อสารที่ไร้ขีดจำกัด ทำให้กลุ่มตัวอย่างมีความคาดหวังที่จะใช้การเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์เป็นอีกหนึ่งช่องทางในการติดต่อสื่อสารกับผู้เรียนต่อไปในอนาคตได้ทั้งในสถานการณ์ปกติหรือหากเกิดสถานการณ์วิกฤตอื่นๆ ในอนาคตขึ้น ซึ่งประเด็นความคาดหวังต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ด้านผู้เรียนทั้งสองประเด็น สอดคล้องกับงานวิจัยของ จิรพรรณ ประภาณวีน (2558) ที่ได้

ศึกษาสภาพและความต้องการการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการจัดการเรียนการสอนของครูระดับประถมศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 พบว่าความต้องการด้านการเรียนการสอนออนไลน์ คือ ต้องการให้มีระบบการเรียนการสอนแบบออนไลน์ รองลงมาคือ ต้องการระบบการเรียนการสอนออนไลน์เพื่อพัฒนานักเรียนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น และในส่วนของความต้องการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการจัดการเรียนการสอนโดยรวมพบว่า ความต้องการของครูในด้านการติดต่อสื่อสารมากที่สุด ประเด็นแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเพื่อนครู และรองลงมาคือการสื่อสารระหว่างครูกับนักเรียน

และกลุ่มตัวอย่างมีความคาดหวังต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ด้านผู้สอน ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด หมายถึง มีความคาดหวังมาก ในประเด็น คาดหวังให้มีโปรแกรม/แพลตฟอร์มในการจัดการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ที่ตอบสนองตามความต้องการของท่าน ค่าเฉลี่ยมากที่สุด หมายถึง มีความคาดหวังมากที่สุด ซึ่งจะเห็นได้ว่าหลักสูตร/เนื้อหารายวิชาของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความแตกต่างและหลากหลาย ทั้งรูปแบบการสอนแบบปฏิบัติ การสอนแบบบรรยาย และการสอนในรูปแบบผสมผสาน การเลือกใช้แพลตฟอร์มการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมจึงเป็นสิ่งสำคัญในการจัดการเรียนการสอนเพื่อตอบสนองความต้องการของตนเอง และก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการเรียนกับผู้เรียนมากที่สุด สอดคล้องกับแนวคิดกระบวนการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ที่ จักรกฤษณ์ โปตาพล (2563) กล่าวว่า กระบวนการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ มีประเด็นสำคัญ ได้แก่ การเลือกแพลตฟอร์มการจัดการเรียนการสอน การออกแบบบทเรียนออนไลน์ การจัดการห้องเรียนออนไลน์ การใช้สื่อในการเรียนการสอนออนไลน์ และการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนการสอน

5.3.2 อภิปรายการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานการวิจัยที่ 1 ลักษณะประชากรที่แตกต่างกันจะมีทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่แตกต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย พบว่า อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่มีอายุ ระดับการศึกษา สถาบันการศึกษาที่สังกัด กลุ่มสาขาวิชาที่สอน ลักษณะรายวิชาที่สอน และประสบการณ์การสอนผ่านสื่อออนไลน์แตกต่างกันจะมีทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ กรรณิการ์ เหมือนประเสริฐ (2548) ที่ได้ศึกษาทัศนคติของพนักงานที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมปฏิบัติงานของพนักงานในองค์กรบริษัท คูเวต ปีโตรเลียม (ประเทศไทย) จำกัด ได้กล่าวถึงแนวคิดลักษณะทางประชากรว่า หน่วยงานองค์กรต่างๆ ประกอบไปด้วยบุคลากรในระดับต่างๆ เป็นจำนวนมาก บุคคลแต่ละคนจะมีพฤติกรรมที่แตกต่างกันออกไป ลักษณะพฤติกรรมของบุคคลที่แสดงออกแตกต่างกันนี้ มีสาเหตุมาจากปัจจัยต่างๆ ซึ่งได้แก่ อายุ เพศ สถานภาพ ระยะเวลาในการปฏิบัติงานในองค์กร ลักษณะพฤติกรรมในการทำงานของบุคคล

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่มีอายุไม่เกิน 30 ปี จะมีทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ดีกว่าอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่มีอายุมากกว่า 31-40 ปี 51-60 ปี และ 61 ปีขึ้นไป และมีทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ด้านหลักสูตร/เนื้อหาวิชาดีกว่าอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่มีอายุมาก และผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่มีประสบการณ์การสอนผ่านสื่อออนไลน์ 3-5 ปีขึ้นไป จะมีทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ดีกว่าอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่มีประสบการณ์การสอนผ่านสื่อออนไลน์ 1-2 ปี อาจเพราะมีประสบการณ์ที่มากกว่าในการสอนผ่านสื่อออนไลน์ จึงส่งผลให้มีทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ที่ดีกว่า สอดคล้องกับแนวคิดลักษณะทางประชากร ที่ กิตติมา สุรสนธิ (2541, น. 15-17) ได้กล่าวถึงลักษณะประชากรในเรื่องอายุ กล่าวว่าอายุจะเป็นตัวกำหนดหรือเป็นสิ่งที่บ่งบอกเกี่ยวกับประสบการณ์ในเรื่องราวต่างๆ ของบุคคลที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นเครื่องบ่งชี้หรือแสดงความคิด ความเชื่อ ลักษณะการโต้ตอบต่อเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นของบุคคล โดยทั่วไปเมื่ออายุเพิ่มขึ้นประสบการณ์ก็จะมากขึ้น ความรอบคอบก็จะเพิ่มมากขึ้น วิธีคิดและสิ่งที่สนใจก็จะเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา ซึ่งเป็นปัจจัยที่ทำให้คนมีความแตกต่างกันในเรื่องของความคิดและพฤติกรรม คนที่อายุน้อยมักจะมีความคิดเสรีนิยม ยึดถืออุดมการณ์ และมองโลกในแง่ดีกว่าคนที่มีความอายุมาก ในขณะที่คนที่อายุมากมักจะยึดถือการปฏิบัติเข้มงวด มีความคิดที่อนุรักษ์นิยม ระมัดระวัง มองโลกในแง่ร้ายกว่าคนที่มีความอายุน้อย เนื่องมาจากผ่านประสบการณ์การใช้ชีวิตที่แตกต่างกัน ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของไพศาล ลุนใต้ (2550) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาทัศนคติของอาจารย์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ เกี่ยวกับการนำระบบอีเลิร์นนิ่ง (e-Learning) มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ผลการวิจัยทัศนคติของอาจารย์ พบว่า อาจารย์ที่มีอายุที่ต่างกันมีทัศนคติเกี่ยวกับการนำระบบอีเลิร์นนิ่งมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนแตกต่างกัน โดยอาจารย์ ที่มีอายุต่ำกว่า 30 ปี แตกต่างจากกลุ่มที่มีอายุระหว่าง 30-35 ปี และกลุ่มที่มีอายุ 46 ปี ขึ้นไป และอาจารย์ที่มีประสบการณ์ในการสอนที่ต่างกันมีทัศนคติเกี่ยวกับการนำระบบอีเลิร์นนิ่ง มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนแตกต่างกัน โดยอาจารย์ที่มีประสบการณ์ในการสอน 15 ปี ขึ้นไป แตกต่างจากกลุ่มที่มี ประสบการณ์ในการสอน 5 ปี แต่ไม่ถึง 10 ปี และกลุ่มที่มีประสบการณ์ในการสอนต่ำกว่า 5 ปี

และผลการทดสอบสมมติฐานของงานวิจัยยังพบว่า อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่มีระดับการศึกษาปริญญาโทจะมีทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ดีกว่าอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่มีระดับการศึกษาปริญญาเอก อีกทั้งผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่สอนกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีจะมีทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ดีกว่าอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่สอนกลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และ

สังคมศาสตร์ อาจเพราะอาจารย์ที่สอนกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมีความรู้ด้านเทคโนโลยีดีกว่า สอดคล้องกับแนวคิดลักษณะทางประชากรที่ กิติมา สุรสนธิ (2541, น. 15-17) ได้กล่าวถึงลักษณะประชากรในเรื่องการศึกษา กล่าวว่าแต่ละบุคคลจะได้รับการศึกษาที่แตกต่างกัน ยุคสมัยของการศึกษาต่างกัน ย่อมทำให้มีความรู้สึกรู้สีกคิด อุดมการณ์ และความต้องการที่แตกต่างกัน ซึ่งแต่ละบุคคลจะมีความสนใจหรือยึดแนวความคิดตามสาขาต่างๆ ที่ตนได้ศึกษามาเป็นสำคัญ และบุคคลมักมีลักษณะบางประการที่แสดงหรือบ่งชี้ถึงพื้นฐานการศึกษาหรือสาขาวิชาที่ได้เรียนมา เนื่องจากสถาบันการศึกษาเป็นสถาบันที่อบรมหล่อหลอมเกล้าให้บุคคลมีบุคลิกภาพแตกต่างกันออกไป ทางด้านครูผู้สอนก็มีอิทธิพลต่อความคิดผู้เรียน ผ่านการสอดแทรกความรู้สึกรู้สีกคิดให้แก่ผู้เรียน ดังนั้น การศึกษาจึงเป็นปัจจัยที่ทำให้คนมีความคิด ทศนคติ ค่านิยมและพฤติกรรมแตกต่างกัน

ทั้งนี้ ปัจจัยทางด้านประชากรนั้นยังมีลักษณะอื่นๆ ที่ศึกษา ได้แก่ สถาบันการศึกษาที่สังกัด ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่สังกัดสถาบันอุดมศึกษาเอกชนจะมีทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ในภาพรวมดีกว่าอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาของภาครัฐ/สถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐ อาจเพราะได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงาน องค์กรทั้งในด้านการเงิน ด้านทรัพยากร และอื่นๆ มากกว่าสถาบันอุดมศึกษาของภาครัฐ/สถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐ ในส่วนลักษณะรายวิชาที่สอน ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่สอนแบบผสมผสานระหว่างการสอนแบบบรรยายและการสอนแบบปฏิบัติจะมีทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ดีกว่าอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่สอนแบบเน้นการสอนแบบบรรยาย อาจเพราะการสอนแบบผสมผสานระหว่างการสอนแบบบรรยายและการสอนแบบปฏิบัติผ่านสื่อออนไลน์สามารถสร้างสรรค์วิธีการสอน การจัดกิจกรรมในชั้นเรียนที่หลากหลาย น่าสนใจ ทันสมัย และตอบสนองตามความต้องการของผู้เรียนได้ ซึ่งปัจจัยทางด้านประชากรในลักษณะอื่นๆ ที่กล่าวมานี้ สามารถนำมาวิเคราะห์ได้โดยอยู่ภายใต้แนวความคิดที่ว่า ถ้าบุคคลมีปัจจัยเหล่านั้นแตกต่างกัน ทศนคติ ความคิด และพฤติกรรมก็มีแนวโน้มที่จะแตกต่างกันไปด้วย

ขณะเดียวกันพบว่า ลักษณะประชากร ได้แก่ เพศ และจำนวนปีที่สอนที่แตกต่างกันจะมีทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ไม่แตกต่างกัน ซึ่งอาจจะไม่สอดคล้องกับแนวคิดลักษณะทางประชากรที่ กิติมา สุรสนธิ (2541, น. 15-17) ได้กล่าวถึงลักษณะประชากรในเรื่องเพศว่าจากงานวิจัยทางด้านจิตวิทยาทั้งหลายได้แสดงให้เห็นถึงความแตกต่างอย่างมากในเรื่องความคิด ทศนคติ และค่านิยม ทั้งนี้เพราะวัฒนธรรมและสังคมได้กำหนดบทบาทและกิจกรรมของคนสองเพศไว้แตกต่างกัน ซึ่งความแตกต่างทางเพศทำให้เพศหญิงและเพศชายมีความแตกต่างกันอย่างมากใน

เรื่องของทัศนคติ ความคิด และค่านิยม ทั้งนี้เป็นเพราะวัฒนธรรมและสังคม เป็นตัวกำหนดบทบาท และกิจกรรมของคนสองเพศไว้แตกต่างกัน

สมมติฐานการวิจัยที่ 2 ทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา

ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย พบว่า ทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา สอดคล้องกับแนวคิดทัศนคติที่ จีระวัฒน์ วงศ์สวัสดิวัฒน์ (2542) กล่าวว่า ทัศนคติ หมายถึง เครื่องมือกำหนดทิศทางพฤติกรรมของบุคคลที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด ซึ่งความรู้สึกนั้นเป็นไปในทางที่พอใจหรือไม่พอใจก็ได้ ซึ่งเกิดจากการได้รับประสบการณ์ สภาวะความพร้อมนี้เป็นแรงที่กำหนดทิศทางของปฏิกิริยาของบุคคลหรือสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับบุคคลนั้น ทัศนคติเป็นเรื่องของความไม่ชอบ ความลำเอียง ความรู้สึกและความเชื่อมั่นต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งแต่สามารถวัดได้ในรูปความคิดเห็นหรือจากการแสดงออกทางภาษา ซึ่งจะมีผลต่อพฤติกรรมต่อไป จากผลการศึกษาทัศนคติที่มีต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ สอดคล้องกับองค์ประกอบทางด้านอารมณ์ความรู้สึก (Affection) โดยเธอร์สโตน (Thurstone, 1946/1959, อ้างถึงใน อธิระพร อูวรรณโณ, 2535) ได้ให้ความหมายว่า ทัศนคติ หมายถึง อารมณ์ความรู้สึก (Affection) ในทางสนับสนุนหรือต่อต้านที่หมายทางจิต ทั้งนี้ อารมณ์ความรู้สึกของบุคคลเกิดขึ้นได้ทั้งเชิงบวกและเชิงลบ อันได้แก่ ความชอบ ไม่ชอบ ความพึงพอใจ ไม่พึงพอใจ ตลอดจนการวางแผนแนวโน้มการกระทำในอนาคต รูปแบบของพฤติกรรม และแนวทางความคิดอุดมการณ์ของบุคคล อีกทั้งยังสอดคล้องกับ สมิตร์ สุวรรณ (2556) ได้รวบรวมเกี่ยวกับแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรม กล่าวว่า พฤติกรรม คือ กิริยาอาการต่างๆ ที่แสดงมนุษย์ หรือปฏิกิริยาที่เกิดขึ้นเจอกับสิ่งเร้า สามารถจำแนกพฤติกรรมต่างๆ ที่กล่าวมาแล้วได้เป็น 2 ลักษณะ คือ 1. พฤติกรรมที่ไม่สามารถควบคุมได้ 2. พฤติกรรมที่สามารถควบคุมและจัดระเบียบได้ เมื่อมีสิ่งเร้ามากระทบ สติปัญญาหรืออารมณ์ จะเป็นตัวตัดสินว่า ควรจะปล่อยกิริยาอาการใดออกไป ทั้งนี้เมื่อสติปัญญาควบคุมการปล่อยกิริยา เป็นการกระทำตามความคิดหรือทำด้วยสมอง แต่ถ้าอารมณ์ควบคุมเรียกว่า เป็นการทำตามอารมณ์ หรือปล่อยตามใจ นักจิตวิทยาส่วนใหญ่เชื่อว่า อารมณ์มีอิทธิพลมากกว่าสติปัญญา โดยมนุษย์ทุกคนล้วนแล้วแต่ยังมีความโลภ ความโกรธ ความหลง ทำให้ส่วนใหญ่ของพฤติกรรมแล้วอยู่บนพื้นฐานของอารมณ์และความรู้สึก ซึ่งการเกิดพฤติกรรมที่แสดงออกมานั้น จะมีทั้งพฤติกรรมในทางบวกและพฤติกรรมในทางลบ จะเกิดขึ้นได้ในทุกวันและทุกสถานการณ์ โดยพฤติกรรมที่เกิดขึ้นเหล่านั้นและในขณะนั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยต่างๆ หลายประการ ไม่ว่าจะเป็นทางกาย ทางจิตใจ สภาพแวดล้อม สังคม การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปตามยุคสมัย เพื่อให้อยู่ร่วมกับคนส่วนใหญ่ได้ จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิด

พฤติกรรมการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ อีกทั้งส่งผลต่อแนวโน้มพฤติกรรมการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ในอนาคต สอดคล้องกับ ถวิล ธาราโกชน (2543) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรม ไว้ว่า ปัจจัยทางด้านสิ่งแวดล้อม ในชีวิตประจำวันของมนุษย์ต้องเรียนรู้และพบสภาพสิ่งแวดล้อมต่างๆ ตลอดเวลา สิ่งแวดล้อมใดที่ปรากฏเด่นชัดต่อบุคคล สิ่งแวดล้อมนั้นจะทำหน้าที่เป็น สิ่งเร้า กระตุ้นให้บุคคลเกิดพฤติกรรม และพฤติกรรมก็จะแตกต่างกันไปตามสภาพของสิ่งแวดล้อม

จะเห็นได้จากผลการวิจัย ทักษะคิดต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ในภาพรวมมีความสัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ในการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาอย่างมีนัยสำคัญ โดยเป็นความสัมพันธ์ทางบวก กล่าวคือ อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่มีทักษะคิดเชิงบวกต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ในภาพรวม จะให้ความสำคัญมากกับวัตถุประสงค์การเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ โดยด้านที่มีระดับความสัมพันธ์สูงที่สุดคือ ด้านระบบบริหารจัดการรายวิชา รองลงมาคือ ด้านการวัดและประเมินผล ด้านหลักสูตร/เนื้อหาวิชา และด้านการติดต่อสื่อสาร ทั้งนี้ความสัมพันธ์ดังกล่าวอยู่ในระดับสูง ซึ่งสอดคล้องกับ ดวงเดือน พันธมนาวิน (2530) กล่าวถึง ทักษะคิดที่เชื่อมโยงไปถึงพฤติกรรมของบุคคลว่า ทักษะคิด กับพฤติกรรมมีความสัมพันธ์ มีผลซึ่งกันและกัน กล่าวคือ ทักษะคิด มีผลต่อการแสดงพฤติกรรมของบุคคล ในขณะที่เดียวกันการแสดงพฤติกรรมของบุคคลก็มีผลต่อทักษะคิดของบุคคลด้วย อย่างไรก็ตาม ทักษะคิด เป็นเพียงองค์ประกอบหนึ่งที่ทำให้เกิดพฤติกรรม ทั้งนี้ไพราะ เทรนดิส (Triandis, 1971) กล่าวว่า พฤติกรรมของบุคคล เป็นผลมาจากทักษะคิด บรรทัดฐานของสังคม นิสัย และผลที่คาดหวัง ทั้งนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ สุรพงษ์ โสธนะเสถียร (2533) กล่าวว่า พฤติกรรมเป็นการแสดงออกของบุคคลโดยมีพื้นฐานมาจากความรู้ และทักษะคิดของบุคคล การที่บุคคลมีพฤติกรรมที่แตกต่างกันเนื่องมาจากการมีความรู้ และทักษะคิดที่แตกต่างกัน ความแตกต่างกันในการแปลความหมายสารที่ตนเองได้รับจึงก่อให้เกิดประสบการณ์สั่งสมที่แตกต่างกันอันมีผลกระทบ ต่อพฤติกรรมของบุคคล และสอดคล้องกับงานวิจัยของสมศักดิ์ มงคลขจรกิตติ และอินทุราภรณ์ มงคลขจรกิตติ (2560) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การศึกษาทักษะคิด พฤติกรรมการใช้ ความต้องการและข้อเสนอแนะของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิที่มีต่อการนำระบบอีเลิร์นนิง (e-Learning) มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ผลการศึกษาพบว่า ระดับพฤติกรรมการใช้และความคิดเห็นต่อระบบอีเลิร์นนิงของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิในการจัดการเรียนการสอนในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ระดับพฤติกรรมการใช้และความคิดเห็นต่อระบบอีเลิร์นนิงของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ด้านทักษะคิดของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิที่มีต่อการนำระบบอีเลิร์นนิงมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน

สมมติฐานการวิจัยที่ 3 ทักษะต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์มีความสัมพันธ์กับแนวโน้มพฤติกรรมการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา

ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย พบว่า ทักษะต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์มีความสัมพันธ์กับแนวโน้มพฤติกรรมการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา อย่างมีนัยสำคัญ โดยเป็นความสัมพันธ์ทางบวก กล่าวคือ อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่มีทัศนคติเชิงบวกต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ จะมีแนวโน้มพฤติกรรมการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์มาก ทั้งนี้ความสัมพันธ์ดังกล่าวอยู่ในระดับสูง สอดคล้องกับ Anatsi (1976, p.453 อ้างถึงใน เอมิกา เหมมินทร์, 2556, น. 29) ได้กล่าวถึง ทักษะ ว่าเป็นดัชนีชี้ว่าบุคคลนั้นคิดและรู้สึกอย่างไรกับคนรอบข้าง วัตถุหรือสิ่งแวดล้อมตลอดจนสถานการณ์ต่างๆ โดยทัศนคตินั้นมีรากฐานมาจากความเชื่อที่อาจส่งผลถึงพฤติกรรมในอนาคตได้ ทักษะจึงเป็นเพียงความพร้อมที่จะตอบสนองต่อสิ่งเร้า และเป็นมิติของการประเมินเพื่อแสดงว่าชอบหรือไม่ชอบต่อประเด็นหนึ่งๆ ซึ่งถือเป็นการสื่อสารภายในบุคคลที่เป็นผลกระทบมาจากการรับสารอันจะมีผลต่อพฤติกรรมต่อไป ยังสอดคล้องกับ จำรอง เงินดี (2552) กล่าวว่า ทักษะ เป็นเรื่องของการเรียนรู้จากประสบการณ์และสิ่งแวดล้อม ซึ่งแหล่งกำเนิดทัศนคติที่สำคัญจะเห็นได้ว่าประสบการณ์ การติดต่อสื่อสาร รวมไปถึงการเข้าไปอยู่ในสังคมใดสังคมหนึ่ง ส่งผลให้แต่ละบุคคลมีทัศนคติต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งแตกต่างกันไปตามทัศนคติของตน ปัจจัยต่างๆ ของการเกิดทัศนคติในความเป็นจริงจะมีได้มีการเรียงลำดับตามความสำคัญแต่อย่างใด ทั้งนี้เพราะ ปัจจัยใดจะมีความสำคัญต่อการเกิดทัศนคติมากหรือน้อย ย่อมแล้วแต่ว่าการพิจารณาสร้างทัศนคติต่อสิ่งดังกล่าวจะเกี่ยวข้องกับปัจจัยใดมากที่สุด จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ได้เรียนรู้ถึงการใช้เทคโนโลยีในการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์มากยิ่งขึ้น ส่งผลให้เกิดประสบการณ์จากปัจจัยต่างๆ ที่จะนำไปสู่แนวโน้มพฤติกรรมในอนาคต สอดคล้องกับงานวิจัยของธนพรรณ ทรัพย์ธนาตล (2554) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการจัดการเรียนการสอนบทเรียนออนไลน์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ ตามการรับรู้ของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านผู้บริหาร ปัจจัยด้านอาจารย์ ปัจจัยด้านนักศึกษา และปัจจัยด้านสถานศึกษาส่งผลกระทบต่อการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

สมมติฐานการวิจัยที่ 4 พฤติกรรมการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์มีความสัมพันธ์กับความคาดหวังต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา

ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย พบว่า วัตถุประสงค์ในการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์มีความสัมพันธ์กับความคาดหวังต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาอย่างมีนัยสำคัญ โดยเป็นความสัมพันธ์ทางบวก และมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความคาดหวังต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ในทุกด้านอย่างมีนัยสำคัญ ด้านที่มีระดับความสัมพันธ์สูงสุดคือ ด้านผู้เรียน รองลงมาคือ ด้านผู้สอน และด้านสนับสนุนการสอน กล่าวคือ อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่ให้ความสำคัญมากกับวัตถุประสงค์การเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ จะมีความคาดหวังต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ในภาพรวมมาก ทั้งนี้ความสัมพันธ์ดังกล่าวอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของธัญญา มาศ ดุษฎี (2553) ได้ศึกษาสภาพ ปัญหา และ ความคาดหวังต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการเรียนการสอนของอาจารย์โรงเรียนสาธิตสนวิเทศบางบอน กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ความคาดหวังต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และผลการเปรียบเทียบความคาดหวังต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการเรียนการสอนโดยรวมไม่แตกต่างกัน

เนื่องจากวัตถุประสงค์ในการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความคาดหวังต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ ในด้านที่มีระดับความสัมพันธ์สูงสุดคือ ด้านผู้เรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ จีรวรรณ ประภาณาวิน (2558) ที่ได้ศึกษาสภาพและความต้องการการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการจัดการเรียนการสอนของครูระดับประถมศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1 พบว่า ความต้องการด้านการเรียนการสอนออนไลน์ คือ ต้องการให้มีระบบการเรียนการสอนแบบออนไลน์ รองลงมาคือ ต้องการระบบการเรียนการสอนออนไลน์เพื่อพัฒนานักเรียนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของพนิดา หนูทวี (2560) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความต้องการในการใช้งาน e-Learning ในการเรียนการสอนของนักศึกษาและอาจารย์ระดับมหาวิทยาลัย ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามีความต้องการในการใช้งานการเรียนการสอนผ่านเว็บอยู่ในระดับมากทุกรายการ ส่วนอาจารย์มีความต้องการในการใช้งาน การเรียนการสอนผ่านเว็บ อยู่ในระดับมากที่สุด 4 รายการคือ 1) ด้านหลักสูตร 2) ด้านบุคลากร 3) ด้านโครงสร้างพื้นฐานและการสนับสนุน และ 4) ด้านระบบการเรียนการสอนผ่านเว็บ อีก 3 รายการอยู่ในระดับมาก คือ 1) ด้านการประกันคุณภาพการเรียนการสอนผ่านเว็บ 2) ด้านการจัดการธุรกิจ และ 3) ด้านการวัดและประเมินผล

5.4 ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

การผลการวิจัยเรื่อง “ทัศนคติและความคาดหวังที่มีต่อการใช้สื่อออนไลน์เพื่อการเรียนการสอนของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา” ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

1. จากผลการวิจัยพบว่า อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษามีทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ในภาพรวม มีทัศนคติปานกลาง ถึงแม้ว่าอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาจะมีทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ในด้านระบบบริหารจัดการรายวิชา มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านหลักสูตร/เนื้อหาวิชา เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดในการวัดทัศนคติ กล่าวคือ อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษารู้สึกว่าการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ทำให้ผู้เรียนมีความตั้งใจและสนใจเรียนเพิ่มขึ้น มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด หมายถึง มีทัศนคติเชิงลบ เนื่องจากกระหว่างการเรียนการสอนผู้เรียนไม่มีปฏิสัมพันธ์ได้ตอบกับอาจารย์ผู้สอน ไม่ร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนที่ผู้สอนกำหนด อาจเป็นเพราะทัศนคติของผู้เรียน ที่มีทัศนคติเชิงลบกับการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ หรือเนื้อหาวิชาไม่เหมาะสมกับรูปแบบการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ หรือเทคนิควิธีการสอนของอาจารย์ยังไม่ดึงดูดความสนใจของผู้เรียนมากพอ ซึ่งแนวทางการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ที่มีประสิทธิภาพจะต้องเกิดจากความร่วมมือของทั้ง 2 ฝ่าย ทั้งผู้เรียน และผู้สอน ดังนั้นผู้เรียนควรมีความสนใจ กระตือรือร้นและมีวินัยในการเรียน ตั้งใจเรียนและให้ความร่วมมือกับผู้สอนระหว่างเรียน รวมไปถึงการมีทัศนคติที่ดีกับการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ ในส่วนของอาจารย์ผู้สอนควรมีทักษะในการจัดการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ในหลากหลายด้าน ทั้งด้านเทคโนโลยี ด้านการสร้างสรรค์ ด้านการสื่อสาร และควรศึกษากระบวนการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ในแต่ละขั้นตอน ตั้งแต่การเลือกแพลตฟอร์มที่เหมาะสม การออกแบบบทเรียนออนไลน์และการจัดการห้องเรียนออนไลน์เพื่อเพิ่มความน่าสนใจ เช่น การเลือกสื่อการสอนที่ดึงดูดความสนใจของผู้เรียน การกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย โดยอาจจะใช้เกมเข้ามาบูรณาการกับการสอนเพื่อให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมกับการเรียนการสอน จะทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งอาจจะส่งผลให้อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษามีทัศนคติต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ในทิศทางที่ดีขึ้น และอยากที่จะใช้การเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ต่อหากเกิดภาวะวิกฤตต่างๆ ขึ้นอีก ตามผลการวิจัยในส่วนของแนวโน้มพฤติกรรมกรเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์

2. จากผลการวิจัยพบว่า อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษามีพฤติกรรมการใช้โปรแกรมสำหรับสื่อสารและสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนผ่านโปรแกรม Zoom มากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยที่พบว่า อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษามีความคาดหวังต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อ

ออนไลน์ ด้านผู้สอน ในประเด็น คาดหวังให้มีโปรแกรม/แพลตฟอร์มในการจัดการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ที่ตอบสนองตามความต้องการของท่านมากที่สุด เนื่องจากการใช้การเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์มีข้อจำกัดในการใช้งาน ซึ่งอาจไม่ตอบสนองความต้องการของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการสอนตามความต้องการได้ทุกด้าน ดังนั้น ผู้บริหารมหาวิทยาลัย อาจารย์ ซึ่งเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการเรียนการสอนที่สำคัญ อาจารย์ควรศึกษาการเลือกแพลตฟอร์มการจัดการเรียนการสอน แต่ละแพลตฟอร์มที่สอดคล้องกับหลักสูตร/เนื้อหาวิชา และรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสม ในส่วนของผู้บริหารควรพิจารณาดำเนินการขอเปิดสิทธิ์ในการใช้งาน เช่น การซื้อโปรแกรม หรือลายเส้นสำหรับการใช้งานในแพลตฟอร์มที่เหมาะสมกับการจัดการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพอย่างเต็มที่ในการทำงาน

3. จากผลการวิจัยพบว่า อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่ใช้โน้ตบุ๊กในการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์มากที่สุด ทั้งนี้ เนื่องมาจากโน้ตบุ๊กเป็นอุปกรณ์ที่ใช้งานสะดวก สามารถพกพาได้ สอดคล้องกับรูปแบบในการจัดการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ จึงเป็นอุปกรณ์ที่อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษานำมาใช้มากที่สุด แต่ด้วยศักยภาพของอุปกรณ์ในการทำงานแต่ละรุ่นที่อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาใช้ในการสอน อาจแตกต่างกันและส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ ตามผลการวิจัยในส่วนของความคาดหวังที่มีต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ โดยมีความคาดหวังต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ ด้านสนับสนุนการสอนมากที่สุด ในประเด็น คาดหวังให้สถาบันของท่านมีการสนับสนุนอุปกรณ์ สถานที่สำหรับการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ ค่าเฉลี่ยมากที่สุด 4.43 หมายถึง มีความคาดหวังมากที่สุด ดังนั้น องค์กรควรมีการพิจารณาถึงอุปกรณ์สำหรับการจัดการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ที่มีคุณภาพ เหมาะสมกับการใช้งาน เพื่อให้การเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์มีประสิทธิภาพสูงสุด และเพียงพอต่อความต้องการของผู้ใช้งาน

4. จากผลการวิจัยพบว่า อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่เรียนรู้การใช้การเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์จากการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยในส่วนของแนวโน้มพฤติกรรมการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ พบว่า นอกเหนือจากอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่มีความตั้งใจที่ยังคงจะใช้การเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ต่อหากเกิดภาวะวิกฤตต่างๆ ขึ้นอีกมากที่สุดแล้ว ยังมีแนวโน้มตั้งใจที่จะศึกษาหาข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ในรูปแบบต่างๆ เพื่อพัฒนาการสอน และตั้งใจจะเข้าร่วมกิจกรรม โครงการเกี่ยวกับ “การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์” หากมีหน่วยงานต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกสถาบันจัดขึ้น รองลงมาตามลำดับ อีกทั้งยังสอดคล้องกับผลการวิจัยในส่วนของความคาดหวังที่มีต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ ในด้านสนับสนุนการสอน ประเด็นคาดหวังให้มีหน่วยงานที่คอยสนับสนุน ผลิต ให้คำปรึกษา และช่วยเหลืออาจารย์เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ ดังนั้น

องค์กรควรมีการพิจารณาในส่วนของการจัดตั้งหน่วยงาน หรือเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ความสามารถในด้านเทคโนโลยี เพื่อคอยสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ให้กับอาจารย์ในองค์กร พร้อมทั้งจัดอบรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาจารย์ด้านการเรียนการสอนให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่ทันต่อเทคโนโลยี อันเป็นพื้นฐานของรูปแบบการเรียนรู้ในอนาคต

5.5 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงปริมาณโดยใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูล ดังนั้น หากมีการศึกษาวิจัยต่อยอดในหัวข้อต่อไป ควรเพิ่มวิจัยเชิงคุณภาพ โดยอาจใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) หรือการสนทนากลุ่ม (Focus Group Interview / discussion) กับกลุ่มตัวอย่าง หรืออาจจัดทำการศึกษาแบบผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ (Mixed Method) เพื่อให้ได้ทราบข้อมูลและผลการศึกษาเกี่ยวกับการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ทั้งเชิงลึกและเชิงกว้าง พร้อมกันนี้ควรศึกษากลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มนักศึกษาร่วมด้วย เพื่อที่จะได้ทราบผลการศึกษาที่ครอบคลุม ชัดเจนมากยิ่งขึ้น และยังสามารถเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างมุมมองของผู้สอนและผู้เรียนเกี่ยวกับการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์

2. การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาที่จำกัดขอบเขตของกลุ่มตัวอย่างเฉพาะอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยเพียงอย่างเดียวเท่านั้น จึงทำให้ทราบถึงทัศนคติ พฤติกรรม แนวโน้มพฤติกรรม และความคาดหวังที่มีต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์เพียงกลุ่มตัวอย่างข้างต้น ที่เป็นการศึกษาในระดับอุดมศึกษาเท่านั้น ดังนั้น ควรศึกษาให้ครอบคลุม หรือศึกษาในกลุ่มตัวอย่างกลุ่มอื่น เช่น การศึกษาในระดับโรงเรียน เพื่อจะได้ทราบถึงบริบทของแต่ละกลุ่มที่เหมือนหรือแตกต่างกันออกไป เพื่อนำไปสู่การพัฒนา และหาแนวทางในการวางแผนการจัดการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ที่สอดคล้อง เหมาะสมกับแต่ละระดับการศึกษาต่อไป

3. การศึกษาครั้งนี้มีการศึกษาถึงตัวแปร ทัศนคติ พฤติกรรม แนวโน้มพฤติกรรม และความคาดหวังที่มีต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ ในการศึกษาครั้งต่อไปอาจจะศึกษาถึงตัวแปรอื่นๆ โดยเฉพาะสามารถศึกษาปัจจัย สภาพปัญหา ความรู้ความเข้าใจที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ และความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ของกลุ่มตัวอย่าง

รายการอ้างอิง

หนังสือและบทความในหนังสือ

- กิติมา สุรสนธิ. (2541). *ความรู้ทางการสื่อสาร*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- จำรอง เงินดี. (2552). *จิตวิทยาสังคม*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- จิระวัฒน์ วงศ์สวัสดิวัฒน์. (2542). *ทัศนคติความเชื่อและพฤติกรรม: การวัดทรัพยากรและการเปลี่ยนแปลง*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ.
- ดวงเดือน พันธมนานิน. (2530). *การวัดและการวิจัยเจตคติที่เหมาะสมตามหลักวิชาการ*. ในเอกสารประกอบการบรรยายพิเศษในวิชาสัมมนาสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- ถนอมพร เลาหจรัสแสง. (2545). *Designing e-Learning หักการออกแบบและการสร้างเว็บเพื่อการเรียนการสอน*. กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ถวิล ธาราโกชน. (2543). *พฤติกรรมมนุษย์กับการพัฒนาตน*. กรุงเทพฯ: ทิพย์วิสุทธิ.
- ธีระพร อูวรโณ. (2535). *ทฤษฎีและการวัดเจตคติ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประมะ สตะเวทิน. (2546). *หลักนิเทศศาสตร์*. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- ประภา เพ็ญสุวรรณ. (2540). *โครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาสุขศึกษาและพฤติกรรมศาสตร์คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- พัชรพร รัตนโรภาส. (2553). *รายงานการวิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนวิชา ENG321 ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารมวลชน สาขาวิชาภาษาอังกฤษสื่อสารธุรกิจ*. กรุงเทพฯ: คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- ไพโรจน์ ตีรณธนากุล, ไพบุลย์ เกียรติโกลม, และ เสกสรร แยมพิณิจ. (2546). *การออกแบบและการผลิตบทเรียนคอมพิวเตอร์การสอน*. กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมคุณภาพ.
- รวิวรรณ อังคนุรักษ์พันธุ์. (2533). *การวัดทัศนคติเบื้องต้น*. ชลบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ลักขณา สรวิวัฒน์. (2544). *จิตวิทยาในชีวิตประจำวัน*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- วรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง, และอธิป จิตฤกษ์. (2556). *ทักษะแห่งอนาคตใหม่ การศึกษาเพื่อศตวรรษที่ 21*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: โอเพ่นเวิลด์ส พับลิชชิง เฮาส์.
- สงวน สุทธิเลิศอรุณ. (2545). *พฤติกรรมมนุษย์กับการพัฒนาตน*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์อักษราพัฒนา.
- สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. (2524). *การปรับพฤติกรรม*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- สุชา จันทน์เอม. (2542). *จิตวิทยาทั่วไป*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- สุมิตร สุวรรณ. (2556). *แนวทางการเสริมสร้างศักยภาพของคณะวิชาเพื่อตอบสนองพันธกิจความเป็นมหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยและพัฒนาแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สุรพงษ์ โสธนะเสถียร. (2533). *การสื่อสารกับสังคม*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อานัติ รัตนธิกุล. (2553). *สร้างระบบ e-learning Moodle ฉบับสมบูรณ์*. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.

บทความวารสาร

- จุฑารัตน์ ศราวุฒะวงศ์. (2560). พฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์ของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. *โครงการวิจัยสาขาสังคมและพฤติกรรมศาสตร์, วารสารบรรณศาสตร์, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*.
- ชนะวัฒน์ วรรณประภา. (2560). สื่อสังคมออนไลน์กับการศึกษา. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 11(1), 7-20.
- น้ำทิพย์ วิภาวิน. (2558). เครือข่ายสังคมในสังคมเครือข่าย = Social network in a networked society. *วารสารวิจัย สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ*, 8(2), 119-127.
- ระวี แก้วสุกใส และชัยรัตน์ จุสาลอ. (2556). เครือข่ายสังคมออนไลน์ : กรณีเฟสบุ๊ก (Facebook) กับการพัฒนาผู้เรียน. *Princess of Naradhiwas University Journal*, 5(4), 195-205.
- วิทัศน์ ฝักเจริญผล และคณะ. (2563). ความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ภายใต้สถานการณ์ระบาดไวรัส Covid-19. *วารสารศาสตร์การศึกษาและการพัฒนามนุษย์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*.
- สิทธิโชค วรานุสันติกุล. (2531). การปรับปรุงงานตอนคุณภาพชีวิตการทำงาน. *จุลสารพัฒนาคุณภาพข้าราชการพลเรือน*, 7(4), 14-17.
- สุทธิวรรณ ตันติธรรมาวงศ์. (2560). ทิศทางการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21. *วารสารวิชาการ Veridian E-Journal ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 10(2), 2845-2846.
- เสถียร พูลผล และ ปฏิพล อรรถนพบริบูรณ์. (2563). การสำรวจความคิดเห็นของนักศึกษาเภสัชศาสตร์ที่มีต่อการเรียนการสอนออนไลน์ในช่วงโควิด19 เพื่อออกแบบแนวทางการจัดการเรียนรู้รูปแบบใหม่ของคณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยสยาม. *หนังสือประมวลบทความในการประชุมวิชาการ (Proceedings) ครั้งที่ 15 ประจำปี 2563 เรื่อง การพัฒนาระบบและ*

กลไกอุดมศึกษาไทย ในยุคพลิกผัน (Developing Thai Higher Education System and Mechanism for Disruptive Era), 36-47.

อนันต์ศักดิ์ พวงอก. (2560). การศึกษาความพึงพอใจของอาจารย์และนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษต่อการเรียนการสอนผ่านระบบอีเลิร์นนิง. วารสารวิชาการมนุษยและสังคม คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ.

วิทยานิพนธ์

ธนพรรณ ทรัพย์ธนาตล. (2554). ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการจัดการเรียนการสอนบทเรียนออนไลน์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.

ธัญญามาศ ดุษฎี. (2553). สภาพ ปัญหา และความคาดหวังต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการเรียนการสอนของอาจารย์ โรงเรียนสาธิตสาสนวิเทศบางบอน กรุงเทพมหานคร. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยศิลปากร.

พชร ถิ่นรัตนมงคล และจิรัชมา วิเชียรปัญญา. (2556). ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการเรียนออนไลน์ของผู้เรียนโครงการมหาวิทยาลัยไซเบอร์ไทย. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยรังสิต.

พนิดา หนูทวี. (2560). ความต้องการในการใช้งาน e-Learning ในการเรียนการสอนของนักศึกษาและอาจารย์ระดับมหาวิทยาลัย. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยมหิดล.

ไพศาล ลุนใต้. (2550). การศึกษาทัศนคติของอาจารย์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ เกี่ยวกับการนำระบบอีเลิร์นนิง (e-Learning) มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.

ภาณุวัฒน์ กองราช. (2554). การศึกษาพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

วัชรารณณ์ เฟื่องสุข. (2558). การพัฒนารูปแบบบทเรียนออนไลน์วิชาคอมพิวเตอร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). หลักสูตรและการสอน, มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.

- วิธี แจ่มกระทิก. (2541). *ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการบริโภคอาหารด่วนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.*
- วิภาณี ชีลัน. (2559). *การแพร่กระจายนวัตกรรมของศูนย์นวัตกรรมการเรียนรู้ ในการเรียนการสอนของวิทยาลัยนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.*
- สมศักดิ์ มงคลขจรกิตติ และอินทุราภรณ์ มงคลขจรกิตติ. (2560). *การศึกษาทัศนคติ พฤติกรรมการใช้ ความต้องการและข้อเสนอแนะของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิที่มีต่อการนำระบบอีเลิร์นนิ่ง (e-Learning) มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ.*
- สุดาวรรณ ชันธมิตร. (2538). *พฤติกรรมการบริโภคอาหาร ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในภาคกลาง. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*
- เอมิกา เหมมินทร์. (2556). *พฤติกรรมการใช้และความคิดเห็นเกี่ยวกับผลที่ได้จากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Media) ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.*

เอกสารอื่นๆ

- กรรณิการ์ เหมือนประเสริฐ. (2548). *ทัศนคติของพนักงานที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมปฏิบัติงานของพนักงานในองค์กรบริษัท คูเวต ปีโตรเลียม (ประเทศไทย) จำกัด. (สารนิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). สาขาวิชาการจัดการ, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.*
- กัณฑ์พล บรรทัดทอง. (2557). *พฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์และความพึงพอใจของกลุ่มคนผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร. (การศึกษาเฉพาะบุคคลปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.*
- กายกาญจน์ แสนแก้ว. (2558). *พฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของ Gen-X ในกรุงเทพมหานคร. (สารนิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.*
- จิรวรรณ ประภาณาวิน. (2558). *สภาพและความต้องการการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการจัดการเรียนการสอนของครูระดับประถมศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐมเขต 1. (สารนิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศิลปากร.*

ลีตา โพธิพิพิธ. (2556). *พฤติกรรมกาเปิดรับสื่อ ความคาดหวังและความพึงพอใจต่อปัจจัยด้านความได้เปรียบเชิงการแข่งขันที่มีต่อพฤติกรรมกาตัดสินใจเลือกใช้บริการของผู้บริการเฟสบุ๊ค แพนเพจธุรกิจรับปรึกษาและวางแผนจัดงานแต่งงานในเขตกรุงเทพมหานคร. (การศึกษาเฉพาะบุคคลปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.*

สื่ออิเล็กทรอนิกส์

- กระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม. (2563). *ประกาศมาตรการและการเฝ้าระวังการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโรคโควิด-19 ฉบับที่ 3: การปฏิบัติการของสถาบันอุดมศึกษาเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19. สืบค้นเมื่อ 7 ธันวาคม 2563,* จาก http://www.ops.go.th/main/images/2563/muaAdmin/corona/COVID_3.pdf
- กรมควบคุมโรคติดต่อ. (2563). *COVID-19 (EOC-DDC Thailand). สืบค้นเมื่อ 7 ธันวาคม 2563,* จาก <http://ddcportal.ddc.moph.go.th/portal/apps/opsdashboard/index.html#/20f3466e075e45e5946aa87c96e8ad65>
- กนกวรรณ สุภาราญ. (2563). *ทักษะครูกับการจัดการเรียนรู้ออนไลน์ยุคใหม่. สืบค้นเมื่อ 1 กุมภาพันธ์ 2564,* จาก <https://www.educathai.com/knowledge/articles/372>
- เครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏ 38 แห่ง. (2564). *การสำรวจความคิดเห็นต่อสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 “การเรียนการสอนออนไลน์ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19”. สืบค้นเมื่อ 3 กุมภาพันธ์ 2564,* จาก https://register.kpru.ac.th/rajabhatPoll/?nu=20200007_report_poll
- จักรกฤษณ์ โปตาพล. (2563). *การจัดการเรียนรู้ออนไลน์ : วิธีที่เป็นไปทางการศึกษา. บทความวิชาการ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง. สืบค้นเมื่อ 4 กุมภาพันธ์ 2564,* จาก <https://slc.mbu.ac.th/wp-content/uploads/2020/06/การจัดการเรียนรู้ออนไลน์-ดร.จักรกฤษณ์-โพด.pdf>
- จารุวัจน์ สองเมือง. (2554). *เครือข่ายสังคมออนไลน์กับห้องเรียน. สืบค้นเมื่อ 22 ธันวาคม 2563,* จาก <http://www.muallimthai.com/?p=273>.
- ณัฐพล ม่วงท่า. (2563). *สถิติ Digital 2020 หลังโควิด19 จาก We Are Social. สืบค้นเมื่อ 29 มกราคม 2563,* จาก <https://www.everydaymarketing.co/trend-insight/digital-2020-we-are-social-trends-after-covid19/>

- นพสิทธิ์ ไตรสิทธิวัฒน์. (2556). *การประยุกต์ใช้ Social Network และ Social Media สำหรับการศึกษา*. สืบค้นเมื่อ 1 กุมภาพันธ์ 2564, จาก <http://edutech14.blogspot.com/2014/05/%20social-network-socialmedia.%20html#comment-form>.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2554). *สื่อสังคม-เครือข่ายสังคม*. สืบค้นเมื่อ 25 มกราคม 2564, จาก <http://www.royin.go.th/th/knowledge/detail.php?ID=4357>
- สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์. (2563). *รายงานผลการสำรวจพฤติกรรมผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทยปี 2563*. สืบค้นเมื่อ 10 เมษายน 2564, จาก <https://www.etda.or.th/th/Useful-Resource/publications/Thailand-Internet-User-Behavior-2020.aspx>
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2563). *การสำรวจการมีเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในครัวเรือน พ.ศ. 2562*. สืบค้นเมื่อ 10 มกราคม 2564, จาก <http://www.nso.go.th/sites/2014/Pages/สำรวจ/เทคโนโลยีสารสนเทศ/เทคโนโลยีในครัวเรือน.aspx>
- สุรสิทธิ์ วรณโกโรจน์. (2550). *ความหมายของบทเรียนออนไลน์ e-Learning (อีเลิร์นนิ่ง)*. สืบค้นเมื่อ 22 ธันวาคม 2563, จาก http://www.uplus-solution.com/content.php?ct_id=33.
- Worathan Technology. (ม.ป.ป.). *การเรียนการสอนออนไลน์ (Online Learning)*. สืบค้นเมื่อ 22 ธันวาคม 2563, จาก https://www.worathan.co.th/%E0%B8%A3%E0%B8%B2%E0%B8%A2%E0%B8%A5%E0%B8%B0%E0%B9%80%E0%B8%AD%E0%B8%B5%E0%B8%A2%E0%B8%94/%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B9%80%E0%B8%A3%E0%B8%B5%E0%B8%A2%E0%B8%99%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%AA%E0%B8%AD%E0%B8%99%E0%B8%AD%E0%B8%AD%E0%B8%99%E0%B9%84%E0%B8%A5%E0%B8%99%E0%B9%8C_Und_%E0%B8%84%E0%B8%B7%E0%B8%AD_Que_

Books

- Calder, J. & McCollum, A. (1998). *Open and flexible learning in vocational education and training*. London: Kogan Page.

- Campos, M (2001), "*The Post-Secondary Networked Classroom Renewal of Teaching Practices and Social Interaction*", *Journal of Asynchronous Learning Network*, 5(2) pp. 36-52.
- Gordon Allport. (1975). *Attitude and Psychology*. San Francisco: Jossey Bass.
- Krech, David and Crutchfield, Richard S. (1948). *Theory and problem of Social Psychology*. London: McGraw-Hill.
- Norman L. Munn. (1971). *Introduction to Psychology*. Boston: Houghton Muffin.
- Ritchie, D. C. & Hoffman, B. (1997). *Incorporating instructional design principles with the World Wide Web*. In B. H. Khan (Ed.), *Web-based instruction*. (pp. 135-138). Englewood Cliffs, NJ: Educational Technology Publications.
- Rosenberg, R.J. and Hovland, C.I. (1960). *Attitude Organization and Change: And Analysis of Consistency Among Attitude Components*. Wesport: Greenwood Press.
- Taylor, A. (2014). *A Look at Web-based Instruction Today: An interview with Badrul Khan, Part 1*. eLearn Magazine. A Publication of ACM
- Triandis, H.C. (1971). *Attitude and attitude change*. New York: John Wiley & Sons Inc.
- Williamson, A. (2013). *Social Media Guidelines for Parliaments*. Inter-Parliamentary Union, 9-10

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง “ทัศนคติและความคาดหวังที่มีต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา”

แบบสอบถามนี้ทำขึ้นเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรวารสารศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการจัดการการสื่อสารองค์กร (MCM) คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาเรื่อง “ทัศนคติและความคาดหวังที่มีต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา”

ผู้วิจัยใคร่ขอความร่วมมือจากท่านในการให้ข้อมูลที่ตรงกับสภาพความเป็นจริงมากที่สุด โดยข้อมูลทั้งหมดของท่านจะถูกเก็บเป็นความลับ และใช้เพื่อประโยชน์ทางการศึกษาเท่านั้น ซึ่งแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 5 ส่วน ดังนี้

- ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานปัจจัยส่วนบุคคล
- ส่วนที่ 2 แบบสอบถามทัศนคติที่มีต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์
- ส่วนที่ 3 แบบสอบถามพฤติกรรมการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์
- ส่วนที่ 4 แบบสอบถามแนวโน้มพฤติกรรมการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์
- ส่วนที่ 5 แบบสอบถามความคาดหวังที่มีต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ ที่ตรงกับท่านมากที่สุด และใส่ข้อมูลของท่านลงในช่องว่าง

คำถามคัดกรองกลุ่มตัวอย่าง

1. ท่านเป็นอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาสังกัดภาครัฐหรือเอกชนใช่หรือไม่
☐ 1) ใช่ ☐ 2) ไม่ใช่ (ยุติการตอบแบบสอบถาม)
2. ท่านเคยใช้สื่อออนไลน์เพื่อการเรียนการสอนหรือไม่
 (เช่น Zoom, Google Classroom, MS Teams)
☐ 1) เคย ☐ 2) ไม่เคย (ยุติการตอบแบบสอบถาม)

ส่วนที่ 1 : ข้อมูลพื้นฐานปัจจัยส่วนบุคคล

1. เพศ

☐ 1) ชาย

☐ 2) หญิง

2. อายุ..... ปี

3. ระดับการศึกษาสูงสุด

☐ 1)ปริญญาโท

☐ 2) ปริญญาเอก

4. สถาบันการศึกษาที่ท่านสังกัด

☐ 1) สถาบันอุดมศึกษาของภาครัฐ/สถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐ

☐ 2) สถาบันอุดมศึกษาเอกชน

5. จำนวนปีที่สอน ปี

6. กลุ่มสาขาวิชาที่สอน

☐ 1) กลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

☐ 2) กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

☐ 3) กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ

7. ลักษณะรายวิชาที่สอน

☐ 1) เน้นการสอนแบบบรรยาย

☐ 2) เน้นการสอนแบบปฏิบัติ

☐ 3) ผสมผสานระหว่างการสอนแบบบรรยายและการสอนแบบปฏิบัติ

8. ประสบการณ์ในการสอนผ่านสื่อออนไลน์ ปี

ส่วนที่ 2 : ทักษะที่มีต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์

ท่านมีความรู้สึก/ทัศนคติเกี่ยวกับ “การเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ ” ในประเด็นต่อไปนี้อย่างไร

ประเด็น	ระดับความรู้สึก/ทัศนคติ				
	รู้สึกเห็นด้วยอย่างยิ่ง	รู้สึกเห็นด้วย	รู้สึกเห็นด้วยปานกลาง	รู้สึกไม่เห็นด้วย	รู้สึกไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
ด้านหลักสูตร/เนื้อหาวิชา					
1. การเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์เป็นสิ่งที่ดี เพราะช่วยให้ใช้เวลาในการสอนน้อยลง					
2. การเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์เป็นประโยชน์และช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานของท่าน					
3. การเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์เหมาะสมกับหลักสูตร/รายวิชาที่ท่านสอน					
4. การเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ช่วยให้วิธีการสอนรูปแบบบรรยายมีความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น					
5. การเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจกระบวนการปฏิบัติได้มากขึ้น					
6. การเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ช่วยให้ท่านสามารถจัดเนื้อหาต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในรายวิชาได้เป็นอย่างดี					
7. การเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ช่วยให้เนื้อหาวิชาที่ท่านสอนมีความทันสมัยและหลากหลายมากยิ่งขึ้น					

ประเด็น	ระดับความรู้สึก/ทัศนคติ				
	รู้สึกเห็นด้วยอย่างยิ่ง	รู้สึกเห็นด้วย	รู้สึกเห็นด้วยปานกลาง	รู้สึกไม่เห็นด้วย	รู้สึกไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
8. การเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ทำให้ผู้เรียนมีความตั้งใจและสนใจเรียนเพิ่มขึ้น					
ด้านระบบบริหารจัดการรายวิชา					
9. การเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ช่วยให้กำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนในแต่ละครั้งให้ชัดเจนยิ่งขึ้น (การเช็คชื่อ, บรรยาย, ทำแบบทดสอบ)					
10. การเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์เป็นเครื่องมือสำหรับจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียนได้เป็นอย่างดี (อภิปราย, แลกเปลี่ยนความคิดเห็น, นำเสนองาน)					
11. การเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา					
12. การเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ช่วยสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ได้ดีมากยิ่งขึ้น					
13. การเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ช่วยให้ผู้เรียนมีอิสระในการเรียนรู้มากยิ่งขึ้น					
14. การเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ช่วยส่งเสริมการทำงานกลุ่มระหว่างผู้เรียนได้เป็นอย่างดี					
ด้านการติดต่อสื่อสาร					
15. การเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ทำให้สามารถติดต่อสื่อสารระหว่างผู้สอนและผู้เรียนสะดวกรวดเร็วมากยิ่งขึ้น					

ประเด็น	ระดับความรู้สึก/ทัศนคติ				
	รู้สึกเห็นด้วยอย่างยิ่ง	รู้สึกเห็นด้วย	รู้สึกเห็นด้วยปานกลาง	รู้สึกไม่เห็นด้วย	รู้สึกไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
16. การเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์จะช่วยลดปัญหาในการสื่อสารระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนได้ดีขึ้น					
17. การเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์แบบสอนสดช่วยให้มีปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียนมากยิ่งขึ้น					
18. การเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์แบบคลิปสอนช่วยให้ผู้เรียนกล้าแสดงความคิดเห็น หรือซักถามผู้สอนมากยิ่งขึ้น					
ด้านการวัดและประเมินผล					
19. การเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์เป็นเครื่องมือที่เป็นประโยชน์สำหรับการวัดและประเมินผล					
20. การเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์จะช่วยให้การวัดประเมินผลที่มีความหลากหลายได้มากยิ่งขึ้น					
21. การเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์จะทำให้การวัดประเมินผลครอบคลุมตามวัตถุประสงค์เทียบเคียงได้กับการวัดประเมินผลในชั้นเรียนปกติ					
22. การเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์จะช่วยให้การวัดประเมินผลได้รวดเร็วมากยิ่งขึ้น					

ส่วนที่ 3 : พฤติกรรมการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์

1. ท่านใช้การเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์เฉลี่ย.....วัน/สัปดาห์
2. ระยะเวลาที่ท่านใช้การเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์เฉลี่ยกี่ชั่วโมง/วัน

☐ 1) น้อยกว่า 3 ชั่วโมง/วัน	☐ 2) 3 – 4 ชั่วโมง/วัน
☐ 3) 5 – 6 ชั่วโมง/วัน	☐ 4) มากกว่า 7 ชั่วโมง/วัน
3. ท่านใช้การเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ช่วงเวลาใดมากที่สุด

☐ 1) สอนตามเวลาเรียนปกติ
☐ 2) สอนนอกเหนือเวลาเรียนปกติ
4. ท่านใช้การเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ด้วยอุปกรณ์ใดมากที่สุด

☐ 1) โน้ตบุ๊ก	☐ 2) คอมพิวเตอร์ตั้งโต๊ะ
☐ 3) แท็บเล็ต	☐ 4) สมาร์ทโฟน
5. ท่านเรียนรู้การใช้การเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์โดยวิธีใด
(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ 1) จากหลักสูตรที่สำเร็จการศึกษา
☐ 2) ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง
☐ 3) ศึกษาจากเพื่อนร่วมงาน
☐ 4) จากการฝึกอบรม/สัมมนา/ดูงานจากหน่วยงานต่างๆ
☐ 5) อื่นๆ (โปรดระบุ)
6. รูปแบบการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ที่ท่านใช้

☐ 1) การสอนออนไลน์แบบสด (Live Streaming)
☐ 2) การสอนออนไลน์แบบคลิปสอน (Video Clip)
☐ 3) การสอนออนไลน์แบบผสมผสาน
☐ 4) อื่นๆ (โปรดระบุ)

7. ท่านมีวัตถุประสงค์ในการใช้การเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ ในแต่ละประเด็น **มาก**
น้อยเพียงใด

ประเด็น	ระดับความสำคัญ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ใช้เพื่อให้ผู้เรียนศึกษาบทเรียนเป็นหลัก					
2. ใช้เพื่อให้ผู้เรียนทบทวนบทเรียนย้อนหลัง					
3. ใช้เพื่อให้ผู้เรียนดาวน์โหลดเอกสารประกอบการเรียน					
4. ใช้เพื่อทำกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เรียน (อภิปราย , แลกเปลี่ยนความคิดเห็น)					
5. ใช้เพื่อทำแบบทดสอบ					
6. ใช้เพื่อทำแบบฝึกหัดและส่งการบ้าน					
7. ใช้เพื่อติดต่อสื่อสารผ่านช่องทางออนไลน์ (กระดานสนทนา/ห้องสนทนา)					

8. ท่านใช้โปรแกรมสำหรับสื่อสารและสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนแต่ละโปรแกรม **บ่อยมากน้อยเพียงใด**

โปรแกรมสำหรับสื่อสารและสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน	ระดับความบ่อยครั้ง				
	บ่อยมากที่สุด	บ่อยมาก	บ่อยปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด/ไม่เคย
1. ท่านใช้โปรแกรม Zoom สำหรับการเรียนการสอนออนไลน์					
2. ท่านใช้โปรแกรม Google Classroom สำหรับการเรียนการสอนออนไลน์					
3. ท่านใช้โปรแกรม Google Meet สำหรับการเรียนการสอนออนไลน์					

โปรแกรมสำหรับสื่อสารและสนับสนุน การจัดการเรียนการสอน	ระดับความบ่อยครั้ง				
	บ่อย มาก ที่สุด	บ่อย มาก	บ่อย ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด/ไม่ เคย
4. ท่านใช้โปรแกรม Microsoft Teams สำหรับการเรียนการสอนออนไลน์					
5. ท่านใช้โปรแกรม Skype สำหรับการเรียนการสอนออนไลน์					
6. ท่านใช้โปรแกรม Facebook Group สำหรับการเรียนการสอนออนไลน์					
7. ท่านใช้โปรแกรม Line สำหรับการเรียนการสอนออนไลน์					
8. ท่านใช้โปรแกรม Moodle สำหรับการเรียนการสอนออนไลน์					
9. ท่านใช้โปรแกรม Schoology สำหรับการเรียนการสอนออนไลน์					
10. ท่านใช้โปรแกรม Canvas สำหรับการเรียนการสอนออนไลน์					
11. ท่านใช้โปรแกรม Edmodo สำหรับการเรียนการสอนออนไลน์					

9. กรณีที่ท่านใช้โปรแกรมนอกเหนือจากข้างต้น โปรดระบุ

ส่วนที่ 4 : แนวโน้มพฤติกรรมการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์

ท่านมีความตั้งใจเกี่ยวกับ “การเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ ” ในประเด็นต่อไปนี้
อย่างไร

ประเด็น	ระดับความตั้งใจ				
	ตั้งใจ มาก ที่สุด	ตั้งใจ มาก	ตั้งใจ ปาน กลาง	ตั้งใจ น้อย	ตั้งใจ น้อยที่สุด
1. ท่านตั้งใจจะใช้การเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ต่อไปเมื่อสถานการณ์ปกติ					
2. ท่านยังคงจะใช้การเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์หากเกิดภาวะวิกฤตต่างๆ ขึ้นอีก					
3. ท่านตั้งใจที่จะศึกษาหาข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ในรูปแบบต่างๆ เพื่อพัฒนาการสอน					
4. หากท่านพบเห็นข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ท่านจะเผยแพร่ แชร์ หรือแบ่งปันข้อมูลต่อผู้อื่นบนสื่อออนไลน์					
5. ท่านจะเข้าร่วมกิจกรรม โครงการเกี่ยวกับ “การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์” หากมีหน่วยงานต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกสถาบันจัดขึ้น					
6. ท่านจะแนะนำหรือบอกต่อข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ในรูปแบบต่างๆ ให้กับผู้อื่น					

ส่วนที่ 5 : ความคาดหวังที่มีต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์

ท่านมีความคาดหวังเกี่ยวกับ “การเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ ” ในประเด็นต่อไปนี้
อย่างไร

ประเด็น	ระดับความคาดหวัง				
	คาดหวังมากที่สุด	คาดหวังมาก	คาดหวังปานกลาง	คาดหวังน้อย	คาดหวังน้อยที่สุด
ด้านผู้สอน					
1. ท่านคาดหวังให้มีการจัดฝึกอบรมเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ภายในสถาบันของท่าน					
2. ท่านคาดหวังให้มีโปรแกรม/แพลตฟอร์มในการจัดการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ที่ตอบสนองตามความต้องการของท่าน					
3. ท่านคาดหวังให้การจัดการเรียนการสอนออนไลน์สามารถนับเป็นผลงานทางวิชาการหรือแสดงความก้าวหน้าทางวิชาการได้					
ด้านสนับสนุนการสอน					
4. ท่านคาดหวังให้มีคู่มือ/แหล่งเรียนรู้ แนะนำการใช้งานการใช้สื่อออนไลน์เพื่อการเรียนการสอนสำหรับอาจารย์ผู้สอน					
5. ท่านคาดหวังให้สถาบันของท่านมีการสนับสนุนอุปกรณ์ สถานที่สำหรับการจัดการเรียนการสอนออนไลน์					

ประเด็น	ระดับความคาดหวัง				
	คาดหวังมากที่สุด	คาดหวังมาก	คาดหวังปานกลาง	คาดหวังน้อย	คาดหวังน้อยที่สุด
6. ท่านคาดหวังให้มีหน่วยงานที่คอยสนับสนุน ผลิต ให้คำปรึกษา และช่วยเหลืออาจารย์เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนออนไลน์					
ด้านผู้เรียน					
7. ท่านคาดหวังให้มีฐานข้อมูลสื่อและแหล่งเรียนรู้ออนไลน์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของนักศึกษา					
8. ท่านคาดหวังให้การเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์เป็นอีกหนึ่งช่องทางในการติดต่อสื่อสารกับผู้เรียน					
9. ท่านคาดหวังให้ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนที่ใช้สื่อออนไลน์ในการเรียนมีประสิทธิภาพเทียบเคียงกับการเรียนการสอนในชั้นเรียน					

-- ขอขอบพระคุณสำหรับการให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามครั้งนี้ --

ภาคผนวก ข

ตารางค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของเครื่องมือแบบสอบถาม

ค่าความน่าเชื่อถือของแบบสอบถามส่วนที่ 2 เป็นคำถามด้านทัศนคติที่มีต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ มีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาโดยรวม เท่ากับ .960

Item-Total Statistics				
	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
v2.1.1	65.33	258.368	0.435	0.961
v2.1.2	64.60	251.697	0.703	0.958
v2.1.3	65.03	252.999	0.759	0.957
v2.1.4	64.77	249.151	0.744	0.957
v2.1.5	65.80	253.890	0.707	0.958
v2.1.6	64.83	249.592	0.807	0.957
v2.1.7	64.43	251.220	0.704	0.958
v2.1.8	65.63	249.206	0.694	0.958
v2.2.9	64.50	254.328	0.656	0.958
v2.2.10	64.87	248.947	0.812	0.957
v2.2.11	63.50	268.397	0.370	0.961
v2.2.12	65.10	245.403	0.818	0.956
v2.2.13	64.10	250.852	0.724	0.958
v2.2.14	65.13	244.395	0.867	0.956
v2.3.15	64.17	252.557	0.707	0.958
v2.3.16	65.10	250.438	0.737	0.957
v2.3.17	65.07	254.547	0.613	0.959
v2.3.18	65.07	249.789	0.694	0.958
v2.4.19	64.87	245.844	0.803	0.957
v2.4.20	64.60	249.214	0.757	0.957

v2.4.21	65.07	247.720	0.806	0.957
v2.4.22	64.33	255.402	0.595	0.959

Reliability Statistics	
Cronbach's Alpha	N of Items
0.960	22

ค่าความน่าเชื่อถือของแบบสอบถามส่วนที่ 3 เป็นคำถามด้านพฤติกรรมการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์

ในส่วนของวัตถุประสงค์ในการใช้ มีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาโดยรวม เท่ากับ .762

Item-Total Statistics				
	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
v3.7.1	22.03	16.033	0.438	0.742
v3.7.2	22.23	15.702	0.404	0.748
v3.7.3	22.03	15.344	0.518	0.726
v3.7.4	22.50	16.052	0.280	0.777
v3.7.5	22.57	13.357	0.535	0.722
v3.7.6	22.20	13.131	0.717	0.676
v3.7.7	22.23	15.289	0.527	0.725

Reliability Statistics	
Cronbach's Alpha	N of Items
0.762	7

โปรแกรมสำหรับสื่อสารและสนับสนุนการสอนที่ใช้ มีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาโดยรวม เท่ากับ .707

Item-Total Statistics				
	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
v3.8.1	23.67	51.609	0.140	0.722
v3.8.2	24.00	45.172	0.440	0.672
v3.8.3	24.47	45.016	0.418	0.676
v3.8.4	24.57	57.564	-0.129	0.762
v3.8.5	25.67	48.575	0.504	0.671
v3.8.6	24.90	48.300	0.318	0.693
v3.8.7	23.77	45.909	0.437	0.673
v3.8.8	25.30	45.528	0.495	0.664
v3.8.9	25.90	50.369	0.422	0.683
v3.8.10	25.30	46.631	0.510	0.665
v3.8.11	25.80	47.269	0.618	0.658

Reliability Statistics	
Cronbach's Alpha	N of Items
0.707	11

ค่าความน่าเชื่อถือของแบบสอบถามส่วนที่ 4 เป็นคำถามแนวโน้มพฤติกรรมการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ มีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาโดยรวม เท่ากับ .792

Item-Total Statistics				
	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
v4.1	20.47	8.740	0.460	0.781
v4.2	19.23	9.013	0.385	0.799
v4.3	19.23	7.909	0.736	0.715
v4.4	19.63	8.378	0.534	0.763
v4.5	19.47	8.878	0.556	0.759
v4.6	19.47	8.189	0.634	0.739

Reliability Statistics	
Cronbach's Alpha	N of Items
0.792	6

ค่าความน่าเชื่อถือของแบบสอบถามส่วนที่ 5 เป็นคำถามเกี่ยวกับความคาดหวังที่มีต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ มีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาโดยรวม เท่ากับ .880

Item-Total Statistics				
	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
v5.1.1	33.80	27.062	0.606	0.869
v5.1.2	33.63	26.033	0.772	0.854
v5.1.3	33.67	26.920	0.580	0.872
v5.2.4	33.70	27.183	0.654	0.865
v5.2.5	33.37	27.757	0.730	0.861
v5.2.6	33.50	26.259	0.795	0.853
v5.3.7	33.63	27.275	0.658	0.864
v5.3.8	33.70	28.631	0.550	0.873
v5.3.9	33.93	27.651	0.412	0.892

Reliability Statistics	
Cronbach's Alpha	N of Items
0.880	9

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ	นางสาวพนิดา แก้วเลื่อนมา
วันเดือนปีเกิด	29 พฤศจิกายน 2538
วุฒิการศึกษา	ปีการศึกษา 2560: ศึกษาศาสตรบัณฑิต (เทคโนโลยีการศึกษา) มหาวิทยาลัยศิลปากร
ตำแหน่ง	นักวิชาการอุดมศึกษา ศูนย์นวัตกรรมการศึกษาแห่งมหาวิทยาลัยศิลปากร มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์
ประสบการณ์ทำงาน (ถ้ามี)	2563-ปัจจุบัน นักวิชาการอุดมศึกษา ศูนย์นวัตกรรมการศึกษาแห่งมหาวิทยาลัยศิลปากร มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ 2561-2563 นักวิชาการอุดมศึกษา กองบริหารงานวิชาการ มหาวิทยาลัยศิลปากร มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์